

Sindikati ni dežurni krivec za vse

Z volilno-programske seje
MS ZSS za Posavje

KRŠKO — Nekakšno nemoč pri krepitvi vloge sindikata in ustavnega položaja delavcev je premalo le ugotovljati. Delavci se morajo seznaniti s tem, zakaj lahko v določenem kolektivu dobijo gospodarijo, v drugem iz iste panoge, pa slabo.

Na volilno-programski seji medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Posavje v Krškem so razen povedane tudi menili, da je bil sindikat premalo vključen v priprave na načrtovano gradnjo spodnjosavskih elektrarn.

Kmalu bo tudi eno leto dni, odkar se je sestala komisija za reorganizacijo posavskega zdravstva pri MS ZSS, zato kaže njeno delo pozitivno, ne pa le čakati na neke elaborate iz Ljubljane, ki resda tudi zamujajo.

Resnica je tudi: če ne bi imeli prizadevnih sindikalnih aktivistov, še zdaleč ne bi tako uspešno speljali volitev v združenem delu. Še vrsta drugih nalog sloni na sindikatih. Občinske organizacije »bombardirajo« s papirji z republike, le-te gredo po isti poti do svoje baze, za živ stik pa ostaja vse manj časa.

Ob obravnavi kritične analize samoupravljanja so v brežiški občini delavci dali več zanimivih predlogov. V čateških Termah so za to, da morajo vsi delavci, ki vodijo delovni proces, dobiti verifikacijo na delavskem svetu, disciplinski postopek pa naj bi od sedanjega štirifaznega poenostavili v dvofaznega. Zakon o združenem delu naj omogoči zadržitev amortizacije in akumulacije za nove investicije.

● Ko se čutijo ogrožene, se zdravstveni delavci skrijejo za stroko, je poudaril Drago Šterban (dosedanji in ponovno izvoljeni predsednik MS ZSS, njegov podpredsednik pa je Marjan Maričič, predsednik SO ZSS Brezice), zato kaže k samoupravi in strokovni preobrazbi zdravstva v Posavju pritegniti občinske komiteje za gospodarstvo, izvršne svete, predvsem pa počakati, da stroka da odgovore.

Sevničani menijo, da ne kaže hiteti z nekim novim aktom, ne da bi ga poprej temeljito preizkusili v praksi. Premajhna je tudi odgovornost, ko gre za nespoštovanje rokov in dogovorov, kar se odraža v Rudniku nekovin Blanca, ki je šel na boben, v Stilisu in še kje.

Krčani menijo, da bi se podvajanju akcij izognili, če bi izdelali načrt za vodenje vsebinskih razprav. Sindikat manjka stališče, globalnih usmeritev na vseh ravneh, zato prihajajo iz ene v drugo skrajnost.

P. PERC

**25. MEDNARODNI
SEJEM
GOZDARSTVA
IN KMETIJSTVA
KRANJ,
11.-20. 4. '86**

Da beseda ne bo delikt

Mladi so za 12. kongres ZSMS, ki se bo začel 4. aprila v Krškem, pripravili zares dobro gradivo, trdno odločeni, da pripomorejo k spreminjanju razmer, v katerih se je znašla naša država. Beseda ne more biti delikt, pa če je še tako ostro in nekompromisno zastavljena. Izkušnje učijo, da ni hče ne more imeti monopol nad resnico, pa tudi nad revolucijo ne. Revolucionarnost se tako in tako meri po sposobnosti za spreminjanje resničnega družbenega položaja ljudi. Mladih ne zanimajo toliko »notranji« in »zunanj« sovražniki, nimajo namišljenega strahu pred njimi, zanima pa jih demokratičen samoupravni razvoj, ki bo prinašal perspektivo mladi generaciji. Ne želijo živeti med strahom in upanjem ter ob vse večjem razkoraku med željami in možnostmi. Spoznali so tudi — tako trdijo v pripravljenem gradivu — da so ob polarizaciji bede in bogastva težnje po uniformiranju misli samo eno izmed orožij za ohranjanje polarizacije vladanja in služnosti. Zato nameravajo na kongresu povzdigniti svoj glas in zastaviti svojo odgovornost za čas, ki prihaja.

P. P.

Krško zajema praznično vzdušje

Vse v znaku priprav na
kongres ZSMS, ki bo
od 4. do 6. aprila

KRŠKO — Za okoli 450 delegatov, 200 gostov in prav toliko novinarjev, ki bodo na 12. kongresu ZSMS v Krškem od 4. do 6. aprila, so organizatorji poskrbeli, kot da bi se to pomembno srečanje slovenske mladine pričelo jutri in ne natanko čez teden dni.

● Na drevišnem 1. festivalu pop in rock skupin Posavja (prišel se bo ob 18. uri pred Delavskim kulturnim domom Edvarda Kardelja) bodo nastopili Akademija — žur, Kokos, Orkan, Polska malca, Simon in Bojan Rabzelj (vsi iz Krškega) ter skupina, za katero je organizator kulturnega sporeda Silvo Mavšar dejal, da ima ime Od mrtvih vstali (prihaja iz Brezice).

Za večino so prenočišča zagotovili v Krškem, Kostanjevici, Brezicah in Čateških Toplicah. Med kongresom bodo v Krškem zaprli Cesto 4. julija od križišča pri mostu do odcepa ceste za Tri lučke.

V nedeljo so krški mladinci pri brestaniški elektrarni udarniško urejali kulise obokaste oz. arkadne oblike, ki bodo ob vpadnicah v Krško, skupaj s postavljenimi mlaji in zastavami, dali še bolj praznično podobo. Prav tako prejšnjo nedeljo so mladinci, s predsednikom OK ZSM Krško Tonetom Petrovičem na čelu, pridno vihteli čopiče pri Domu mladih v Krškem. Kdo bi si mislil, da je moč tudi poceni — z odpadnim oljem narediti tako lepo preobleko. Te dni bo urejena tudi okolica Doma mladih, kjer bo med kongresom sedež intervencij skupin (elektrokarjev, PTT mehanikov in drugih), brez katerih bi lahko, ob tako velikem dogodku, brž kaj zaškripalo.

P. P.

»Lakiranje« ne skrije slabosti

S kritičnimi pripombami dopolnili poročilo o dvoletnem delovanju medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko — Predsednik poslej Jure Perko

NOVO MESTO — Socialistična zveza je torišče, na katerem se kaže zavzeto spoprijemati z raznovrstnimi družbenimi vprašanji, in od teles te zveze, ko poročajo o svojem delu, pričakujemo, da bodo podrobno razčlenila, s kakšnimi vprašanji so se ubadala in kako so jim bila kos.

Takole povzemamo več kritičnih pripomb, ki jih je bilo deležno poročilo o dvoletnem delovanju medobčinskega sveta Socialistične zveze za Dolenjsko; ta se je sestel pred tednom dni v Novem mestu, zadal si je naloge za naprej in izvolil novega predsednika sveta.

M. Radojčić iz črnomske občine je sicer menil, da obsežnemu poročilu domala ni kaj dodati, tako celovito da je pri kazanju težav in rešitev, zlasti pri skupnih nalogah dolenjskih občin. Drugačno stališče je do poročila in programa dela za naprej zavzelo predsedstvo novomeške OK SZDL. Po besedah N. Riharja poročilo ne govori o učinkovitosti delovanja sveta, temveč zgolj ugotavlja stanje na mnogih področjih; ni podrobno opisano, kako (ne)uspešno so bile opravljene naloge, denimo pri obveščanju, skupnih kmetijskih zadevah, na področju vzgoje in izobraževanja, kulture, zdravstva, trgovine, turizma, društev, ekologije ipd., pri čemer bi medobčinski svet moral delovati usklajevalno, povezovalno. Žal je pobudo prepuščal drugim, in četudi ni bilo odvisno samo od njega, so dolenjske občine s kadri

spet prepičlo zastopane na republiški in zvezni ravni. Izboljšav niti program dela ne obeta, saj v njem niso zastavljene določene obvezujoče, prednostne naloge, zato čez čas spet ne bo možno podrobno razčleniti, kaj je bilo narejeno, da dolenjska regija ne bi bila nepovezana navznoter in navzven.

Tudi J. Gerkšič iz Metlike in N. Sila iz Trebnjega sta opozorila, da bi medobčinski svet moral delovati še bolj usklajevalno, zadnji je menil še, da bo to mogoče le z dobrim medsebojnim obveščanjem, izpostavil pa je vprašanje zaostlosti regije v okviru republike in slabosti pri kadrovski politiki. Do poročila sta bila kritična tudi J. Florjančič in J. Derganc iz Novega mesta, prvi je nakazal vrsto nalog, ki terjajo tvorno in odgovorno sodelovanje med občinami, posebej še pri ekoloških zagatah, informacijskem sistemu in t.i. infrastrukturi, za druga pa iz poročila nista razvidna vloga in pomen medobčinskega sveta, ki bi se moral posvetiti tudi planiranju, medregijskemu sodelovanju na mnogih področjih, zalpi pa bi moral biti bolj akcijski in ne le posvetovalno telo.

V razpravi je sodelovalo še več članov, nakar je dosedanji predsednik Mirko Jelenič zavrnil nekatere očitke in dodatno osvetlil več spornih točk, prevladalo pa je stališče, da je poročilo treba dopolniti s kritičnimi pripombami, enako tudi program dela za naprej. Le tako bo po mnenju C. Pavca iz Trebnjega delovanje medobčinskega sveta prikazano v pravi luči, brez morebitnega »lakiranja« stvari, ki da so v najlepšem redu, žal pa neke temne sile mešajo štrne.

Za novega predsednika medobčinskega sveta je bil predlagan Jure Perko; četudi ni dobil soglasja predsedstva novomeške OK SZDL (to je menilo, da ni dovolj razvidna Perkova uspešnost pri dozdajšnjem družbenopolitičnem delovanju), je bil izvoljen.

D. RUSTJA

V BITOLI ZLATO TUDI DOLENJKAMA

NOVO MESTO, KOSTANJEVICA — Na zvezni razstavi otroških likovnih del v Bitoli so dosegli lep uspeh tudi dolenjski osnovnošolci. Zlato medaljo je za svoje delo dobila Irena Ostojčič, učenka 7. razreda OŠ Bršljina, enako priznanje pa sedmošolka OŠ Kostanjevica Jožica Rakoše. Bršljinska šola je prejela tudi posebno plaketo za celoten prispevek na omenjeni razstavi.

V NEDELJO POLETNI ČAS

NOVO MESTO — Letos bomo že četrthi šli v korak s preostalo Evropo, ki je že pred dolgimi leti spoznala prednosti t. i. poletnega časa. Brez pomislekov bomo torej v nedeljo, 30. marca, ob 2. uri zjutraj urne kazalce naravnali tako, da bodo kazali 3. uro.

BERITE DANES!

na 3. strani:

● Cenovni primež stiska

na 4. strani:

● Igrišče mora pod ključ

na 5. strani:

● Več hrane za sovjetske otroke

na 7. strani:

● Topliška kultura brez doma

na 11. strani:

● Za srečo je treba tudi nekaj storiti

na 17. strani:

● Za več življenja več truda

na 19. strani:

● Šampion iz diska

ČRNOMELJ SODELUJE S TERZOM

ČRNOMELJ, TERZO — Predstavnik skupščine občine, izvršnega sveta, družbenopolitičnih organizacij, nekaterih delovnih organizacij ter kulturne in telesnokulturne skupnosti so konec preteklega tedna vrnili obisk predstavnikom italijanske občine Terzo, s katero so ob črnomske občinske praznike podpisali listino o prijateljstvu. Ob tej priložnosti sta predsednika Jure Perko in Armando Pozzar tudi v Terzu podpisala takšno listino. Na slavnosti ob tem za obe občini pomembnem dogodku sta bila tudi predsednik deželne vlade Furlanije — Julijske krajine in jugoslovanski generalni konzul iz Trsta. V kulturnem programu je poleg gostiteljev sodeloval Silvester Mihelič z elektronsko harmoniko. Predstavniki obeh občin so se dogovorili o konkretnem sodelovanju na gospodarskem področju, o izmenjavi otrok med poletnimi počitnicami, sodelovanju komunistov, mladine ter športnih, kulturnih in drugih društev.

Kurirčki na poti

Do danes po kočevski,
nato po ribniški občini

KOČEVJE, RIBNICA — Kurirčkova pošta potovala do 1. aprila. Še jutri, 28. aprila, ob 11. uri jo bodo pri spomeniku v Jorasovem gozdičku od dolenjskih pionirjev prevzeli pionirji ribniške osnovne šole. V Ribnici bo pošta počivala do 1. aprila in tam se ji bo pridružila še lokalna pošta, ki bo krenila iz Loškega potoka 31. marca ob 15. uri in nato preko Gore, Soderžice in Sušja prispela na osrednjo proslavo pred dom JLA v Ribnici 1. aprila ob 10. uri.

Se istega dne ob 12. uri bodo ribniški pionirji predali torbico s pošto grozupelskim. Prevzem bo pri Dolnjih Podpoljanah.

Ustregli zdomcem
OK SZDL Novo mesto
prevzela pokroviteljstvo
nad društvom Krka v
Hannovru

NOVO MESTO — Na pobudo zdomskega društva Krka, ustanovljenega pred nedavnim v Hannovru na Spodnjem Saškem v ZRN, je novomeška občinska konferenca SZDL prevzela pokroviteljstvo nad delom tega društva. V njem je bilo že ob ustanovitvi 70 članov, precej pa jih nameravajo še pridobiti, kajti v Hannovru in okolici dela čez 300 Slovencev. Zdomci želijo sodelovanje z domovino, radi bi pomoč pri kulturnem in športnem delu, pri dopolnilnem pouku, navedeno pa tudi možne povezave z gospodarstvom.

V tujini dela že 50 takih društev, vsa imajo pokrovitelja v domovini, novomeška občina pa je doslej med redkimi, ki ni prevzela še nobenega pokroviteljstva. Predvideno je, naj bi letos maja podpisali listino o pokroviteljstvu, sklep o prevzemu patronata pa je predsedstvo OK SZDL sprejelo na seji 19. marca.

Nezagreti za »podvig stoletja«

Ali savske elektrarne res toliko dajejo? Mladi zahtevajo jasne odgovore

KRŠKO — Medobčinski svet SZDL za Posavje je 20. marca popoldne v mali dvorani Delavskega doma Edvarda Kardelja pripravil sekcijsko razpravo o načrtu projektne zasnove Krškega polja ob gradnji savskih hidrocentral.

Inž. Juvanc, direktor krškega Agrokombinata, je uvodoma razgrnil programsko zasnovo o »tretjem velikem arealu« slovenskega kmetijstva, ki naj bi ob tem nastal v Posavju z okrog 13.000 ha površin. Zadeve je skušal dopolniti še inž. Je-

nič, ki je za ta vprašanja nameščen pri medobčinski gospodarski zbornici. Podrpl ga je inž. Stane Rebernik iz brežiške Agrarie, že vmes pa je prihajalo v razpravi do mučnih zastojev. Od kmetijcev se ni nihče javil k besedi.

Glasni so bili mladi iz krške občine. Poudarili so, da mimo posledic tega velikega posega v prostor, kajpak v negativnem smislu, ne kanijo iti na bližnjem kongresu slovenske mladine, ki bo v istem domu. Mladi zahtevajo vse odgovore na vprašanja, ki lahko prizadejajo nje in njihove otroke. Mlad

SKUPINA CK ZKS V RIBNIŠKI OBČINI

RIBNICA — Danes, 27. marca, in jutri bo na obisku v ribniški občini delovna skupina CK ZKS, ki jo bo vodil izvršni sekretar Ivan Godec, v njej pa bo še več strokovnjakov za posamezna področja in sekretar Medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica Andrej Ambrožič. Danes ob 9. uri bo najprej razgovor z občinskim vodstvom, nato obisk v ITPP, popoldne pa obisk osnovne šole v Loškem potoku, ki se ga bodo udeležili tudi predstavniki ostalih osnovnih šol v občini. Jutri bodo obiskali še delovno organizacijo Inles Ribnica.

kmetijski strokovnjak se je celo vprašal, če Posavje ob rudnikih in krški nuklearki in že ob tako malo prostora potrebuje še to »nesrečo v podobi hidrocentral«. Podčrtal je, da v primeru, če ne bodo dobili vseh odgovorov, pojdejo v boj na vsej fronti.

Pri medobčinskem svetu SZDL želijo v kar najkrajšem času pripra-

● Izkušeni gozdarski strokovnjak in član republiške komisije za varstvo okolja Stane Videnič je izrekel dvom, če je nekaj megawatov energije sploh vrednih izjemno lepih topolovih nasadov.

viti jedrnatu brošuro o celotni problematiki gradnje HE. Podpredsednica republiške konference SZDL Božena Ostrovršnik — tokrat je nastopila v vlogi članice skupščinske komisije za varstvo okolja — je pohvalila posavski pristop h gradnji HE, ki skuša za razliko od pomurskega negativne predznake te gradnje sprevreči v pozitivne. Seveda je veliko vprašanje, kje dobi 17 novih milijard za kmetijski del posegov, ko ni denarja niti za elektrarne.

A. ŽELEZNIK

V drugi polovici tedna bo
oblačno vreme s padavinami.

NAJBOLJŠI STRELCI — Na jubilejnim, 30. prvenstvu Slovenije s serijskim zračnim orožjem v soboto in nedeljo v Leskovcu pri Krškem se je pomerilo 513 strelcev. Najboljši rezultat med člani je dosegel moštvo SD Panovec iz Nove Gorice (1111 krogov), Novogoričan Danilo Hrobat s 377 krogi pa je postal tudi republiški prvak med člani s serijsko zračno puško. Na sliki: predsednik prireditvenega odbora Jože Arh (levi) izroča pokal vodji zmagovalne ekipe. Več na športni strani. (Foto: P. Perc)

Borci kritično o volitvah in drugem

Prepogosto zmanipulirani

KOČEVJE — »Ni mi všeč, da v pripravi na zadnje volitve nisem mogel vplivati na izbor možnih kandidatov niti kot občan niti kot član SZDL, ZB ali ZK. Ne vem niti, kdo je evidencialni.«

»Zborov volilcev sploh ni bilo. Lahko kritiziram odgovorne, da volilnega postopka niso izpeljali, kot bi ga morali.«

»Na kandidatne liste spet niso prišli sposobni, delavni. Med ljudmi je apatija, kar je strup. To se nam bo še maščevalo.«

Take in še hujše kritične pripombe so izražali borci Šeškovega terena v Kočevju na svoji programsko-volilni konferenci 20. marca. Nekateri so sicer menili, da je to zvonjenje po toči, vendar bo kritiki borcev le potrebno prisluhniti, saj se prepogosto naplete tako, da delovni ljudje in občani v pomembnih zadevah sploh niso vprašani za mnenje ali pa da njihovo mnenje ni upoštevano. Poudarili so, da so nekaj podobnega doživeli tudi pri volitvah pred štirimi leti, ko skupni predlog organizacij tega terena sploh ni bil nikjer upoštevan. Zgodilo se je namreč nekaj nenavadnega: pismeni predlog je obležal v nekem predalu, kjer so ga odkrili šele po volitvah!

Borci so opozorili tudi, da so kot delegati pogosto zmanipulirani. Pri tem je borce-delegat občinske konference SZDL poudaril, da je bilo tako tudi pri zadnjih dveh sejah OK SZDL. Delegati so šele na sami seji zvedeli za predlog, naj ne bi več sofinancirali Dolenjskega lista s 500.000 din, in se tako niso mogli posvetovati o tem z volilno bazo. Podobno je bilo tudi na naslednji seji, ko so dobili tudi šele na seji predlog, naj potrdijo finančni načrt »Kočevskih novic«, ki znaša preko 13 milijonov dinarjev. O objavljeni boljši kakovosti obveščanja preko »Novic« pa ni ne duha ne sluha.

Poudarili so tudi, da je potrebno urediti evidenco o socialnem stanju članov ZZB in zagotoviti sredstva za klimatsko zdravljenje. Pozdravljajo stabilizacijske ukrepe in po svojih močeh pri tem pomagajo, vendar to ne sme iti na škodo zdravja. Raje naj bi varčevali pri olimpiadah, univerzitetah in podobnem.

Razen tega pa so opozorili še na razne napake na drugih področjih in samokritično ocenili tudi svoje delo.

JOŽE PRIMC

Želje prehitvajo možnosti

Premalo denarja za belokranjski turizem — Obnova »Lahinje«, nov kamp

BELA KRAJINA — Zahteve in želje za razvoj turistične dejavnosti so v Beli krajini veliko večje, kot pa so po besedah vodje Integralovega oz. Golf-turistovega tozda Gostinstvo Bela krajina Martina Skubeta njihove finančne možnosti. Zato jih bo moč uresničiti le, če bodo denar poleg Gostinstva primaknili tudi vsi tisti, ki so zainteresirani za razvoj turizma v deželi ob Kolpi.

»Resnici na ljubo moram povedati, da so obrati, s katerimi upravlja naš tozid v obeh belokranjskih občinah, zastareli, saj so v zadnjih dveh desetletjih zelo malo vlagali vanje, zato je tudi raven storitev nizka.

VEČ DOBIŠ LE, ČE VEČ DAŠ

POSAVJE, DOLENJSKA — V obeh regijah se je lani povečal turistični promet. Dolenjska je imela za 8 odstotkov več gostov kot prejšnje leto, obisk tujcev pa je bil celo za 23 odstotkov večji. Skupno število nočitev se je prav tako povzpelo za 23 odst., število tujih prenočitev pa se je povečalo celo za 68 odst. V Posavju je obisk domačih gostov upadel za 1. odstotek, obisk tujih pa se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal za 26 odstotkov. Število domačih nočitev je naraslo za 8 odst., število tujih za 17 odstotkov. Zdravilišča in gostinske organizacije v obeh regijah imajo kljub povečanemu prometu kopico težav, ker jim ne ostane nič denarja za razširjeno reprodukcijo. Gostinci so prepričani, da je ta panoga preveč obremenjena z davki.

Zato so več kot nujna pospešena investicijska vlaganja, zaradi tega pa je v tozdu lani nastala tudi izguba, ki je bila ob zaključnem računu sicer pokrita,« pove Skube. V letošnjem letu bo prišla na vrsto adaptacija in razširitev penzionia Lahinja v Črnomlju za okrog 30 ležišč, predvidevajo začetek gradnje tranzitnega kampa ob Kolpi v Metliki, v tem srednjeročnem obdobju pa bodo uredili tudi kamp na Vinici.

Ker je v Beli krajini premalo ljudi, da bi Integralovi obrati lahko normalno poslovali, morajo izletnike pač pripeljati od drugod. Pripravili so izletniške pakete za šole, sindikalne organizacije, a tudi take, ki jih ponujajo agencije, vanje pa so vključili bogato in raznovrstno ponudbo, ki jo nudi Bela krajina. Da so imeli pri tem srečno roko, pove že podatek, da se je v preteklem letu povečal fizični obseg prodaje hrane, več je bilo prenočitev, zaradi zelo hitre rasti cen pa so prodali manj pijače.

Pohvalijo se, da izletniki niso imeli pripomb na njihove usluge. Žal pa tega ni moč reči za vse njihove goste, kajti zaradi večkratnega opozarjanja na pomanjkljivosti jim je Gorenje na koncu

odpovedalo pripravo malic, prav tako so bili lani nezadovoljni z njihovo prehrano brigadirji, gostinski delavci so bili velikokrat opozorjeni na neprimeren odnos pri delu. V tozdu se zavedajo, da je slabo obnašanje osebja marsikaj posledica težkih delovnih razmer, kot so premeščanje iz obrata v obrat, delo preko polnega delovnega časa in zaradi tega tudi velika fluktuacija ter ne nazadnje tudi nezadovoljiva kvalifikacijska struktura delavcev. Prav na vseh področjih imajo zato še veliko notranjih rezerv.

M. BEZEK

OBČINSKA SINDIKALNA ŠOLA

ČRNOMELJ — Pravkar se izteka občinska sindikalna politična šola, ki sta jo pripravila občinski svet Zveze sindikatov in klub samoupravljalcev iz Črnomlja. To je redna vsakoletna oblika izobraževanja sindikalnih aktivistov, ki so jih predlagale osnovne organizacije sindikata, letos pa jo obiskuje 31 slušateljev. V 60 urah pouka so predavatelji skupaj s slušatelji spregovorili predvsem o nalogah, organiziranosti in delovanju sindikalnih organizacij, položaju delavcev ter drugih aktualnih temah.

ZAVRNILI

»SKUPNE TEMELJE«

TREBNJE — Trebanjski izvršni svet je na eni izmed zadnjih sej ugotovil, da je osnutek dogovora o skupnih temeljih planov občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje zgolj prepis občinskih planskih dokumentov. Zaradi tega je osnutek zavrnil in predlagal, naj Zavod za družbeno planiranje iz Novega mesta pripravi nov dokument, iz katerega bodo dejansko vidni skupni cilji, priporočili pa so tudi, naj bi bil ta dokument izdelan na ustreznih strokovni ravni.

DELEGATI SPREJELI TEMELJE PLANOV

TREBNJE — Na zadnji seji skupščine samoupravne stanovanske skupnosti, ki je bila pretekli teden v Trebnjem, so delegati sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana stanovanske skupnosti za obdobje 1986—1990. Hkrati so sprejeli samoupravni sporazum o temeljih plana Zveze stanovanskih skupnosti Slovenije za to srednjeročno obdobje. Delegati so sprejeli še poročilo o lanskem finančnem realizaciji in načrt za letos. Lani so zbrali za 11 odst. več denarja, kot so načrtovali. Največ tega denarja so porabili za družbeno gradnjo stanovanj, za solidarnostne naloge v republiki itd. Letos nameravajo zbrati 105 milijonov dinarjev ali za 29 odst. več kot lani.

SKRBI IZVOZ

TREBNJE — V trebanjski občini menijo, da je trebanjsko gospodarstvo do konca leta doseglo boljše rezultate, kakor je bilo pričakovati. Zaskrbljujoči pa so izvozni dosežki zato pa bo potrebno preučiti vzroke za tako stanje. Izvoz se iz leta v leto manjša, namesto da bi se večal.

ROMI SO PROBLEM

TREBNJE — Na podlagi podatkov, ki jih je posredoval komandir postaje milice v Trebnjem Djordje Vučković, so člani trebanjskega izvršnega sveta razpravljali o tem, kako omejiti zaskrbljujoči porast kaznivih dejanj v občini. Problem je tudi kriminaliteta Romov, še posebej iz naselja Mala Loka.

Obračun elektrotehnikov

Z zbora Elektrotehniškega društva Dolenjske

NOVO MESTO — Elektrotehniško društvo Dolenjske, ki združuje okrog 220 inženirjev in tehnikov, je 14. marca podalo obračun dela za preteklo mandatno dobo. Društvo deluje od leta 1976, vključuje pa poleg Novomeščanov tudi člane na področju Bele krajine in Kočevja, kjer delujeta sekciji.

Občnega zbora se je udeležilo preko 80 članov in gostov. Poleg vodstva Elektrotehniške zveze Slovenije in sosednjega Elektrotehniškega društva Posavje — Krško se je vabilu odzval tudi naš rojak, priznani strokovnjak na polju elektrotehnike prof. dr. Marjan Plaper.

Ker si danes življenja brez tako pomembne stvari, kot je električna energija, sploh ne moremo zamisljati, smo prof. Plaperja zaprosili, da nam je za to priložnost predaval o danes aktualni in zanimivi problematiki »Elektroenergetika v Jugoslaviji« ter povezavi našega elektroenergetskega sistema z vzhodnimi ter zahodnimi sistemi, ki delujejo v Evropi in s katerimi so posamezne države povezane.

Predavatelj je v zelo zanimivem predavanju nakazal vizijo o izkoriščanju vseh vrst energije v bodočnosti. Po prognozi bodo viri električne energije kmalu v celoti izkoriščeni. Zato bodo morali znanstveniki intenzivno iskati

in razvijati nove vrste energije. Po predavanju sta v diskusiji odgovarjala predavatelj ter inž. Marjan Porenta iz Elektroinstituta Milan Vidmar v Ljubljani.

Nato so bila podana poročila. Ugotovljeno je bilo, da so bili člani dokaj aktivni, kljub temu da delujejo v glavnem vsi na prostovoljni bazi, člani upravnega odbora so dobro delali in v 10 letih je društvo upravičilo svoj obstoj.

Zbor je predlagal nov 19-članski upravni odbor, ki ga bo v naslednji mandatni dobi vodil predsednik Andrej Kranjc, dipl. inž. Sekcija za Belo krajino bo glede na dosedanje dobro delo še naprej vodil Radivoj Vrlinč, dipl. inž., sekcijo za področje Kočevja pa Vincenc Janša, dipl. inž. Poleg upravnega odbora so bili izvoljeni po trije člani za časno razsodišče, nadzorni odbor ter delegati za Elektrotehniško zvezo Slovenije.

Delo društva za naslednje mandatno obdobje bo v glavnem obsegalo izobraževanje članstva, organizacijo tečajev ter izpitov iz varstva pri delu za delavce elektro stroke. Člani naj bi kot strokovnjaki sodelovali z gospodarskimi organizacijami s tem, da bi jim pomagali z nasveti, predlogi, izdelovali pa naj bi kot doslej tudi tehniške elaborate.

FRANC JERAJ

Ljudje hočejo vplivati

V vsej Sloveniji je bila udeležba na nedavnih volitvah zelo dobra, preko 9-odstotna. Dolenjci, Belokranjci in Posavci so se še posebej dobro odrezali na nedeljskih volitvah in so bili skupaj s Pomurci po volilni udeležbi v slovenskem vrhu. Čemu pripisati tako množičen obisk volišč, ki je presenetil celo najvišje optimiste med družbenopolitičnimi delavci in aktivisti? Razlogov je verjetno več. Predvsem pa se je še enkrat pokazalo — to potrjujejo tudi odgovori v naši današnji anketi — da je naše ljudstvo kar rodoljubno in se je čutilo dolžno izpolniti to državljansko obvezo. Svoje pa so očitno prispevali tudi predvolilni postopki, ki so bili vsaj na videz zelo javni, zelo demokratični, brez vsaj večjih kuhinj, taki, da so večinoma ustregli večinski želji po vplivanju na izbiro tistih, ki bodo z nekaj več pristojnosti in odgovornosti od nas vseh krojili naš danes in jutri. Kako se bo to odvijalo, koliko smo res izbrali najboljše, pa bo, žal, pokazala šele prihodnost.

JANKO VESELIČ, vodja turistične dejavnosti v črnomaljskem Integralu: »Ljudje imajo volitve za državljansko dolžnost, zato je bila udeležba na zadnjih volitvah tako velika, v črnomaljski občini v nedeljo sploh največja v Sloveniji. Poleg tega se je o volitvah veliko govorilo in pisalo, tako da so bili ljudje obveščeni. Pohvalno je to, da so bile liste v glavnem odprte, vendar bi moralo biti na njih še več kandidatov.«

DANIEL BARLE, vzdrževalec elektrike v Iskri, Mokronog: »Državljanstvo dolžnost je, da greš na volitve. To je prvi razlog za visoko udeležbo. Po drugi strani je res, da se glas delegatov vedno bolj sliši in tudi upošteva. Poznam volilni sistem in vem, da je možno tudi mahinirati, a to je mogoče povsod. V trebanjski občini ni bilo v redu to, da so listo prezgodaj zaključili. Na volilne sezname za delegacije SIS ipd. bi lahko napisali več kandidatov. Menim tudi, da ne bi bilo slabo, da bi župana izvolili na neposrednih volitvah.«

MARTIN MARINČ, kostum-zgodovinar pripravnik v kočevskem Pokrajinskem muzeju: »Bil sem v volilnem odboru kmetov kooperantov v krajevni skupnosti Kostel. Volilna udeležba je bila 97-odstotna. Od 90 kooperantov le dva nista prišla volit, oba zaradi bolezni. Menim, da je razlog za splošno dobro udeležbo na volitvah v tem, da se ljudje strinjajo z našim sistemom. Krivico za težave je treba iskati predvsem v ljudeh na vodilnih položajih. Delavci dobro delajo, kjer je dobro vodstvo.«

BERNARDA TKALEC, aranžerka pri Mercatorju — Jelka, Ribnica: »Dolžnost je, da greš volit. S tem pri nas ni problemov. Ljudje res kritizirajo odgovorne, ukrenjejo pa nič. Sicer pa smo prepričani, da vsak hoče delati le dobro, a mu ne uspeva vedno. Ni pa prav, če je na kandidatnih listah le toliko kandidatov, kot jih je treba voliti, in nimaš kaj izbirati. Tudi za tajnost glasovanja je na voliščih bolj slabo poskrbljeno.«

STOJAN JAKOVLEVIČ, upokojenec iz Novega mesta: »Volitve so jasno pokazale, da ljudje kljub težavam še zaupajo v družbeno ureditev. Verjamejo, da bomo sedanje težave nekako prebrodili, v veliki meri tudi po zaslugi nogoizvoljenih delegatov. Od njih pričakujemo predvsem večjo odgovornost do zastavljenih nalog. Moti me, kot že nekaj volitev zapored, da je med kandidati vse preveč upokojujencev in premalo mladih. Upokojujenci res imajo več časa in resnosti, vendar je veliko vreden svež veter.«

ESTERA SAVIČ—BIJAK, višji designer v Kopitarni, Senvica: »Tega, ali velika volilna udeležba na zadnjih volitvah pomeni več demokracije, kot so vzneseno izjavljali nekateri republiški funkcionarji, ne bi komentirala. Pač pa rečem, da so precej prispevale k večji demokratičnosti in boljšemu občutku volilcev odprte liste, pa čeprav le za sise. Mislim, da so pri sedanjih odprtih listah prišli skozi boljši kandidati.«

MITJA UDOVČ, učitelj iz Podzemlja: »V naši krajevni skupnosti smo imeli 6 volišč, volitve so bile povsod končane do 12 ure. Udeležba je bila 100-odstotna, če odštejemo tiste, ki so v tujini ali vojski. V glavnem smo imeli odprte liste, tako da so volilci res lahko izbrali tiste, za katere mislijo, da so najboljše. Tako velika udeležba na volitvah pomeni, da hočejo ljudje res vplivati na dogajanje v KS in da se njihov glas sliši v občini. Naprejš od tega pa niti ne vidimo.«

CIRIL LOGAR, član predsedstva KK SZDL Krško: »Zadolžen sem bil za 5 volišč. Na manjših voliščih so bile volitve dobro obiskane in kmalu zaključene. Največji problem je bilo strmenje naselje Spodnji Grič, kjer je bila udeležba slaba. Kaže, da tistim, ki jim je družba zagotovila pred nosom vse, od telefona do asfalta in trgovine, ni za družbenopolitično delo. Nasprol pa sem presenečen nad tako visoko, skromno 92-odstotno udeležbo na volitvah.«

MARTIN LEPSINA, kmet iz Globokega: »Menim, da bi bili občani za volitve še veliko bolj zainteresirani, če bi na primer predsednika občinske skupščine volili neposredno in če bi imel protikandidata. Enako velja za volilne v republiki in zvezi, na katere volilci nimajo neposrednega vpliva. Za glasovanje na listi, na kateri je bila cela vrsta delegacij, sem prepričan, da ni odraz temeljite presoje. Mnogi so obkrožali kar po vrsti, kar se je verjetno dogajalo tudi drugje.«

Ljubljansko pismo

Znanje je pomembnejše od surovin

Kroničen neposluh zanj je pripomogel h krizi

LJUBLJANA — Če se želimo v doglednem času izklopiti iz gospodarske krize, moramo bolj odkrito kot doslej opozarjati na vse pomanjkljivosti našega razvoja, to je tudi na družbene, ne le na zgodovinske »tabu« teme. Med eno takšnih »tabu« tem sodi tudi obravnavanje našega kroničnega pomanjkanja poslušnosti za razvoj znanosti, šolskega ali drugega pridobivanja znanja. Naložbe v znanost in izobraževanje, še posebej visokošolsko, ki so pogoj za razvoj znanosti, so postale med vsemi vrstami naložb najbolj smotne in najbolj donosne. Če so te naložbe tudi glede sestave dobro izbrane, dajejo bogate sadove v gospodarskem, družbenem in kulturnem razvoju. Znanje postaja tako dejavnik, ki je celo pomembnejši od razpoložljivih naravnih virov. V državah, kjer so to pravočasno spoznali, imajo zdaj veliko prednost pred drugimi.

Pri nas smo to prednost že zapravili. Delež celotnih naložb v znanost v narodnem dohodku se je v Jugoslaviji v zadnjih petih letih zmanjšal od 1,07 na 0,91 odstotka. Po celotnih naložbah v znanost zaostajamo za razvitemi državami za 15- do 30-krat, po naložbah na posameznega znanstvenega delavca za štirikrat do petkrat, kaže pa, da se bo ta delež še zmanjšal.

Za našo znanost je značilno izrazito podvajanje kadrovskih zmogljivosti na eni in materialno-tehnične baze na drugi strani. Največji del naših znanstvenih delavcev je zaposlen na univerzah. Sredstva, oprema, laboratoriji za znanstvenoraziskovalno delo pa so zvečine v samostojnih znanstvenorazisko-

valnih ustanovah in v večjih raziskovalno-razvojnih enotah v gospodarstvu. Za ustanavljanje znanstvenih ustanov in nakup največkrat zelo drage opreme smo se odločali brez širše in načrtne analize potreb, brez usklajevanja, delitve dela, specializacije in tematske usmeritve. Naši znanosti in naši družbi manjka enotna strategija dolgoročnega razvoja znanosti in tehnologije kot sestavnega dela dolgoročnega družbeno-gospodarskega razvoja Jugoslavije. Nujna je tudi ta strategija usklajena politika znanstvenega in tehnološkega razvoja v okviru sleherne republike in pokrajine. Tudi izobraževanje znanstvenikov močno zaostaja za potrebami. Kakovost znanja se slabša. V vrste znanstvenikov se je pritiho-tapila povprečnost, ki grozi, da se bo obnavljala tudi v širših okvirih. Zaradi načina financiranja so naše številne znanstvenoraziskovalne ustanove začele izgubljati, nekatere pa so že izgubile znanstveno naravo. Pričakovanja, da se bosta znanost in gospodarstvo tesneje povezala, da bodo gospodarske organizacije namenile več sredstev za znanost in da bomo hitreje ustanavljali raziskovalno-razvojne enote v gospodarstvu, se zvečine niso uresničile. Bistveni vzrok je dezintegracija gospodarstva, njegova razdrobljenost, razkosanost, teritorialna zaprtost in nepovezanost, kar je eno usodnih vprašanj našega nadaljnjega gospodarskega razvoja.

Iz gospodarske stiske nam lahko pomaga le razvoj znanosti. Naša družbena skupnost bi se zato morala odločiti predvsem za veliko večji skupni delež sredstev za znanost v družbenem proizvodu. Prispevke za znanost bi morali oprostiti vseh omejitev, ki veljajo za skupno porabo, hkrati pa doseči, da bi rasti hitreje od družbenega proizvoda, tako kot v sodobnih industrijsko razvitih državah. Narava znanosti in znanstvenoraziskovalnega dela, še posebej fundamentalnih raziskav, terja stabilne vire financiranja.

Nujni so torej resni in temeljiti posegi, da bi znanost tudi pri nas postala pomembna proizvodna sila in najmočnejše gibalno naše tehnološke, gospodarske, družbene, izobraževalne in kulturnega razvoja.

VINKO BLATNIK

kmetijstvo

Načrti so lepi

KOČEVJE — »Kar se tiče načrtov razvoja kmetijstva v naslednjih petih letih, zasebni kmetje nimamo nobenih pripomb in se z vsem strinjamo, kot smo se tudi vedno doslej. Žal pa je praksa vedno pokazala, da je velika razlika med zapisanim in tistim, kar se izvaja. Kmetje namreč čutimo, da so nekje v ozadju sile, ki uresničevanju kmetijskih načrtov nasprotujejo in jih zato zavirajo.« Tako razmišlja Franc Krajc iz Dolge vasi pri Kočevju, delegat kmetov v zboru združenega dela občinske skupščine Kočevje.

Pa pogledajmo, kaj je zapisano v dogovoru o temeljnih plana za naslednjih pet let o kmetijstvu. Kmetijska proizvodnja bo naraščala po letni stopnji 3,5. Dosledno bodo varovali kmetijska zemljišča. Proizvedli in porabili bodo več domače krme. Povečali bo obseg zasebnega kmetijstva. Delež poljedelske proizvodnje pa bo tudi večji. Kmetijstvo bo iskalo tudi trajne dohodkovne povezave v reprovergi.

Za intervencije v kmetijstvu bodo zbirali okoli 0,8 odstotka od kosmatih osebnih dohodkov, to stopnjo pa bodo vsako leto usklajevali. Družbeni sektor bo bolj pomagal pri razvoju zasebnega kmetijstva, predvsem pri prenosu znanja in tehnologije. Dopolnilo kmetijski proizvodnji bodo kmečki turizem in razne obrti.

Glavne investicije bodo vložene v kmetijsko mehanizacijo in posodabljanje proizvodnih prostorov pa tudi v programe za varstvo okolja. Opravljenih bo 268 ha hidromelioracij, 1.142 ha agromelioracij in 324 ha komasacij.

J. P.

PREDAVANJE IN PRIKAZ REZI

NOVO MESTO — Srednja kmetijska šola Grm bo priredila danes, 27. marca, ob 16. uri v šoli predavanje o vzgoji in rezi sadnega drevja in vinske trte. V torek, 1. aprila, bo ob 15. uri inž. Franc Lomberger iz Kmetijskega zavoda Maribor v sadovnjaku šole tudi praktično prikazal pravilno rez.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 368 pujskov, starih do 3 mesece, in 15 pujskov, starih nad 3 mesece. Lastnika je menjalo 298 prvih in 7 drugih živali. Kilogram žive teže manjših je stal 800 do 900 din, starejših pa 500 din.

Kmetijski nasveti

Zakaj medsebojno žrtje

Kokošim je v sodobni reji, ko imajo vso hrano pred kljunom, preprosto dolgočas in se zato zabavajo s kljuvanjem. Tudi to je ena od razlag za pojav kanibalizma, medsebojnega žrtja iste živalske vrste, ki lahko zlasti v poznozimskem času močno prizadene kokošjo jato. Tedaj je prehrana pomanjkljiva, prav pomanjkanje beljakovin, rudnin, vitaminov in vlaknin je med najpogostejšimi vzroki kanibalizma.

Ker večkrat kak rejec sprašuje za svet, naštejmo še nekatere vzroke, ki lahko izkoreničijo neljub pojav. Že presih in prevroč zrak v kokošnjaku lahko vnese nemir in medsebojno nestrpnost, podobno kot pri ljudeh. Tudi pregosta naseljenost lahko zbudi slo po obračunavanju, ko pa se podedi kri, se strasti še povečajo. Bojevitejši živali zmorejo šibkejšo vrstnico, zlasti bolne in apatične, sključiti do smrti in požreti s perjem vred. (Mimogrede: v tem ima svojo osnovo tudi tista slavna zgodba o novinarski raci). Velja pravilo, da sme prebivati v kokošnjaku največ 6 živali na kvadratnem metru površine, povrhu vsega pa jih ne smemo vznemirjati s premočeno svetlobo. Kljuvanje lahko sproži tudi mrčes, ki se zaredi v perju.

● Ze vse naštetu nakazuje, kako je mogoče kanibalizem preprečiti. Krmila morajo biti čim bolj raznovrstna in vsestransko bogata. Zaleže tudi takoj imenovano debekiranje, to je krajšanje kljunov z električnimi škarcami, ki ga običajno opravijo pri enodnevnih piščancih, pripravljenih v valilnicah za prodajo.

Težje je — podobno kot pri drugih boleznih — ukrepati, ko se je kanibalizem že pojavil. Rdeče pobarvana okenska stekla in žarnice onemogočijo, da bi se razvlele strasti. Tudi izločitev kilavcev iz jate ima podoben učinek, blagodejno učinkuje tudi izpuust na prosto, da si živali same poiščejo, kar jim manjka. Sicer pa je čistoč in red prvi živinovzdravnik ne le pri kanibalizmu, temveč pri vseh drugih boleznih in nadlogah.

Inž. M. L.

Kmetijstvo ne more brez pomoči

V Trebanjskem skladu za intervencije se bo nabralo 64 milijonov dinarjev

TREBNJE — Dosežki trebanjskega kmetijstva bi bili po letu 1982 prav gotovo slabši, kot so, če bi ne bilo programa intervencij v proizvodnji hrane. To namreč vsaj za silo blaži nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in kmetijskih potrebščin. Očitnejši bi bil nemara tudi vpliv vremena, saj so leta 1984 in leta 1985 trebanjsko občino prizadele toča, povodenj, pozeba in neugodno vreme za pridobivanje krompirja, ki so ga lani za trg pridelali pol manj kot sicer.

Najvidnejše rezultate v trebanjski občini prav gotovo dosegajo pri pridelavi mleka. Količine namolzenega mleka iz leta v leto rastejo in bodo konec tega leta znašale po planu že 7,5 milijona litrov, medtem ko so leta 1982 znašale dva milijona litrov manj. Pri drugih pridelkih pa se je raven tržne pridelave spremenjala. V poprečju pridelajo okoli 6

tisoč ton tržnih presežkov krompirja, lani pa so ga samo okoli 4 tisoč ton. Pred štirimi leti so kmetje prodali 1.117 govedi za meso, lani 121 več, za konec tega leta pa računajo, da jih bodo 1.750.

Tako velike tržne pridelave prav gotovo ne bi bilo brez KZ Trebnje, ki je organizatorica kmetijske proizvodnje in tudi strokovnega dela. Preko KZ Trebnje poteka tudi delitev intervencijskih sredstev za pospeševanje kmetijske pridelave. Letos bodo v občini dajali po 72 din premije za vsak kilogram spitanega teleta. Več kot pol te vsote bo prispeval republiški sklad, ostalo pa občinski. Spodbujali bodo tudi rejo klavnih privesnic, kjer bodo dajali po 36 tisoč dinarjev premije na

glavo. Za vsak liter mleka bodo izplačali po 5 din premije, premije pa bodo plačevali tudi za spodbujanje pitanja prašičev, nabavo plemenske živine, tržne pridelave pšenice, nabavo semenskega krompirja. Pri slednjem bodo za vsak kilogram semenskega krompirja prispevali po 40 dinarjev.

V samoupravnem skladu za intervencije v kmetijstvu občine Trebnje se bo letos nabralo domala 64 milijonov dinarjev. Največ tega denarja bodo usmerili v živinorejo, potem v poljedelstvo in za ostale dejavnosti, kot so sofinanciranje pospeševalne službe, nadomestila obresti za kredite iz hranilno-kreditne službe KZ Trebnje, obramba pridelkov pred točo itd. Bistveni vir prihodkov občinskega sklada so sredstva, ki jih, občani trebanjske občine zberejo iz bruto osebnih dohodkov. Po občinskem odloku odvajajo 0,7 odst. bruto osebnih dohodkov.

J. S.

Cenovni primež stiska

Lastna proizvodnja, naj bo družbena ali zasebna, se otepa z velikimi izgubami, ki pa jih mora sama kriti — Kmet vidi zadrugo tudi kot podaljšano roko države

METLIKA — Glede na to, da je bilo lansko leto eno najtežjih v stabilizacijskem obdobju in da so tudi v kmetijstvu načrtovali precej pesimistično, so s poslovanjem v letu 1985 v metliški Kmetijski zadrugi, kakor se je izkazalo po zaključnem računu, dokaj zadovoljni. Z dohod-

Janez Gačnik: »Kmet se zaradi cenovnih nesorazmerij čuti zaposlovanega in ogroženega.«

kom so pokrili vse obveznosti, osebni dohodki so na občinskem poprečju, precej denarja pa je zadruga v okviru dohodkovnih odnosov namenila za poračun z vinogradniki pa tudi s proizvajalci mesa, mleka, krompirja in ostalih krmnih rastlin. Skratka, finančni rezultat je glede na razmere primeren in zadovoljiv. »Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z lanskeletnimi rezultati zasebne in družbene kmetijske proizvodnje, kajti tu se pojavljajo zelo velike proizvodne izgube, ki pa jih morajo kmetje in delavci zadruga sami nositi,« je povedal direktor KZ Metlika, inž. Janez Gačnik. Seveda te izgube nastajajo zaradi hitrega naraščanja cen kmetijskih reprodukcijskih materialov, medtem ko cene kmetij-

skih proizvodov capljajo daleč zadaj. »Kmet se zaradi tega čuti zaposlovanega in ogroženega, narašča njegovo nezadovoljstvo, žal pa se krhajo tudi dolgoletni dobri odnosi med kmeti in našo kmetijsko zadrugo, kajti kmet gleda na zadrugo tudi kot na podaljšano roko države. Naši kmetje sicer vidijo in vedo, da si vodstvo zadruga prizadeva, da bi se stvari na tem področju obrnile na boljše za kmeta in da je pri tem v glavnem nemočno, a kljub temu pričakujejo od zadruga, da bo glasneje opozarjala in zahtevala od družbe, da se poglabljanje teh cenovnih nesorazmerij ustavi,« pravi direktor. Nezadovoljnih ljudi pa ni malo, kajti metliška KZ šteje okoli 650 članov in z zadrugo sodelujejo tako rekoč vsi kmetje, ki imajo kakšno tržno proizvodnjo.

V zadrugi si bodo tudi letos prizadevali delati tako, da ne bo nihče mogel zastavljati vprašanja, ali je zadruga potrebna ali ne, ali je res kmetova. »To bomo dosegli zlasti z utrjevanjem in razvijanjem pospeševalne službe, čim pogostejši neposrednimi stiki s kmeti ter tako, da bo zadruga v največji meri izkoriščala vse neugodnosti, ki jih družba daje kmetijstvu, in jih takoj prenašala na kmete. Slej ko prej pa bo treba doseči, da bo pri nas proizvodno delo enako vrednoteno, naj gre za delo v tovarni ali na kmetiji,« se zavzema Gačnik.

A. BARTELJ

Na manj zemlje več pridelati

Ribnica: proizvodnja mleka, mesa in plemenske živine predvsem na osnovi domače krme — Več krav in plemenskih kobil — 580 ha melioriranih zemljišč

RIBNICA — Obseg kmetijskih zemljišč se v sedanjem srednjeročnem obdobju ne bo bistveno zmanjšal. Na 8.523 ha kmetijskih zemljišč bodo zaradi sodobnejšega kmetovanja pridelali vsako leto celo po 2,5 odstotka več, kot so doslej. Proizvodnja mleka se bo povečala po 2 odstotka na leto, proizvodnja mesa, mleka in poljedelskih pridelkov pa po 3 odstotka na leto. Tako je zapisano v družbenem planu občine Ribnica do leta 1990.

Pridelovali bodo več kakovostne domače krme, saj je oskrba z močnimi krmili draga pa še negotova. S sodobnejšim kmetovanjem, uvajanjem boljših semen in odpornejših sort bodo povečali do konca srednjeročnega obdobja pridelek pšenice na 3,5 tone, koruze na 5,5 tone in silažne koruze na 4,5 tone na hektar. Meliorirali in bolje izkoristili bodo tudi travnike ter tako pridelali boljšo krmo.

Zaradi vseh teh ukrepov pričakujejo, da bo znašala povprečna mlečnost krave v tem obdobju 4.300 l, povprečna tržna mlečnost pa 2.300 do 2.500 l. Stalež krav bo naraščal na leto za 0,2 odstotka. Tudi število plemenskih kobil se bo povečalo, in sicer od sedanjih 130 na 150.

Na področju kmetijstva načrtujejo do leta 1990 kar za 758 milijonov dinarjev investicij. Od tega bo po-

OBRAT MILAN MAJČEN BO TEMELJNA ORGANIZACIJA

ŠENTRUPERT — Analize kažejo, da ni zakonskih ovir za organiziranje tozda v Agrostrojevem obratu v Šentrupertu. Vendar bo potrebno prej narediti še družbenoekonomsko analizo, svoje mnenje pa bo moral dati tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Oskrba po pezebi poškodovanih vinogradov

To je naslov brošure (15 strani), ki jo je napisal dr. Jože Colnarič, profesor, ki uči vinogradništvo na višji agronomski šoli v Mariboru. V tem času je brošura nekoliko zakasnela, zlasti za tiste vinogradnike, ki so z rezjo hiteli. Ker pa se je zima zavlekla v spomlad, veliko vinogradnikov trt še ni obrezalo in tem bodo nekatera navodila iz brošure brez dvoma koristila, zato jih na kratko povzemam.

Pomlajevanje pozebljenih trt

Večina trt je le delno pozeblja in na zunanji ni opaziti znakov poškodb, zlasti ne na deblu. Kljub temu je velika verjetnost, da je pri marsikateri trti kambij na starem lesu, to je na deblu, poškodovan. Zato bodo debela po vsej verjetnosti letos začela trohniti, lahko se pojavi gobasto tkivo, podobno raku. Zato za vsak primer na vsaki trti pustimo pri tleh na deblu krajši reznik (2 očesi) iz rozge, ki je zrasla lani iz spegega očesa na starem lesu. Tako si bomo zagotovili primeren les za novo deblo, če se bo izkazalo, da bo staro deblo zaradi povedanega treba pomladiti.

Pri trtah, ki so močnejše pozeble in imajo rozge le pri tleh (ostali del trte je suh), pustimo za novo deblo dve rozgi narezani na dolžino šparona in po možnosti še en rezervni reznik. Ker imajo te rozge daljše medčlenke, je šparon dolg do 1 m. Rozge naj bodo po možnosti na nasprotni strani starega debela. Ena rozga je lahko daljša in jo delno upognemo na prvo žico. Če sta rozgi (ali vsaj ena od njih) 40 cm od tal, bomo drugo leto pustili obe debli. Pri nižjih rozgah pa bomo drugo leto eno rozgo, to je eno novo deblo, po potrebi odrezali, oziroma skrajšali na dolžino reznika. Staro, suho deblo odrežemo 10 do 15 cm nad najvišjo rozgo, ki smo jo pustili za novo deblo; to pomeni,

da pustimo čep zaradi sigurnosti, da ne bi puščenih rozg poškodovali. Večje rane (če uporabljamo žago) zamažemo s cepilno smolo, delno je koristen zamaz tudi za ilovico.

V primeru, da je na močnih rozgah, ki so zrasle iz starega lesa, ostal močnejši zalistnik kot zrela rozga, tega zalistnika ne odrežemo popolnoma, temveč ga obrežemo na reznik, ker bo ta reznik ostal kot roden les in bomo s tem povečali pridelek grozdja. Zalistnike lahko uporabimo tudi za oblikovanje trte v prihodnje.

Z večjo obremenitvijo z daljšimi (2 rozgami iz starega lesa (dolžina šparona do 1 m) povečamo število oces na trti in s tem listno površino trte. Večja listna površina ugodno vpliva na obnovo korenin. Zaradi manjše listne površine trte (v letu pozebe 1985) se je zmanjšal tudi obseg korenin, zlasti je manj drobnih korenin, ki črpajo hranilne snovi. Zato je treba v letošnjem letu s pravilnim ravnanjem obseg korenin povečati. Poleg večje obremenitve trte, ki daje večjo listno površino, za obnovo korenin pomaga skrbna obdelava trt vsaj v vrsti (okrog trt). Letos zaradi tega, ker so trte, oziroma zelene mladike bolj pri tleh, ne bi uporabljali za zatiranje plevela v vrsti herbicidov, ker bi lahko zelene mladike poškodovali. Zato bomo plevela v vrsti (okrog trte) raje zatirali z večkratno plitvo obdelavo, pozneje tudi s pletvijo.

Bujnost trt, ki smo jih namenoma bolj obremenili, bomo v času rasti trte uravnavali s pletvijo (mandanjem) zelenih, odvečnih mladik, katere bomo po potrebi tudi prej vršili. Tega dela v letošnjem letu ne bomo smeli opustiti.

Z umetnimi gnojili bomo previdno gnojili. Več jih bomo porabili v primeru, ko računamo z boljšim pridelkom. Če so rozge slabo razvite, si pomagamo z dodatnim gnojenjem z dušikom (KAN). Gnojimo v aprilu, kar je dovolj zgodaj, in na en mah, to je v enem obroku z izjemo gnojenja z dušikom, s katerim gnojimo konec aprila.

nična delavnica za popravilo traktorjev), 360 milijonov pa bo porabljenih za agro- in hidromelioracije okoli 580 ha kmetijskih zemljišč ob potokih Bistrica, Sajevec in Tržišnica.

Nosilka razvoja kmetijstva bo KZ Ribnica, ki bo pospeševala predvsem zasebno kmetijstvo. Do leta 1990 bo kmetijska pospeševalna služba izdelala proizvodne programe za vse kmetije, ki bodo vključene v pogodbeno sodelovanje.

J. P.

Vinogradniki obžalujejo

Težko se sprijaznijo, da ne bo tedna cvička — Uspela zbor na Malkovcu in v Cerkljah

Podružnica Malkovec Društva vinogradnikov Dolenjske je imela zbor vinogradnikov 19. marca 1986 v zidnici vinogradnika Igorja Malusa na Malkovcu. Nad 60 vinogradnikov je pokušalo lanski pridelek, ki so ga pred dnevi ocenili (42 vzorcev). Po podelitvi zahval za ocenjene vzorce vina je vinogradniki na kratko seznanili s posebnostmi letošnje rezi vinske trte tajnik društva vinogradnikov Tit Doberšek. Ob ubranem petju in zvokih harmonike so se vinogradniki veselili pozno v noč.

Podružnica Društva vinogradnikov Cerklje ob Krki je imela zbor vinogradnikov 22. marca v osnovni šoli v Bušeti vasi. Predsednik podružnice Tone Račič je kot goste pozdravil predsednika brežiške skupščine občine Mirka Kambiča, ki se šteje med vinog-

radnike, predsednico izvršnega sveta Jelko Barbič, predsednika KS Cerklje Gramca in predsednika KK SZDL tov. Kaplana. Zatem je zbranim vinogradnikom (okrog 70 navzočih) pevski zbor Planina iz Cerklj pod vodstvom pevovodje Staneta Fuxa zapel tri pesmi. Po pozdravu predsednika društva vinogradnikov Jožeta Umetiča je zbranim vinogradnikom razložil posebnosti letošnje rezi Tit Doberšek. Nato so vinogradniki ob petju in zvokih harmonike pozno v noč pokušali vino, ki so ga pred dnevi ocenili (48 vzorcev). Pri tem so se vinogradniki blizu izpolnjenega Biltena z naslovi vinogradnikov in ocenami preizkušenih vzorcev vina.

Na obeh prireditvah so mnogi vinogradniki obžalovali, da letos ne bo prireditve Teden dolenjskega cvička v Novem mestu.

ČETRTKOV INTERVJU

Pomagati, kjer je narobe

»Kadrovske zadeve in krizna žarišča najprej spraviti v red,« pravi Darja Colarič

NOVO MESTO — Darja Colarič, 33-letna farmacevtska tehničarka, ki ob delu študira na višji upravni šoli, je bila pred kratkim izvoljena za predsednico občinskega komiteja ZK v Novem mestu.

Je ena redkih izjem med funkcionarji, ki so se z »vrhov« vrnili v združeno delo. Tudi ko je bila pred leti še predsednica novomeške občinske mladinske organizacije, ko je bila predsednica Zveze socialistične mladine Slovenije, članica predsedstva RK SZDL, članica Centralnega komiteja ZKS (kar je se zdaj), je vedno poudarjala, da se šteje za krkašico. Po izteku mandata je šla nazaj v Krko, zadnja leta pa dela kot organizatorka izobraževanja. Ob kadrovskih zamenjavah v občinskem komiteju ZK so Darjo Colarič znova pritegnili med ljudi, ki opravljajo najbolj odgovorne funkcije v občini. »Na komiteju bom delala neprofesionalno, v Krki ostajam na delovnem mestu, študirala bom tudi in hčerki se bom posvečala po najboljših močeh,« je rekla nekaj dni po izvolitvi.

● Kaj bi morali po vašem ta hip v novomeški občini predvsem spraviti v red?

Darja Colarič

»Najprej bo potrebno urediti kadrovske zadeve. Izvoljene so bile širše delegacije, zdaj bomo iz teh vrst izbirali ekipe, ki bodo ne le od občine navzgor, ampak tudi v delovnih organizacijah vodilne v novem mandatu delegatskega sistema. Če ne bo pravih ljudi na pravih mestih, še tako dobri programi ne bodo uresničeni. S kadrovskimi zadevami pa se bomo bavili tudi v komiteju, saj bomo med novizvoljenimi na noge postavljali vodstva komisij in drugih organov komiteja, od katerih veliko pričakujem.«

● Merila kadrovske politike so znana, vendar je nekaj osnovnih kazalcev, ki jih v nobenem primeru ne bi smeli pustiti v nemar. Kateri so?

»Med izvoljenimi na minulih volitvah, v partiji, v SZDL in povsod, kjer gre za izbiro vodilnih, moramo poiskati take, ki so predvsem v svojem okolju cenjeni kot delavni, sposobni in pošteni. To je osnova, da si nekdo pridobi zaupanje in ugled. Samo tak človek lahko k delu pritegne druge.«

● Katera področja bo posebno posebej pozornostjo ZK obravnavati v bližnji prihodnosti?

»Komunisti bomo upravičeno članstva v organizaciji dokazovali z izostrenim posluhom za gospodarsko problematiko. Položaj občine je letos bistveno boljši, kot je bil pred letom dni, vendar ob novi devizni zakonodaji lahko že ob periodičnih obračunih pričakujemo nove težave. Glede na znane razmere v zdravstvu, izobraževanju, kulturi in znanosti bomo v teh dejavnostih skušali predvsem zadeve spreminjati, in ne več samo ugotavljati žalostno stanje. Predvsem pa nameravamo v komiteju skrbeti, da bomo dogovorjeno uresničevali. Prepričana sem, da bo ZK samo na tak način uživala ugled in zaupanje.«

RIA BAČER

Preusmerjanje na tuje ceste

Če bo »Gorjancem« uspel zakup tovornjakov Renault, bodo posli lepo cveteli

STRAŽA — Prevozno podjetje Gorjanci se po kriznem obdobju dobro postavlja na noge, trenutno pa so vsa prizadevanja usmerjena v popolno zamenjavo voznega parka v tovrnem prometu ter v ustanovitev servisa za tovorna vozila Renault za vso Jugoslavijo.

Edina perspektiva za prevozno podjetje z zastarelim voznim parkom je nagla zamenjava dotrajanih vozil s sodobnimi, zlasti še, ker imajo možnost za sodelovanje v poslih in prevozi, ki prinašajo devize. Problem Gorjancev pa je majhnost.

NISO BILI ZRAVEN

NOVO MESTO — V dosedanjem mandatnem obdobju so po občinski evidenci v nekaterih okoljih delegatsko dolžnost jemali brez prave odgovornosti. Zbor krajevnih skupnosti je imel v letih 1982 — 1986 skupno 48 sej, med 32 krajevnimi skupnostmi v občini pa ni niti ene, ki bi udeležbo zagotovila na vseh sejah. S 47-kratno udeležbo so se izkazali le v Mirni peči, Šmarjeti in Dol. Toplicah, medtem ko so po drugi strani kar 32-krat manjkali delegati iz Podgrada, 29-krat pa so bili odsotni Hinjčani in delegati Malega Slatnika. Med mestnimi krajevnimi skupnostmi so bili s 46-kratno udeležbo najboljši v KS Kandija-Grm. Zbor združenega dela je imel v splošnem malo boljšo udeležbo. Skupno so imeli 49 sej, na katerih so bili vedno navzoči delegati Krkinga tozda Institut in Marketing, kar 43-krat pa so manjkali delegati Kovinarja. Krojača in Fototekni-

zato skušajo naglo ukrepati. Ob novostih, ki jih je prinesla nova zakonodaja, so se Gorjanci prvi v državi priglasi za zakup Renaultovih sodobnih tovornjakov, ki trošijo 30 odst. manj goriva kot sedanji stari tovornjaki. Potrebna dokumentacija je že vložena pri zveznih organih, ki morajo odobriti 950-milijonski posel (50 novih tovornjakov), za katerega morajo jamčiti banke. Dogovarjanja zaenkrat ugodno potekajo. Ker so že prej polovico voznega parka v tovrnem prometu zamenjali, bi to pomenilo kompletno posodobitev prevoznitstva za

tovor, ki se vse bolj preusmerja na tuja tržišča. Že lani so tretjino celotnega prihodka ustvarili s prevozi v tujini, možnosti pa so veliko večje.

Novomeški izvršni svet je te dni zamislil Gorjancev povsem podprl s pripombo, da je potrebno še nadalje zamenjati tudi dotrajane avtobuse v potniškem prometu.

Novost, ki jo prinaša možnost zakupa vozil je v tem, da zakup traja pet let ob plačilu rednih obrokov, ki pa bi jih ob dogovorjenih poslih zmogli. Po petih letih je možno vozila ali odpustiti ali pa jih vrniti firmi, ki jih v imenu Renaulta izposoja. Z Renaultom in IMV pa vse to nima nikakršne zveze.

Niž manj pomemben ne bi bil tudi servis za težja vozila Renault za vso Jugoslavijo, ki bi deloval v Straži, kjer Gorjanci že zdaj servisirajo tovornjake.

R. BAČER

POPRAVITI ALI USTAVITI?

NOVO MESTO — Na več krajih novomeške občine so zaradi poškodb v dolgotrajni zimi postale ceste tako slabe in jamaste, da predlagajo zanje zmanjšanje dovoljene osne obremenjenosti na polovico. Če bi takim povsem resnim zahtevam ustregli, bi morali zapreti ves avtobusni in tovorni promet. Posledice so jasne: mnogi delavci ne bi mogli v službo, otroci ne v šole, in tako naprej...

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 12. do 19. marca so v novomeški porodnišnici rodile: Ana Tomažin iz Smednika — Davida, Marica Blažina iz Kamanja — Danijelo, Lidija Luzar iz Dolenje Stare vasi — Anjo, Pavlina Goleš iz Lutrškega sela — Nika, Rozalija Zakrajšek z Broda — Aleksandro, Martina Božič iz Dolenjega Dola — Jožeta, Renata Brus iz Črnomlja — Barbaro, Erna Zupan — Pirkovič iz Dolnje Prekope — Anjo, Sonja Barič iz Stare Lipe — Leo, Ivanka Moravec iz Sečjega sela — Roka, Erika Zamida iz Uršnih sel — Andreja, Irena Turk s Tanče gore — Mateja, dr. Mirjana Turčin — Tomažin z Mirne — Gordano, Nada Vrančar iz Tribuč — Primoža, Anica Bucik iz Mihelje vasi — Veroniko, Anica Radič iz Metlike — Janka, Mira Balkovec iz Črešnjeca — Tanjo, Dušana Benkovič iz Orjalkovega — Romano, Marija Tutin iz Smolenje vasi — Matejo, Slavka Turk s Sela pri Ratežu — Janjo, Kata Aleksič iz Kanizarije — Svetlano, Mihaela Turk iz Petelinjeka — Ksenijo, Malka Črček iz Malih Dol — Tadejo, Jožefa Žabkar iz Ravnega — Gregorja, Zdenka Žvegljč s Senovega — Luka, Melita Bogovič — Pleterski iz Krškega — Uroša, Kovička Smrekar iz Birčne vasi — Marjana, Vesna Barantin z Rateža — Saša, Sonja Grmošek iz Trebnjega — Katarino, Ana Rajšek iz Trebnjega — Boža, Vesna Kasunič iz Vinice — Gordano, Jožefa Libenšič z Libne — Petro, Milena Saje z Malega Slatnika — Miha, Bernarda Godnjavec iz Gorenjega Gradišča — Tatjano, Cvetka Bartolič iz Velikih Poljan — deklico, Danica Strajnar iz Dolenje Stare vasi — deklico, Irena Kobe iz Dolenje Straže — dečka, Milena Požun iz Armeškega — deklico in Mara Spasojević iz Semiča — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Jožefa Šepetavc, V Brezov log 48 — Jana, Majda Pevec iz Ulice Slavka Gruma 2 — deklico, Tanja Sinigoič z Mestnih njiv 12 — Vandy, Ana Ljubisavljevič iz Bršljina 45 — Saša, Stanka Brkič, K Roku 106 — dečka in Andreja Kozoglav iz Kettejevega drevoreda 50 — Jano, Čestitamo!

Brez napak pa le ni šlo

Pri volitvah lepa udeležba, a več kritičnosti

NOVO MESTO — Nekateri volilne komisije in odbori so se premalo odgovorno obnašali, saj niso takoj po končanih volitvah prešli glasov za vsakega posameznika, ampak so to delo opravili šele čez dan ali celo dva. Občinska volilna komisija je bila zaradi takih malomarnosti v zagoni.

Tako so povedali na seji predsedstva občinske konference SZDL, ki je 19. marca dajala prvo oceno volitev, priprav in ugotovljenih napak. Volišča so bila kar dobro organizirana, razen

v naselju Majde Šile, kjer je bila za volišče sprva določena dvorana in so se na terenu v zadnjem hipu sami znašli: združili so volišča, zato pa je bilo več gneče.

Večina krajevnih skupnosti se je odločila za odprte liste, neveljavnih glasovnic pa je bilo največ v tistih okoljih, kjer so imena kandidatov pisali na dve strani lista. Veliko pripomb je bilo v celotnem volilnem postopku na neustrezne in prekomplirane obrazce.

V splošnem pa so izidi volitev lep dokaz, da prebivalstvo kljub vsem težavam, s katerimi se otepamo podpira obstoječi sistem. Medtem ko je ob zadnjih volitvah prišlo na volišča v krajevnih skupnostih 94,45 odst. volilcev, jih je bilo ob zdajšnjih volitvah le malenkost manj — 93,26 odst. Povečalo pa se je število tistih, ki so bili proti listi kandidatov za družbenopolitični zbor občinske skupščine. Ta lista je bila v novomeški občini izglasovana le s 76,22 odst. Proti je glasovalo 11,46 odst. ljudi, neveljavnih pa je bilo 6,96 odst. glasovnic.

Po mnenju predsedstva SZDL pa je bila prenesljivo »slaba« udeležba na voliščih v združenem delu, kjer je glasovalo le 88,95 odst. volilnih upravičencev, tako da domnevajo, da so kje pozabili voliti. Ob dokončnem preštetu glasov bo tudi ta domneva razčiščena.

Novi krog volitev se bo nadaljeval na drugi kandidacijski konferenci, ki bo 25. marca, ko bodo med izvoljenimi v bazi določili kandidate za vodilne funkcije v občini in interesnih skupnostih.

R. BAČER

Igrišče mora pod ključ

METLIKA — Problem igrišča metliškega otroškega vrtca je, kljub temu da so ga v vrtcu že nekajkrat poskušali rešiti, ostal nerešen. Zato je vzgojno-varstvena organizacija pred kratkim o tem sklicala okroglo mizo, kjer pa je bilo slišati veliko pikrih na račun ureditve celotnega metliškega blokovskega naselja.

Po normativih je igrišče otroškega vrtca sestavni del objekta in mora biti ločeno od drugih stavb s 120 centimetrov visoko ograjo, imeti pa mora tudi sanitarije in shrambo za igrala. Metliško igrišče ima samo ograjo, vendar so vrata na stečaj odprta tudi popoldne, in ko se v vrtcu začne naslednji dan zopet delo, najdejo na igrišču vse mogoče, celo razbite šipe in uničeno streho na vrtcu, na katero ležejo otroci. Ker je to še nevarno, zahtevajo takoj rešitev. Predlagajo zaklepanje igrišča in ureditev manjših otroških igrišč pri blokih ali pa zgraditev sanitarij na vrtičkarskem igrišču in popoldansko varstvo.

Prisotni so bili ogorčeni, ker doslej v Metliki za igranje otrok niso storiš še nič, še več, pustijo celo, da propada tisto, kar imajo — igrišče pri vrtcu. Še bolj nerazumljivo pa je, da na sestanku ni bilo

prisotnih tistih, ki so za reševanje takšnih zadev najbolj poklicani. Čeprav bi vrtce težavo lahko rešil z eno potezo — zaklenil bi vrata igrišča — pa s tem ne bi bil rešen družbeni problem, ampak bi se nespornostmi lahko le še poglabili. Vsi so bili enotni, da vandskega početja na igrišču ne smejo več dovoliti. Preprečili pa bi ga lahko le s popoldanskim dežurstvom staršev, pri čemer ne bi bilo stroškov. Takšna rešitev pa je skoraj neuresničljiva, saj je vprašanje, koliko staršev bi zares dežuralo. Za vsako drugo rešitev pa bi bil potreben tudi denar. Seveda bi morali po besedah prisotnih te ljudi najprej zblížiti, jih začeti vzgajati in jim dvigniti kulturno raven.

Ker bi za ureditev vsega tega potrebovali več časa, vrtce pa je zahteval rešitev takoj, so se pač morali odločiti za potezo, ki jo si sicer nasprotujejo: začasno bodo v popoldanskih urah zaklepali igrišče, društvo prijateljev mladine, krajevna skupnost, vzgojno-varstvena organizacija, komunalno gospodarstvo in urbanistična služba pa bodo pregledali, kje je moč urediti igralne kotečke ob stanovalniških blokih.

M. BEZEK

Cene so krojile

NOVO MESTO — Novomeška občinska zdravstvena skupnost je v letu 1985 razporedila na zdraviliško zdravljenje zavarovancev iz novomeške občine 76.667 milijona dinarjev. To je skoraj 147 odst. več kot leto poprej in 41 odst. nad zahtevanim planom.

Zdravniške komisije so odobrile zdraviliško zdravljenje skupaj 997 bolnikom za 15.255 din ali povprečno 15,4 oskrbnega dneva za vsakega bolnika. Vsako zdravljenje je stalo povprečno dobrih 71.000 din. Največ zdravljenj v naših zdraviliščih je odobril zdravniški konzilij novomeškega Zdravstvenega doma, in sicer 644 bolnikom. Dispanzer za borec NOV je odobril zdravljenje 239, konzilij v novomeški bolnišnici pa 114 bolnikom. Konzilij Zdravstvenega doma je odobril tudi 1.589 oskrbnih dni za zdravljenje otrok v zdraviliščih Debeli rtič in Kraljevica.

Zakaj tako povečanje vsote za zdraviliško zdravljenje kljub drugačnim usmeritvam? Treba je vedeti, da se število bolnikov, ki jim je omogočeno dodatno zdravljenje v zdravilišču, ne povečuje. Zato pa so se nekajkrat med letom dvignile že tako visoke cene oskrbnih dni in storitev v zdraviliščih, sicer dogovorjene na republiški ravni. Zdravstvena skupnost je seveda morala poravnati račune, ki so prihajali, brez možnosti, da kaj spremeni. Da pa bi med ljudmi ne bilo nikakršnih dvomov o teh rečeh, bodo temejito poročilo o zdraviliškem zdravljenju dobili delegati v roke ob prvi naslednji seji skupščine zdravstvene skupnosti.

Kopalnice ostajajo v skladišču

Prodaja metliškega Novolesovega tozda TKO lani za petino pod planom

METLIKA — Metliška Novolesova temeljna organizacija Tovarna kopalniške opreme, kjer je zaposlenih okoli 160 ljudi, je lansko leto poslovala slabše, kot so načrtovali z letnim planom. Vzrok za to je znan: zaradi manjše kupne moči in manjše gradnje novih stanovanj po njihovih izdelkih za opremo kopalnice in po kuhinjskih pomivalnih koritih iz obrata v Radatovičih ni bilo toliko povpraševanja, kot so računali, in temu primerno so morali tudi zmanjšati proizvodnjo.

Tako je ta temeljna organizacija dosegla za petino slabše rezultate, kot so jih načrtovali. Zaradi slabše prodaje in polnega skladišča so morali, kot rečeno, zmanjševati proizvodnjo, del delavcev — okoli desetino zaposlenih — pa so vozili na delo v druge Novolesove tozde, kjer so imeli še dovolj naročil oziroma dela za izvoz. Posledica slabše

prodaje in polnih skladišč so tudi visoke obresti na kredite za obratna sredstva, za kar je tozda TKO v lanskem letu odštela kar 148 milijonov dinarjev. Vendar je treba povedati, da tozda TKO lani ni poslovala z izgubo, ustvaril je tudi akumulacijo, res pa je, da je poslovni rezultat za okoli 20 odst. pod načrtovanim.

Za letos v metliškem Novolesovem teozdu kljub vsemu načrtujejo dokajšnje povečanje proizvodnje, zavedajo pa se, da bo treba veliko naporov, da bodo to lahko dosegli, oziroma da bodo svoje izdelke prodali. Predvidevajo, da bodo letos bistveno povečali izvoz kuhinjskih pomivalnih korit iz kerakrila, kjer uvajajo nove modele, načrtujejo, da bodo letos izdelali okoli 20.000 teh korit in jih kar 70 do 80 odst. izvozili na zahodna tržišča.

Pred kratkim so končali naložbo v nov oddelke poliestra, ki je veljal okoli 10 milijonov dinarjev.

A. B.

Ena gospa je rekla, da je marsikatera od službeno odsotnih Novomeščanov dopolne najlažje dobiti na Gačah.

GLOBTOUR PREUREJA POSLOVALNICO

NOVO MESTO — V novomeški poslovalnici Globtourja na Cesti komandanta Staneta, kjer dela 7 ljudi, preurejajo poslovne prostore in posodobljajo opremo. Ta poslovalnica, ki dela v Novem mestu že 6 let, je v zadnjem času močno povečala svoje poslovanje. Otvoritev preurejenih in novih prostorov bo proti koncu prihodnjega meseca.

APRIL, MESEC BOJA ZA ČISTO OKOLJE

NOVO MESTO — Turistična veza Dolenjske in medobčinski svet SZDL začenjata v aprilu akcijo za čiste okolje. V enomesečni akciji naj bi hišni sveti, delovne organizacije, krajevne skupnosti, mladinske organizacije, šole in še kdo posvetili vsaj en dan ureditvi in čiščenju okolja, ki je po skopnenju bele odeje znova pokazalo svoj nečeden obraz.

NOV REŠILEC ZA ZDRAVSTVENI DOM

METLIKA — Metliški zdravstveni dom ima za patronažno službo in hišne obiske na voljo dva fička, poleg tega pa še dva rešilca, od katerih je eden star za osem let. Zato so se pred kratkim odločili in vplačali 5,7 milijona dinarjev za nov Citroenov kombi. Dobavni rok za ta avto je dva meseca, ko ga bodo dobili, pa bodo stari rešilni avtomobili prodali.

Sprehod po Metliki

PREJŠNJI TEDEN JE BILO v Metliki kar nekaj prireditve, ki so razburkale sicer dokaj mrtvo kulturno življenje. Za ljubitelje narodno-bavnih ansamblrov je igral Lojze Slak, amaterji iz Prečne so zaigrali v Kulturnem domu Edvarda Kardelja komedijo v štirih dejanjih Cvetje hvalčeno odklanjamo, v hotelu Bela krajina pa je bila predstavitev humoresk Toni-ja Gasperiča Ljudje z zaščitenimi hrbti. Naj to pomeni, da je pravkar prišla pomlad odtalila metliški kulturni led?

MESTNA GODBA NA PIHALA pa jo je mahnila gostovat v bližnji Podzemelj. V tamkajšnjem gasilskem domu so izvedli metliški godbeniki koncert, prav takšnega kot za 8. marec v Metliki. Med posameznimi skladbami je Matjaž Rus, po letih še vedno mladinec, pripovedoval humoristično zgodbo Volan — nominativ singulara, ki jo je napisal metliški humorist Toni Gasperič. Vse skupaj je bilo zanimivo in zabavno.

KER LJUDJE SPRAŠUJEJO, kaj je treba storiti za vpis v srednjo šolo tekstilne usmeritve Metlika, naj jim povemo, da morajo izpolniti le obrazec za vpis in ga poslati na naslov šole. Zaenkrat je to vse, druge potrebne informacije lahko dobe v šoli vsak delovnik od 7. do 13. ure.

UDARNE JAME, po domače povedano luknje v cestah, so se pojavile tudi v Beli krajini. Nič jih ni prešel, a jih je gotovo nekaj sto. Pisec te rubrike ni spraševal, če jih bodo zalili z asfaltom, želi le, da bi se to zgodilo, kolikor je mogoče hitro.

BIFE RAJMER NA PARTIZANSKEM TRGU je bil zaprt približno deset dni. Ni šlo za igrice okrog prijave davka, ampak za obnovo. Zdej je pri Rajmerju spet živahno. Lokal je moderniziral, na hitro se da zdaj dobiti tam tudi ekspres kava. Včasih je bil to pravi obred.

»STARO ZA NOVO« — Ne gre, da bi v tej rubriki vedno le grajali. Tokrat bomo za spremembo pohvalili, in sicer zaposlene v črnomaljski vzgojno-varstveni organizaciji, ki veliko danes dragega otroškega perila sešijejo same iz ostankov blaga, nekaj oblačil pa jim po ugodni ceni naredijo tudi v Beti. Tako bi lahko v vrstah kar veliko prihranili, če se ne bi našli tudi starši (te pa moramo spet pograjati), ki, ko pridejo v jasli po mlačke, odnesejo s sabo tudi perilo, ki sicer ni njihova last, ali pa si privoščijo zamenjavo »staro za novo«.

GRADIVO — Čeprav delegati zborov črnomaljske občinske skupščine v zadnjem času nimajo pripomb na delegatsko gradivo, pa jih tu in tam le zmoti nerazumljiv jezik, ki ga uporabljajo sestavljalci. Kot je bilo slišati na nedavni seji zborov, je delegat najprej trnil v peti gradivo, ki obravnava davčno politiko. Eden od delegatov je takole razbilil sestavljalcem teh gradiv iluzijo o tem, kako učeno pišejo: »To, da ljudje gradiva ne razumejo, še ni dokaz o strokovnosti avtorjev gradiva.«

Ribniški zobotrebnici

OBVESTIL PA NI BILO — Za vsakega volivca v ribniški občini je bilo natisnjeno obvestilo, kdaj in kam naj pride volit, raznašali pa so jih posebni kurirji. V Ribnici pa se je zgodilo, da veliko občanov obvestil ni prejelo, zato nekateri sploh niso prišli volit. Sicer dobra volilna udeležba bi bila še boljša, če ne bi bilo te napake.

HITRO ZAKLJUČILI VOLITVE — Med tistimi, ki so končali volitve že dopoldne, so tudi zaposleni v ribniški vojašnici, se pravi vojaški starešine in civilisti, zaposleni v JLA. Do 11. ure so glasovali že vsi in so lahko volišče hitro zaprli.

USPEŠNO AVTO-MOTO DRUŠTVO — Med 91 AMD v Sloveniji je ribniško cno najuspešnejših. Svoje nartovane naloge uspešno rešujejo skoraj stoddotno. Število članov društva stalno narašča. Za svoje delo je doslej prejelo več priznanj, med njimi tudi republiško.

Drobne iz Kočevja

OBČANOM JE VSE JASNO — Pred kratkim je uredništvo Dela organiziralo v Kočevju svojo znano akcijo »Vi vprašate, mi bomo poiskali dogovor«. Kaže pa, da je položaj v občini Kočevje povsem jasen, saj niti en občan ni prišel v napovedanem času »morit« novinarja z vprašanji.

Z AVTOMOBILI NA KRAJO — Dogaja se, da hodijo Kočevci z avtomobili na podeželje in krajevo pridele po njivah. Na to so pred kratkim opozorili borci na občnem zboru Seškovega terena. Dodali pa so, da to pravzaprav ni nič čudnega, saj Kočevci že štiri leta zamažujejo, da bi odgovorni poskrbeli za ustanovitve vrtničarske zadruge, s pomočjo katere bi vsak kranj lahko dobil košček obdelovalne zemlje, ki bi mu prišla ob sedanjih dragih vrtnih cenah.

NOVO DELO ZA GOZDARJE — Že večkrat smo poročali, kako v Kočevju zamaka v razna stanovanja, najbolj pa tam, kjer imajo stavbe ravne strehe. Krajani nas opozarjajo še na grmovje in dreve, ki raste iz mnogih žlebov. Predlagajo, naj bi najeli gozdarje za posek.

Trebanjske iveri

VARČNOST PA TAKA! — Tovarišice v mokronoški poslovalnici Ljubljanske banke so se tako poglabile v varčevalne ukrepe, da so začele varčevati celo s prijaznostjo. Zato ni čudno, da se krajani ogibajo poslovalnici in v denarnih zadevah raje poslušajo kar s tamkajšnje pošte. Če bodo tovarišice še naprej od torkih tako vztrajno ugašale radijski sprejemnik, ki je na sporedu oddaja Pet minut za prijaznost, pa bo najbolj privlačevala banka. Tako dragoceni dinarčki ne bodo več odtekali iz banke, ampak iz pošte, LB — pravi naslov za denarne zadeve, pa bo poslovalnico navsezadnje lahko kar ukinila.

POMOTE NA TEKOČEM TRAJANJE — V mokronoški poslovalnici ljubljanskega Tobaka pa ne varčujejo s prijaznostjo, ampak pri izbiračev »u kadrov. Mokronošani predlagajo, natočeni pošljejo na izobraževanje ob delu, kjer se bosta naučili razlikovati bankovce za tisoč dinarjev od bankovca za 500 ali 100 dinarjev. Zadeva za krajane sicer še ne bi bila tako pereča, ko se ne bi redno dogajalo, da tisočak zamenjujejo za petstotak in tega za stotak.

CELOLETNO KURENTOVANJE — V trebanjski občini se že ve, da bo novi predsednik izvršnega sveta inž. Maks Kurent. Trebanjci, ki so radi veseli, si manj roke, saj pravijo, da bo namesto enodnevnega kurentovanja, sedaj trajalo kar vse leto. Glede na to, kako resna je gospodarska situacija v trebanjski občini, pa seveda ni pričakovati kdove kakšnih veselice. Prej resno delo!

ZDAJ PA BREZ ŠOFERJEV — V mokronoški Iskri so imeli doslej težave, ker ni bilo avtobusa. Sedaj je star avtobus popravljen, pričakujejo še enega novega, nimajo pa šoferjev. Seveda bomo sproti poročali, kako se bo rešila tale avtobusna zadeva.

PRIPRAVE NA KONGRES ZK

ČRNomeLJ — Črnomaljski delegati se temeljito pripravljajo na 10. kongres Zveze komunistov Slovenije. Tako so se na posebnem sestanku dogovorili o obiskih osnovnih organizacij, sodelovanju na sestankih komunistov v krajevnih skupnostih, pripravljajo pa tudi že razprave za kongres, ki bodo predvsem izhajale iz razmer v občini. Tako bo Nada Pucelj govorila na kongresu o materialnem položaju izobraževanja in reševanju težav v šolstvu, Suzana Vrga bo predstavila uveljavljanje odnosov med organizacijami združenega dela in krajevnimi skupnostmi, Stane Šimec pa bo razpravljal o krepitvi idejnopolitične vloge ZK.

JUBILEJNO TEKMOVANJE KOVINARJEV

ČRNomeLJ — V Črnomlju so razpisali 10. občinsko proizvodno tekmovalstvo kovinarjev, ki slovi kot najuspešnejše in najštevilnejše tovrstno tekmovalstvo na Dolenjskem. Letos se bodo delavci iz črnomaljske občine pomerili v 14 poklicih, tekmovalstvo, ki bo 19. aprila, pa bo potekalo v petih delovnih organizacijah: v Beltu, Iskri, Kovinarju, Gorenju in Integralu.

Predlogi iz baze

Kdo naj bo v izvršnem svetu? — Okrogla miza

KOČEVJE — Na seji predsedstva KK SZDL Kočevje mesto III, ki je bilo pred kratkim, se po temeljiti razpravi pripravili svoj predlog za sestavo novega izvršnega sveta občinske skupščine. Predsednik predsedstva Vito Savič je poudaril, da se o svojem predlogu za sestavo novega IS niso posvetovali z nikom »od zgoraj« in da so predlagali strokovnjake, za katere so prepričani, da bodo s svojim znanjem in delom pripomogli k hitrejšemu razvoju.

Za načelnika oddelkov občinske skupščine (poklicne) so predlagali: Ludvika Rečka (gospodarstvo), Petra Ješelnika ml. (notranje zadeve), Majdo Lindič (splošna uprava), Darinko Novak (družbeni prihodki) in Urbana Dobovška (ljudska obramba); za predsednico komiteja za družbeni razvoj (poklicno) pa Marijo Abramovič.

Za 8 nepoklicnih članov IS, ki bodo zastopali vse glavne panoge dejavnosti, pa so predlagali: Pavla Vesela (elektro), Janeza Lesarja (kemija), Božidarja Popoviča (kmetijstvo), Miho Briškega (kovinska industrija), Janeza Konečnika (gozdarstvo), Natašo Žilevske (zdravstvo), Petra Sobarja (šolstvo) in Zdenka Šulmana (računalništvo).

Na seji so sklenili, da bodo sklicali okroglo mizo o varstvu okolja, na katero bodo povabili glavne onesnaževalce (Oprema, kemična, kmetijstvo itd.), saj Kočevska prednjači v republiki po nekaterih nevarnih boleznih.

J. PRIMC

DOPOLNILO O VOLITVAH

RIBNICA — V prejšnji številki našega lista je tiskarski škrt na 1. strani izpustil del poročila o volitvah v ribniški občini, zato ta del ponavljamo:

V ribniški občini je znašala udeležba na volitvah v združenem delu 92,88 odstotka, v krajevnih skupnostih pa 90,6 odstotka. V četrtek so prvi zaključili glasovanje v osnovni šoli Loški potok, v nedeljo pa v Bukovici in Zadolju.

Več hrane za sovjetske otroke

Mirenska Kolinska delno preusmerja proizvodnjo — Povečane zmogljivosti za izdelavo otroške hrane — Krompir dohodkovno vse manj zanimiv

MIRNA — V tovarni Kolinske na Mirni, ki je bila zgrajena predvsem za predelavo krompirja, se vse bolj usmerjajo v izdelavo otroške hrane. Povpraševanje po prehrabnih izdelkih iz krompirja se manjša, hrana za otroke pa je vse bolj iskana. Zlasti zanimiv je izvoz v Sovjetsko zvezo, kamor bodo letos izvozili za pol več hrane za otroke, kakor so je lani.

Vodja proizvodnje Marinka Škufca je povedala, da je bila lani proizvodnja za okoli desetino manjša od preteklega leta. Predelavo krompirja so morali zmanjšati. Doslej so predelali 5.000 ton krompirja, okoli 100 ton ga imajo še na zalogi, dodatnih količin pa sploh ne nameravajo nabavljati. Tudi sicer krompir ni več tako donosen, zlasti slabo pa je vplival na poslovne dosežke, ker je bilo treba nanj vezati precejšnja obratna sredstva. Samo lani so obrestni za obratna sredstva znašale za 253 odst. več kot leto prej. Vendar so v Kolinski kljub

Najboljša udeležba v Sloveniji

ČRNomeLJ — Ko so v črnomaljski občini ocenjevali minule volitve, so z zadovoljstvom ugotovili, da so dobro uspele. Četrtnike v združenem delu so bile s 93,7 odst. udeležbo celo nekoliko boljše od predhodnih, nedeljske v krajevnih skupnostih pa so po udeležbi v tej občini sploh najboljše v Sloveniji, saj je prišlo na volišča kar 96,8 odst. upravičencev.

V kar devetih kolektivih so prišli volit vsi delavci, in sicer v Elektru, Tonosi Adlešiči, Kometu in Uniorju iz Starega trga, GG Črmošnjice, Pekarni, osnovni šoli Semič, Ljubljanski banki in upravi skupščine občine Črnomelj. Najmanj, a še vedno kar 87,4 odst., pa jih je volilo v rudniku Kanižarica. V srednji šoli Edvarda Kardelja pa učenci niso izvolili svoje delegacije, zato že teče postopek za ponovne volitve.

V krajevnih skupnostih je večina kranj opraviila svojo državljansko dolžnost že pred 11. uro. V krajevnih skupnostih Adlešiči, Butoraj, Griblje in Petrova vas je bila udeležba 100-odstotna, najslabša pa v krajevnih skupnosti Dobliče—Kanižarica — 92,3 odst. Za listo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine se je izreklo 89 odst. volilcev, za delegacije kmetov nekooperantov pa je volilo 96 odst. upravičencev.

V Črnomlju poudarjajo, da bodo to, prvo oceno že dopolnili, ko bo občinska volilna komisija podrobno pregledala vsa poročila volilnih komisij v delovnih organizacijah oz. krajevnih skupnostih. Oceniti bodo morali, zakaj se v nekaterih okoljih posamezniki niso hoteli udeležiti volitev.

Malo denarja za opremo in plače

Težave kočevskega zdravstva — Samo v začetku lanskega leta odšlo osem zdravstvenih delavcev z visoko izobrazbo — Zobnih bolezni ne obvladajo

KOČEVJE — »Z razpoložljivim denarjem shajamo vse težje. Materialni stroški hitro naraščajo. Vse manj je denarja za obnovo opreme,« je v odsotnosti vodje tozda Zdravstvenega doma Kočevje povedal direktor delovne organizacije ZD Kočevje — Ribnica dr. Mihael Petrovič.

Lani so s sredstvi samoprispevka in ugodnim posojilom območne Zavarovalne skupnosti Triglav Novo mesto obnovili rentgenski kabinet in delno disperzer za pljučne bolezni, letos pa bi nujno morali še tako imenovano sterilizacijo, ker so naprave dotrajane, njihova zmogljivost premajhna, prostori pa niso primerni.

Dr. Petrovič pravi, da so delavci nezadovoljni z osebnimi dohodki. V januarju in februarju so znašali brez minulega dela za zdravnike 98.500 din, za višje medicinske sestre 72.800 din in za srednje medicinske sestre 59.990 din. V začetku lanskega leta je delovno organizacijo zapustilo 8 zdravnikov in zdravstvenih delavcev z visoko izobrazbo. Nadomestili so jih z delavci z Reke in iz Zagreba. Novim v Kočevju še niso mogli zagotoviti ustreznih pogojev za bivanje.

Kljub težavam pa je ZD Kočevje le organiziral specialistične ambulate, katerih dejavnost pravzaprav ne sodi v osnovno dejavnost zdravstvenega varstva. Te so ortopedska, rentgenološka, diabetološka, otolološka in okulistična ambulanta. Z njihovo uvedbo je postalo to zdravstveno varstvo cenejše in občanom dostopnejše.

Dr. Mihael Petrovič

bulanti. Za sprejem pri njih je treba čakati dlje. Ker v Kočevju — kot v vsej Sloveniji — ni urejeno nagajevanje po delu, doživljajo ti zdravniki pri ljudeh pravzaprav le kritiko, saj je treba pri njih pač najdlje čakati.

proizvodnje hrane za otroke,« je povedala Marinka Škufca. V skladu s preusmerjanjem proizvodnje na otroško hrano se bodo preimenovali v Tovarno za proiz-

● Kot govori najnovejša informacija, bodo na Mirni v tej sezoni odkupili samo še 300 ton krompirja. Po 15. aprilu bodo odkupili 150 ton krompirja, maja pa še 150 ton. Prednost bodo imeli kmetje iz KZ Trebnje, a samo tisti, ki so že jeseni izpolnili pogodbeno količino. Sicer pa je ponudba krompirja iz vse Jugoslavije zelo velika, vendar v tovarni na Mirni ne bodo predelali niti kilograma več, kot so sklenili.

vodnjo otroško hrano in predelavo krompirja.

J. SIMČIČ

Otroci ne smejo občutiti težav

Tega se v vzgojnovarstveni organizaciji dobro zavedajo, zato sproti in kar uspešno rešujejo probleme — V Semiču preveč, v Črnomlju premalo vzgojiteljic

ČRNomeLJ — Črnomaljska vzgojnovarstvena organizacija »Oton Župančič« se mora prav zato, ker ima tri prostorsko ločene enote Loko, Čardak in Semič, spopadati z vrsto težav, ki jih marsikje drugje, kjer je organizacija na enem mestu, ne pozna.

V Semiču imajo poleg vrta s štirimi igralnicami in razdelilno kuhinjo še po eno igralnico v dveh stanovanjskih blokih, lani pa so imeli en oddelek celo v radioklubu, ki pa so ga morali zaradi prepovedi inšpekcijskih služb zapreti. Hrano privražajo vsak dan iz črnomaljskega vrta, kar predstavlja velik strošek. Kot je povedala ravnateljica vzgoj-

● Čeprav se v črnomaljski vzgojnovarstveni organizaciji bojijo vsakega povišanja cen njihovih storitev, pa zaradi tega ni odpovedi, tudi zato ne, ker podražitve v glavnem plača skupnost otroškega varstva. Nekateri starši v svetu staršev celo povedo, da se jim cene ne zdijo visoke. V povprečju plačajo za otroka po 5.000 dinarjev.

novarstvene organizacije Dragica Valenčič, pričakujejo, da bodo prihodnje leto dobili denar iz samoprispevka za dozdavno dve igralnici in kuhinje v Semiču, pomoč pa jim je kot že tolikokrat doslej obljubila tudi tamkajšnja Iskra.

V črnomaljskem vrtcu v Loku bi lanko leto lahko sprejeli še za igralnico ali dve otroci, a so starši zaradi oddaljenosti vrta od centra raje odklanjali mesta in si poiskali varstvo drugje. Povsem drugače je na Čardaku, kjer se širi novo naselje, zato je tudi vrtec, ki je sicer manjši od loškega, postal pretesen.

Upravičeno so se bali, da bo po februarju, ko se je podaljšal poročniški dopust, cibabanov še manj, a se ta bojazen ni uresničila. Nasprotno, v zadnjem času je bilo zelo veliko prijavn predvsem iz vasi, tako da sta oba črnomaljska vrta polna.

Ker pa je črnomaljska vzgojnovarstvena organizacija mlad kolektiv, se podaljšani poročniški dopust pozna pri pomanjkanju vzgojiteljic.

Hoteli so zaposliti vzgojiteljice za določen čas, a jih niso dobili, tako da sedaj zapolnjujejo vrzel z varuškami. Na srečo jim je skupnost otroškega varstva lani odobrila zaposlitev dveh »letečih« varuhinj, ki vskočita v delo namesto odsotnih sodelavk. Kljub temu so vzgojiteljice zelo obremenjene, saj ima ena celo po 3 oddelke male šole za otroke, ki ne obiskujejo vrta. Ob vsej tej kadrovske stiski imajo še težave z Gribljami, kjer je 5 otrok, a starši, kljub temu da je normativ za oddelek 16 otrok ne dovolijo, da bi se vozili v malo šolo v Adlešiče ali Črnomelj. Zato bodo imeli ti otroci predšolsko vzgojo v domačem kraju le od aprila naprej. Zaradi pred dvema letoma spremenjenih normativov v jasličnih oddelkih pa imajo v vzgojnovarstveni organizaciji preveč kar 6 medicinskih sester, ki so jih sicer zaposlili kot varuhinje, a jim prejemkov niso zmanjšali. To pa pomeni okrog 1,6 milijona dinarjev razlike v osebnih dohodkih, ki jih

morajo kriti sami znotraj organizacije.

M. BEZEK

Starejši ljudje vse pogosteje umirajo sami

Smo s smrtjo zgubili človeka ali rešili problem? — Mnenje Majde Vrh

RIBNICA — Včasih so ljudje umirali v krog svoje družine, v zadnjih letih pa narašča število primerov, ko stari ljudje žive in umirajo sami. Nihče jim v zadnjih trenutkih ne stoji ob strani. Tudi v ribniški občini taki dogodki niso izjema.

Majda Vrh, strokovno vodjo socialne službe pri skupnih službah SIS občine Ribnica, smo zaprosili za razgovor o skrbi za ostarele, osamele in sploh pomoči potrebne občane v ribniški občini. Odgovorila je:

»Vse starostnike v občini redno obiskujejo patronažne sestre zdravstvenega doma. Naša služba pa nastopi šele, ko je kdo potreben nege na domu ali pa bi moral v zavodsko oskrbo.«

V stanovanjskih blokih in tudi po vaseh je razširjena sosedska pomoč, zaplete pa se, ko je osamel človek potreben stalne nege. Za take ljudi ne dobi pomoči niti pri sosedu in celo pri sorodnikih redko. Tudi denarna nagrada ne pomaga.

Vsak ostareli je rad doma, v hiši, kjer se je rodil, živel in delal. Za oskrbo v zavodu se odloči v skrajni sili, običajno celo šele takrat, ko ne more sam več hoditi. Zavodska oskrba pa je tudi draga tako za oskrbovanca kot za njegove sorodnike, zato je vsak doma, dokler je le možno.«

V kočevskem domu starejših občanov, ki bo odprt v nekaj mesecih, verjetno že v drugi polovici maja letos, je 20 postelj tudi za ribniške starejše občane. Toliko postelj je namreč sofinancirala ribniška občina. To bo za ribniške potrebe premalo, saj imajo že zdaj 20 novih prošenj, razen tega pa bi v kočevski dom želeli tudi več oskrbovancev, ki so zdaj v drugih domovih po Sloveniji. Pri potrebah po posteljah v kočevskem domu so se Ribničani krepko ušli, ker se o tem niso posvetovali s svojo službo socialnega skrbstva,« trdi Majda Vrh.

J. PRIMC

Največ denarja za vodovod

V trebanjski komunalni skupnosti letos manj denarja kot lani — Največ za vodovod v Suhi krajini

TREBNJE — V načrtih samoupravne komunalne skupnosti Trebnje še naprej ostaja na prvem mestu gradnja vodovodov, zanjo pa je in bo porabljenega tudi največ denarja. Tako je bilo lani, podoben načrt pa bodo delegati komunalne skupnosti sprejeli nemara tudi za letos, še prej pa se bodo morali sestati na seji skupščine. Prvi jim to ni uspelo, ker niso bili sklepni.

Lani so v komunalni skupnosti zbrali več kot 142 milijonov dinarjev. Največ tega denarja so zbrali od soinvestitorjev, potem iz dohodka delovnih organizacij, virov, določenih z zakoni in odloki. Za gradnjo vodovodov je bilo porabljenih 66 milijonov dinarjev, za kanalizacijo in čistilne naprave 57 milijonov dinarjev, za pripravo stavbnih zemljišč dva milijona in za ostalo okoli 17 milijonov dinarjev.

Tretja faza gradnje vodovoda v Suhi krajini je obsegala polaganje 2 kilometrov cevodov, gradnjo črpalnice in rezervoarja, raztežilnika in montažo elektroinstalacij. Poleg gradnje vodovoda v Suhi krajini so podobna dela opravljali še v krajevnih skupnostih Trebelno in Čatež. Precejen del sredstev so v komunalni skupnosti porabili tudi za kanalizacijo in čistilne naprave.

Letos bodo v komunalni skupnosti zbrali za okoli 7 odst. manj denarja. Zlasti manjši bo delež soinvestitorjev, medtem ko bodo pri drugih virih ostali na lanskem ravni. Tudi letos bodo največ denarja porabili za vodovode v Suhi krajini.

V EMONI DOLENJKI GREDO NA ROKE KUPCEM

TREBNJE — V blagovnici Emone-Dolenjke v Trebnjem so pred nedavnim razširili ponudbo talnih in stenskih oblog. Zaradi vse večjega povpraševanja kupcev po tapetah, pluti in drugih stenskih oblogah so zdaj zanje odprli poseben oddelek. Tega blaga v občini doslej sploh ni bilo dobiti.

Kritični Mirenčani

Na Mirni grajajo trebanjskega Mercatorja

MIRNA — Na zborih občanov, ki so jih imeli v mirenski krajevni skupnosti pred volitvami, je bilo slišati veliko kritičnih pripomb. Krajani so se razburjali zaradi stvari, katerih reševanje ne terja kdove kakšnih naložb.

Največ kritičnih besed je bilo slišati v Ševnici. Tam so krajani kritizirali odločitve vodstva Vzgojno-izobraževalnih organizacij, da ukinejo prevoze otrok v šolo. Tudi sicer se čutijo krajani odrinjene na rob dogajanja v krajevni skupnosti. Več kritičnih besed je bilo slišati tudi o Mercatorju, ki ne uživa več slovesa dobrega trgovskega podjetja. Razburjali so se tudi krajani, ki uporabljajo železniško postajo na Gomili. Včasih so se v njej lahko pogreli ali pa vsaj umaknili pred vremenskimi nepriklami, sedaj pa je sekcija za vzdrževanje prog v poslopju naselila svoje delavce. Razpravljali na zborih občanov so terjali ukrepe proti takemu ravnanju ali pa vsaj pojasnilo odgovornih.

Ni posluha za cenejše izobraževanje

Posavski kadrovski delavci stežka na seminarje celo doma

KRŠKO — Društvo kadrovskih delavcev v Posavju združuje okoli 120 članov, ki se strokovno izobražujejo, to usposabljanje pa je osnovni cilj nek-oliko zapostavljenega društva. S pred- sednikom izvršnega odbora Društva kadrovskih delavcev Posavja Alojzom Sinkovičem iz krškega Sopa smo se pogovorili o težavah in uspehih društva.

»Kadrovski delavci imajo velikokrat zvezane roke, njihovo delo se omalovažuje, čeprav po drugi strani na ves glas govorimo, kakšno vlogo imajo. Kadrujejo vsi, postopke moramo v resnici speljati bolj sami, če je pa kaj narobe, smo vsega krivi,« pravi Sinkovič.

— Na zadnjem občnem zboru dru- štva ste poudarili pomen strokovnega izobraževanja in izmenjave izkušenj. Kako je s tem v praksi?

»V okviru zveze društev kadrovskih delavcev Slovenije smo se dogovorili, da ne bomo izmenjavali izkušenj med društvi le z zapisniki, referati in vsemi pisnimi gradivi, marveč da se bodo seje izvršnega odbora zveze in njenih komisij selile iz regije v regijo, gostitelji pa bo na te strokovne posvete vabil tudi del članstva.

Glede izobraževanja so pri nas že zažele nekatere oblike, kot strokov- ni seminarji in obiski delovnih orga-

Alojz Sinkovič: »Trdo se moramo boriti za prostor pod soncem, čeprav je kadrovska politika sestavni del vseh razvojnih planov!«

nizacij, kar pa vsekakor ni dovolj. Predvsem bomo morali dognati, kako na ravni organizacij združenega dela razviti programe usposabljanja in jih prilagajati potrebam in razvoju posameznega delovnega kolektiva. Vsakemu delavcu, predvsem na kadrov- skem področju, bi moralo biti dostop- no obnavljanje in pridobivanje novih znanj in spoznanj, ne glede na njegovo prejšnjo izobrazbo. Za to so potrebni strokovni kadri in material- na sredstva, zlasti pa je treba spremeniti miselnost nekaterih poslo- vodnih delavcev,« pravi Sinkovič.

P. PERC

NAD NESPOŠTOVANJE ZAKONA — Z ZAKONOM?

BREŽICE — V nekaterih breži- ških delovnih kolektivih so kritično analizo samoupravljanja temeljito preučili. V Emoni — Posavje je šel nekdo celo tako daleč, da je predla- gal, naj bi nespoštovanje zakona sankcionirali z zakonom! To ravno ne bi bila inovacija, kajne?

VELJA STARI SKLIC

SEVNICA — Za jutri je sklicano zasedanje vseh zborov občinske sku- pščine. Nekateri so v dvomih, kateri delegati naj gredo, starega ali novega sklica. Poudarjamo, da to ni volilna seja, zato velja še stari sklic. Marsikje so za vsak primer že sklicali v bazi nove in stare delegate.

Vse tepe Stillesove mizarje

Popolnitve v kolektivnem vodstvu — Letos 3,1 milijarde dinarjev prihodka?

SEVNICA — Ni še znano, kako se bo iz številnih zagat izvil Stilles, za katerega je občinska skupščina na zadnji seji sprejela ukrep družbenega varstva, na jutrišnji seji vseh treh zborov skupščine pa naj bi delegati sprejeli nekatere popolnitve začasnega kolektivnega poslovnega organa in še tudi eno zamenjavo.

Poročali smo že, da enega moža, ki je bil predviden za novo vodstvo, v tovarno sploh ni bilo. Izvršni svet je na seji minuli četrtek sklenil pred- lagati skupščini, naj bi vodstvo tozda Stillo pohištvo prevzel domačin, dipl. inž. lesarstva Štefan Teraž. Za dipl. pravnika Zdravka Grobojškca, ki ostaja na občinskem sindikalnem svetu, zamenjave prava- priprav ni, pravno področje naj bi pokrpal s preračunskimi znotraj tovarne. Tehnično področje naj bi prevzel predsednik sedanje občins- ke skupščine iz Idrije, inž. orga- nizacije dela Stane Brelih, komerci- alo pa Jože Beršnjak iz ABC Pomurke.

Piščani ne bodo zapravili dobrega glasu

Gostom odkrivajo ogleda vredne zanimivosti

PIŠČE — To je kraj, ki je bil lani med najlepšimi v Sloveniji in kjer turistično društvo že 24 let dobiva priznanja za urejenost vasi. »Tudi letos ne bomo držali rok križem,« je napovedala predse-

nica Marjanca Ogorevc. Med najpomembnejšimi akcijami je našte- la obnovitev mlinskega kolesa in zamenjavo žlebov na mlinu, ure- ditev spominske sobe jezikoslovca Maksa Pleteršnika, odprtje turisti- čnega biroja z etnografsko zbirko in očiščenje zanemarjenega grajskega parka, ki slovi po nekaterih eksotičnih drevesnih vrstah.

Zvedeli smo, da je rojstna hiša Maksa Pleteršnika trenutno prazna, zato se nadejajo, da bodo še živeči sorodniki pripravljeni od- stopiti sobo, ki bi jo nato opremili in určili v njegov spomin. V kratkem bo do kraja urejen tudi ribnik.

Pišče so ena redkih vasi, kjer izletniki lahko posejajo po klopih in se odpočijejo, ne da bi morali takoj v gostilno. Poslej bodo kra- jani razkazali obiskovalcem tudi grajski park. Gozdno gospodarstvo Brežice ga je odstopilo v oskrbo turističnemu društvu za 99 let.

Piščani se bodo letos posvetili tudi raziskovanju podzemlja. Pre- gledati nameravajo Duplo z izvi- rom Gabernice, kjer se nadejajo zanimivih jamarskih odkritij. Čaka jih še ureditev parka z 88 dre- vesi v Titov spomin.

J. TEPPEY

Sedem vasi si je podalo roko

S samoprispevkom do boljših cest, vodovoda, telefona, vežice in postajališč

ČATEŽ OB SAVI — Vaščani sedmih vasi te krajevne skupnosti bodo aprila začeli plačevati dv odstotni samoprispevek, ki so ga izglasovali za naslednjih pet let. Po besedah predsednika sveta KS Franca Mohorja so se odločili za referendum zaradi neresenih komunalij, predvsem cest, vodovoda, mrliške vežice, avtobusnih postajališč. V krajevni skupnosti živi nekaj nad 1000 prebivalcev. Od tega 370 zaposlenih.

Predsednik Mohor je z zadošče- njem povedal, da so krajinjani pokazali na referendumu veliko razumeva- nja za skupne potrebe in za solidarno financiranje najpomemb- nejših del v naslednjem obdobju. Glasovanja se je udeležilo 97 odst. volilcev. Na Čatežu jih je glasovalo za samoprispevek 66,53 odst., na Prilipah 83,33 odst., na Cerini 90,65, v Dvorcah 58,73, na Dobe- nem 100 odst., na Žejnem 91,94 in v Sobenji vasi 54,28 odst.

Za letos načrtujejo asfaltiranje ceste Cerina—Doben, dolge 1200 m. Računajo, da bo modernizacija napravljena že poleti, ker bi potem lahko slavili krajevni praznik na Dobnem. Za prihodnje leto so sprejeli v program 1800 m ceste Cerina—Mladine, začetni pa nameravajo graditi tudi mrliško vežico na čateškem pokopališču. Do 1990 predvidevajo še zaporni sloj na ces-

INFORMACIJA O SAVSKIH ELEKTRARNAH PRVEGA APRILA

BREŽICE — V poljudni brošuri, ki naj bi prebivalstvo posavske re- gije seznanila z gradnjo elektrarn in spremljajočimi posledicami, bo so- delovalo več piscev oziroma us- tanov. Energetsko izrabo spodnje Save bo predstavil inž. Niko Kurent, vpliv izgradnje elektrarn na komu- nalno infrastrukturo, naselja in ceste medobčinska gospodarska zbornica Posavje, vodni režim Vodnogospodarski inštitut Ljubljana, organizirano obliko sodelovanja Posavja pa posavska medobčinska gospodarska zbornica.

J. TEPPEY

naprave v Sobenji vasi. Po vaseh bodo postavili tudi nekaj pokritih avtobusnih postajališč in obnovili doma krajanov na Čatežu.

»Toda to še ni vse,« je dejal Mohor. Del načrtov bomo uresničili s sodelovanjem delovnih organizacij v krajevni skupnosti, ki bodo, tako vsaj upamo, v kratkem podpisi- sali samoupravni sporazum za sofi- nanciranje telefonskega omrežja na celotnem območju krajevne sku- pnosti, izgradnjo pločnika ob cesti v zdravilišču, izgradnjo novega cevo- voda od Erpaljša na Prilipah do zbiralnika na Čatežu in maki- damsko ureditev ceste od Dvorca do Čateških Toplic.

J. TEPPEY

Vihre brez vojne dobile bitko za lepšo vas

Na Vihrah za samopri- spevek — KS Krško polje le sprizanjena s to pote- zo?

VIHRE — Vihrani so ob zadnjih volitvah glasovali še za 4-letni samo- prispevek za posodobitev gasilske dvorane in lepšo podobo vasi. Velika volilna udeležba (96,4 odstotka, medtem ko je bila v celotni krajevni skupnosti Krško polje 93,2 odstotka) in to, da so volivci opravili v pičlih dveh urah, kaže, kako pomembna je vaska složnost. Skupščina krajevne skupnosti Krško polje je že julija lani sklenila, da bi glasovali o podaljšanju samoprispevka povsod, tudi na Bre- gah, v Dmrovem in Mrtvicah. Očito so v drugih krajih tokrat malce za- pali na lovorikah zadnjega uspešnega referenduma in tudi sicer odmevne udarniške akcije za telefon v KS; pozabili so, da je treba volilcem po- ste-reči ne le s konkretnim poročilom o opravljenem delu in porabljenem denarju, temveč na osnovi »čistih računov« zasnovati tudi jasno, za ljudi sprejemljivo usmeritev.

Zato je tem bolj čudno, da vodstvo krajevne skupnosti ni storilo niti pri- bližno toliko za uspešno pripravo nove skupne akcije, kolikor je bilo »naporov«, da bi preprečili samostoj- no pot Vihranov. »Miniranje« refe- renduma, ki je bil prav zaradi teh pritiskov nekako v ilegali (za širšo javnost), ni uspelo: 103 Vihrani so glasovali za samoprispevek (79,8 odst.), samo 14 jih je bilo proti. Ta odločitev pomeni, da bo 280 prebivalcev, ki živijo v 45 gospodinjstvih, v štirih letih bogatejših za dokončno urejeno javno razsvetljavo. V gasilski dvorani bodo uredili ogrevanje, sani- tarije, nabavili bodo plug za sneg, po- ložili še nekaj asfalta, uradili poljske poti za traktorje, okoli vasi pa počistili od akacije in grmovja ter zasadiли smreke in češnje. Kakšna malenkost se utegne še spremeniti, seveda kvečjemu na boljše, saj Vihřani ne računajo le na okrog 4 milijone dinarjev samoprispevka, ampak tudi na svoje pridne roke. Dober nauk za KS!

P. P. P. PERC

Franc Mohor povezuje vodovoda Cerina — Zgornji Čatež in izgradnjo čistilne

VARČNEJŠI ZAVAROVANCI

BREŽICE — Iz statističnih po- datkov so v občinski zdravstveni skupnosti ugotovili, da je bil v minule- letu obseg specialističnega in bolni- šničnega zdravstvenega varstva zunaj regije za 7,5 odst. manjši od planirane- ga.

Prihranek je v tem, da je zdravljenje doma precej cenejše. Cene zunaj regije so lani poskočile kar za 110 odst. Izdat- ki za zdravljenje v drugih ustanovah predstavljajo tretjino razpoložljivih sredstev občinske zdravstvene sku- pnosti, zato bi nepotrebno naraščanje zdravljenja zunaj regije močno priza- delo zdravstveno blagajno.

pešen izid referenduma v krajevni skupnostih. Dejstvo, da bodo kljub vsebinski krepitvi in razvoju ostalih zdravstvenih postaj v Kostanjevici in na Senovem nekaj, predvsem spe- cialističnih in centralnih, zdravstve- nih uslug občanom nudili samo v zdravstvenem domu v Krškem, te- rja, da v enotno akcijo za zagota- vljanje finančnih sredstev povežejo vso občino. Enotnost naj poudari tudi geslo: Vsi delovni ljudje in občani grade zdravstveni dom Krš- ko! Zdravstveni dom, občinska zd- ravstvena skupnost in izvršni svet skupno pripravljajo predlog za referendum, ki bo upošteval dife- rencirano, torej različno stopnjo v tistih krajevni skupnostih, ki so v preteklosti že zbirala sredstva za zd- ravstvo. Samoprispevek je pred- durmi!

P. P.

Vse v znamenju sončnice

Sevnica postaja hortikulturno urejena

SEVNICA — Že lep čas ličen le- pak s sončnico vabi sevnške člane zavarstva podružnice hortikultur- nega društva na predavanja in izlete ter opozarja na delo podru- žnice. Sevnškim hortikulturnim delavcem, ki jih vodi prizadevna inž. Silva Fric pri prirejanju preda- vanj in izletov ne gre za posel, marveč si prizadevajo čimbolj

razširiti hortikulturno delo. V za- vsavskem matičnem društvu imajo natančno razdeljena delovna po- dročja, v tem delovnem načrtu skr- bijo Radečani za izlete, Friceva pa za predavanja. Da ji pri tem gre od rok, dokazuje tudi sobotni prakti- čni prikaz rezi vrtnic v njenih vzorno urejenih razstlinjakih v na- selju pod Ribniki.

Silva Fric

»Naša sekcija šteje že 250 članov,« se pohvalja Friceva in do- daje, da je pri človeku veliko vred- na že sama ljubezen do cvetja in urejenega okolja, da čeprav ima na voljo le skromen lonček na oken- ski polici ali na balkonu. Sevnški hortikulturni zanesenjaki so lani priredili uspešno ocenjevanje zu- nanje podobe hiš v mestu, zdaj pa bi tekmovalje radi razširili še v druge kraje občine, najprej pa v bližnji Boštanj. Letos načrtujejo še več drugih akcij, ki naj bi pripomogle, da bi cvetje pozdra- vljal obiskovalca mesta ob Savi tako rekoč na vsakem koraku. Sil- va se ne boji konkurence za svojo vrtinarijo, saj je dela toliko, da ga njeni delavci več ne zmorejo.

A. Ž.

Novo v Brežicah

SAMO ZA BISTRE GLAVE — Ceste v občini so se še pred uradnim začetkom pomladi tako razvečele, da jim njihovi skrbniki po ustaljenih postopkih ne bodo več kos. V času, ko naj bi vsak občan prispeval kako ino- vacijo, bo nagradni razpis za naj- hitrejšo in najcenejšo krpanje cest zagotovo odjeknil med njimi in rešil cestarje denarnih in drugih skrbi. Naj se zdaj izkažejo tisti, ki vse vedo in vse znajo, in seveda tisti, ki so najbolj iz- najdljivi pri uničevanju cest s pretežki- mi tovori.

NAŠI LJUDJE SO ZA RDEČE — Jugoslovanske cvetličarne bi pro- padle, če na čateški vrtnarji ne bi goji- li pretežno rdečega cvetja: nageljnove vrtnice, primul, ciklam, tulipanov in gladiol. Nežne barve od bele do naj- različnejših odtenkov rožnate rumene- modre in vijoličaste nimajo velike- pristavev, čeprav je po svetu že ob- ratno in so na primer okoli božiča in Novega leta najbolj zaželeno bele ciklame.

POCENI DO HIŠE? — Samo ena pot je za tiste, ki bi radi čim ceneje gra- dili: članstvo v posavski stanovanjski zadrugi. Ta ima sedež v Krškem. Vanjo se lahko včlanijo vsakdo, ki gradi ali obnavlja stanovanjsko hišo na območju brežiške ali krške občine.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 8. do 15. marca so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Volk iz Podgorja — Igorja, Ljiljana Mihelič iz Samobora — Vedrana, Sve- tлана Mihailovič iz Samobora — Aleksandra, Marija Tomaškovič iz Cerja — Vedrana, Jožica Filipčič iz Ključa — Ivano, Darja Hučič iz Samobora — Antonia, Vesna Ger- movšek iz Pišec — Tino, Danica Babojelič iz Otruševca — Sandro, Dragica Vrtič iz Sevnice — Branko, Majda Drečnik iz Cerklj — Andreja, Ana Kozole iz Mrzle planine — Uroša in Jožica Maver s Trške gore — dečka. Čestitamo!

Krške novice

STOJNICE — Delček podobe, tudi zunanje, mladinskega kongresa v Krškem bodo prispevali ekologi, ki bodo postavili stojnice, a ne tiste za vroče hrenovke. Ekologi, mirovniki — ali tudi zeleni, kakor imenujejo lju- di, ki jim je posebno pri srcu zdravo, čisto okolje, rešeno tudi »navlake«, kot je orožje — bodo demonstrativno razbijali tanke in prodajali dele or- ožja. Organizatorji kongresa pravijo, da orožje ne bo pravo, sicer bi ljudje ekološke stojnice opazovali raje iz varne razdalje.

KLIC — Krško vodstvo mladine je zadnje čase precej oblegano. Medtem ko je stališče mladinskega predse- stva, da niso proti atomskim elektrarnam, »saj trenutno posledic ne čuti- mo«, odločno pa zastavljajo vpraša- nje, kam z radioaktivnimi odpadki. Mladince so klicali z zagrebškega mladinskega radia, naj bodo proti, nakar so Zagrebčani klicali Črnolajce, češ da je Krško proti. Podobno željo, sicer povedano med vrsticami, so izrazili še Vojvodinci.

POKVARJEN TELEFON? — Do septembra lani bi moral Institut za socialno medicino, varstvo in infor- matiko v zdravstvu iz Ljubljane izde- lati študijo o samoupravni in strokov- ni preobrazbi posavskega zdravstva. Čeprav so denar že »pokasirali«, ni ne duha ne sluha o elaboratu iz Lju- bljane, še več: kadar z medobčinskega sindikata po telefonu iščejo predstoj- nika inštituta, dr. Martina Totha, ga zadnje čase nikakor ne morejo dobiti. Morda bi bilo več uspeha, če bi se na sindikatu predstavili kot nov naročnik kakšne drage študije?

Sevnški paberki

ZMAJARI TO NEDELJO — Mi- nuli konec tedna se je obetal zanimiv pomladanski konec tedna. V soboto in nedeljo naj bi namreč z Lisce skakali zmajari. Krila klub iz Krškega je nam- reč neutrujen prireditelj republiške- ga kriterija v prostem letenju. Žal je bilo preveč vetrovno, tako da ni bilo mogoče tvegati preletov v trikotniku Lisca — Kum — Krško. Če bo vreme ugodno, bodo skušali letati konec tega tedna.

VREMENARIJ SPRAVILI SVO- JE POD STREHO — Več sreče — ko- vačeva kobila torej ni nujno vedno bo- sa — so imeli v soboto vremejari. V Krmelju so imeli športno srečanje kolegov iz Cerklj in hrvaškega Sljemena in radarskega centra na Lis- ci. Nesporni favoriti in zmagovalci so bili letalski vremejari, drugi hrvaški kolegi, zadnji pa gostitelji z Lisce, ki so za bratski zaključek povabili še v zna- ni »Stuttgart« k Martinu Dolinšku.

MLADI ZATAJILI — Sevnška osnovna organizacija ZSMS je za spremembo vabila v taborniški dom na pogovor o štipendiranju in sta pi- člim devetim udeležencem pojasnila vse o štipendiranju in še o čem, Res je sedaj vprašanje, kaj za konec tedna sploh še zanima mlade, saj jih niti na glasbeni večer ni bilo dosti več kot na pogovor o štipendiranju. Bodo glasne- jši na kongresu v Krškem?

Učiteljica za 11 učencev

Podružnična šola Črešnjavec najmanjša v črnomaljski občini — Kopiničeva pozna razmere

CEROVEC — V tej vasi v semiški krajinski skupnosti deluje najmanjša podružnična šola v črnomaljski občini, saj je v 1. in 2. razredu komaj 11 učencev iz Krvavčevega vrha, Hriba, Cerovca in Črešnjavca, po katerem se šola tudi imenuje. A četudi je majhna, v matični šoli v Semiču še nikoli niso razmišljali, da bi jo ukinili, saj dobro vedo, da bi naleteli na odpor vaščanov, za katere je šola kulturno središče. Otroci z učiteljico Anico Kopinič namreč skrbijo za tri spome-

sicer domačka, se že 10 let vozi v Cerovec iz Metlike. Delo v tej majhni šoli, kjer je poleg nje honorarno zaposlena le še snajžila, ji je tako prišlo k srcu, da se mu, četudi bi imela možnost, ne bi odpovedala. »V začetku je bilo težje, ko sem učila kar štiri razrede: en kombinirani odedek dopoldne, enega popoldne. Sedaj je veliko lažje, vendar pa prvošolci na začetku šolskega leta potrebujejo nekaj časa, da se privadijo kombiniranemu pouku z drugošolci. Ker jih je malo, se lahko veliko posvečam vsakemu posebej, sreča pa je tudi v tem, da nimamo šolskega zvonca, ki bi nas venomer priganjal,« je zadovoljna Kopiničeva.

Ravnatelj semiške šole je ob neki priložnosti pohvalil, da prav iz šole v Cerovcu prihajajo najboljši učenci. In kaj pravi ob tem Anica? »Otroci so zelo disciplinirani, res pa je tudi, da je med njimi in menoj zelo močna vez, zato jih je lažje pritegniti k pouku, posebno še, ker jih raje pohvalim in spodbujam kot gram. Ker sem domačka, dobro poznam domače razmere učencev, zato tudi dobro vem, kako moram z vsakim od njih navezati stike. Vse to pa se pozna tudi pri uspehu učencev,« pove Anica Kopinič.

B. M.

Anica Kopinič

nihe ter ob pomembnejših praznikih pripravljajo proslave.

Anica Kopinič, ki je po rodu

Zakaj ne več glasbenih tekmovalcev?

Dolenjsko in posavsko regijo je na nedavnem republiškem tekmovanju učencev in študentov glasbe zastopal le učenec glasbene šole Marijana Kozine

DOLENJSKA, POSAVJE — Jubilejno, 15. vseslovensko tekmovanje učencev in študentov glasbe je bilo pred kratkim v Kopru. Udeležilo se ga je natančno 100 fantov in deklet — violinistov, čelistov in kitaristov. Poleg tekmovalcev iz raznih krajev Slovenije so pred strogimi strokovnimi žirijami nastopili tudi mladi zamejci s Tržaškega in Koroškega. Od tekmujočih jih je 28 doseglo prvo nagrado, 40 si jih je prislužilo drugo in 19 tretjo nagrado. Ob tem je bilo devet pohvaljenih, štirinajst pa so dali priznanja. Trije tekmovalci, vsi iz ljubljanskih glasbenih šol, so celo zbrali najvišje možno število točk — 100, kar je svojevrstna zanimivost.

Opazen uspeh je dosegel tudi mladi novomeški violinist, 12-letni Marijan Dovič, učenec glasbene šole Marijana Kozine. V kategoriji, kjer je nastopilo še 21 tekmovalcev, je zbral 73,2 točke od 100 možnih. Za ta dosežek je dobil 3. nagrado, v

Od jutri Makuc

Nova razstava v Dolenjski galeriji v Novem mestu

NOVO MESTO — Jutri ob 18. uri bodo v Dolenjski galeriji odprli retrospektivno razstavo likovnih del akademika slikarja Vladimira Makuca, ki od leta 1958, ko je postal član Društva slovenskih likovnih umetnikov, deluje kot svobodni umetnik. Novomeškemu občinstvu se bo predstavil z grafikami, slikami in kipci, nastalimi v zadnjih petindvajsetih letih. Razstavo je posredoval Goriški muzej iz Nove Gorice in jo spremlja obsežen katalog. Na otvoritveni slovesnosti bo o Makucu in njegovi umetniški poti govorila Melita Stele — Možina, muzejska svetovalka Moderne galerije v Ljubljani. Dela bodo na ogled do 23. aprila.

absolutni razvrstitvi pa je zasedel 11. mesto. Marsikomu se bo morda zdelo, da takšna uvrstitev ni kaj posebnega, zato jo moramo gledati v luči nekaterih pomembnih dejstev. Najpomembnejše od vseh je prav gotovo dejstvo, da je Marijan tekmoval s ta čas najboljšimi mladimi violinisti — sovrstniki v Sloveniji, pa tudi, da ga niso ocenjevali povprečneži, marveč vrhunski strokovnjaki. Ne gre prezreti, da je edini od vseh 40 učencev violine, kolikor se jih v tem šolskem letu uči tega instrumenta na glasbenih šolah v dolenjski in posavski regiji, zbral — hkrati s svojim učiteljem Bojanom Arhom — dovolj poguma in se odpeljal v Koper. Ne nazadnje pa je treba poudariti, da je bil Marijan Dovič sploh edini dolenjsko-posavski udeleženec jubilejnega republiškega tekmovanja.

Ob povedanem se zastavlja kup najrazličnejših vprašanj. Najprej seveda to, zakaj sta Dolenjska z Belo krajino in Posavje tako neodzivna za manifestacije, kakršna je bilo to tekmovanje. Ali glasbene šole, ki delujejo v obeh regijah, res ne premorejo nobenega učenca več, ki bi se bil sposoben kosati z vrstniki

iz drugih šol in drugih regij? Ali tudi med kitaristi ni bilo nikogar, čeprav jih je na teh šolah kar okoli 140, ki bi svoje znanje lahko pokazal pred strokovno komisijo? In če takih fantov in deklet ni, zakaj jih ni? Ali ni (ne)udeležba učencev stvar, ki mora najprej in predvsem zanimati njihove učitelje? Kaže namreč, da potrebujejo vsaj toliko poguma kot učenci tudi njihovi učitelji. Slednji se namreč še kako zavedajo, da se v znanju in sposobnosti njihovih učencev kaže tudi njihova lastna strokovna pedagoška usposobljenost za delo. Poskusiti pa je vseeno treba, mar ne?

I. Z.

kultura in izobraževanje

MIRNOPEČANI JUTRI V TREBNJEM

MIRNA PEČ — Gledališka skupina tukajšnjega kulturnega društva bo jutri ob 19. uri gostovala v trebanjskem kulturnem domu z delom Alenke Goljevšček Pod Prešernovo glavo.

PREDSTAVITEV TONIJEVE KNJIGE — V petek zvečer je bila v nabito polnem metliškem hotelu prireditelj ob predstavitvi druge knjige humoresk Tonija Gašperiča Ljudje z zaščitenimi hrbti. V prijetnem, sproščnem in veselem programu so nastopili oktet Vitis, ansambel Popolnočne kočije, harmonikarja Edo Macele in Stanko Željko, humoreske pa so brali Jani Bevk, Marjaž Rus in avtor. Tako veselo, kot se je »fešta« začela, se je nadaljevala pozno v noč. Med drugim se je pokazalo, da bi bil mojster na frejtonarici Edi izvrstna dopolnitev zasedbe Popolnočnih kočij. Malo pred polnočjo si je župnik Mile Vranešič zaželel, da bi bilo toliko ljudi pri njegovi polnočnici. Najbrž pa mu ne bi bilo prav, če bi bili tako veseli, razigrani in hrupni. Kot možen založnik Tonijeve tretje knjige je bila v petek v hotelu »evidentirana« metliška Obrtna zadruga. (Tekst in foto: A. Bartelj)

10. filmski teden končan

Ob jubileju tedna slovenskega filma v Novem mestu počastili še druge pomembne »filmske« obletnice

NOVO MESTO — Minulo nedeljo se je z večerno predstavo filma Ovni in mamuti v tukajšnjem Domu kulture končal 10. teden slovenskega filma. Jubilej, ki je zaokrožil še nekaj pomembnih obletnic (15-letnico abonmajskih predstav za mladino v Novem mestu, 10-letnico akcije »s filmom v novo šolsko leto« in 80-letnico slovenskega filma), so proslavili dva dni prej, in sicer v petek, 21. marca, zvečer, ko so bili Ovni in mamuti v tednu prvič na sporedu (ta film so predvajali neprekinjeno tri dni).

Na krajši proslavi, ki je potekala v razmeroma dobro zasedeni dvorani Doma kulture, je o pomenu tedna slovenskega filma in drugih akcij govoril predsednik novomeške ZKO Andrej Pelko. Zahvalil se je prof. Milki Bobnar, ki že vrsto let uspešno vodi odbor za filmsko dejavnost pri ZKO in je bila tudi pobudnica za teden slovenskega filma kot manifestativno prireditev. Toplo dobrodošlico je predsednik Pelko izrekel scenaristu in režiserju filma Ovni in mamuti, novomeške-

mu rojaku Filipu Robarju-Dorinu, ki se je po predstavi udeležil pogovora o svojem filmu.

Program 10. tedna slovenskega filma je tekel, kakor je bil najavljen. Prvi dan je bil na sporedu Slakov film Butnskala, v torek Duletičev

● V tednu slovenskega filma so bile predstave različno obiskane. Najmanj obiskovalcev se je bržkone zbralo na prvi predstavi Doktorja (ob 18. uri), saj jih je bilo v dvorani, ki je sprejela že 300 ljudi, le kakih 20. Za nekatere filme je bilo zanimanje le za spoznanje boljše. Na sploh pa se je tudi ob tem tednu potrdilo, da domači film pred novomeškim občinstvom nekako ne gre.

Doktor, v sredo Pogačnikov Naš človek in v četrtek Mlakarjev Christophoros. Poleg večernih predstav za odrasle so vsako popoldne vrteli filme v okviru mladinskega abonmaja, posebne predstave pa so bile za osnovnošolce. Zanje so vrteli tudi filma Ko zorijo jagode in Ljudje ob Krki ter kratke filme Ivana Marinčeka in Dušana Povha. Ob predstavi Doktorja sta se obiskovalcem predstavila igralca Slavko Cerjak (krški rojak) in Dare Valič.

ZA MLADE RADOVEDNEŽE — Šolarje sta med tednom slovenskega filma v Novem mestu na eni od predstav obiskala tudi znana filmska delavca, Novomeščana po rodu, in sicer Dušan Povh in Ivan Marinček.

V okviru 80-letnice slovenskega filma je bilo zanimivo predavanje, na katerem je mag. Stanko Šimenc govoril o Karolu Grossmannu, ki je posnel prvi slovenski film. Grossmann je deset let svojega življenja preživel v Novem mestu.

Na jubilej tedna slovenskega filma v Novem mestu je obiskovalce opozarjala tudi razstava, postavljena v avli Doma kulture. Na pomembne dogodke v okviru vsakokratnega tedna so opozarjali izrezki iz časopisov iz fotografije.

I. Z.

Tovarna zdravil — Meka za umetnost

V okviru Krke oziroma njenega kulturno-umetniškega društva delujejo kar štiri stalna likovna razstavišča in več občasnih — Letos že 9. kolonija

NOVO MESTO — Izjemen posluš Krkinega kolektiva za kulturo, ki je na Slovenskem dobro znan in čisto hvaljen, je kulturno-umetniškemu društvu te tovarne omogočil raznovrstno dejavnost in tudi delovanje na področjih, ki običajno niso domena amaterskih kulturnih delavcev. Pri tem ne mislimo samo na prirejanje vsakoletnega dolenjskega knjižnega sejma in na najrazličnejše manifestacije v zvezi s knjigo, ampak tudi na vso tisto aktivnost, ki je potrebna za izpeljavo vsakoletnih Krkinih slikarskih kolonij, pripravljanje razstav, širjenje likovne kulture itd.

Pozornost, ki jo v novomeški tovarni zdravil posvečajo kulturni umetnosti, nikakor ni majhna, kar vedno potrjujejo slikarske, kiparske in druge likovne razstave v Krkinih razstaviščih. Likovna razstavišča pa ima ta tovarna tako rekoč povsod, kjer je navzoča s svojo proizvodnjo ali kako drugo dejavnostjo. Osrednje razstavišče je vsekakor avla njene upravne stavbe v Novem mestu (Ločni), nič manj pomembno in odmevno pa ni razstavišče njenega predstavnika v Ljubljani. Stalne razstavne prostore ima Krka tudi v zdraviliških domovih v

Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah. Zlasti še v Dolenjskih Toplicah se likovne razstave vrstijo dokaj pogosto. Občasno pa se spremenijo v razstavišča tudi drugi prostori, kjer teče Krkina proizvodnja, v Novem mestu še v nekdanjem Inisu, v Ljutomeru in drugod. Ni kar tako dejal eden od slikarjev, da je Krka nekakšna Meka za likovno umetnost in likovne ustvarjalce.

V program razstavne dejavnosti za leto 1986 so zapisali, da bodo poskušali kvalitetnejše razstave zagotoviti predvsem za obe najpomembnejši Krkini razstavišči, ki sta tudi najbolj obiskovani in ogleda razstav v njih tudi šole načrtujejo v okviru likovnega pouka. V Novem mestu, kjer so si obiskovalci letos že

lahko ogledali pasteje Jožeta Kumra, akvarele Janeza Kneza in skulpture Vladke Štoviček (razstava njenih del bo na ogled še do 31. marca), bodo pripravili še: razstavo reliefov mirenškega kiparja Sandija Leskovca, fotografsko razstavo »Mladina fotografija 86«, risbe likovne skupine VVZ Novo mesto, če našteto le nekatere. V Ljubljani so letos predvideli deset razstav, od katerih pa sta dve že za nami (Vida Slivnik — Balantič in Peter Adamič), tretja — tapiserije Cvetke in Duška Miloša — pa je na ogled prav zdaj.

Vrh vsakoletne razstavne sezone v Krki pomeni razstava del udeležencev slikarske kolonije. Kolonijo in razstavo pripravijo jeseni, tako da se z njima lahko vključijo v praznovanje novomeškega občinskega praznika. Letošnja kolonija bo že deveta po vrsti. Kdo se je bo udeležil, koliko slikarjev bo ustvarjalo v njej in na kakšno temo, tega še ne moremo povedati, ker v Krki o koloniji še niso sklepali. Želijo le, da bi jim uspelo pripraviti vsaj tako kvalitetno in odmevno kolonijo in razstavo, kakršnih je bilo do zdaj že nekaj.

I. Z.

LJUBLJANČANI V NEDELJO NA KULTURNEM OGLEDU V TREBANJSKI OBČINI

TREBNJE — Kulturniška karavana Cankarjevega doma, ki jo sestavlja okoli 160 obiskovalcev kulturnih prireditev iz Ljubljane, bo v nedeljo, 30. marca, popoldne v gosteh v trebanjski občini. Gostje si bodo v Šenturpu ogledali gotško cerkev, na Veseli gori muzej kmečkega orodja in v Trebnjem galerijo likovnih samorastnikov, prisostvovali pa bodo tudi dvema nastopoma ljubiteljskih kulturnih skupin iz trebanjske občine. Na Mirni si bodo ogledali nastop mokronoške folklorne skupine in spremljali prireditev, ki jo bo v domu kulture v tem kraju pripravilo ugankarsko društvo Domen. V trebanjskem kulturnem domu pa bodo ljubljanačniki gostje na premieri zborovske spevoigrice »Fante po polj« gredo avtorjev Staneta Pečka in Marjana Beline, ki jo je pripravil mešani pevski zbor mirenške Svobode.

Topliška kultura brez doma

Kulturni dom v Dolenjskih Toplicah je že tretji mesec zaprt, ker v njem ni bilo več moč varno opravljati dejavnosti — Najbolj prizadete so sekcije KUD — Je zopora zadostno opozorilo, da je treba dom prenoviti? — Grenko praznovanje kulturnih obletnic

DOLENJSKE TOPLICE — Tukajšnji kulturni dom je že od 1. januarja letos zaprt. Čeprav se komu zdi, da je bil sklep o zapori sprejet prenaplajeno, pa nikakor ni moč reči, da ga ni bilo prej ko slej pričakovati. Še več, ta ukrep so izsilile razmere, v kakršnih se je naposled, ob vseh nerazrešenih napakih, znašel dom.

Nefunkcionalni sistem centralnega ogrevanja, neuporabna sanitarije, dotrajana električna napeljava, komaj še uporaben hišni vodovod, nagnito ostreže in vrsta tehničnih pomanjkljivosti že dolgo niso več omogočali varnega, kaj šele nemotnega, normalnega poteka najrazličnejših dejavnosti v domu.

Vse te pomanjkljivosti bi morali že zdavnaj odpraviti, a ker je denarja, ki se nakaplja za kulturo, komaj za pokrivanje osnovne dejavnosti, se problem vleče iz leta v leto. Zalegla niso niti najostrejša opozorila in tudi ne akcije, s katerimi so poskušali težave vsaj blažiti.

● Danes, štirideset let po izgradnji doma, se je topliška kultura kar naenkrat znašla na cesti. Zopora doma je seveda najbolj prizadela kulturno-umetniško društvo »Maks

Henigman«. Najprej je utihnil kino. Dramska sekcija je prenehala z delom, moški in ženski zbor ter plesni tečaj so se preselili v osnovno šolo. Nadomestni prostor za knjižnico še iščejo. S prireditvami občasno gostujejo v zdravilišču.

Kljub nevzdržnim prostorskim razmeram je društvu uspelo strniti vrste in usmeriti delo članstva v trenutno najpomembnejšo kulturno akcijo — v adaptacijo doma. Že lani so organizirali številne prireditve (orgelske koncerte, monodrame, koncerte glasbenih skupin, filmske predstave in celo tombolo), da bi z izkupičkom zbrali kaj denarja. Računajo, da bo kaj prišlo tudi iz drugih virov. Za zdaj kaže še največ razumevanja krajevna skupnost.

Leto 1986 je za topliško kulturo leto pomembnih obletnic: Kulturno-umetniško društvo »Maks

Henigman« praznuje 40-letnico obstoja, moški pevski zbor 15-letnico delovanja, hkrati pa poteka osemdeset let, kar je bil tu ustanovljen prvi pevski zbor. To pove marsikaj, pove pa tudi, da v Dolenjskih Toplicah kultura ni od včeraj, marveč že od nekdaj bogati življenje tega kraja.

● Žal je današnja podoba tukajšnjega kulturnega življenja zaskrbljujoča. Metropol zdraviliškega turizma postaja vse bolj samo spalno naselje brez srca in duše, kar gotovo ni prav. In tega ne poudarjamo samo zaradi številnih turistov, ki iz dneva v dan opazujejo topliški slaboten utrip, ampak tudi in predvsem zaradi samih krajanov.

Očitno je, da bodo omenjene obletnice praznovane z grenkim priokusom jeze, nezadovoljstva in razočaranja, a tudi z željo, da bi vsaj 50-letnico delovanja kulturno-umetniškega društva »Maks Henigman« lahko proslavili pod lastno trdno streho.

ANDREJ HUDOKLIN

DOBER ODZIV NA RIBNIŠKI RAZPIS

RIBNICA — Na natečaj za ribniški festival humorja, satire in karikature je do minulega tedna prispelo 34 prispevkov. Med njimi je največ humoresk, aforizmov in satiričnih pesmi. Manj je karikatur, najmanj pa monodram. Literarna dela bo dober mesec dni pregledovala in ocenjevala komisija, ki ji predseduje Janez Debeljak, v njej pa so še Miha Mate, Dare Milič, Blaž Ogorelec, Tone Partljič, Vili Vodopivec in Juš Turk. Festival humorja bo septembra. Njegov glavni del bo trajal en dan. Takrat bodo razglasili tudi rezultate natečaja.

JUTRI KONCERT BALAD

RIBNICA — Jutri, v petek, 28. marca, bo ob 19. uri v avli osnovne šole »Dr. France Prešeren« v Ribnici vokalni koncert slovenskih ljudskih balad. Nastopila bo Bogdana Herman iz RTV Ljubljana.

ZDAJ ŠE »HRUŠKE«

NOVO MESTO — Pionirska amaterska gledališka skupina, ki se je pred tedni predstavila z uprizoritvijo Salon expona, je minulo soboto vabila otroke in njihove starše na lutkovno predstavo Hruške.

TRETIČI »SONCE V PREDALU« — Ob 5. obletnici Literarnega kluba »Beno Zupančič« Krško in v počastitev 12. kongresa slovenske mladine v tem posavskem mestu so člani kluba prejšnji petek v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem pripravili že tretjo prireditev Sonce v predalu. Igalka Majda Grbac je predstavila poezijo iz novih, še petih Literarnih listov, prijeten kulturni dogodek pa je dopolnil še celjski Plesni studio, katerega mladinski plesni ansambel Igen (na sliki!) slovi kot eden najboljših v Jugoslaviji. (Foto: P. Perc)

»TA IZJAVA
NI PRAVILNA«

V Dolenjskem listu št. 12. od 20. marca 1986 je bil objavljen članek z naslovom »Ni razlogov, da bi bil kmet dobre volje«, v katerem je med drugim navedeno, da delavci Vodnogospodarskega podjetja, kljub čudoviti jeseni niso nič naredili na melioracijskem območju ob potoku Račna. Priporočamo, da ta izjava ni pravilna.

Naša delovna organizacija je na omenjenem območju izvajala regulacijska dela na potoku Račna, vključno z regulacijo potoka Videmska z vsemi dodatnimi deli in jih v celoti zaključila v letu 1985. Izvajalec agromelioracije in melioracije na tem območju ni Vodnogospodarsko podjetje. Glede na to, da ste v vašem listu že večkrat objavili netočne informacije, prosimo, da naše obvestilo objavite.

za Vodno gospodarsko podjetje
Novo mesto
ROMAN RAJER,
direktor

DOPOLNILO

V Sprehodu po Metliki prejšnji četrtek je bila pri naševanju kulturnih prireditelj, s katerimi so Metličani počastili dan žena, spuščena otvoritev retrospektivne razstave del belokranjskega rojaka Josipa Germa. Otvoritev, ki je bila 6. marca zvečer, se je udeležilo lepo število ljubiteljev umetnosti iz metliške in črnomaljske občine. Žal je bilo mladim tudi tokrat izredno malo. Zato nim seveda ta nedvomno »pravi« kulturni dogodek ne more biti budilec iz otopelosti in znanilec pomladi. Znova in znova bodo spoznavali vso praznino in mrtvilo metliškega kulturnega življenja. Istočasno pa bomo v Ganglovm razstavili pozdravljali številne Črnomalce, ki jim ne bo žal časa priti v Metliko po tisto zadovoljstvo, ki ga v svojem kraju zaradi znanih objektivnih vzrokov ne morejo dobiti.

ANDREJA BRANCELJ
Metlika

ZAHVALA ZA
DARILO

NOVO MESTO — Upravni odbor medobčinskega sklada za nabavo dragih medicinskih instrumentov pri občinskem odboru Rdečega križa v Novem mestu se najlepše zahvaljuje Henčkovemu an.ambu za izvedeni koncert, ki je bil 21. marca v korist sklada. Od vstopnic je bilo zbranih 116.400 dinarjev. Hkrati se upravni odbor zahvaljuje tudi Zdravilišču Dolenjske Toplice, ki je omogočil izvedbo koncerta v prostorih zdravilišča, ter vsem ostalim sodelavcem, ki so kakorkoli prispevali k organizaciji in propagandi koncerta.

UO sklada
Predsednik UO:
VINKO KOJCJANČIČ

OBČNI ZBOR
PROSVETNEGA
DRUŠTVA

Pretekli teden so se zbrali vsi člani prosvetnega društva Oton Župančič. Pregledali so svoje delo in se pomenili tudi o načrtih za prihodnje leto. Izvolili so tudi novo vodstvo. Da je bil občni zbor pestrejši, so poskrbeli folkloristi, tamburaši, pevci in še druge sekcije. Upajmo, da bo delo društva tudi v bodoče tako bogato in raznoliko, kot je bilo doslej.

ROMANA IVANŠEK, 7.b
OŠ Artiče

NARAVOSLOVNI DAN

S tovarišica smo se biologije in gospodinjstva smo se dogovorili za naravoslovni dan, v okviru katerega smo pripravljali jedi iz mleka in se seznanili s pomenom mleka v prehrani. Poudarek smo dali na jedi iz skute. Pripravili smo štiri vrste skutinih namazov, tri vrste pudinga in dve vrsti smetanove kreme. Pripravljene jedi smo razstavili v jedilnici. Pokusili so jih tudi učenci višjih razredov in tovarišice. Vsem sta bila najbolj všeč mesno-zelenjavni skutni namaz in čokoladni puding s smetano in jagodami.

IVANKA IVANIČ, 6.r
OŠ Dragatuš

ŠOLA V NARAVI

Prva dva tedna v marcu je naša šola pripravila zimsko šolo v naravi, in sicer na Pohorju. Prvi teden so preživeli v Zidanškovem domu učenci a, b in c razreda, drugi teden pa učenci d in e razreda. Spremljali so jih razredniki in večje število vaditeljev. Najprej so učence razvrstili v skupine glede na smučarsko znanje. Na snegu so potem preživeli še ves teden, ob večerih pa so imeli predavanja, ples, program ob 8. marcu pa zaključek, na katerem so podelili priznanje za osvojeno smučarsko znanje. V tekmovalni veslelarsko so bili najboljši: v prvi skupini Škalci pri fantih in Švajgerjeva pri dekletih, v drugi skupini pa Vučajnik pri fantih in Kržanova pri dekletih.

NATAŠA AVŠIČ, 8. r.
OŠ Brežice

NARAVOSLOVNI DAN

V sredo, 12. marca, smo v naš razred povabili lovca Petra Deua starejšega. Obleden je bil v lovsko obleko, preko rame pa mu je visela lovska puška. Na glavi je imel zelen klobuk, na njem pa fazanje pero, zobe divjega prašiča in več značk. S seboj je imel tudi lovski rog. Z nami je bil dve uri in zvedeli smo marsikaj. Ob koncu smo poslušali še nekaj pesmi o lovcih. V ponedeljek, 17. marca, pa smo z lovcom Francijem Hribarjem šli v gozd in si ogledali lovske naprave, solnice, opazovalnice, obore, krmišča. Videli smo stopinje divjadi. V krmišča smo dali seno in koruzo.

UČENCI 4. RAZREDA
OŠ Mokronog

Štefanija Šmalc

Malo pred svojim 86. rojstnim dnevom je umrla učiteljica Štefanija Šmalc. Rodila se je leta 1899 v Ribnici na Dolenjskem. Učiteljšče je obiskovala v Mariboru, prvo službo pa je dobila v Oslinici ob Kolpi. Poučevala je na deški šoli v Ribnici na Dolenjskem, Sentejnu in Kranju, od leta 1929 do 1960 pa v Strugah na Dolenjskem, kjer je bila 18 let tudi upraviteljica. Takih prosvetnih delavcev, kot je bila učiteljica Šmalc, ni več. Imela je obsežno pedagoško znanje. Prvošolčkom je dala temeljito osnovo za nadaljnje učenje. Zнала je prisluhniti vsakemu učencu. V povojnih časih je znala pomoč Unre v hrani razporediti tako, da so vsi učenci na šoli zastoj malicali, kar je tistim otrokom veliko pomenilo. Malice je pripravljala sama, pa tudi kruh je pekla za okrog 100 otrok. Za to delo ni prejela plačila. Takrat se ni točkoval vsak učitelj v korak, kot se mora danes.

Bila je zares povezana s krajem in ljudmi. Krajani so videli njeno skrb, imeli so jo radi in spoštovali so jo. Nanjo so se obračali s svojimi tegobami in skrbmi in znala je svetovati. Zнала je dajati tudi prvo pomoč. Mlajšim sodelavcem na šoli je bila nesebična mentorica.

Učiteljica Šmalc je bila zavedna Slovenka. V vojni se je pridružila partizanskemu gibanju in delala na terenu. Ker je postalo v Strugah zanje nevarno, se je 1944 umaknila v rojstno Ribnico, kjer je ostala do osvoboditve. Ob vrnitvi v Struge je našla šolo izropano. Uničevalci tudi njenemu premoženju niso prizanesli. A volje ni izgubila. Nadaljevala je tam, kjer je prenehala ob okupaciji. Za izredno vestno delo v šoli ji je ministristvo za prosveto LRS leta 1947 izreklo pohvalo in dodelilo nagrado. Prezidij ljudske skupščine FLRJ jo je odlikoval z redom zaslug za narod, tovariš Tito pa z medaljo dela. Prejela je tudi značko aktivista OF. Prebivalci Strug in njeni nekdanji sodelavci se bomo Štefanije Šmalc še dolgo spominjali.

DRAGO KAJFEŽ

Ivan Starič

Na pokopališču v Stari cerkvi pri Kočevju so pred kratkim pokopali znanega družbenopolitičnega delavca Ivana Stariča, medvojnega aktivista OF interniranca in člana ZZB NOV. Rojen je bil leta 1922 na Gorenjem Karteljevem pri Novem mestu. Izučil se je za mesarja, že leta 1941 pa se je vključil v delo OF. Italijani so ga leta 1942 zaprli in internirali. Bil je v taboriščih na Rabu, v Reniciju in Gonarsu. Po kapitulaciji Italije so ga odpeljali še v nemška taborišča. Po osvoboditvi je bil med drugim pomočnik komandirja milice v Borovici in komandir postaje milice v Medvodah. V Gorenji pri Stari cerkvi se je priselil leta 1955. Do upokojitve je bil zaposlen pri Zavarovalni skupnosti Triglav Novo mesto. Vse do svoje smrti je delal v raznih organizacijah, društvi in drugod, med drugim je bil 7 let tajnik KS Stara cerkev. Za svoje delo je prejel več vojaških, delovnih in drugih odlikovanj in priznanj, med njimi tudi srebrno značko OF.

ZA INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru RK so prispevali: OOS SDK Novo mesto 10.000 din namesto obdaritve delavk za dan žena, OOS Srednja šola tekstilne usmeritve iz Metlike 10.000 din, Tone Božič iz Ljubljane 14.670 din, Antonija Colnar 2.000 din namesto darilnega bona za 8. marec, osnovna šola Mirana Jarca Črnomelj 20.000 din, Borisovi prijatelji in sodelavci iz Kettejevega drevoreda 3, Novo mesto, 8.400 din namesto cvetja na grob pokojne Betke Škedelj ter prijatelji ribiči Albin, Gojko, Jože in Francelj iz Metlike 6.000 din namesto cvetja na grob pokojnemu Andreju Smuku. Vsem iskrena hvala!

Občni zbor po artiško
Dokaz, da Artiče živijo bogato življenje

Artiče še naprej živijo bogato kulturno življenje. V tako ugotovitev je izvenel občni zbor domačega Prosvetnega društva Oton Župančič. Po dveh letih so se člani društva spet zbrali, da bi pregledali svoje delo, razgrnili probleme in razkrili načrte. Tokrat so člani PD presenetili in postregli z občnim zborom — po artiško. Večer je bil razgiban, kakor je razgibano tudi delo društva. Vsaka sekcija je ob poročanju o svojem minulem delu pokazala, kako potekajo njene vaje. Kar nekajkrat je zaigral tamburaški orkester, člani folklorne skupine so zaplesali splet plesov, ki se ga ravnokar učijo, za konec se je oglašil še mešani pevski zbor.

Razen omenjenih sekcij v Prosvetnem društvu deluje aktivno še dramska sekcija. Njeno delo je večinoma nekoliko posebno, saj skrbi za recitacije in povezovanje kulturnih programov, ki jih pripravlja društvo.

Artiška tamburaška skupina ima za sabo plodno obdobje. Dosegla je boljše kvaliteto in povečala članstvo. Nastopi tamburašev so presegli krajno in občinsko raven, njihov največji uspeh pa je prav gotovo lanskoletno sodelovanje na festivalu tamburaških orkestrrov v Osijeku. Tamburaški orkester uspešno sodeluje z domačo folklorno skupino. V skupini je lansko pomlad prišlo do razprtij ter zato do zatijja pri delu. Po novem letu so zopet začeli z rednimi vajami ob pomoči novega harmonikarja in mentorja. Bogat delovni program, ki so si ga zastavili, pričča, da imajo dovolj volje za delo.

»Poslus, da bi v Artičah deloval mešani pevski zbor, je lepo uspel.« pravijo pevci. Moškemu pevskemu zboru so se pridružile še ženske in delo je steklo. Lansko leto je artiški pevski zbor s koncertom praznoval 20-letnico delovanja.

Člani PD so na svojem občnem zboru razkrili še marsikatero drugo težavo in so kritično pregledali svoje delo. Med drugim so se zavzeli za boljše organizirano preživljanje večnamen-

skega Prosvetnega doma in za še tesnejšo povezanost in sodelovanje med sekcijami.

»Kljub našim problemom in samokritičnosti menimo, da je naše društvo najaktivnejše v breziški občini. Usmeritev društva v povezavo z združenim delom in v neposredno svobodno menjavo dela ocenjujemo kot dober način, s katerim si društvo lahko zagotovi del sredstev. Še posebej pa me veseli, da je ponovno zaživelo delo v folklorni skupini.« je za zaključek spregovoril predstavnik ZKO Brežice, BREDA DUŠIČ

Odmaknjeni in odrinjeni

Odkar je most čez Lahinjo pri Geršičih zaprt, so se za prebivalce te odmaknjene vasi težave potrojile

GERŠIČI — Most čez Lahinjo pri Geršičih, ki je uradno že kakšne dve leti zaprt, je prebivalcem Geršičev prinesel kopico težav, zadnje dolgo in hudo zimo pa so še posebej občutili, kako so odmaknjeni in odrinjeni.

Trije šolarji, kolikor jih je v tej vasi, so celo zimo peš hodili v šolo v Podzemelj. Če bi se hoteli voziti s šolskim kombijem, bi morali peš do Krivoglavice, to pa je skoraj toliko kot čez most in preko Grma do Podzemlja. In tako so starši teh otrok za vsako, ko je zapadel sneg, najprej očistili most, ker je sneg prekril nevarne luknje, potem pa je bilo treba s traktorjem okoli, da so z domačim plugom splužili še cesto od mostu do Grma, kajti za metliško Komunalo je ta cesta tako kot most uradno zaprta in je niso plužili. Prav tako so morali vaščani Geršičev celo zimo sami plužiti cesto od Geršičev do Krivoglavice, če so hoteli, da je vsaj za silo prevozna, kajti metliška Komunala menda te ceste ni dolžna plužiti, češ da o tem nimajo nobene pogodbe s krajevnjo skupnostjo. Ni čudno, da se ti ljudje čutijo odrinjene in zapostavljene, ko pa je toista Komunala po

TOREK, 1. IV.

9.00 PRED IZBIRO POKLIKA: Miličnik
9.30 ČLOVEKOVO TELO: Človek E 10.00 SLIKARSTVO XX. STOLETJA: Umetnost v revoluciji
15.40 — 22.35 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 RINGARAJA, glasbena oddaja
17.45 TA ČUDOVITI NOTNI SVET, oddaja TV Sarajevo
18.45 RISANKA
19.00 DANES
POMURSKI OBZORNIK

SREDA, 2. IV.

9.00 Prežihov Voranc: BORBA NA TUJIH TLEH, drama
9.55 PORTRET: TONE STOJKO
15.40 — 22.40 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 ZLATA PTICA
17.45 KO SE KORENIN ZAVEMO: Velika zmaga, 9. del dok. serije
Deveti del serije obravnava kapitulacijo Italije in narodnoosvobodilni boj na Slovenskem jeseni 1943. Govor bo tudi o uničenju belogardističnih in

ČETRTEK, 3. IV.

9.00 RDEČA NOGAVICA, zahodnonemški film

16.00 — 22.45 TELETEKST
16.15 POROČILA
16.20 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O Marku, ki je vilo sesal
16.35 POTOVANJE SKOZI OSONČJE: Uran, Neptun, Pluton, zadnji del ameriškega niza
17.05 DELEGATSKA TRIBUNA
17.35 RISANKA
17.50 KOŠARKA CIBONA: ŽALGIRIS, prenos iz Budimpešte
19.00 RISANKA
20.00 DNEVNİK
20.25 VREME
20.30 TEDNIK
21.30 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUJARSKIH MOJSTROV
21.35 NEŽNA JE NOČ, 4. del angleške nadaljevanke
22.30 DNEVNİK

PETEK, 28. III.

9.00 TEDNIK
10.00 KJE SO VSI TISTI LJUDJE, glasbena oddaja
15.35 — 23.15 TELETEKST
15.50 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 PESMI IN ZGODBE ZA VAS: Tri basni
17.45 MERLIN, 8. del nemške nadaljevanke
18.10 OHRANITEV DEDIŠČINE: Dolina reke Pesnice, izobraževalna oddaja
18.40 RISANKA
19.00 DANES
OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
19.30 DNEVNİK

SOBOTA, 29. III.

7.45 — 12.45 in 13.50 — 23.35 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 DEČEK Z ZELENI MI PRSTI, 3. del
8.20 ČAROVNIK
8.40 LUTKOMENDIJA, 8. del nanižanke
9.05 POTOVANJE SKOZI OSONČJE: Voyager 2 odkriva Saturn, 12. del ameriškega niza
9.35 EX LIBRIS M. M., 2. oddaja
10.35 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: Vzhodna Štajerska
11.05 ODPADEK SUROVINA, ponovitev 1. dela izobraževalne serije
11.35 SPOZNANO NEZNANO, ponovitev oddaje o znanosti
12.15 AVTOMANIJA: PREKO VSEH MEJA, ponovitev 3. dela
12.40 POROČILA
14.05 PRISLUHNI MO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete

NEDELJA, 30. III.

8.40 — 22.10 TELETEKST
8.55 POROČILA
9.00 ŽIV ŽAV: BENJI, ZAKS in DEČEK IZ VESOLJA, RISANKA
9.50 MERLIN, ponovitev 8. dela
10.15 VEČNI KLIC, 11. del sovjetske nadaljevanke
11.25 VEČER SLOVENSKE NARODNOZABAVNE GLASBE NA BLEDU: Savinskih sedem
12.00 KDOR ZNA, IMA, oddaja za kmetovalce
14.00 POROČILA
14.20 NIKOLA TESLA, 5. del

PONEDELJEK, 31. III.

9.00 ZRCALO TEDNA
9.20 PUNTARSKA PESEM, 1. oddaja
10.00 LJUBEZEN, dokumentarna oddaja
15.35 — 23.05 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.30 POROČILA
17.35 VOJNA JE VOJNA
17.50 LUTKOMENDIJA, 9. del na-

TOREK, 1. IV.

9.00 PRED IZBIRO POKLIKA: Miličnik
9.30 ČLOVEKOVO TELO: Človek E 10.00 SLIKARSTVO XX. STOLETJA: Umetnost v revoluciji
15.40 — 22.35 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 RINGARAJA, glasbena oddaja
17.45 TA ČUDOVITI NOTNI SVET, oddaja TV Sarajevo
18.45 RISANKA
19.00 DANES
POMURSKI OBZORNIK

SREDA, 2. IV.

9.00 Prežihov Voranc: BORBA NA TUJIH TLEH, drama
9.55 PORTRET: TONE STOJKO
15.40 — 22.40 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 ZLATA PTICA
17.45 KO SE KORENIN ZAVEMO: Velika zmaga, 9. del dok. serije
Deveti del serije obravnava kapitulacijo Italije in narodnoosvobodilni boj na Slovenskem jeseni 1943. Govor bo tudi o uničenju belogardističnih in

ČETRTEK, 3. IV.

9.00 RDEČA NOGAVICA, zahodnonemški film

16.00 — 22.45 TELETEKST
16.15 POROČILA
16.20 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O Marku, ki je vilo sesal
16.35 POTOVANJE SKOZI OSONČJE: Uran, Neptun, Pluton, zadnji del ameriškega niza
17.05 DELEGATSKA TRIBUNA
17.35 RISANKA
17.50 KOŠARKA CIBONA: ŽALGIRIS, prenos iz Budimpešte
19.00 RISANKA
20.00 DNEVNİK
20.25 VREME
20.30 TEDNIK
21.30 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUJARSKIH MOJSTROV
21.35 NEŽNA JE NOČ, 4. del angleške nadaljevanke
22.30 DNEVNİK

19.55 VREME
20.05 AVTOMANIJA: PREKO VSEH MEJA, 3. del angleške dokumentarne serije
20.35 POD KRINKO, 11. del ameriške nanižanke
21.25 DNEVNİK
21.45 ODPDELJI, JE REKEL!, ameriški film

DRUGI PROGRAM

8.10 Test — 8.25 Daj mi krila — 8.55 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.25 Poročila — 17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Daj mi krila — 18.15 Varovanje kulturne dediščine — 18.45 Domovino branimo tudi z lepoto (glasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Filharmonija mladih »Bori-

slav Paščan« — 21.10 Poletni festival: Yolanda Hernandez — 21.50 Divjak Gerber (avstrijski film) — 23.25 Nočni spored TV Sarajevo

TV ZAGREB

8.10 Poročila — 8.15 Videostrani — 8.25 Daj mi krila — 8.55 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 12.35 Iz arhiva — 13.45 Hollywood — 14.35 Železi ste, pogledajte — 15.00 TV v šoli — 16.00 Dober dan — 17.25 Kronika občine Reka — 17.45 Daj mi krila — 18.15 Varovanje kulturne dediščine — 18.45 Številke in šrke (kviz) — 19.05 TV koledar — 19.30 Dnevnik — 20.00 Vihre vojne (11. del) — 20.55 Koncert Ibrice Jusica — 21.40 Dnevnik — 21.55 Kulturni magazin — 23.25 Poročila

14.50 KLOVNI, romunski mladinski film
16.30 VROČE POLETJE, 1. del oddaje iz dokumentarne serije Boj za obstanek
16.55 POROČILA
17.00 PJ V KOŠARKI — 1. tekma četrtfinala končnice
18.25 NA ZVEZI, oddaja za stik z gledalci
18.45 RISANKA
19.00 DANES
V ŠESTI PREDSTAVI
19.30 DNEVNİK
19.45 VREME
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 GOSTILNA KOŠNIK
21.50 DNEVNİK
22.05 GIDEON S SCOTLAND YARDA, angleški film

DRUGI PROGRAM

13.10 Test — 13.25 Nogomet OFK Beograd : Dinamo (Vi) — 15.15

Vaterpolo Kotor : Partizan — 16.25 Poročna koračnica (italijanski film) — 17.45 Nikola Tesla (7. del nadaljevanke) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jesenska sereada — 20.25 Feljton — 21.10 Poročila — 21.15 Športna sobota — 21.35 Jugoslovanski pokal v judu — 21.50 Glasbeni večer

TV ZAGREB

8.45 Poročila — 8.50 Videostrani — 9.00 TV v šoli — 12.55 Sedem TV dni — 13.25 Nogomet OFK Beograd : Dinamo (Vi) — 15.15 Vaterpolo Kotor : Partizan — 16.15 Glasbeno dokumentarna oddaja — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 PJ v košarki — 18.30 To (dok. oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Agatha (igrani film) — 21.40 Dnevnik — 21.55 Za konec tedna: Prvič-drugič — 23.25. Poročila

DRUGI PROGRAM

16.45 Pokal Jugoslavije v judu — 17.00 Rokomet Metaloplastika : Magdeburg — 18.25 Mednarodno prvenstvo Jugoslavije v motokrosu — 18.45 TV esej — 19.30 Dnevnik — 20.00 Podoba časa 1760—2060 (5. del dok. serije) — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Niccolò Paganini (1. del sovjetsko-bolgarske nadaljevanke) — 22.15 Hit meseca

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo živali — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prireditelj ob dnevu boja proti raku — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Dinastija — 22.10 Znanost

DRUGI PROGRAM

8.30 Naš prijatelj Tito — 8.45 Radi imamo

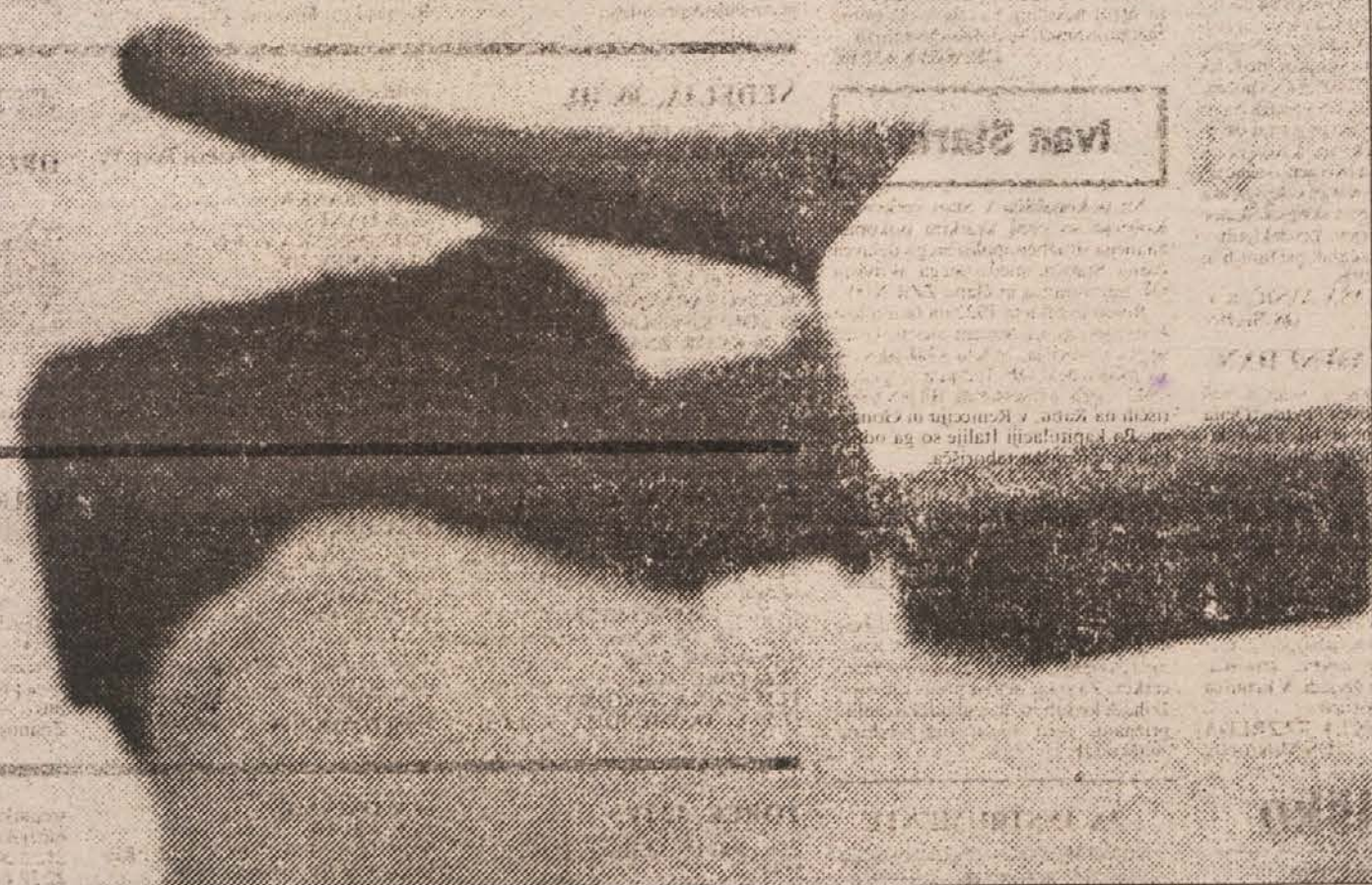

Foto: Joco Znidaršič

Delu najprej oblast, šele nato čast

»Gradivo kot gradivo,« bi kdo rekel in zavzdihnil nad kupom papirja. Mogoče je tokrat za spremembo le malo drugače. Vsaj malo. Za začetek ni slabo. Več konkretnosti, jasnosti in odločnosti. Vse kaže, da sta se položaj mladih in njihova prihodnost tako omajala, da so začeli ostreje postavljati zahteve drugim ter obveze sebi. To je vsekakor korak naprej od zavogelnih vzdihovanj, kritik in tarnanja. Mladi vidijo, da je treba v boju za svoj lastni obstoj uporabiti vse možne poti, še posebej pa tiste, ki so že ustaljene.

Take težnje se kažejo tudi v gradivu za bližajoči se mladinski kongres. Nekaj kongresnih dni v začetku aprila, ko se bodo delegati zbrali v Krškem, bo samo uvod v zastavljeno delo. Šele daljše pokongresno obdobje bo pokazalo, ali se bodo usmeritve kongresa zares risale v vsakdanjem delu mladinske organizacije.

Osnutek gradiva za kongres v dobršni meri odseva razpoloženje med mladimi. Kritični odnos do sedanjega stanja v naši družbi ne more pomeniti nič drugega kot željo po spremembah, še posebej, če je kritika opremljena z zgovornimi argumenti in predlogi. Mladi so pripravljeni vztrajati pri prestrukturiranju gospodarstva.

»Nujno moramo načrtno vlagati in pre-razporediti akumulacijo v korist tehničnega in tehnološkega napredka, v inovacijske procese, v visoko kvalificirane kadre. Vlaganje v kadre, znanje je ekonomsko bolj učinkovito kot vlaganje v kapital ali nekvalificirano delovno silo. Prispevek izobraževanja k rasti družbenega proizvoda je večji od stroškov izobraževanja. Povedano drugače: mladi smo proti temu, da bi se v deformiranih procesih reforme izobraževanja šolstvo in štipendijska politika prilagajala gospodarski strukturi in obstoječi ponudbi delovnih mest.«

V gradivu poudarjajo, da je treba posebno pozornost posvetiti tudi kvaliteti izobraževanja. Ne smemo pozabljati, da mora reforma usmerjenega izobraževanja računati na proces prestrukturiranja gospodarstva. Ravno zato so mladi mnenja, da sta splošna izobrazba in permanentno izobraževanje ob delu edina možna pot k večji prilagoditvi kvalifikacijske strukture k vedno novim spremembam v gospodarstvu. V tem smislu je potrebno prilagoditi tudi štipendijsko politiko. Nadalje se mladi zavzemajo za množičen dvig računalniškega znanja in njegov prenos v združeno delo ter večji uvoz tuje literature.

»Nujno moramo selektivno uvažati tehnološko in licence v okviru naših ekonomskih možnosti ter ekološke in družbene primernosti. Vključevati se moramo v projekte evropskega pomena (EUREKA).«

Tudi z aktualno investicijsko politiko se mladi ne morejo strinjati, saj »izraža šibkost in neodločnost družbenih sil in delov družbenega kapitala, na drugi strani pa zrcali ofenzivo in premoč konceptov investiranja v bazično surovinsko industrijo.« V gradivu poudarjajo, da taki objekti porabljajo ogromno energije, zato onemogočajo zadostno oskrbo z energijo. Družba namreč velikim energijskim porabnikom zagotavlja in plačuje energijo in s tem nižja produkcijske stroške. »Danes to pomeni hote ali nehoti politično podporo razvoju v smeri polkolonialne nerazvitosti z državnim razlaščenjem združenega dela.«

Zveza socialistične mladine Slovenije se zavzema za vlaganje v varčevanje z energijo in gradnjo malih objektov, ki niso ekonomsko in politično odvisni od tujih dobaviteljev.

Precej prostora je v gradivu posvečeno tudi odnosu mladinske organizacije do jedrske energije. Na tem področju zahtevajo, da se »v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji še enkrat javno in argumentirano ter na osnovi najširše demokratične razprave preveri naš odnos do jedrske energije.« Ta odnos je potrebno vrednotiti s stališča ekonomskih možnosti in družbene ter ekološke primernosti. Ob tem mladi trdijo, da bo gradnja jedrskih elektrarn z uvoženo tehnologijo onemogočila planirano znižanje stopnje zadolženosti na konvertibilnem trgu. Zaradi nezadostne količine jedrskih surovin, bomo te prisiljeni uvažati, in sicer

s konvertibilnega trga. Razmišljajo tudi ob podatku, da je razviti svet skoraj v celoti ustavil gradnjo jedrskih elektrarn, dokler se ne reši vprašanje rentabilnejše in za okolje varnejše tehnologije. Nerešeni so problemi, ki nastajajo ob prenehanju delovanja nuklearnih. Predvideni stroški demontaže so približno enaki stroškom gradnje. Problem jedrskih odpadkov še ni rešen. Pomisliti velja še na ceno jedrske energije, ki je zaradi visokih stroškov najetege kapitala in višine investicij mnogo višja od cene električne energije, ki se proizvaja v hitro oziroma termoelektrarnah. Jedrske elektrarne vnaprej določajo konstatno veliko porabo energije ter centralizirane in močne sisteme prenosa, kar se gotovo odraža v demokratičnosti odnosov v družbi.

»Usmeritev v razvoj tradicionalne surovinske, energetske in ekološke zahtevne težke industrije pomeni zaradi centralističnega upravljanja, ki ga zahteva tehnologija v takšni industriji, objektivno krepitev upravljalskih struktur nasproti samoupravnim.« Mladi se zavedajo, da avtentični interesi delavcev v procesih odločanja v združenem delu niso prisotni, zato postavljajo vprašanje o legitimnosti stavek. Pri tem poudarjajo, da morajo subjektivne sile in samoupravni organi šteti stavko za kritiko lastnega dela.

V Zvezi socialistične mladine podpirajo usmeritve, ki skušajo v različnih oblikah produktivno angažirati sredstva občanov in odpraviti ovire za razvoj družbenega in zasebnega drobnega gospodarstva.

Delovni čas, njegovo izrabo, zlasti pa dolžino in razpored smatrajo kot enega tem poslovnih rezultatov. Hkrati je to način, da se načrtno lotimo perečega problema velike prikrade brezposelnosti. »Skrajševanje delovnega časa v sedanjem kriznem obdobju razumemo v ZSMS kot, nenehno stimulativno obliko povečevanja osebnega dohodka in standarda delovnih ljudi, ki pa hkrati pomeni tudi večji motiv za delo in intenzivni delovni proces. Na osnovi tega se zavzemamo za skrajševanje delovnega časa. Prvi korak k temu je 40-urni delovni teden, saj analize kažejo, da je izraba ene delovne sobote neučinkovita, da se povečajo stroški, poraba energije, veliki pa so tudi stroški za dodatno urejanje prevoznih, otroškega varstva itd.

Mladi so zaskrbljeni nad padcem osebnih dohodkov, življenjskega standarda in kvalitete življenja, ki so ga delavci prisiljeni blažiti s pomočjo sive ekonomije. Opozarjajo, da je vsak zastoj v rasti osebnih dohodkov lahko ovira za razvoj produktivnih sil. Uspehi, ki jih prikazujejo po prvi fazi gospodarske stabilizacije, so predvsem rezultat fizičnega povečanja izkoriščanja delovne sile, ki se je skrivalo za parolo »Bolje in več delati!« ZSMS poudarja, da gre tu, manj za uspeh kvalitetnejšega gospodarjenja, boljše organizacije in racionalizacije proizvodnje, kar strne v drugačno parolo: »Manj, toda bolje delati!«

V gradivu za kongres mladi ugotavljajo, da radikalno omejevanje osebnih in skupnih porab v korist akumulativnosti gospodarstva ni uspelo. Tako dobljena sredstva se niso usmerila v akumulacijo, temveč v splošno porabo. ZSMS bo ostro nastopila proti kakršnemukoli nadaljnemu zmanjševanju sredstev za družbeno dejavnost, saj smatra, da so te pomemben dejavnik za produktivnost dela. »Menimo, da minimalna prerazporeditev splošne porabe v korist osebnega in družbenega standarda ljudi ne bi zmanjševala možnosti za razvoj vseh elementov, ki so nujni za nadaljnje funkcioniranje in varnost te države, omogočila pa bi izboljšanje življenja, intenzivnejše uveljavljanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ter nadaljnjo demokratizacijo družbe.«

»Delu najprej oblast, šele nato čast!« trdijo mladi v gradivu. Pri tem opozarjajo na sedanje poskuse okrepitev državno-birokratskih sil, in to ne z odpravo celotnega sistema samoupravljanja, temveč s spremembo nekaterih njegovih temeljnih točk, ki bi lahko privedle do oblasti delavskega razreda. ZSMS poziva mlado generacijo, naj se aktivno vključi v delo krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti, skupščinskega sistema in fronte socialističnih sil. Prav tako priznava poseben pomen novim gibanjem, ki se pojavljajo med mladimi. Taka so gibanja za mir, žensko gibanje, ekološko gibanje in druga. Spodbudna je tudi trdna odločitev ZSMS, da se bo borila proti vsakršnemu pritisku in pregonu tistih, ki drugače mislijo, proti kriminaliziranju industrijskih konfliktov in političnemu proizvajanju »notranjega sovražnika.«

Še kakšno drugo misel bi lahko izvlekli iz osnutka gradiva za 12. kongres ZSMS, vendar naj bo to dovolj za razmišljanje o mladinskih in s tem tudi splošnih družbenih problemih. Marsikaj je bilo že zapisanega, marsikaj povedanega, le malo od tega se je uresničilo. Koliko družbene moči bo uspelo zbrati Zvezi socialistične mladine in kaj od napisanega bo prenesla v družbeno realnost? Vsekakor bo potrebno veliko energije v mladih, še več pa razumevanja s strani starejših generacij.

BREDA DUŠIČ

LJUDSTVO PODRAŽILO ZAUPANJE

Član ZIS in predsednik zveznega komiteja za energitiko in industrijo inž. Rade Pavlović je v nedavnem pogovoru za Tanjug nenavadno bistro ugotovil, da javnost z vso pravico zastavlja vprašanje znižanja cen tekočih goriv. Minister je potrdil, da o tem razpravljajo in da bo ZIS po temeljitji analizi sklenil, kakšne bodo bodoče obremenitve ali drugače povedano: odločil bo, ali bo šla razlika v ceni tudi za Jugoslavijo cenejšje nafte v prid porabnikom tekočih goriv in bo tako amortizer inflacije ali pa jo bodo uporabili za raziskave in razvoj domačih energijskih virov. Navsezadnje, je poudaril Pavlović, je treba te virov nujno zavarovati in vztrajati pri novih geoloških raziskavah zalog premoga, surove nafte, zemeljskega plina, urana, oljnih skrilavcev itd. S tem je vladin mož povedal skoraj vse ali pa vsaj to, kaj si najbolj želi storiti.

Zadeva je zrela za hujše oblike ogorčenja. Vsi se namreč še dobro spominjamo, kako je ZIS svoj čas (pod težo zahtev domačih predelovalcev nafte, skoka cen črnega zlata na svetovnem trgu in vrtoglave rasti dolarja) sprejel sklep o načinu oblikovanja cen naftnih derivatov. V odločitvi je bilo rečeno, da se bodo cene spreminjale vsake tri mesece. Tako je tudi bilo. Nafta v svetu se je sicer cenila, vendar je dolar neznansko rastel, vsi smo razumeli, da ob dinarju, kakršnega imamo, bencin ne more biti poceni. Vladi ob tromesečnih podražitvah sploh ni bilo treba izdajati običajnih utemeljitev. Tako ni bilo nerodno ne njej ne nam.

V zadnjih nekaj mesecih pa se je ta lepi mir sesul. Nafta v svetu se je drastično pocenila, ponekod je mogoče sodeček kupiti že za manj kot 10

dolarjev, hkrati pa je zdrsnil tudi dolar. S tem so bili tako rekoč čez noč porušeni oziroma spremenjeni vsi parametri, na katerih je temeljila slavna odločitev o rednih tromesečnih podražitvah naftnih derivatov. A kaj, ko je vlada v trenutku pozabila, da je sklep o načinu oblikovanja cen praznoprav vseboval tudi možnost avtomatske pocenitve. Ko padeta nafta in dolar, ali oboje, se pocene tudi derivati.

Namesto pocenitvi pa smo priče vrsti izjav, intervjujev in namigov, da je treba zavrniti vsako misel o poceni bencinu. Čeprav splošno združene naftnega gospodarstva Jugoslavije meni, da bi se

lahko letos cene rafinerijske nafte znižale za okoli 30 odstotkov, kar bi pomenilo pocenitev bencina od 25 do 28 dinarjev, je zvezna administracija še naprej gluha, oziroma je obrnila ploščo, govori o usmeritvi denarja, ki bi moral ostati v žepih potrošnikov, v raziskave in razvoj domačih energijskih virov. Kot da teh obveznosti ne bi obilno plačevali že v tekoči ceni derivatov.

Konec koncev je dober vsak izgovor. Žalostno in praznoprav popolnoma nerazumljivo pa je, da jugoslovanska vlada ni izkoristila priložnosti, ki bi ji tako rekoč zastoj pridobila kakšen sčep zaupanja njenih državljanov. Zaupanja za izgovorjeno, za obljubljeno. Tako pa nam je namesto pravice do odločitve ostala samo pravica do ugotovitve, da takih priložnosti v prihodnosti najbrž ne bo veliko.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Oseba, ki pokadi na dan 20 cigaret, vdihne v enem letu dva decilitra tobačnega katrana in smol.

V Združenih državah Amerike pridejo na 17 kadilcev še vedno trije ljudje, ki tobaka ne kade, ampak ga žvečijo.

Najmočnejši zvok, ki ga proizvede kakšno živo bitje, je žvižganje kita glavača, ki doseže kar 190 decibelov!

Nedavno objavljena anketa je pokazala, da 27 odstotkov današnjih Francozov ni od otroštva prebralo niti ene same knjige. Poleg tega je tretjina vprašanih povedala, da berejo v časopisih samo športne novice.

Nekatere žuželke žive samo nekaj ur, tako kratko, da se naravi ni zdelo vredno oskrbeti jih s prebavnimi organi.

Angleški kralj Rihard II je ravnal z državno blagajno tako nemarno, da je moral nekoč dati v zalog celo lastno krono.

Med živalmi, ki jih je nemški zoolog Heinz Mode v 17. stoletju uvrstil v svoj Bestia-

rium, so bile tudi riba škof, ki je skupaj z ribo »plavajoči meni« v 15. stoletju obiskala poljskega kralja, se z njim pogovarjala, nato pa se vrnila nazaj v morje; sciapod, žival, podobna volku, ki ima samo eno nogo, katere stopalo pa je tako veliko, da ga lahko uporablja kot senčnik; burmanski vodni slon, žival v velikosti miši, vendar močna kot pravi slon, hranila naj bi se z možgani slonov; cherufel, veličanska ptica, ki živi v Andih, gnezdi v vulkanih, hrani pase z otroki, mlajšimi od 15 let.

Glavni svečenik starorimskega kultra Jupitra je živel zelo zapleteno. Med drugim ni smel jahati na konju, nikoli ni smel priseči, se pogovarjati z vojaki, se dotakniti trupla, iti na pogreb, ni se smel ženiti, jesti mesa in boba, piti kozjega mleka. Smel pa se je dati ostrici, vendar samo svobodnim državljanom. Ko so ga

ostrigli, so morali lase zakopati globoko v jamo, ki jo je izkopal sam svečenik. Bile so še druge prepovedi, med drugim Jupitrov častilec ni smel stopiti na lestve.

Pred dvema letoma je imelo združenje klobasičarjev Nove Zelandije kongres, na katerega so povabili kolege iz 20 držav. V čast kongresa so družno naredili menda največjo klobaso v zgodovini. Dolga je bila 4,5 kilometra (!), težka pa dve toni. Pojedli so jo tako rekoč s špiro vred.

Leta 1872 se je Johann Strauss mudil na zmagovalni turneji po ZDA. Vrhunec je bil nastop v Bostonu; na dan neodvisnosti, 4. julija, je Strauss vodil orkester, v katerem je bilo 20.000 glasbenikov. Seveda je mojster potreboval nekaj pomožnih dirigentov.

Kino

PARIZ, TEXAS

Če se na samem začetku filma soočite s človekom, katerega obraz priča o težkih preživljenih trenutkih, on pa celih petnajst minut ne spregovori niti besede — kaj si boste zaželeli? Slišati njegovo izpoved, spoznati vzrok njegove nemosti. Prav v tej naši želji je temeljno vodilo Wendersovega filma Paris, Texas. Nemi mož je Travis, vzrok njegove nemosti pa je ona, Jane. Nekoč je bila to nora ljubezen, v kateri so se prepletali trenutki popolne predanosti in brezumnih dejanj. Ni mogla trajati. Travis se je nekoč zbudil v goreči prikolici, v kateri so stanovali. Najprej je pogledal proti postelji z ženo in otrokom. Ni ju bilo. Odšel je daleč stran, hodil je po mehiški puščavi in se po štirih letih znašel tu pred nami, na začetku filma, nem in skrivnosten. Z vsako novo besedo se nam odkriva nov detalj njegove usode, vse kompleksnejša postaja njegova izpoved. Tu gre za tisto mitično vprašanje izvora (Travis nosi s sabo fotografijo kraja Paris v Texasu, kjer je bil spočet in kamor se hoče vrniti), gre za odnos očeta in sina, za razmerje dveh bratov, in, končno, gre za Trávisa in Jane.

Prizor njunega pogovora, oziroma natančneje: njunih dveh govorov, se preprosto ne da opisati. Treba je videti to razdvojenost, ko se v neposredno bližino zarezuje zrcalna stena in ko glas med njima potuje lahko le po

telefonski žici. Šele zdaj zvedemo njuno zgodbo in transformacija njenega obraza iz radožive lahkotnosti v mračen, težak jok je podoba tragičnosti te zgodbe. Zato je edini možni razplet Travisov odhod. Ko se v hotelski sobi po dolgem času spet objame mati in sin, je on že za volanom svojega avtomobila, v temi neonskih luči, spet sam, na svoji poti.

Kar je presunljivo v Wendersovih filmih, je to, da v njih ni zlobe. Vsi se tako zelo tru-

dijo, stvari pa vendarle ne gredo. Toda ali res ne?

Ali ni morda odgovor v tehle Wendersovih besedah: »Identiteta ni nekaj, kar že imaš, ampak moraš skozi stvari, da jo dosežeš. Stvari morajo postati negotove, preden se lahko konsolidirajo na drugačen način.«

Se nekaj drugega je zapisal Wim Wenders: »Že na samem začetku sem sklenil, da ne bom nikoli ničesar napisal o filmih, ki mi ne bodo všeč.« S svojimi filmi nam omogoča, da pišemo o njih in se držimo njegovega sklepa. Pri »Paris, Texasu« so mu pri tem pomagali Sam Shepard (scenarij), Robby Müller (fotografija), Ry Cooder (glasba) ter igralci Harry Dean Stanton, Nastassja Kinski, Dean Stockwell, Aurore Clement in Hunter Carson.

STOJAN PELKO

Glasba

TINA TURNER

Album Private Dancer, hit z njega Let's Stay Together in skladba What's Love Got To Do With It, ki je bila ameriška popevka številka ena, so Tina Turner lani vrnila mesto v samem vrhu svetovnega glasbenega dogajanja. Ni veliko karier, v katerih se tako naglo izmenjujeta slava in uspeh s pozabo in kjer je po dolgem času ena plošča dovolj za ponoven vzpon med glavne zvezde svetovne pop scene. Pri Tina Turner je bilo to izmenjavanje slave s pozabo v precejšnji meri povezano z bivšim možem Ikeom, znanim glasbenikom. Ločitev od njega jo je materialno in sprva tudi umetniško spravila na tla. Da se je »pobrala« in spet prišla na vrh, je potrebovala polnih osem let.

Temperamentna tigrica, kot jo mnogi imenujejo zaradi ognjeviti nastopov, je bila lani stara že kar neverjetnih 46 let. Tina Turner se je rodila na plantaži bombaža blizu Nutbusha v Tennesseeju kot Annie Mae Bullock. Do šestnajstega leta se ni dogajalo z njo nič posebnega, potem pa je stopila v glasbeni svet z nastopi v klubu Manhattan v St. Louisu, kamor se je preselila z materjo. V tem klubu je igral tudi Ike Turner, ki je v mladem dekletu videl velik pevski potencial. Tina je pela pesmi velemojstra bluesa B. B. Kinga. Ščasoma je postala slavna s petjem hitov kot River Deep Mountain High. Proud Mary in mnogih drugih, ki so že v antologijah.

Ločitev od Ikeja jo je prisilila k ponovnemu petju po klubih in kabareti v Las Vegasu, saj od bivšega moža ni zahtevala ničesar. Vse pa se je spremenilo z že omenjenim

albumom Private Dancer, ki so ji ga pomagali posneti mladi angleški glasbeniki. Po tem je sodelovala samo z zvezdami, z Davidom Bowiem na njegovem albumu, z veliko rock zvezdo iz Kanade Bryanom Adamsom na njegovi veliki plošči Reckless, pa z Mickom Jaggerom na philadelphijskem koncertu Live Aid. Izrazita seksualna agresivnost, ki je značilna za njeno petje in nastope, še zdaleč ne daje vedeti, da gre za žensko blizu petdesetih, mater štirih otrok, od katerih je najstarejšemu že 26 let. Tina Turner je bila sredi lanskega leta 5 mesecev na izredno uspešni kanadski in ameriški turneji, sledili so razgrabljeni

koncerti po Avstraliji in Japonski. In potem? Nova plošča v Londonu in nato nov film pa nove turneje in svet slave in uspeha se vrti naprej. Lani je Tina Turner uživala v premieri tretjega dela filma Mad Max, v katerem je igrala s poznanim Melom Gibsonom. Režiser Steven Spielberg je celo želel, da bi igrala glavno vlogo v filmu o življenju, podobno njenemu. To je Tina Turner odklonila, češ: »To pot sem odživel in ni razloga, da to igram na filmu.« Tina Turner, ki je svojo prvo ploščo Fool In Love posnela pred 25 leti, je po osmih letih pozabe že leto spet prva zvezda svetovne rock scene.

ZA SREČO JE TREBA TUDI NEKAJ STORITI

V 40 letih je Elan izdelal okoli 10 milijonov parov smučí, njegove proizvodne zmogljivosti za smučí pomenijo skoraj 6 odstotkov skupne svetovne proizvodnje. Poleg vrste športnih orodij so v begunjski tovarni izdelali tudi 39.000 športnih čolnov, 250 jadralnih letal, 350.000 sank in opremili okoli 1.500 telovadnic in športnih centrov. Elan je edina po vsem svetu znana jugoslovanska firma, če kjerkoli na zemeljski obli rečeš Elan, ti ni treba pojasnjevati in dodajati, da gre za jugoslovansko tovarno, Elan je čisto dovolj, kot bi rekel Mercedes, Nike, Rossignol ali kaj podobno zvanečega. »Dosežena razvojna raven delovnih organizacij je različna, pogojena predvsem z njihovo notranjo močjo, ki jim jo dajejo njeni sodelavci. Ta je odvisna od predanosti in zavzetosti za delo, njihove strokovne usposobljenosti, predvsem pa od želje, spoznati in uporabiti neznano, novo, kar prinaša napredek. Končno se delovne združbe razlikujejo prav po ustvarjalnem nemiru in kakovostnem delu sodelujočih,« je označil Elan njegov generalni direktor Dolfe Vojsk. Za Dolenjski list sta se z njim pogovarjala novinarja Marjan Bauer in Bojan Budja.

DL: Proizvodnja smučí je dokaj mlada industrijska panoga, pa vendar je že slišati govorice, da prihaja tudi na tem področju do nekaterih sprememb, ki utegnejo imeti za posamezne izdelovalce smučí hude posledice. V mislih imamo predvsem namige na združevanje nekaterih velikih smučarskih firm v Franciji.

Vojsk: »Res je, proizvodnja smučí je ena najmlajših industrijskih panog, zato prihaja sedaj tudi do velike koncentracije kapitala na tem področju. In povsem na dlani je, da majhne firme, ki ne delajo nad proizvodnim minimumom, ne bodo obstale. Če hočeš, da si svetovna firma, moraš danes izdelati najmanj 500.000 parov smučí na leto, sicer boš moral z odra. Ime boš morda še lahko prodal, samostojno pa ne boš mogel več nastopati. V takšnem položaju so Kneissl, Dinamic in še kdo. Največji »krivec« za vse to pa je francoski Salomon, ki je poleg smučarskih vezi pričel izdelovati

še smučarske čevlje, sedaj pa enako uspešno izdeluje tudi smučí. Slej ko prej bo prišlo do borbe med Salomonom in Rossignolijem, ki je danes največji proizvajalec smučí na svetu. To ima lahko tri posledice: ali bo prišlo med firmama do dogovora, ali bosta celo proizvodno sodelovali, ali pa bo ena uničila drugo. In če se bosta odločili za sodelovanje, kar je zelo verjetno, bodo morali v to zagristi tudi drugi.

DL: In kako boste na to odgovorili v Elanu?

Vojsk: »Dejstvo je, da bodo lahko drugi proizvajalci smučí iskali rešitve v medsebojnem sodelovanju znotraj ene države, Elan pa stoji v Jugoslaviji sam samcat. Zavedamo se, da moramo odgovor najti v petih letih. Težko pa je že sedaj reči, ali bomo rešitev iskali v povezavi z drugim partnerjem ali morda celo v združevanju industrije, namenjene prostim dejavnostim in rekreaciji, kajti v Jugoslaviji se še zmeraj nismo odločili, ali bomo stopili na pot tržnega gospodarjenja ali pa bo gospodarske pogoje še naprej narekovala politika. Nekaj pa lahko z gotovostjo trdim: zaradi izredno velikega tveganja, ki ga prinaša izdelovanje smučí, naj bi tovrstna proizvodnja v bodoče predstavljala manj kot polovico vsega proizvodnega programa v Elanu.«

DL: Govorite o tveganju, po drugi strani pa opažamo, da se smučí še zmeraj prodajajo za med. Smučarja je moda, ki traja.

Vojsk: »Morda to drži za nas, a Elan živi od izvoza. Vzhod za nas ni interesantno tržišče, enako kot ne dežele tretjega sveta. Zanimja nas le Zahod, tam pa veljajo določene zakonitosti. Kupca tam ne zanimajo naše gospodarske, politične in ekonomske ovire. Mislimo, da smo veliki, a naša velikost je majhna. Če ne prej, opaziš to na trgu. Navsezadnje v Rossignoliju izdelajo letno kar poldrugi milijon parov smučí, Atomic 800 tisoč, potem pa je nekaj firm — med njimi tudi Elan — z okoli 700 tisoč pari smučí na leto. Sicer pa v Elanu ne težimo h gigantizmu, zavedamo se, da smo majhni celo za jugoslovanske, kaj šele svetovne razmere. Pa čeprav smo verjetno tačas največji proizvajalec športnega orodja na svetu.«

DL: Pa vendar je Elan danes že pojem. Pravite, da ste majhni, po drugi strani pa ste si v svetu ustvarili ime, kot ga nima nobena jugoslovanska delovna organizacija.

Vojsk: »Izgradnja svojega imena je bila in je naša strateška usmeritev. Na njej delamo že celih 15 let, vendar se zavedamo, da smo šele na pol poti. Za dobro ime firme so potrebne štiri stvari: dober marketing, lastna raziskovalna dejavnost, razvoj in pa kvaliteta poslovanja, ne le kvaliteta proizvodnje. Pri nas je žal tako, da nočemo meriti kvalitete uslug, kot je na primer sklepanje pogodb in vse, kar sodi k temu. Skratka, vsega tistega, kar v poslovnem svetu pomeni celo več kot kvaliteta proizvodnje. In v Elanu smo vselej gledali na to, temu primerno tudi vlagali na tem področju, čeprav smo namenjali denar, ki bi ga morebiti lahko drugače uporabili. V smučarji je ta »obrobna« dejavnost še tolikanj pomembnejša. Smučarska organizacija namreč nima meril, s katerimi bi eksaktno izmerili kvaliteto izdelkov, v tem primeru smučí, kot je to moč narediti kje drugje, trg pa je o kvaliteti seveda potrebno prepričati.«

DL: Mnogi menijo, da današnji Elanov ugled veliko dolguje tudi tekmovalnim dosežkom naše smučarje. Ali drugače: da Elan brez Križaja, Stenmarka in še koga ne bi bil to, kar je.

Vojsk: »Res je, res je pa tudi obratno. Niso smučarji popeljali Elana v svetovni vrh, pač pa je Elan tja popeljal smučarje. Dejstvo je, da jugoslovanski smučarji niso hoteli tekmovati na naših smučah, dokler nismo imeli rezultatov: Ko je Stenmark pričel svoj meteorski vzpon na naših smučeh, se je odprlo. Kaj vse se nam je dogajalo do uspehov, si ne upam povedati, tudi doma v tovarni ne. V ilustracijo pa vendarle nekaj zanimivosti. Ko je pričel Stenmark zmagovati na Elanovih smučeh, so vsi rekli: Pa kaj potem, Stenmark je takšen smučar, da lahko zmagaja na vsakih smučeh! Za potrditev rezultatov je potrebno moštvo, so rekli. Tudi to sedaj imamo, s tem pa potrditev, da na Elanovih smučeh lahko zmagava vsakdo. Le malo jih je, ki vedo, da je prav Elan popeljal švedsko smučarsko reprezentanco v svetovni vrh, da smo mi ustanovitelji njihovega smučarskega sklada. Švedi so nam za to hvaležni. Kot veste, nas je nedolgo tega sprejel tudi švedski kralj Karl Gustav XVI. S Švedi smo se srečali povsem naključno. Oni takrat v alpskem smučanju niso pomenili prav ničesar, iskali so firmo, s katero bi sodelovali. Povsod so naleteli na zaprta vrata. V podobnem položaju smo bili tudi mi. Iskali smo smučarje, ki bi vozili na naših smučeh. In tako smo se našli s Švedi. Tam smo ustanovili smučarsko banko in pričeli organizirati šolska smučarska prvenstva. Vsakemu zmagovalcu smo za nagrado dali par naših smučí, od njega pa dobili zagotovilo, da bo na naših smučeh tekmoval še naprej. Prav na ta način smo leta 1966 odkrili tudi Ingemarja Stenmarka, zatem pa še štiri švedske smučarje, ki so danes v svetovnem vrhu. Ali lahko takšnemu delu potemtakem rečemo naključje ali sreča? Je morda srečno naključje tudi naša zmagaja na svetovnem prvenstvu z jadralnim letalom? Je naključje lanska zmagaja Elanove jadralnice na SP na Švedskem? So rezultati Puha na naši jadralni deski tudi naključje, ko pa vemo, da smo mi vlagali vanj že takrat, ko ne on ne mi nismo niti slutili, da bo postal drugi najboljši surfar na svetu? Za srečo je treba tudi kaj narediti.«

DL: Ob dejstvu, da gre veliko vaših izdelkov v prodajo preko meje, je po drugi strani res, da je Elan velik uvoznik materialov in surovin. Kako krmarite med vsemi čermi naše devizne politike in kaj pomeni za Elan sprejetje novega deviznega zakona?

Vojsk: »Kaj pa je slabega v tem, če si uvoznik, seveda rentabilen, in če znaš iz dobrega zunanjega materiala narediti tudi dober končni izdelek? O vseh teh naših izvoznih nespodbudah pa tole. Res je v naših izdelkih veliko uvoza, pri letalih celo 95 odstotkov, vendar to iz že navedenih razlogov ne more opravičevati nekaterih nesmislov. Vzemimo letalo, v katero vgradimo za 16.000 nemških mark uvoženega materiala in ga potem prodamo za 36.000 DM. In če hočemo sedaj poloviti tistih 16.000 DM, ki smo jih dali za uvoženi material, potem moramo ob naši »spodbudni« izvozni zakonodaji prodati domala tri letala.

Devizni zakon je poglavje zase. Prej ali slej z njim ne bo nihče zadovoljen. Kritizirali ga bodo vsi, le da vsak iz svojega zornega kota. Tak zakon ne more rešiti izvoza. Sicer pa naj o njem raje razmišljajo tisti, ki so ga sprejeli zato, da bi rešili svojo kožo in uničili državo! V Elanu se pač rešujemo tako, da vse do lani v program nismo vzeli izdelka, ki ni bil devizno pokrit. Do lani zato, ker pogojev za letos še ne poznamo.«

DL: Veliko je govora o razprodaji izdelkov naših tovarn v tujini, ena častnih izjem je prav Elan. Le tale primer: v Jugoslaviji bi morali za en jugo dati kar 40

parov smučí, v ZDA pa si lahko za en tak avtomobil kupiš vsega 13 parov smučí. Vi torej na tujem tudi ob visokih cenah vzdržite konkurenco.

Vojsk: »Razprodaja na tujem pelje v propad, saj se na ta račun krepi konkurenca. Tega se očitno nočemo zavedati. Investiraj v image in postavi visoko ceno — je geslo Elana. Vsebinska izvozne ofenzive ne morejo biti nizke cene, pač pa je edina pravilna pot ta, da si najprej zastaviš cilje in potem iščeš pot, kako do njih. Ne pa obratno. Japonci so nam v tem lahko za vzor, njihova izvozna ofenziva je bila pravi boom. Mislim pa, da je Elan eden tistih redkih, ki mu je vsaj delno uspelo iti po japonski poti. Najprej se na trgu pojaviti množično in z nizko ceno, nato pa dvigniti ceno in kvaliteto. Naši izdelki so danes na tujem v gornji polovici cenovne lestvice.«

DL: Elan daje veliko za reklamo, za pozitivno celostno podobo, kot pravimo v zadnjem času. Pravijo, da gre za velikkanske vsote.

Vojsk: »Za reklamo damo 5 odstotkov od prometa, kar je malo glede na to, da promet ni velik. Naše premije so na svetovni ravni, nesreča je le, da jih dobe pooli in ne posamezniki. Na tujem daš lahko posamezniku več in on lahko tudi več stori zate. Tudi v reklamni delamo samo tisto, kar znamo. Vedeti moraš svojo ceno. Če prenizko postaviš cilj, si nespameten, če previsoko, si škodljiv. In ko se tako sabljaš s temi reklamnimi zadevami, pride z juga pismo na nekaj straneh. Državljan je ogorčen, ker smo švedskemu kralju Karlju Gustavu podarili naše smučí. Da bi si kralj smučí lahko sam kupil, da naj smučí raje podarjamo takim, kot je on, ki komaj preživlja družino. Vrli samoupravljalci je ogorčen, noče vedeti, kaj je reklama, ne bliska se mu, da bi konkurenčne firme dale stotisoče v trdnih valutah, da bi švedski kralj le potipal njihove smučí. V domoljubni zavisti se mu še sanja ne, kako težko je priti do kralja in da smučí zagotovo nikoli ne bi vzel, če ne bi Elan vendarle nekaj naredil za švedsko smučarijo. Kaj naj odgovorim temu človeku? Kaj naj odgovorim vsem drugim, ki nočejo sprevideti, da je Elan v svoji branži prevelik za Jugoslavijo in da ga bomo pokopali, če ga bodo hoteli narediti za vaško pomembno podjetje. Naj se ne čudijo, ko jim bo to uspelo.«

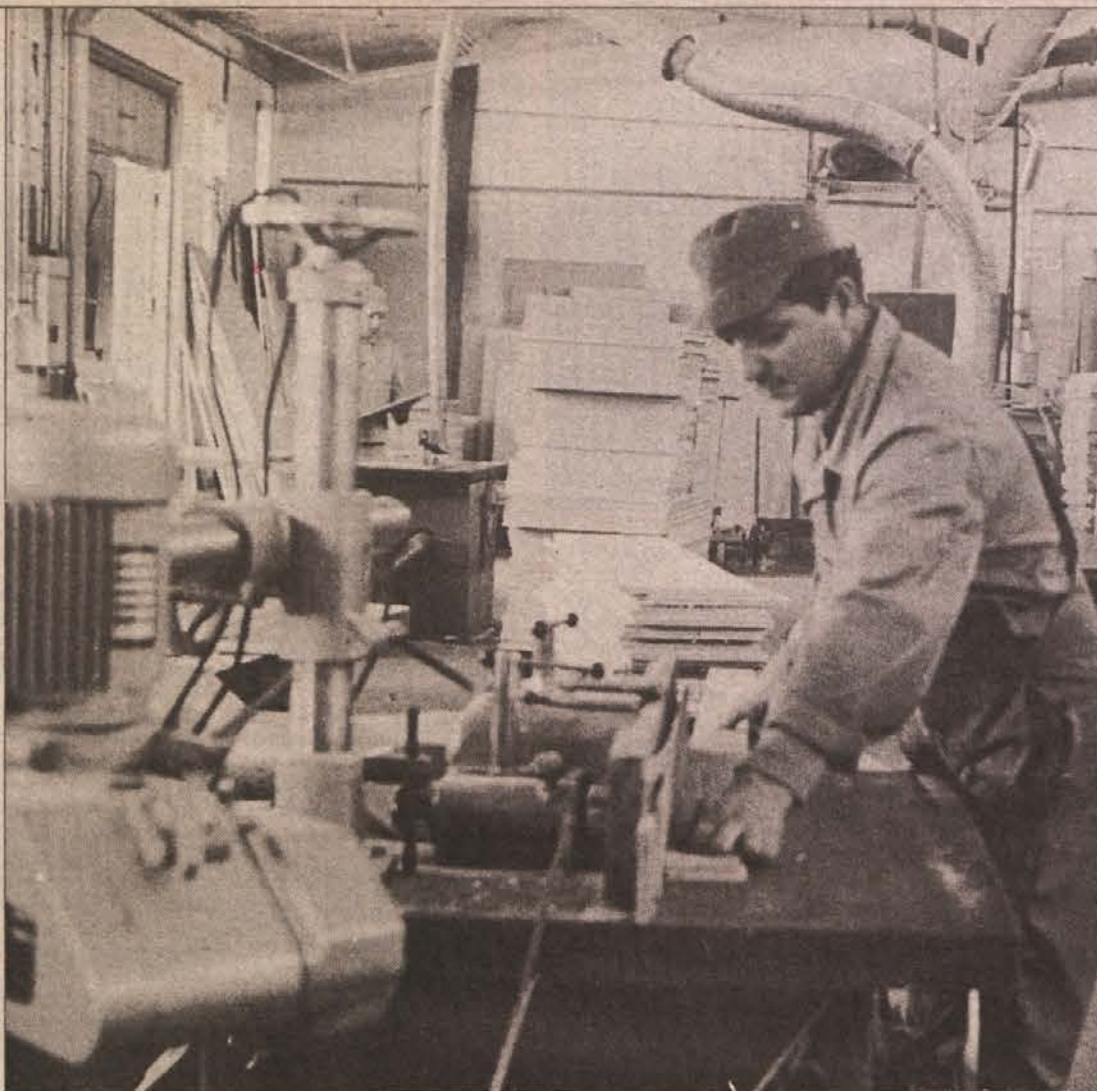
HOČEMO, ZNAMO, ZMOREMO

Na IX. kongresu Zveze sindikatov Slovenije sicer ni bilo mogoče govoriti o uspehih, ki smo jih dosegli v obdobju med obema kongresoma. Teh uspehov namreč niti ni bilo. Zato pa so delegati tembolj kritično spregovorili o vseh težavah, ki nas zadnje čase tarejo. Na obeh plenarnih zasedanjih in sejah komisij so kritično in globoko prizadeto spregovorili delavci, učitelji, inženirji, zdravstveni delavci. K besedi se je priglasil vsak četrti delegat. Da je bila za govorniškim odrom velika gneča, dovolj zgovorno govori tudi podatek, da je bilo veliko razprav odanih, prvi dan pa se je seja zavlekla pozno v noč.

Katera so temeljna sporočila kongresa Zveze sindikatov? Naj se sliši še tako obrabljeno, vendar je res, da so delavci na kongresu terjali dosledno uresničevanje pravice o gospodarjenju z delom in njegovimi rezultati. V resnici ni mogoče, da bi na sedanji stopnji razvoja samoupravljanja državni organi ali kdo drug v imenu delegatov bolje od njih gospodaril z našo akumulacijo. Naloga sindikata je, da dvigne zavest delavskih množic, ki naj se uprejo odločanju izven združenega dela. Sindikat mora iz ne-kakšne drugorazredne družbenopolitične organizacije postati enakopraven partner, spet mora pridobiti veljavo in ugled, kar mu bo uspelo, če bo dosledno postavljaj vprašanje odgovornosti za odločitve.

Za tako široko paleto vprašanj, ki so jih načeli delegati in jih obravnavali tudi izven kongresne dvorane, je »zaslužena« tudi uvodna beseda dosedanjega predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Marjana Orožna. Orožen se je v svojem uvodnem govoru največ zadržal pri osrednjem problemu naše družbe, kako do večje učinkovitosti. Edini možen odgovor na to je, da povečamo učinkovitost našega gospodarstva, da omejimo rast inflacije in bohotenje birokracije. Torej vloga sindikata ni le v ščititju delavskih pravic, ni le boj za debelejši kos kruha.

XI. kongres Zveze sindikatov Slovenije je imel geslo: »Hočemo, znamo, zmoremo.« V razpravah je bilo večkrat slišati, da bomo morali delati tako, da bomo čez štiri leta lahko rekli: »Hoteli smo, znali smo, zmogli smo.«

Sindikat mora biti sotovorec sodobnejše družbe, kjer bosta večja učinkovitost samoupravljanja in dela jamstvo za boljšo kakovost življenja. Da pa bo sindikat to postal, mora biti bolj učinkovit, bolj mobilizatorski. To je zahteva 800.000 članov Zveze sindikatov Slovenije, ki so združeni v nekaj tisoč osnovnih organizacij sindikata. Dejstvo pa je, da vseh teh ciljev, ki jih postavlja sindikat sam sebi, ni mogoče doseči zgolj s povečevanjem fizičnega obsega proizvodnje, s povečevanjem fizičnega napora zaposlenih, ampak z globljimi tehnološkimi spremembami. Opozorilo, da druge poti v prihodnost ni, je sploh eno temeljnih sporočil kongresa.

Nasploh zelo zanimivo je bilo delo po komisijah, kjer so se delegati lotevali posameznih tem. V komisiji za naloge v nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja je delalo 380 delegatov. V tej komisiji so zlasti opoza-

Delegati XI. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so izvolili tudi novo vodstvo slovenske delavske organizacije, 93-članski republiški svet ZSS, nov nadzorni odbor in statutarno komisijo ter člane sveta v Zvezi sindikatov Jugoslavije. Novi predsednik republiškega sveta ZSS je Miha Ravnik, sekretar pa Franc Hribar. Izvolili so tudi 39 delegatov za 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bo zadnje tri majske dni v Beogradu.

rali na to, da tudi v sindikatih niso bili dovolj učinkoviti pri obvladovanju inflacije. Prav tako ni bila dosledno uveljavljena delitev po delu kot osnovna motivacija za učinkovitejšo gospodarjenje. Delavci, ki so slišali v razpravi, zavračajo vse težnje po izenačevanju osebnih

dohodkov mimo dela in terjajo razvijanje stimulatívne nagajevanja. Zelo domovne so bile razprave o družbenih dejavnostih, ki so zaradi tako imenovanega indeksiranja ostale na repu družbenega razvoja. Zlasti pereče je vprašanje osebnih dohodkov, ki zaostajajo za osebnimi dohodki v gospodarstvu.

Posebej kritično so delegati spregovorili o novi devizni zakonodaji, ki je postala velika coka slovenskega izvoza. Sklenili so, da X. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije pošljejo pismo z zahtevo, naj na pristojnih mestih v federaciji doseže spremembe.

V Ljubljani je bil 21. in 22. marca XI. kongres Zveze sindikatov Slovenije. V veliki dvorani Cankarjevega doma se je zbralo 613 delegatov in več kot 360 gostov, med njimi tudi iz zamejstva. Delo kongresa je spremljalo več kot 200 novinarjev. V razpravi na dveh plenarnih zasedanjih in sejah komisij pa je sodeloval praktično vsak četrti delegat.

V komisiji za usmeritve ZSS pri uveljavljanju ustvarjalnosti delavcev, razvoju proizvodnih sil in njihovega učinkovitega izkoriščanja za kakovostnejše življenje in delo je sodelovalo 240 delegatov in gostov. Uresničevanja stabilizacijskega programa in nadaljnega razvoja si ni mogoče zamišljati brez uporabe in razvijanja znanosti in tehnike, brez zagotavljanja višje izobrazbe za vse, skratka vsega, kar povečuje človekovo ustvarjalnost, je temeljno sporočilo te komisije.

V komisiji za naloge Zveze sindikatov je razpravljalo 37 delegatov, ki so se vsi po vrsti zavzemali za spremembe oblik in metod dela v sindikatih. V uresničevanje stališč sindikata pa naj bi se vključevali tudi poslovodni organi, strokovne službe in drugi. Delegati so opozarjali na čest pojav, da opozorila sindikata največkrat ne dosežejo pristojnih, da prihaja do pojavov nesamoupravnega razreševanja problemov. Poudarili so tudi, da je v naši družbi še vse preveč forumskega odločanja in delovanja.

Kar težko je popisati ozračje na kongresu, ki je bilo v resnici delovno in ga je prevečalo prepričanje, da bomo zmogli vse težave, če se bomo držali naše poti v samoupravni socializem. To nikakor ni bil kongres malodušja, ampak nasprotno, znova je potrdil delavsko pripravljenost za boljše delo in za večja prizadevanja. Toda opozoril je, da celotno združeno delo in vsi delavci vse težje prenašajo tolikokratno spreminjanje pogojev gospodarjenja, predpisov in zakonov za katere se zdi da nastajajo iz birokratske samovšečnosti. Kako torej naprej? Delavska organizacija je prepričana, da bo morala v lastnih vrstah spodbuditi in sploh zbuditi ustvarjalne sile in produkcijske ter inovacijske rezerve. Toda Zveza sindikatov potrebuje trdno zavezništvo vseh ostalih družbenopolitičnih organizacij.

● S kongresa so poročali: Zdenka Lidič — Dragaš, Drago Rustja in Jože Simčič

Z garanjem do vitkosti

Ko gre za zdravje denar ni pomemben

ČATEŽ — V dejavnost zdravilišča Terme Čatež pri Brežicah sodi zdravljenje bolezni in stanj po operacijah gibalnega aparata, medicinsko programiran aktivni oddih (MPAO) za delavce, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, in šola hujšanja.

Pojem »šola hujšanja« ni iz trte izvit. Gre za načrtno odpravo vzrokov za prekomerno težo. Najprej je potrebno ugotoviti vzroke in šele potem pričeti s postopkom odpravljanja odvečnih kilogramov ter s prevzgojo človeka, da se bo oprijel bolj zdravih navad v življenju.

Debelost je lahko bolezen ali pa vzrok za številne bolezni, med katerimi so nevarna žilna in srčna obolenja — še

vega udeleževanja. Odpravljanja odvečnih kilogramov se naj človek ne bi lotil brez posveta s strokovnjaki. Razni nestrokovni poskusi hujšanja imajo ponavadi za posledico še več kilogramov in povzročajo več škode kot koristi.

Edina prava pot je, da si predebel človek izpraša svojo vest, kaj dela narobe in se, če ima dovolj poguma, moči in volje loti garaškega posla, kot je hujšanje pod strokovnim

za posameznika, ki nato v skupini ljudi z isto terapijo nadaljuje s celodnevni aktivnimi rekreacijskimi programi. Seveda pa ne gre brez dietne prehrane.

Udeleženci šole hujšanja sicer hvalijo program, vendar pa poudarjajo, da bi bilo brez kolektivnega dela težje doseči vzpodbudne rezultate. Zato pa je šola hujšanja v Termah Čatež kot nalašč, da zagotovi ljudem prve vzpodbudne rezultate in jih nauči, kako živeti tudi doma, da se doseženi začetni uspehi ne izničijo. Ni daleč od resnice ugotovitev udeležencev šole hujšanja, da se sploh ne bi prekomerno zredili, če bi živeli bolj zdravo in disciplinirano, se več gibali in imeli v sebi tisto potrebno moč, da bi se lahko brez prisile odrekli kulinarčnim dobrotam.

Res je, da 14 ali 21-dnevna šola hujšanja zahteva, da človek malo globlje seže v denarnico, vendar je mnogo več vredna osebna sreča in zadovoljstvo ob ponovni pridobljeni novi življenjski moči. ep/dl-jjs

emona hoteli

terme čatež

čatež ob savi 73, 68250 brežice, jugoslavija
telefon: (068) 62-110
telegram: terme čatež
telex: 35795

posebej visok krvni pritisk. Pri prekomerni teži posameznika lahko pride do motenj v okolju, v katerem živi, na delovnem mestu, v zakonu in na drugih področjih človeko-

vodstvom. Od te odločitve pa do poti v Terme v Čatežu ni več dolga pot.

V zdraviliški šoli hujšanja najprej določijo, kakšne vrste hujšanje je potrebno uporabiti

Tudi telovadba v vodi je pod strokovnim vodstvom

Rekreacijski program v trim kabinetu je vedno pod nadzorom zdravstvenega osebja

MALTIT®

Maltit, pesek, voda — in malta za zidanje in ometavanje je pripravljena

enostavna in gospodarna priprava, povečana mehanska odpornost, odlična obdelovalnost in sprijemljivost ter odpornost na zmrzovanje

to so odlike maltitne malte v primerjavi s klasičnimi apnenimi in podaljšanimi maltami

SALONIT ANHOVO

TOZD Blagovni promet, Kidričeva 20, 65000 Nova Gorica, tel: (065) 24-411

ŽIVLJENJE SO SI KAR UREDILI

Čeprav že leta obiskujemo kraje in krajevske skupnosti po Dolenjski in Posavju, ki smo ju z namenom, da bi vsem bralcem Dolenjskega lista predstavili življenje, probleme, uspehe in razpotja čimveč krajev, tako rekoč »prečesali« po dolgem in počez, so bili nekateri kraji, posebno taki, ki so nam tik pred nosom, kar nekako pozabljeni. Eden takih je Soteska z okolico, kjer smo sklenili pripraviti tokratno uredništvo Dolenjskega lista v gosteh. Soteska je z okoliškimi kraji — kraji naštevajo še Gorenje in Dolenje Polje, Gabrje, Drenje in Loško vas, vasi, ki so nekdanje predstavljale soteški šolski okoliš — sicer sestavni del krajevske skupnosti Dolenjske Toplice, vendar so ti kraji v zgornjem, še dokaj neokrnjenem in lepem toku reke Krke vendarle svojstveni, s svojim življenjem; čeprav so glavni problemi, ki žulijo tukajšnje ljudi, po večini povsem podobni tistim v desetih drugih naših krajih. O njih so Soteščani in krajanje okoliških vasi pripovedovali novinarjema Rii Bačer in Zdenki Lindič—Dragaš.

Srečanje s krajanji smo pripravili v Loški vasi v dobro poznani gostilni pri Henriku, ki je tudi sicer praktično edini prostor, kjer se ljudje iz te doline lahko dobijo skupaj in kakšno rečejo. V Soteski gostilne ni, pa tudi nobenega drugega primerne prostora ne. Zaradi tega tudi so v Soteski sredi gradnje novega doma, ki bo in gasilski in prosvetni. Krajanje sodelujejo pri gradnji skoraj stoddstotno, le nekaj izjem je, ki tudi sicer niso nikjer zraven, ampak vedno le po vogalih kritizirajo. Posebno so pri gradnji prizadevni sami gasilci, okrog 48 jih je, ki sedaj »domujejo« v Novolesovem obratu v Soteski, pa mladi, ki se dejansko nimajo kam dati, saj nimajo nobenega prostora in nobene zabave. Včasih so malo brcali žogo, a so jih stalno podili s travnika pri starih grajskih hlevih. Doslej so ljudje pri domu naredili že preko 1.800 prostovoljnih ur, veliko pa jih bo še treba, saj so z denarjem seveda na tesnem. Dom bi radi dokončali prihodnje leto, ko bo domače gasilsko društvo praznovalo 50-letnico obstoja. Pri gradnji jim gre zelo na roko Novolesov tozd, ki tudi sicer krajan in ljudem tukaj zelo veliko pomaga.

Glavni problem doline, ki že leta hudo jezi ljudi, pa je telefon. Edini telefon od Straže do Dvora je namreč na žagi v Soteski, pa še ta je vsaj tretjino časa v okvari, saj posebno poleti od grmenju navadno utihne. Zato je izgradnja telefonskega omrežja že nekaj časa prva skrb in delovna aktivnost krajevske skupnosti in krajevske organizacije SZDL, ki že leta z roko v roki vodita vse akcije od izgradnje vodovoda do asfaltiranja cest, pa seveda ljudi samih, ki morajo za vse prispevati ali narediti večino sami. Za telefon so že pred dvema letoma dali v vsaki hiši 70 tisočakov, gostilničar pa 100 tisočakov.

Tone Virant Anton Fink

ŽIVI PRIČI STARIH ČASOV

V strmini nad soteškim gradom živi v povsem sodobnem domu 91-letna Angela Poljanec, najstarejša krajanja, in njena nečakinja, tudi že priletna Ana Gole. Poljančeva teta — tako ji pravijo v vasi — je v tej hiši od rojstva, le da je bil njen dom nekdanje lesena bajta, iz katere je hodila na delo v graščino.

»Ko sem bila še zelo mlada, sem vsak dan hodila v grad. Prala sem perilo in ribala tla za, lušmojstra (oskrbnika), ki smo mu rekli Čubar in je stanoval z družino v spodnjih prostorih soteškega gradu. Zgoraj je bival stari knez Auersperg. Vsakič, preden so firštovi (tako so vsi nazivali knezovo družino) prišli v Sotesko, smo sezonske delavke vse porabile in počistile v gradu in okrog njega. Takrat so imeli povsod še lesene podne,« pripoveduje Poljančeva, ki se še dobro spominja dogodkov iz daljine preteklosti.

Ljudi zelo jezi, da iz vsega skupaj tako dolgo ni nič. Po besedah sedanjega predsednika sveta krajevske skupnosti Alojza Puhana pa telefon menda vendar bo do krajevnega praznika 25. maja. Glavnina dela je namreč že opravljenega, kot že rečeno, so mnogo naredili ljudje sami, predvsem iz najbolj oddaljenih hiš, kar je že tako navada. Ostale so več ali manj le še malenkosti in zadeve, ki so odvisne od poštarijev. Nova centrala, ki

»GRAD GORI, GROF BEŽI...«

Malokateri kraj ima tako staro, bogato in zanimivo zgodovino kot Soteska. Grad, čigar ruševine v slikoviti pokrajini doline ob Krki še opozarjajo na minule vojne grozote, je bil zgrajen okrog leta 1670 v baročnem slogu. Postavil ga je Valvasorjev sodobnik Jurij Sigmund Gallenberg, konec 18. stoletja pa so ga dobili v last Turjačani. Poslopje v obliki četverkotnika s stolpi v dveh nadstropjih na vogalih je bilo leta 1855 renovirano.

Karel Aleksander knez Turjaški je bil lastnik gradu do svoje smrti leta 1927. Po rodu je bil Dunajčan. Kot gospodar soteškega gradu je sezidal betoniran jez na Krki, oskrbel grad z elektriko in vodovodom. Na Soteski se je često zadrževal, umrl pa je zadet od kapi na Sp. Avstrijskem. Grad Sotesko z zemljiščiči vred je zapustil drugorojenemu sinu Karlu, zaradi njegove mladostnosti pa je s premoženjem upravljal njegov stric, knezov nečak Karl Auersperg-Breunner.

Auerspergi so bili stoletja ena najuglednejših, najvplivnejših in najbogatejših fevdalnih rodbin na Kranjskem. Proti koncu 18. stoletja so imeli pri nas okrog 30.000 hektarov površine; veliko zemlje in številne dvorce pa so imeli tudi v drugih avstrijskih, ogrskih in čeških deželah. Številne posesti so jim omogočale, da so pogosto menjavali bivališča. Tako tudi lepota Žužemberka in Soteske ter bogastvo kočevskih gozdov niso bili dovolj, da bi se tu zares naselili. Uradniki in oskrbniki so skrbeli, da so posli tekli, oni pa so pobirali denar.

Tudi Goletova je dobro poznala grajske. Čeprav ji je bilo komaj dvajset let, je že morala v grad po hišnih opravilih. Takole pravi: »Dokler niso gradu povsem posodobili, sploh niso imeli pravega stranišča. Staremu knezu sem vsako jutro odnašala nočno posodo iz nočne omarice. Potem so imeli sedeče stranišče, vendar kar sredi ostalih prostorov. Ni bilo nič ograjeno, niti z zavesami, tako da smo vsi videli, kadar je kdo sedel...«

Stari knez je bil kar prijazen, otrokom je odzdravljaj, vse pa se je spremenilo, ko je umrl. Prevzel je eden od žlahte in je prihajal v Sotesko z družino. Imeli so veliko otrok in grad so temeljito prenavljali, preden sem šla jaz z doma v svet okrog leta 1930. Takrat so pri obnovi gradu sodelovali vsi vaščani. Prenovili so vse od starih tramov do kanapejev po sobanah. V kleti so naredili tako kuhinjo, da je imela dvigalo, s katerim so jed pošiljali v zgornje prostore, kjer so gospoda jedli. V kuhinji so najemali predvsem Kočevkarke, jaz pa sem tudi večkrat pomagala.

Poljančeva se spominja, da so imeli »firštovi« smolo z otroki. En sin se je zastrupil z gobami, imeli so grajsko gospodščino, ki je postala pri manj kot trideset letih čisto siva. »Poleti je bil v Soteski pravi živžav. Prihajali so ne le grajski, ampak tudi prijatelji z družinami in številnimi otroki. Ti so se potem podili po sadovnjaku in okrog Hudičevega stolpa, da so se zlakotnili. Včasih so potem v kuhinjo prišli kruha iskat.«

bo imela zmogljivost 500 naročnikov in bo očitno takoj čisto zasedena, saj imajo že preko 400 resnih naročnikov, je že plačana, le prišla še ni, pa tudi če bi, je ne bi bilo kam postaviti, saj prostor še ni urejen. Vendar Puhana upa, da bo vse nared do 25. maja, kot so jim obljubili. Omeniti moramo, da so jim pri izpeljavi akcije »telefon« veliko pomagale delovne organizacije. Novoles in Krka sta na primer prispevala okrog 12 milijonov,

Ohranjene listine pričajo, da so za leto 1923 prijavili 5,8 milijona dinarjev dohodka, kar je bilo za tiste čase bajno bogastvo.

Zapleti z Auerspergi so se začeli že v stari Jugoslaviji ob uvedbi agrarne reforme, ki so se ji kot bogatini na vse kripile upirali. Zadnji Soteščan je bil vrh vsega še pravi nemškonacionalni fanatik, osvraženi pri naših ljudeh. Zaposloval je le Nemce-Kočevkarje in vseskozi zaničeval naše ljudi. Zadnja leta pred vojno je lastnik Soteske večinoma bival v tujini, ko pa je po razsulu stare Jugoslavije spet prišel v dolino Krke, je tako rekoč prisilil delavce na svoji žagi, da so postavljali mlaje s hitlerjanskimi zastavami. Auerspergovi ožji zaupniki pa so pozneje pod italijansko okupacijo vohljali za partizani in pristaši OF ter jih ovajali.

Po kapitulaciji Italije in kratkotrajni osvoboditvi septembra 1943 so ob ponovnem vdoru Nemcev 21. oktobra 1943 grad Sotesko partizani zažgali, da se ne bi za debelimi zidovi zasidral sovražnik. Po sklepu AVNOJ z dne 21. novembra 1944 pa je bilo celotno premoženje Auerspergov na naših tleh zaplenjeno.

Danes je o nekdanji slavni rodovini le še malo sledov. Kočevski, žužemberški in soteški grad so v razvalinah, dobro pa je ohranjen baročni vrtni paviljon sredi nekdanjega parka v Soteski, imenovan Hudičev stolp. Poslikan je z Almanachovimi freskami. Ohranjenih je tudi nekaj ostankov bivše Auerspergove železarne na Dvoru. Nekdanje »firštove« žage so bile zameetek povojne lesne industrije. Inles v Ribnici in novomeški Novoles sta nadaljevala tradicijo Auerspergovih žag Travniki, Soteska in Dvor.

Goletovo je potem življenjska pot zanesla v Francijo, ko pa se je po zadnji vojni vrnila v domovino in rodno Sotesko, je od gradu videla le ruševine.

»Ko je grad leta 1943 gorel, sem vse videla kot na dlani,« se spominja Poljančeva teta. »Pred hišo sem stala. Ljudje so marsikaj odnašali, kar je bilo še uporabno, kajti debeli zidovi niso tako kmalu omogočili ognju gospodstvo. Še v letih po vojni so nekateri iz razvalin odnašali opeko, stare ograje in železje, če je bilo za gradnjo še za silo uporabno. S tem so si pomagali pri obnovi porušjenih domov, kajti materiala takrat ni bilo.«

Danes, ko v Soteški gori ni več bajtarskih domov ne kolovoznih poti, so žive priče sta-

le da je bil takrat predračun za telefon 30 milijonov, do sedaj pa je narasel na dobrih 70 milijonov. Delovne organizacije imajo po besedah Alojza Puhana, ki seveda bolj kot Soteščani vidi celotno krajevo skupnost, veliko zaslug tudi za vse drugo, kar jim je uspelo napraviti. Posebej omenja Novoles, Gozdno gospodarstvo, ki je z gradnjo gozdnih cest veliko naredilo za povezavo vasi, pa Bor iz Dolenjskih Toplic, v zadnjem času pristopa tudi »Krka«.

Problemov je seveda še več, a so se ljudje kar nekako navadili živeti z njimi. Tako smo zvedeli, da bi radi postavili javno razsvetljavo. O tem razmišljajo že dolgo. Enkrat je bilo več ali manj vse dogovorjeno, a se je nekdo spomnil, da bi mu svetilka svetila v glavo, pa je spet vse zamrlo. Kot problem so omenjali neurejena avtobusna postajališča, podirajočo se škarko na pokopališču v Loški vasi, studenec Srkavnik (domačini mu pravijo Crkavnik), ki bi ga morali urediti, mladi gostilničar Henrik, ki je nasledil upokojenega očeta, pa je kot poseben problem omenil smeti. Odvažajo jih ne, pa se vsak sam znajde z njimi. Henrik Kocjančič jih zakopava, a kam jih dajejo drugi? Tudi zakopane niso varne oz. neškodljive za naravo in ljudi. Alojz Tisovec z Gornjega Polja je povedal za gnojnico, ki teče kar po vasi, zato bi bilo nujno treba urediti kanalizacijo. Imajo sicer vodovod, a izvir pri njih, pravi, bi utegnil še kako prav

ŽAGA - SRCE DOLINE

Novolesov tozd tovarna plastificiranih iverk in žaga Soteska, ki ima že zelo dolgo tradicijo, je edini industrijski obrat in po svoje srce Soteske in okolice. Tozd zaposluje blizu 100 ljudi, domačinov, pa tudi precej Suhokranjcev, ki se vsak dan vozijo na delo v Sotesko. Za delo v tem koncu očitno ni nikakršnih problemov. Tozd na primer že dva meseca išče 20—25 novih delavcev, dobili so jih 10. Poslujejo dobro, le v zadnjem času žaga nekaj časa ni obratovala, ker je neugodna zima preprečila pravočasno pripravo potrebnih količin hlodovine, tako da je bilo nekaj delavcev na dopustu, vsi ostali pa delajo normalno. Stane Šobar, dolgoletni vodja obrata oziroma tozda, pravi, da so vsi tukajšnji ljudje še vedno zelo navezani na žago in obrat, zato jim je ta vedno tudi skušal po svojih močeh pomagati v akcijah za razvoj in napredek krajev.

Stane Šobar Henrik Kocjančič

rih časov posebno zanimive. Otroci, ki zdaj po asfaltu stopajo v dolino do avtobusa, ki jih popelje do šole in krajanje, ki se z avtomobili vozijo v službo, si težko predstavljajo, da je minilo šele dobrih petdeset let, kar so njihove prababice in dedki zgolj životariji. Vsak bi bil rad tedaj dobil vsaj začasno delo pri grajskih: ženske so delale po njivah, pri kravah, pomagale so pri hišnih opravilih, moški so delali v knezovih gozdovih ali na žagah. »In če kdaj nisem mogla v štant (na dnino), so mi takoj »zagrozili, da bodo vzeli njivico, ki smo jo lahko sami obdelovali,« se spominja Angela Poljanec. Večer življenja ima lep, a kaj, ko niti programa na televiziji ne more spremljati, ker ne vidi več dobro. Ostajajo pa spomini, četudi so bridki.

priti, zato ga ne bi smeli uničiti. Mimogrede je bila omenjena trgovina, ki je majhna. A ljudje pravijo, da za dnevno oskrbo je, po večjih nakupih pa so se navadili hoditi v Novo mesto. Mnoge jezi in boli dogajanje z grajskimi ruševinami. Če je to kulturna dediščina, in to gotovo je, misli večina, bi morali to, kar je ostalo, vsaj zaščititi, da ne bi še naprej propadalo, če že ni denarja za obnovo. Ljudje se sprašujejo, kdaj bodo vendar zakropali luknje na partizanski magistrali. Morda bo padla drobtina z »mize« cesta na Rog. Se in še je takih reči, za katere pa, kot rečeno, ne pustijo, da bi jim povsem zagrenile življenje, ki so si ga v teh prijaznih krajih, kjer večina še po malem kmetuje ob službi, kar dobro uredili. Za starejše imajo organizirano celo sosedsko pomoč. Kakšnih sedem let tudi lahko normalno sprejemajo TV program. Ko bo naredil novi dom, bo pa še bolje, še bolj živahno.

Takrat bo morda spet bolj zažvelela nekdanje zelo aktivna igralska skupina, pa mladi, ki jih je kar nekaj, bodo morda dobili novega poleta še za vse kaj drugega kot uničevanje prometnih znakov in pretepanje. Za akcije, ki pomenijo napredek, jim ga pa tako ne manjka.

Alojz Tisovec Alojz Puhana

»V TRGOVINI SE MOČNO POZNAJO PLAČILNI DNEVI«

Mercatorjeva trgovina v Soteski, edini trgovski lokal med Dvorom, Stražo in Dol. Toplicami, je bila v grajskih hlevih obnovljena leta 1964. Da bi bil po dvajsetih letih spet čas za ponovno modernizacijo, vedo trgovke in krajanje. Vedo pa tudi, da zaenkrat zaradi slabega finančnega položaja delovne organizacije nima smisla zahtevati obnove, ker denarja ni.

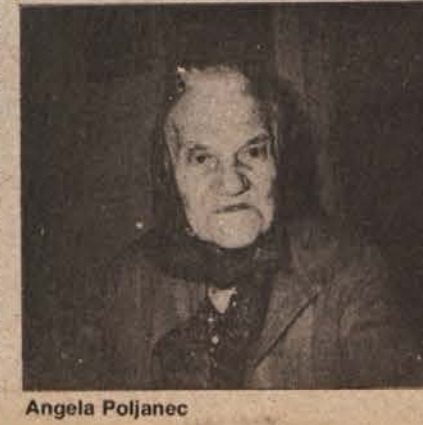

Slavka Vovk

V soteški trgovini imajo vsega po malem, kar gospodinjstva potrebujejo za dnevno oskrbo. Celo sadje s pomarančami vred gre v promet v mali podeželski trgovinici tako da ga pripeljejo trikrat na teden. Svež kruh pa imajo vsak dan.

»Izgube ravno nimamo, dobička pa tudi ne, da bi bil omembe vreden,« je povedala poslovođkinja Slavka Vovk. »Krajanom, ki jih obe trgovki poznava vse po vrsti, želimo ustreči, kolikor je v naši moči, zato že vsa leta poslujemo z deljenim delovnim časom. Odprto imamo od 7.30 do 17. ure, vmes pa od 12. do 15. ure. zapremo. Takrat ni kupcev. Dobro pa občutimo, kdaj ljudje dobijo plače, posebno v Novolesu, kjer je največ ljudi zaposlenih. Največ kupujejo okrog dvajsetega v mesecu, na izplačilni dan, potem promet močno upada in malo pred novim dvajsetim v mesecu le redki pridejo nakupovat. Kupna moč večine prebivalstva se slabša, kar se pozna celo pri nakupu najpotrebnejših stvari.«

O življenju in problemih Soteske in okoliških krajev so pripovedovali: Slavka Vovk, Angela Poljanec, Ana Gole, Henrik Kocjančič, Anton Fink, Tone Virant, Alojz Tisovec, Stane Šobar, Alojz Puhana, Franc Zupan, Ivan Golob, Lado Pavlin, Peter Zupančič, Franc Pavlin, Jože Novak.

Angela Poljanec

Ana Gole

NIKOLI NI PREPOZNO, A NAJBOLJE JE ZGODAJ

V teoriji poučevanja tujih jezikov je vprašanje starosti, ki naj bi bila najprimernejša za prisvajanje jezikovnega znanja, še vedno odprto. Kakršenkoli odgovor na to vprašanje ima daljnosežne posledice za organizacijo jezikovnega izobraževanja v šolskih sistemih. V razpravljanju o optimalni učni starosti so pomešana anekdotična mnenja, praktične izkušnje, teoretično dokazovanje in raziskovanje. Celotno po več kot tridesetih letih resnih razprav in tudi določenega raziskovanja, sporno vprašanje o zvezi med starostjo in uspešnim učenjem tujega jezika še zdaleč ni razrešeno.

Že stoletja opažamo, da se otroci vsaj na videz lažje učijo tuje jezike kot odrasli. Filozofi in prosvetitelji v preteklih stoletjih, na primer Erazem, Montaigne in Locke, so govorili in delali v prid zgodnjega začetka učenja tujih jezikov. Montaigne v svoji razpravi o izobraževanju otrok pohvalno govori o svojem jezikovnem učenju: 'V zgodnjem otroštvu in še preden sem začel govoriti, me je oče prepustil skrbi nemškega vzgojitelja... ki našega jezika sploh ni znal, a je zelo dobro govoril latinsko. Ta mož, po katerega je oče poslal in ga bogato plačeval, je bil nenehno z menoj (Montaigne piše tudi, da je oče zahteval, da so vsi govorili z njim le latinsko.) Naučil sem se tako čiste latinščine, kot jo je govoril moj mojster sam, brez knjige, slovnice ali navodil, brez palice in brez solza.'

Izobraževalna praksa v zadnjih stoletjih je bila negotova. Učenje tujih jezikov so podžigali koristnosti ali družbeni nagibi, manj pa pedagoški in psihološki razlogi. Zgodnje-osnovno-izobraževanje v javnih izobraževalnih sistemih na zahodu je od 19. stoletja naprej poudarjalo materin jezik. Učenje drugega, tujega jezika je bilo domena naslednje stopnje izobraževanja. Zato so se tuji jeziki pojavili v šoli, ki jo danes imenujemo srednja, v tisti starosti, v kateri se začenja drugi korak izobraževanja, to je nekje med desetim in štirinajstim letom. Relativen neuspeh tako poznega začetka je poostiril zahteve, naj drugi jezik pride prej v program izobraževanja.

V mnogih deželah so izobraževalne nujnosti narekovale uvajanje drugega (tujega) jezika v zgodnja leta šolanja zato, ker so jezik potrebovali kot sredstvo poučevanja, ali pa zato, ker večina otrok v družbi, kjer je bilo znanje drugega jezika pomembno, po enajstem ali dvanaštem letu starosti ni več hodila v šolo. Začuda pa je bil zgođen začetek s tujim jezikom na primer v prestižnih angleških 'pripravljalnih' in 'javni' privatnih šolah običajna stvar. Te izkušnje zgodnjega učenja drugega jezika pa niso veljale kot vsemogočen dokaz velike prednosti zgodnjega začetka. Nasprotno, okrog leta 1950 so pripeljele do silovitih zahtev po zgodnjem izobraževanju v materinem jeziku.

KLJUČNA SO ROSNA LETA

Nekako v tistem času so o vprašanju optimalne starosti za učenje tujega jezika vzniknili različni vidiki. Eden temelji na mnenju, da mlajši otroci, ki so izpostavljeni drugemu jeziku, ta jezik osvajajo hitro in brez velikega naprežanja. Ta vera v optimalno, celo kritično obdobje učenja tujega jezika v rosnih otroških letih si je v petdesetih in šestdesetih letih pridobila priznanje po vsem svetu. Pri širjenju tega gledišča je imel največ zaslug nevrofiziolog Penfield. Dokazuje, da so zgodnja otroška leta pred puberteto za učenje, ključna, je izpeljal iz opazovanja učinkov možganskih poškodb na govor odraslih in otrok. Njegove trditve torej niso bile zasidrane v neposrednih dokazih o večji učinkovitosti zgodnjega učenja tujih jezikov. Penfield je ugotovil, da otroci, ki so žrtve možganskih poškodb v govornem področju možganske skorje zaradi nesreč, možganskih tumorjev in kirurških posegov, v predpubertetni starosti bolje obnovijo govor kot mladostniki ali odrasli. Po tej sposobnosti mladih možganov, da z lahkoto nadomestijo govorno funkcijo, je Penfield sklepal, da so možgani mladega otroka mnogo bolj sprejemljivi za razvoj govornih mehanizmov kot možgani odraslih. To prepričanje ga je privedlo do mnenja, da bi bilo množično izpostavljanje mladih otrok različnim jezikom v skladu z biološkim urnikom in bi hkrati rodilo velike družbene koristi. V montrealškem okolju, kjer je Penfield živel, se je ostro zavedal nasprotja med svojo nesposobnostjo odraslega, da bi se naučil francoščine, in lahkoto, s katero so se njegovi otroci učili v vrtcu druge jezike.

Teoretično podpora zgodnjemu učenju tujih jezikov bi lahko izpeljali tudi iz neke druge teorije, iz 'nativističnega' vidika pridobivanja materinščine, ki so jo močno priporočali od šestdesetih let naprej v svojih spisih Chomsky, Lenneberg, McNeill in drugi. Lenneberg je tako kot Penfield gledal na leta pred spolnim zorenjem kot na biološko aktivno dobo jezikovnega razvoja. Razlaga o sprejemljivosti za razvijanje jezika je bila naslednja: Do adolescence obe polovici možganske skorje še ne doživita specializacije (lateralizacije) funkcij, ki je značilna za odrasle možgane. Učenje tujega jezika pred puberteto je s tem postalo nevrološko uzakonjeno. V naslednjih letih se je nevrološka razlaga boljšega učenja jezikov v predpubertetni dobi omajala, ker so dokazali, da se specializacija funkcij zgodi veliko prej, že pred starostjo petih let. Ta specializacija ne predpostavlja izgube kakršnihkoli sposobnosti.

DOBER NAGLAS NI VSE

Pozneje so našli verjetnejšo razlago razlik v učenju tujega jezika pred spolnim zorenjem in po njem. Schumman je 'razvil' 'afektivno teorijo', ki zgodnjim

letom življenja pripisuje večjo družbeno in čustveno prepustnost za jezikovne vplive, kot je na voljo v adolescenci in človekovi odrasli dobi. Drugi raziskovalci so ponujali bolj kognitivno razlago v smislu Piagetovih stopenj intelektualne rasti. Po njihovem je kritično obdobje jezikovnega razvoja doba konkretnih operacij, ki sledi 'senzomotorni' stopnji razvoja najzgodnejših let, in je pred 'dobo formalnih operacij' v adolescenci.

Vsi ti teoretični dokazi temeljijo na predpostavki, da se otroci dejansko bolje uče tujih jezikov kot mladostniki ali odrasli. Ne navajajo pa dokaza, da je tako, niti ne preskrbijo konkretnih dokazov o posebnih značilnostih takega zgodnjega učenja tujih jezikov in o razlikah v učnem procesu med zgodnjim in poznejšim učenjem.

Zoper razne trditve, da ima zgodnje otroštvo posebne prednosti v zvezi z učenjem tujih jezikov, so se dvignili tisti z nasprotnim stališčem, ki trdijo, da so večja kognitivna zrelost in učenjske izkušnje, ki jih imajo starejši učenci tujih jezikov, prednost. V teoretični primerjavi odraslih in mladih učencev tujih jezikov je Ausubel (1964) močno podprl odrasle in dejal: »Objektivni dokazi o relativni učni sposobnosti otrok in odraslih so redki in so slaba tolažba tistim, ki podpirajo teorijo o otrokovi učni superiornosti.« Čeprav so otroci verjetno boljši od odraslih pri pridobivanju naglasa v novem jeziku, je E. L. Thorndike že pred časom ugotovil, da napredujejo počasneje kot odrasli v drugih vidikih učenja tujega jezika, če je učni čas obeh starostnih skupin enak.

ZGODNJE IN POZNE »POTOPITVE«

V prvem desetletju po drugi svetovni vojni je bilo vnašanje tujih jezikov v osnovne šole v ZDA in osnovnošolske francoščine v šole Velike Britanije del močno razširjenega iskanja načinov, s katerimi bi izboljšali učinkovitost jezikovnega izobraževanja. Pri tem so se trudili upoštevati biološki urnik jezikovnega razvoja v otroštvu. V tem času so se vrstili poskusi z zgodnjim poučevanjem tujih jezikov. Malo pa je bilo storjenega, da bi te poskuse načrtovali sistematično in jih skrbno ocenili.

UNESCO je že pred dvema desetletjema (1962 in 1966) prevzel pokroviteljstvo nad mednarodnima srečanjema, ki naj bi pospešili raziskave o zgodnjem poučevanju tujih jezikov in o učinkovitosti zgodnjega začetka. Ti srečanja sta osvetlili spodbudne izsledke o zgodnjem poučevanju tujih jezikov. Prikazali sta izvedljivost zgodnjega začetka v šolskih sistemih in pokazali, da so se mladi otroci dobro odzvali poučevanju tujega jezika, superiornosti zgodnjega začetka nad poznejšim pa nista dokazali. Nedavno so prednosti zgodnjega starta podprli uspešni kanadski poskusni programi zgodnje 'potopitve' v jezik. Ti poskusi so pokazali, da je lahko zgodnji začetek v določenih okoliščinah velika prednost. Zdi se, da se mladi otroci izjemno dobro odzivajo na jezikovno izobraževanje v naravnem okolju jezikovne rabe, kakršno omogoča 'jezikovna potopitev'.

A celo tu dokazi ne govorijo popolnoma v prid mlajšega učenca. V začetku osemdesetih let so s primerjanjem zgodnje in pozne 'potopitve' ugotovili, da so otroci v skupini, ki je bila v jezikovno okolje postavljena pozneje (le za 2 leti v 7. in 8. razredu kanadskih šol), dosegli raven jezikovne uspešnosti, ki so jo v 9. razredu lahko primerjali z znanjem tistih učencev, ki so bili v jezik 'potopljeni' zgodaj in je njihova potopitev v jezikovno okolje trajala kar osem ali devet let oziroma vse od vrtca naprej.

ZGODNJI ZAČETEK LE MIT?

Britanski projekt o osnovnošolski francoščini, ki so ga izvedli v desetletju 1964–1974, je bil pravzaprav natančno spremljanje učinkov zgodnjega in poznega začetka učenja jezika. Cilj raziskave je bil ugotoviti, ali je začetek poučevanja tujega jezika v starosti osmih let v britanskem šolskem okolju možen in ali so kake posebne prednosti pred začetkom z 11. letom, to je s starostjo, ki pomeni prehod iz osnovne v srednjo šolo. V tej desetletni raziskavi Nacionalnega sklada za raziskave v izobraževanju so spremljali napredek približno 17.000 osem let starih otrok, ki so jih sistematično preverjali v rednih časovnih presledkih v obdobju 5–8 let. Te poskusne skupine so primerjali z dvema vrstama kontrolnih skupin: ena so bili otroci, ki so bili v času testiranja stari toliko kot poskusni otroci, a so začeli s francoščino z dotlej običajnimi enajstimi leti, to je tri leta pozneje. Druga skupina so bili učenci, ki so bili v času testiranja starejši od poskusnih otrok, a so se francoščino učili enako število let. Rezultati te raziskave so najprej pokazali, da je tuj jezik v prvih letih osnovne šole dobrodošel in da ne moti dosežkov pri drugih predmetih. Odgovori na vprašanje, ali je v zgodnjem začetku kaka posebna prednost, pa so bili manj jasni. Primerjave s tistimi učenci, ki so se začeli učiti tuj jezik pozneje, pri večini meritev niso dokazovale, da bi bili zgodnji začetniki kar nasploh boljši. Zgodnji začetniki so po dveh letih ohranjali določeno, vendar omejeno premoč v govorjenju in poslušanju, po štirih letih pa le še pri poslušanju. Tisti, ki so začeli pozneje in imeli zato manj časa za učenje, so bili v drugih meritvah enaki ali boljši, še posebej pri branju in pisnih preskusih. Avtorji raziskave so v teh izsledkih videli dokaz, da je teorija o prednostih zgodnjega začetka le mit. Če je kakšna prednost zgodnjega začetka, je ta, da omogoča več učnega časa. Kar zadeva starost pa so trdili, da so starejši učenci učinkovitejši, ker učne naloge rešujejo z več učnimi izkušnjami in večjo spoznavno zrelostjo. Te ugotovitve in še posebej interpretacije, ki so jih iz njih izvedli, so nekatere spodbudile v nasprotno dokazovanje, in tako razprava o relativnih prednostih zgodnjega ali poznega začetka učenja tujih jezikov še zdaleč ni zaključena.

VAŽEN JE ČAS, KI GA POSVETIMO UČENJU

Študija, ki je zajela osem dežel, v katerih poučujejo francoščino kot drugi jezik (1975), pa je okrepila dokaze o tem, da je pravzaprav odločilnejši čas, ki ga

posvetimo učenju jezika, kakor pa začetna starost sama po sebi. Ta raziskava je primerjala učinke različnih vzorcev jezikovnega poučevanja in tudi začetkov pri različnih starostih.

V zvezi z optimalno začetno starostjo učenja tujega jezika je ugotovila naslednje: Glavni dejavnik pri pridobivanju jezikovnega znanja je čas, ki je na voljo učenju oziroma poučevanju. Edina prednost zgodnjega začetka se zdi v tem, da ima učenec več časa, da do določene starosti pridobi neko raven jezikovnega znanja. Pokazalo se je, da študentje, ki se začnajo učiti tuj jezik starejši, napredujejo nekoliko hitreje. Koristen zaključek bi lahko bil naslednji: Z učenjem tujega jezika bi morali začeti dovolj zgodaj, da bi učenci do določene stopnje izobraževanja jezik znali v tistem obsegu in globini, ki ga ta stopnja zahteva. Če je nujno, lahko začetek učenja odložimo za dlje, kot je običajno, če bo pozneje poučevanje in učenje bolj intenzivno.

V bližnji preteklosti se je nekaj raziskovalcev precej bolj neposredno lotilo preučevanja starostnih razlik pri učenju tujega jezika ali pa poskušalo kritično in podrobno pregledati vsa znanstvena pričevanja, ki so na voljo v zvezi z vprašanjem starosti in učenja tujih jezikov. Snow in Hoefnagel-Höhle (1978) sta opravila raziskavo na Nizozemskem, in sicer sta opazovala jezikovno napredovanje Angležev, ki so pred kratkim prišli na Nizozemsko in se učili holandsčine. Ko sta primerjala odrasle in otroke, sta raziskovalca prišla do naslednjih ugotovitev: 1. napredovali so učenci vseh starosti; 2. starejši učenci so uspešnejši od mladih v oblikoslovi in skladnji; 3. starejši so boljši tudi v pridobivanju besedišča, pri čemer se najbolj odlikujejo prav najstniki, kar učitelje lahko spodbudi, da učenje bolj obremenimo v tem območju; 4. med različnimi starostnimi skupinami so le majhne razlike v obvladovanju glasov kot nosilcev pomenskega razlikovanja.

Povzetek in pregled velikega števila raziskovalnih del, ki so se poglabila v vprašanje optimalne starosti za učenje tujih jezikov, dokazuje, kako težko razrešljivo področje je to. Bistvo celotnega pregleda je morda trditev, da odrasli in starejši otroci na splošno sprva pridobivajo tuj jezik hitreje kot mladi otroci (starejše pridobiva hitreje), toda mlajši začetniki se navadno na koncu naučijo več (mlajše je dolgoročno uspešnejše).

SKLEPNE MISLI

Razpravljanje o vlogi starosti pri učenju tujega jezika se je v glavnem omejilo na vprašanje optimalne starosti, z drugimi besedami, na zvezo med starostjo in učnimi rezultati. Večina raziskav pa ni poskusila ugotoviti zakonitosti učnih procesov pri učenju tujih jezikov na različnih zrelostnih stopnjah. Vprašanje o optimalni starosti bomo pravzaprav lahko zastavili šele potem, ko bomo ugotovili posebnosti, ki krojijo učenje tujih jezikov posameznih starostnih skupin. Kaže, da smo se povsem iz praktičnih nagibov začeli ukvarjati z vprašanjem o optimalni starosti prezgodaj, še preden smo do kraja raziskali razvojne značilnosti različnih stopenj učenja tujih jezikov. Zato je bilo veliko neplodnega prerakanja, površnih primerjav otrok z odraslimi in neodločnosti izobraževalnih sistemov, kdaj v programe vnesti tuj jezik.

Dokler nam raziskovalno delo ne bo dalo veljavnejših dokazov, lahko na kratko spregovorimo o skopi vrednosti o našem vprašanju v naslednjih sedmih točkah:

- Učenje tujega jezika je možno na različnih zrelostnih stopnjah od zgodnjega otroštva pa daleč v odraslo dobo. Ni starosti ali zrelosti, ki bi lahko veljala za optimalno ali kritično pomembno za vse vidike učenja tujega jezika.

- V določenih smislih se vse starostne skupine podobno spoprijemajo z učenjem tujih jezikov. Zato imajo otroci in odrasli določene skupne strategije in gredo skozi podobne razvojne stopnje učenja jezika. Te imajo veliko skupnega s koraki, ki jih delamo pri pridobivanju materinega jezika.

- Učenje in obvladovanje jezika ni monolitno. Starost igra vlogo pri pridobivanju različnih segmentov jezikovnega znanja (fonologije, besedišča, skladneje itd.)

- V določenih smislih se predšolski otroci, otroci prvih razredov osnovnih šol, starejši otroci, mladostniki in odrasli razlikujejo v svojem pristopu k učenju jezika. Zaenkrat je razlik na raznih razvojnih stopnjah še ne poznamo v celoti. Zdi pa se, da se mlajši otroci bolj neposredno in intuitivno odzivajo na pridobivanje jezika v družbenih in komunikativnih situacijah, medtem ko se starejši učenci uspešneje oprijemajo bolj kognitivnih in akademskih pristopov.

- Vsaka razvojna stopnja ima določene prednosti in slabosti.

- Opazovanje, poskusi, metoda poskušanja in napak in skrbna ocena teh poskusov na različnih starostnih ravneh bodo postopno razkrili posebne značilnosti učenja tujih jezikov v različnih starostih.

- O najprimernejši starosti, v kateri naj bi se začeli učiti tuje jezike, ne more odločiti le razvojno ravnesje, ki ga ugotavljajo psihološke metode. Izobraževalni, politični in filozofski zalogi lahko tehnično nagnejo v korist zgodnejšega poučevanja otrok, čeprav to psihološko ni nujno optimalno. Vodilno načelo po pregledu ogromnega števila raziskav je: spoznati moramo, da je možno otroka učiti tuj jezik tako rekoč od zibelke naprej. Ko sprejmemo to načelo, se odločamo po treh kriterijih:

- Oceniti je treba čas, ki je potreben, da učenec pridobi toliko jezikovnega znanja, kot ga zahteva vsaka posamična stopnja v šolski »karieri« večine učencev.

- Drugi kriterij je izobraževalna vrednost, ki jo tujemu jeziku pripisujemo v šolskih programih (pri majhnem narodu je ta vrednost nujno zelo velika, bistveno večja kot pri tistih, ki je njihov materin jezik eden od svetovnih jezikov).

- Tretji kriterij so človeški in materialni viri, ki so temelj razvijanja in ohranjanja razumnega in uspešnega poučevanja tujih jezikov.

- Spodbudno je to, da za učenje jezika nikoli ni prepozno, velja pa upoštevati, da ima prednost vedno tisti, ki se je začel jezik učiti bolj zgodaj. Zavedati se moramo, da je glavni dejavnik vsrkavanja tujega jezika število tedenskih ur pouka ali pogostnost 'potapljanja' v jezikovno učno situacijo. Tega naš sistem izobraževanja ne upošteva, saj imajo 17, 18 in 19 let stari učenci na teden le dve uri tujega jezika (če niso v specializiranih smereh), kar pomeni, da v celem šolskem letu tujega jezika ni kaj prida več kot za nekoliko intenzivnejši dvomesečni tečaj.

JANEZ PENCA

OLUZIJA

PREBRALI SMO

ZAČETKI FILOZOFIJE

Na slovenske knjižne police si počasi utira pot nova zbirka, ki so ji dali naziv Studia humanitatis, s čimer je naznačeno tudi področje, ki ga bo pokrivala, se pravi področje tistih vednosti, ki jih označujemo kot humanistične vede v najširšem pomenu, ne zgolj kot študije o klasičnih jezikih in literaturi, marveč tudi o umetnosti in kulturi sploh. Kot je razvidno iz programa zbirke, bodo v nji objavljali samo prevode, vendar bodo usmerjeni predvsem k objavljanju sodobnih pomembnih piscev, katerih dela so nepogrešljiv vir za širjenje obzorij splošne izobrazbe in razgledanosti sedanjega razumnika.

S to svojo usmeritvijo ima zbirka še eno, lahko bi rekli značilno obeležje: v družbi, ki se nagiblje k tehnokraciji in izgubljanju zgodovinskega spomina, naj bi knjige iz zbirke Studia humanitatis prinašale znanja in vednosti, ki naj bi bralcu omogočile celovitejši in kritičnejši pogled na dogajanja tudi skozi prečiščeno zgodovinsko optiko. Čeprav so družboslovne vede večkrat pragmatične in služijo v končni stopnji vladajočemu razredu oziroma oblasti, pa naj bi knjige iz nove zbirke prinašale manj zavezane in pragmatične razglede po miselnih obzorjih.

Zbirka Studia humanitatis je nastala na pobudo Studentskega kulturnega centra in Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete v Ljubljani. Ob finančni podpori Kulturne skupnosti Slovenije in razumevanju Državne založbe Slovenije, ki je založnica, sta lani izšli že dve knjigi: Slepo polje filmskega kritika Pascala Bonitzerja in Trije redi ali imaginarij fevdalizma zgodovinarja Georgesa Dubya.

Prva letošnja knjiga v novi zbirki Začetki grške misli je delo Jean-Pierra Vernanta, enega največjih živečih poznavalcev grške kulture, filozofa, zgodovinskega sociologa in historičnega psihologa, ki se ukvarja s proučevanjem družbenega in religioznega življenja v arhaični in klasični Grčiji že blizu 40 let. Sam svoja dela uvršča na področje

historične psihologije, torej vede, katere naloga je interpretacija izsledkov humanističnih ved, zgodovinskega, sociološkega, antropološkega in etnološkega. Pri tem pa Vernant analizira in rekonstruira »arhitekture duha« grškega človeka, izvaja iz konkretnih zgodovinskih in družbenih oblik.

Tako tudi v delu Začetki grške misli analizira specifično obliko družbene zavesti pri starih Grkih v razdobju nastanka in razcveta polis, mestne države. To je čas od 9. do 5. stoletja pr. n. št., ki je po mnenju poznavalcev obdobje rojstva zahodnega človeka, če ne celo kar rojstvo sodobnega človeškega duha. V tem času je prišlo do velikih sprememb: nastanka polis, novih umetnosti in filozofije. Vernant preobrazbe razumeva in zgodovinsko pojasnjuje iz specifičnih okoliščin, v katerih so se dogodile. Pokaže tesno povezanost med nastopom polis in začetki vednosti racionalnega tipa. Vezi med obema pojavoma so »preveč tesne, da racionalna misel v svojih začetkih ne bi bila odvisna od družbenih in mentalnih struktur, značilnih za grško mestno državo«. Grški razum se je torej najprej oblikoval, izpostavil in oblikoval na politični ravni. Filozofija je bila ob svojem nastanku zakoreninjena v politični misli, vendar se je kmalu samostojneje uveljavila in krenila po svoji poti.

Vernant zaključuje, da je bil grški razum otrok mestne države, nastop filozofije je v stari Grčiji pa zaznamuje zaton mitske misli in začetke vednosti racionalnega tipa.

M. MARKELJ

MAKEDONSKA POEZIJA

Makedonsko poezijo smo na Slovenskem začeli spoznavati dokaj pozno, in še to prek dveh ali treh avtorjev, za katere so se pač ogreli naši prevajalci in založniki. Na prvi celovitejši pregled pesniške tvorbnosti v deželi ob Vardaru je bilo treba čakati tja do šestdesetih let in še kakšno leto čez, ko je v Ljubljani izšla antologija makedonske lirike. Ta zajetna knjiga različnih verzov in imen ni bila le skrbno pretehtan izbor iz pesniške produkcije v tej naši najjužnejši republiki, ampak je za nas pomenila tudi široko okno v nov pesniški svet. Antologija je obenem slovenskega bralca opozorila, da se v makedonski poeziji dogajajo reči, ki jih je vredno videti od blizu, slediti različnim tokovom in ustvarjalnemu razvoju posameznikov, posebno še mlajših predstavnikov makedonskega parnasa. Povsem naravno je, da se je potem zanimanje za to poezijo pri nas še povečalo in se udeleževalo z novimi prevodi iz nje. Prevajalci so začeli marljivo segati tudi po delih, ki so jih ustvarili pesniki, rojeni po zadnji vojni, in tako smo zadnja leta dobili nekaj predstavitev pesnikov, ki so radikalno posegli v iz tradicije izhajajočo makedonsko poezijo.

Med imeni, ki jih v zvezi s tem

največkrat omenjajo, zadnja leta najbolj blesti ime Bogomila Džuzela, avtorja desetih pesniških zbirk, štirih dram, esejista in potopisca, pomembnega prevajalca Shakespeareovih dram ter moderne angleške in ameriške poezije. Džuzel je v sodobni makedonski poeziji nastopil, ko je rod pesnikov pred njim že uveljavil in utrjeval modernizem, skupaj s Pavlovskim pa velja za začetnika epskega lirizma, ki je pri Makedoncih vzniknil v šestdesetih letih. V novejših zbirkah se je Džuzelova lirika z osupljivim jedrnatostjo obrnila k neposredni vsakdanji resničnosti in k tako imenovani samospirisanju o bitni, smislu, obstojnosti stvari itd. Zanimivo je njegovo odkritje praznega prostora, saj je temu posvetil celo zbirko (Prazen prostor, 1982). »Najti prostor, ki bi bil v resnici prazen, osvoboditi vsega, je že prava pustolovščina. A po takšnem praznem prostoru čutim potrebo ne le kot človek, ampak tudi kot pesnik,« je zapisal. »Najti prazen prostor, da bi ga potem napolnili z osmišljeno skladnostjo, ki jo včasih občutimo v nas samih, v soglasju s skladnostjo, ki je v naravi že navzoča, je verjetno največje ustvarjalno zadovoljstvo... Glede na to, da nekatere moje pesmi odkrivajo prazen prostor predvsem v mojem življenju človeka in pesnika, je razumljiva potreba, da govorim čimbolj odkrito in brez ovinkov tako o pojavih in predmetih, ki se dogajajo ali kažejo v tem praznem prostoru.«

O tem in takšnih vprašanjih, pa ne samo o praznem prostoru, govori tudi prva Džuzelova knjiga v slovenskem prevodu. To je Riba smisla, izbor iz dosedanjega Džuzelove pesniške bera, ki ga je opravil in prevedel Veno Taufer, izdala pa Državna založba Slovenije. Poezija v tej knjigi ni lahko branje, a tisti, ki mu ta poezija uspe spregovoriti, ki ga pritegne s čarom moderne metaforične govornice, bo dojel, da je »riba smisla« tudi njegov problem, vzrok za neskončna spraševanja o svetu, na katerega je prikovano njegovo lastno bivanje.

I. ZORAN

TRIKRAT KONDOR

Dela iz domače in svetovne književnosti, ki jih pri Mladinski knjigi prinaša zbirka Kondor, že dolgo ne izbirajo samo z namenom, da bi po njih segali srednješolci. Kondorjeva bera (s Sivim kondorjem naštetimo že 254 knjig) je tolikšna, da bi brez teh knjig imela slovenska prevodna pa tudi izvirna književnost precej več vrzeli. Prvotni okvir zbirke presega tudi tri knjige, ki so nazadnje izšle označene s kondorjem: to so Ivana Cankarja knjiga pesmi, roman Valovi Virginie Woolf in izbor besedil skladateljev od Mozarta do Gershwna.

Po domala vseh dramah in več knjigah proze je v Kondorju zdaj dostopen še izbor Cankarjeve pesniške ustvarjalnosti, ki je dokaj obsežna, v Cankarjevem Zbranem

NOVOMEŠKI HALŠTAT

Marca je Dolenjski muzej izdal prvo knjigo iz svojega novega, pogumno zastavljenega založniškega programa. Gre za skoraj 200 strani obsežno delo arheologa Toneta Kneza, v katerem je pod naslovom Novo mesto I, halštatski grobovi, kataloško obdelal gradivo gomil, izkopanih v letih 1967 — 1970 na Znančevih njivah v Kandiji, in najdbe iz dveh gomil z Marofa, ki so bile izkopane leta 1894 in jih od takrat hranijo na Dunaju.

Knjiga predstavlja prvo delo v posebni seriji Carniola archaeologica. S tem je Tone Knez zastavil in utrl pot objavljanju arheoloških virov v osrčju sedaj že stoletje znane domovine cvetočega halštata Kranjske. Na ta način je ponovno opozoril na izjemno arheološko bogastvo Dolenjske. Tako smemo v bližnji bodočnosti pričakovati v tej seriji ne samo izkopavanja z Beletovega vrta, Mestnih njiv in drugih lokacij Novega mesta, temveč da se bo z objavo Medvedjeka, Verduna in drugih raziskav v njej uveljavila tudi razvejena dejavnost arheologov novomeškega Zavoda za spomeniško varstvo.

O halštatskih in drugih arheoloških najdbah Novega mesta obstaja obsežna literatura. Tone Knez skrbi, odkar je leta 1958 nastopil službo arheologa v Novem mestu, da so njegove raziskave objavljene tako v strokovni literaturi kot tudi v javnih občilih. S tem dela slovenski arheološki stroki neprecenljivo uslugo, saj se javnost prav zaradi njegovih objav zaveda arheološke dediščine Novega mesta pa tudi Dolenjske.

Lega današnjega političnega in gospodarskega središča Dolenjske je ob meandru reke Krke. Prav ta meander je spodbudil prvo večjo naselitev tega prostora, saj je omogočal kontrolo prometa ob Krki ter do neke mere tudi idealno lokacijo za naselbino, ki jo je na tem mestu branil že sam tok reke. Čas naselitve sodi v 9. stoletje pr. n. št. in ga danes opredeljujemo z le delno izkopanimi grobiščem na Mestnih njivah.

Knezova monografija Novo mesto I zajema halštatske grobove; o sami poselitveni sliki istega časa zaenkrat še ni bilo pravih raziskav. Zato slojno interpretacije starejše železne dobe Novega mesta izključno na grobnih inventarjih.

Grobovi so skozi krožno zasnovan pokop v posamezni gomili združeni v mogočno gomilo družinsko-rodovnega značaja. Monumentalnost gomile je ustrezna številu pokopov ter izpričuje podobno miselnost, kot so jo imeli graditelji egiptovskih piramid. V katalogu predstavljeni grobo-

delu je napolnila dve knjigi. Za pričujoči izbor je France Bernik upošteval celotno gradivo, to je obe izdaji Erotike in druge objavljene ali za Cankarjevega življenja neobjavljene pesmi, in po vsebinskih in oblikovnih značilnostih razvrstil pesmi v tri sklope, naslovljene z Erotične pesmi, Lirske refleksije pa Pripovedne pesmi in satire. Največ je kajpak prvih; razdeljene v štiri cikle govorijo o neizpolnjeni ljubezni, čutnosti, nesrečnih čustvih brez odmeva pa o protislovju med spoloma. V ospredju lirskih refleksij je Cankarjevo spraševanje o zadnjih skrivnostih življenja, pripovedne pesmi tematsko segajo tudi v preteklost slovenskega življa, Cankarjeva satira pa biča splošno človeško slabosti in obsoja vsakršno nasilje in krivice. Izbor pesmi zaključuje Cankarjev pripis k Erotiki iz 1902, Bernik je prispeval razpravo »Cankar med pesništvo in pripovedno prozo« in opombe, knjig slikovnih prilog, ki se navezujejo na svetovljanstvo v Cankarjevi poeziji, in literarno-likovna pojasnila pa so delo Milčka Komelja.

Valovi so tretji poslovenjeni roman Virginie Woolf. Po Gospe Dalloway, njenem najboljšem delu, in Orlando imamo priložnost pobliže spoznati, kako je angleška pisateljica obvladala t.i. tehniko notranjega monologa. Ko da bi valovi pljuskali ob obalo, tako si sledijo lirične izpovedi bratov in

sester. Vse se dogodi v enem dnevu, časovna zoženost pa ni ovira, da Woolfova ne bi z vrhano mero simbolike prikazala minevanja človeškega življenja, v katerem se različnosti zlagoma izbrisajo, kajti konec je en sam — smrt. Valove, katerim sta dodana dva kratka eseja o smrti, je prevedel Srečko Fišer, ki je tudi pisec spremne besede.

Kondor je prinesel že več knjig o umetnosti (prednjačita literatura in slikarstvo), po dveh knjigah opernih besedil pa je prav, da so končno prišli do besede tudi glasbeni ustvarjalci. V knjigi, ki je posvečena evropskemu letu glasbe, je Primož Kuret zbral raznovrstna besedila 36 skladateljev, od Mozarta in van Beethovna prek dolge vrste umetnikov 19. in 20. stoletja do Coplanda in Gershwna. Kuret v spremni besedi pravi, da je bil njegov namen »spoznati v teh pričevanjih in izpovedih o glasbi človeka... in njegov odnos do ustvarjanja«, odlomki iz pisem, člankov, teoretičnih razprav in razmišljanj pa nazorno kažejo, kako velika je muka, iz katere se porodi prava glasbena umetnina.

D. RUSTJA

KAZAŠKE PRAVLJICE

Po srednjeazijskih širjavah od Kaspijskega jezera do Altaja so živel številni nomadska ljudstva, ki so se pomikala po starih tisočle-

tnih poteh, kot so jih začrtali letni časi in potreba po paši za živino, med njimi tudi ljudstvo Kazahov. Danes so razkropljeni in delno že asimilirani z Uzbeki po vsem Kazahstanu in Sovjetski zvezi, precej pa jih živi v Afganistanu in na Kitajskem, kamor so zbežali pred sovjetsko oblastjo, ki jih je na silo skušala odvrti od nomadskega načina življenja. Na srečo so še pravi čas uvideli, da ne gre na silo spreminjati cele kulture nekega ljudstva, ker je tesno povezana z načinom življenja. In tako se del Kazahov še pomika po starodavnih poteh, del pa se jih je sčasoma ustabil in se sedaj namesto z rejo živine, konjskimi dirkami in lovom s sokoli ukvarja s poljedelstvom.

Kot druga ljudstva so tudi Kazahi ustvarili bogato ljudsko izročilo, v katerem so miti, pravljice, basni, apologije, pripovedbe, legende in podobne pripovedi, ki zrcalijo njihov način življenja, razmišljanja, razumevanja sveta in človeka, odražajo njihove moralne in miselne razpore. Prav zaradi teh prikritih osnov so tovrstne pravljice zanimive ne samo za otroke, kot prerađ mislimo, marveč so privlačno branje tudi za odrasle.

Pri Mladinski knjigi že vrsto let izhaja posebna knjižna zbirka Zlata ptica, ki prinaša knjige ljudskih in umetnih pravljic iz vsega sveta. Doslej je v nji izšlo že preko sto knjig, med novostmi pa je knjiga kazaških pravljic Čudežni vodnik. Pravljice je po izboru Bolata Šarinoviča Kazieva prevedla Zdenka Jerman ob pomoči Ivana Minatija, ki je preprežil, kar je v knjigi verzov. Ilustracije pa so prav tako iz sovjetske izdaje, in sicer jih je naredil Mihail T. Palatkin. Poleg spremne besede je dodan še slovarček kazaških izrazov, ki jih bralec najde v knjigi v izvirni obliki.

MIM

NAVDIHI IZ MLADOSTI

V znani Cestnikovi družini iz Dragatuša so talenti na gosto posejani. Vsak od Cestnikovih otrok je obdarjen vsaj s kakšnim,

pa naj gre za likovnega, pesniškega, glasbenega in še kakšnega, ali pa kar z vsemi hkrati. Hčerka Cita je že kot deklica pokazala veliko veselja in nadarjenosti za petje, risanje in pesnjenje in vse to ne samo obdržala do teh dni, ko je že večkrat babica, ampak se je ves ta čas razvijala in napredovala, zlasti velja to za njeno slikarstvo in poezijo.

»Pri nas je bilo šest otrok in vsi, tudi oče in mati, smo igrali kašen instrument in peli. Čeprav smo živeli zelo skromno, je v naši družini vladala sloga, ob večerih, zlasti pa ob nedeljah smo vedno igrali in peli,« se tisti let z veseljem in ganjenostjo spominja Cita Matkovič. Njen oče, po sili razmer kmet, sicer pa umetniška duša, je rad in lepo rezbaril, iz lesa je izdeloval živali, delal jaslce, razpela. Rad je povedal, kakšno smolo je nekoč imel pri tem delu. »Čel dan sem boga delal, zvečer se je pa vrag strl.«

Citi so se globoko v dušo vtisnili spomini in doživljanja iz njene mladosti, ko so bili maršikateri stari ljudski običaji še živi. In danes so ti njeni doživljanja pogost motiv njenih slik, od zelenega Jurija do nežnih kresnic, deklet v narodnih nošah, ki na kresni večer pojejo in plešejo v značilni belokranjski vasi. Cita

si je silno želela v glasbeno šolo, da bi lahko pela v operi. Nekeč so jo slišali peti neki poznavalci iz Ljubljane in ji ponudili, da bi jo dali v pevsko šolo, a je življenje naneslo drugače in dekle je ostalo v Dragatušu. »Nikoli pa ne bom pozabila, kako navdušena sem bila, ko sem si ogledala v Ljubljani prvo operno predstavo, bila je to opera Jevgenij Onegin.«

Medtem ko piše Matkovičeva pesmi že ves čas od najrosnejših deklinskih let in ima tudi vse zbrane, pa je po šolskih letih nehala risati. »Že potem, ko sem bila poročena, me je spot prijel in sem zlasti pozimi ali ob deževnih nedeljah z vodenimi barvicami naslikala kakšen pokrajinski motiv; seveda se za to ni nihče zmenil in tudi jaz temu nisem nikoli pripisovala kakšne vrednosti.« Ko pa je bil sin Jože v službi na ljubljanski likovni akademiji in se je tudi sam ukvarjal s slikarstvom, zlasti z grafiko, je začel mamo spodbujati, kupil ji je prve oljne barve in čopiče, jo učil pripravljati platno, in tako je Matkovičeva začela slikati z oljem, v glavnem pokrajine in belokranjske običaje. »Največ sem se temu lahko posvetila pozimi, kajti sicer ni časa. Za mojo slikarjo se je hitro razvedelo, ljudje so prišli gledat in ve-

liko jih je bilo, ki so si kot spomin na mladost zaželeli moje slike. Veliko jih je šlo k našim rojakom v Ameriko in še kam. Nekaj časa sem se ukvarjala tudi z barvanjem keramike. To me tako zanima, da bi šla še danes takoj v službo, kjer bi se lahko ukvarjala s tem, a moram to pozabiti...«

Matkovičevi ne more naslikati toliko slik, kolikor bi jih ljudje od nje radi, pa tudi sama vedno manj rada dela po naročilu. »Toliko pastirjev sem že naslikala, da bi vse belokranjske krave lahko vračali s paše,« se pošali. »Čutim tudi, da mi manjka osnov. Prav bi bilo, če bi za nas samouke pripravili kakšen tečaj, zmeraj sem si želela videti in zvedeti, kako se prav dela.« Doslej je Matkovičeva svoja dela javno pokazala samo dvakrat, pred petimi leti na razstavi belokranjskih likovnih samorastnikov v Semiču, še prej pa na šoli v Dragatušu.

Tudi pesmi, ki jih je za velik in zajeten zvezek, Matkovičeva ni nikoli objavljala. V glavnem gre za ljubezensko in osebno izpovedno liriko ter razpoloženske pesmi, v zadnjih letih pa največ piše prirske in šegave otroške pesmi za svoje vnuke.

A. BARTELJ

NA KRAJU SAMEM

MED ROŽAMI NE CVETO ROŽE

Za to, da se pozimi naučijo cvetočega obilja, ni treba potovati na druge kontinente, dovolj je sprehod v zastekljene vrtove. Tozda cvetje na Čatežu. Blagor njim, ki iz čemernih mrzlih zimskih dni vsak dan prestopajo prag pomladi in poletja, si mislijo priložnostni obiskovalci vrtnarije, ene največjih proizvajalk cvetja v državi. Po svoje imajo prav, saj oči kar ne morejo odmakniti pogleda od bujnega zelenja in mavričnega razkosja cvetov pa od komaj vzklilih lončnic, ki bodo čez dva meseca krasile okna in balkone in razveseljevale ljubitelje cvetja tja do pozne jeseni.

Jutro kot vsako drugo. Skupinovodje iz desetih rastlinjakov se točno ob sedmih zberejo pri delovodkinji, ki v dogovoru z njimi razporedi delo za tisti dan. Po kratkem pogovoru se razidejo po halah, da razložijo vrtnarkam in delavkam, kaj vse bodo morale postoriti v naslednjih osmih urah.

V prvem rastlinjaku pikirajo enoletne begonije za gredice v parkih in na grobovih. Godlerjeva se ustavi v hali št. 2 in prevzame delo pri sadilnem stroju. Strežejo mu štiri ženske, od katerih je ena vedno poklicna vrtnarka, čeprav tudi druge obvladajo vse postopke. Za delo pri stroju morajo biti urne kot na tekočem traku. Če ga ne prekinjajo, posadijo do 1800 sadik na uro. Prva delavka nametava zemljo v stroj, druga podaja lončke na vrteči se krožni obod, tretja sadi in četrta jemlje stran posajene lončke, tokrat z nageljni. Sadilni stroj opravlja dve operaciji: v lončke sije prst in vanj s svedrom vstane tla in ga sadika.

»MATI, STRELJAJO ME!«

Koliko usod se skriva po teh naših dolenskih domovih, koliko zgodb zna skati življenje in vse te tenke nitke povezati v tkivo, ki tvori bit našega naroda; koliko bolečin mora prenesti in pretopiti v sebi čuteče materino srce in kako malo je

»Prej smo vse to delale ročno«, razlaga Godlerjeva. »Nekatere zahtevnejše vrste še vedno sadimo tako, posebej še, če mora biti v enem loncu več sadik, ali pa tedaj, če iz manjših lončkov presajamo v večje. V njih bi namreč sveder zemljo preveč zbil in okrnil rast. Sicer pa bi stroj težko pogrešile. Poveča nam storilnost in dobrodošel nam je zlasti pri cikamah in drugih lončnicah, ki jih moramo vzgojiti več deset tisoč.«

Z delovodkinjo se sprehodiva še po drugih rastlinjaki. V enem režejo anturium, velike mesnate cvetove od nežno rožnatih do temno rdečih odtokov. Cvetovi anturiuma so zelo obstojni in vzdržijo v vazi po več tednov. Rezanje cvetja traja navadno do malice, od 7. do 10. ure, poleti, ko ga je več, pa ves dan.

V hali z orhidejami so tisto dopoldne delavke nabrale blizu dva tisoč cvetov. Za Godlerjevo je rezanje orhidej eno najprijetnejših opravil, čeprav morajo biti obiralke hitre in natančne. Polna naročja cvetja odlagajo na veliko mizo, kjer cvete pred zavijanjem preštejejo in število napišejo na škatlo. V njihovem interesu je, da se ne zmotijo, saj so velikocvetne orhideje med najdragocenejšimi in najdražjimi cvetovi, ki zahtevajo veliko nege, truda in znanja.

V četrtem rastlinjaku okapajo in plevejo, v petem gnojijo. Vrtnicam pozimi dodajajo hranilne snovi s škropljenjem, čemur pravijo foliarno gnojenje. V naslednji hali dognojujejo pelargonije, režejo potaknjence in jih pikirajo za prodajo, pod sosednjo streho pa razstavljajo pelargonije. Lončke zlagajo bolj na redko, da do-

potrebno, da se ena od strun, ki daje harmonijo rasti mladega bitja, razglaši in da napačen ton vsemu njegovemu življenju! Sneg na prisojnih gorjanskih rebrih pa kopni, prvi zvončki poginjajo v zavetju dolin in naravi se mudi, da bi hitro spet poglala v rast, ne meneč se za ta vprašanja, tako kot je to delala že tisočletja in tisočletja.

Tudi Šimčevi materi, po domače Plešovi Micki, pomlad požene nemir v kri. Osemdešet let ima, pa jo iz Vinje vasi pod Gorjanci pomladno sonce vleče še višje gor, v Mihovec, kjer samuje njen dom pust in prazen. K hčerki Micki v Vinjo vas je prišla le prezimiti, ko pa bodo ozeleneli travniki in bo na njivah okoli Mihovca zavel vonj po sveže preorani zemlji, je ne bo moglo v Vinji vasi ničesar več zadržati. In spet se bodo odprla okna, Šimčevega doma in s svežim zrakom s cvetočih poljan se bodo v kmečki izbi naselili tudi spomini. Spomini na druge pomladi in na drugo cvetje. Ah, ti spomini, ki žalostijo srce!

Osem otrok je imela Micka Šimc z možem Janezom. Trije so umrli. Tudi Jožko, ki bi moral prevzeti nekaj cvetočo kmetijo na Mihovcu, ni več med živimi. Kot vsak radoznal fantič se je igral okoli domačije, plezal po drevju in raziskoval bližnji gozd. Življenje je bilo napeto, nevarno. Iz doline se je često oglašalo regljanje strojnic in pokanje pušk, v vasi in po gorjanskih bregovih so kdaj pa kdaj prižvižgale mine in topovski izstrelki. Največkrat ponoči, pa tudi včasih podnevi so k domačiji prišli oboroženi možje,

bijo sadile več življenjskega prostora in da se bodo hitreje razrasle.

V šesti hali zasajajo polje gladiol. Približno 12 tisoč čebulic potrebujejo za en rastlinjak. Gladiole so zelo priljubljeno cvetje in povpraševanje po njih je največje, dokler ne vzcvetijo na prostem. Zaradi tega hitijo, saj pozneje nimajo več cene. Pri sejanju se vrtnarke in priučene delavke menjajo vsak drugi dan, da niso ves čas pripognjene. To je težko opravilo predvsem zaradi drže, še težje pa je nošenje lončkov in pakiranje za prodajo. V en karton jih spravijo po 25 do 30 in tako znosijo po nekaj tisoč lončkov na dan. Tokrat jim je bilo nošenje prihranjeno, zato pa so se delavke tembolj nagarale pred 8. marcem. Takrat prihajajo naročila od vseh sod in cvetličarne nestrno zahtevajo takojšnjo dostavo naročenih pošilk. Nič boljše ni pred 1. novembrom, ko režejo krizanteme in mahonijo. Tudi takrat se vsem mudi, zato predvsem v zadnjem tednu hitijo, kolikor morejo. Če zamudijo, je ves trud zaman, ker gojenih krizantem po dnevu mrtvih nihče več ne kupuje.

In ko smo že pri težkih opravilih, ne smemo pozabiti na nanos gnojia k vrtnicam. Po gredi ga morajo znositi na rokah, ker vmes ni prostora za voziček ali kak drugačen transport. V rastlinjaki je za delo nasploh tesno. Projektirani so zelo varčno, tako da ne bi zaman ogrevali površin, na katerih nič ne zraste.

Tako kot vsak pravi vrtnar tudi Godlerjeva najbolj uživa pri razmnoževanju rastlin. V čateški vrtnarji razmnožujejo predvsem tiste vrste lončnic, ki jih vzgojijo in prodajo po sto tisoč in več v eni sezoni. To so ciklame, pelargonije, pri-

mule, cinerarije, aprila pa bo prišel na vrsto tudi fikus.

Vrtnarkam na Čatežu mnogi zavidajo, ker vso zimo prebijejo na toplem, v okolju, kjer s termalno vodo uspešno kljubujejo mrazu in kjer jih vsak pogled na zelenje in cvetje pomirja in razveseljuje. Razmere so le na videz idealne, saj je v ozračju vselej tudi veliko vlage, predvsem naporno pa je delo poleti, ko se temperatura pod steklom povzpne na 30 ali 35° Celzija. Pozimi je zrak pogosto zasičen s škropivi. Le kadar sije sonce, si privoščijo več zračenja. Letos so hale malo odpirali, ker so bili sončni dnevi zelo redki. Na srečo ne škropijo vsak dan, da se pljuča zaposlenih vsaj nekoliko očistijo.

Vzgoja cvetja je kljub nevšečnostim lep poklic, privlačen za mladi rod, za vse, ki jih veseli delo na zemlji in spremljanje večnega kroga življenja od setve do cveta, od cveta do semena.

Med vrtnarji na Čatežu so večinoma ženske. Trideset jih je, moški pa je trije ali štiri. Kdo ve, če ne tudi zaradi slabih zaslužkov, saj so se lani nekatere delavke morale zadovoljiti s 350 tisočaki. Povprečni osebni dohodek v gozdu je obstal pri 420 tisočih, kar je precej na dnu. Godlerjeva in sodelavke menijo, da bodo morali vrtnarijo širiti, da bodo lahko zaposlili vse, ki pridejo iz poklicne šole. Lani jih je bilo enajst, vendar so nekatere sprejeli samo za šest mesecev, in še to za opravila vrtnarskih delavk. Tolažijo se, da bodo ostale, in na tihem upajo, da bodo geologi v vrtni na Mostecu odkrili nove vire termalne vode za pospešen razvoj vrtnarstva do preloma stoletja.

J. TEPPEY

znanci iz bližnjih in bolj oddaljenih vasi, nekateri popolnoma tuji; dobili so hrano in prijazno besedo, oče je zginil z vprego ponoči in jim pomagal prevažati strelivo, orožje, sanitetni material in ranjence. Zgodaj zjutraj se je vračal domov, ves utrujen. Nekega jutra ni več prišel domov. Postal je partizan. Namesto njega je z vozom odhajala na pot teta Reza.

Jožka je zanimalo orožje. Tudi kakšen izgubljen naboj je našel in se z njim igral. In to je bilo zanj usodno. V vas so prišli drugi možje. Mrki, s čeladami. Jezno so se spravili nad vaščane in jih postavili ob zid. Z naperjenimi puškami so stali, govorili v tujem jeziku in kazalo je, da bodo vse postrelili. Preiskovali so jih in pri Jožku so našli naboje. Zdaj je bil izgubljen. Tresočega se devetletnega dečka so izločili iz skupine in se pripravili, da ga bodo ustrelili. Nič ni pomagalo materino moledovanje in jok. Jezni možje so bili neizprosni. Tedaj se je zanj zavzel prevajalec, belogardist. Po nemško je nekaj rekel vojakom in porinili so ga zopet k materi. Ostal je živ. Vendar je v prestrašeni otroški duši počila struna, ki je ni bilo moč nikoli več prav uglasiti. Strah se je vgnezdil v duši, ki ga je podnevi še nekako prenašal, ponoči, ko je vas utonila v mir, pa je Jožko dostikrat planil pokonci iz nemirnega spanca: »Mama, streljajo me!« Mati ga je mirila: »Ne, Jožko, vojne je že zdavnaj konec!« Vendar ni mogla iz bujne otroške domišljije izbrisati pušk, ki so bile vanj naperjene iz teme. Jožko je postal Jože, nemir

pa je nosil s slabo, utapjal ga je v pijači, dokler ga ni za vedno utopil v vaškem vodnjaku.

Tudi mož Janez se ni vrnil živ iz partizanov. Kako leto za tem, ko se je poslovil, je Micka dobila sporočilo. Bilo je cvetoče nedeljsko jutro, vračala se je od maše, v prsih pa ji je kljuvala bolečina. »Janez je padel, pri Mirni peči,« so ji povedali.

Šele sosed Hrovat, ki je bil skupaj z Janezom pri partizanih, ji je, ko se je vrnil domov, povedal, kako je bilo. Kot prostovoljec je šel Janez nad žico. Med prvimi je padel. Hrovat si je tudi zapomnil, kje so ga pokopali, in ko je naslednjo pomlad gozd zopet ozelenel, sta se z vprego in krsto podala na dolgo in žalostno pot v Mirno peč. Tam sta v gozdu res našla grob, v katerem je bilo pokopanih več partizanov. Micka je Janezove posmrtno ostanke prepoznala po škornjih, ki so bili edini še dobro ohranjeni. Mihovski partizan se je vrnil v svobodno Podgorje.

Še se beli sneg na osojnih bregovih in še veje mrzel veter iz temnih grap, zato Micka še čaka ob toplem zapečku in si krajša čas ob pogovorih s hčerkama, ki sta poročeni v Vinji vasi. Tudi drugi otroci so zapustili oddaljeni Mihovec in se naselili v dolini, v bližini mesta. Micka pa hoče nazaj. Pomlad jo bo zvabila v cvetoči Mihovec in kaj se ve, morda bo premamila tudi katerega od številnih vnukov, da se ji bo pridružil in nadaljeval delo tam, kjer so si dedje z veliko muko izkrcili pot.

TONE JAKŠE

NAGRADA V NOVO MESTO

Žreb je bil zopet naklonjen Novo-meščanom, saj je izmed reševalcev 9. nagradne križanke izbral TO-MAŽA VRBINCA iz Gotne vasi pri Novem mestu. Za pravilno rešeno križanko mu je dodelil knjigo Božina Pavlovskega Na prepihu. Upamo, da mu bo v prijetno branje.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 4. aprila na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 11.

PRGJŠČE MISLI

Človekovo kulturno in duhovno bogastvo bi moralo veljati v socializmu vsaj toliko kakor materialno bogastvo.

J. GORIČAR

Ne verjamem, da je v bojih hrepenjenja sploh mogoče zmagati.

S. BELLOW

Nobena ženska, ki tega noče, ni tepena.

H. HESSE

Za več let življenja več truda

Redna in zmerna telesna aktivnost podaljšuje življenjsko dobo — Koristna tudi za kadilce — Tekanje ne uničuje kosti, marveč deluje obratno

Za velikim valom navdušenja za rekreacijskim tekom, aerobiko in podobnimi telesnimi vajami, ki naj bi prinesle več mladosti in svežine v človekov organizem ter naj bi dvigale splošno počutje posameznika, se je privlel manjši val dvoma o resnici prvega vala. Tako pač je na svetu, da plimi sledi osek, navdušenju premislek. V državah, kjer je rekreacijsko gibanje najmočnejše, so začele izhajati knjige, ki odkrito postavljajo pod vprašaj upravičenost navdušenja nad tovrstno dejavnostjo.

Po mnenju nekaterih avtorjev so ugotovitve, da redna telesna vadba vodi k daljšemu življenju, neutemeljen mit, ki je zrasel na zamenjavi vzroka in posledice. Ne živijo dlje tisti ljudje, ki redno vadijo, marveč redno vadijo tisti, ki so bolj zdravi in po naravi aktivni ter imajo že tako v sebi osnove za daljše življenje.

Spor, ki je nastal med zagovorniki in nasprotniki rekreacijske zagnanosti, rešuje najnovejša študija, ki so jo izvedli na Staufordski univerzi. Vanjo so zajeli 17.000 nekdanjih študentov na Harvardu. Pokazala je, da se vsekakor spleča telovaditi, tekati, plavati in se sploh redno ukvarjati z najrazličnejšimi telesnimi aktivnostmi. Zmerne, a redne telesne vaje, kot navaja poročilo v New England Journal of Medicine, podaljšajo življenje povprečno za dve leti.

Zlobnež bi dejal, da je to nekaj manj časa, kot ga človek v nekaj desetletjih življenja izgubi pri tekanju in rekreaciji. A dejstvo je, kot kaže, nesporno — ljudje, ki vzdrževajo telesno kondicijo živijo dlje.

V študijo so zajeli ljudi, stare od 35 do 74 let, njihov način življenja, prehrane in rekreacije pa so spremljali več kot deset let. Izkazalo se je, da je bila smrtnost za četrtino do tretjino manjša v skupini tistih, ki so redno vsak teden pri rekreaciji pokurili okrog 2.000 kalorij. To, preneseno v razumljivejši jezik pomeni približno pet ur pospešene hoje, štiri ure jogginga ali nekaj več kot tri ure skvoša (neke vrste tenis).

Presenetljiva pa je ugotovitev, da se dobrodejnost telesne vadbe pri določenih točkah spreobrne. Kot so izračunali, je redna telesna vadba, ki preseže vsakotedensko »kuženje« 3.500 kalorij, že pot nazaj. Pomeni možnost takšnih poškodb in škodljivih posledic, da se dobrodejnost začne zmanjševati. Zlata sredina naj bi torej veljala tudi pri zagnanosti za rekreacijo kot najboljša pot.

V času, ko je potekala študija, je od 17.000 ljudi umrlo 1.413 oseb.

Kjer se kdo laska, gre vedno za kako korist.

H. de BALZAC

11

NAGRADNA KRIŽANKA

KALJ	GLINASTA PISCAL	GLAGOLSKA OBLIKA (SUPIN)	OBLIKA SOVETJA	ETIOP. KNEZ	L	VRSTA BANKOVCA	DL	RUDARJI	NEVESTINA OPRAVA
VARNO-STNA ZAPORA ZARADI NALEZ BOLEZNI							KOMUNALNA BANKA		
IZRAELSKI PREHOD					ST. POVR. MERA		POLTENOST		
REZULTAT REZANJA					ATL. DISCIPLINA				
FR. PISATELJ (SADIZEM)					NAPRAVA ZA PHANJE				
					JAP. NAČIN ARANŽIRANJA				DL
SEST. J. UDIR	SLOJ	KOOR. DELA RETE	PORTUGAL. AGENCIJA DEL. POTI		VRSTA BAKTERIJ			PRED. VALEC ISTEGA KRAJA	DL
PREDALCE					HLAD		ČAČNOVIC RUDI		NAS. TEODIK
MIT REKA V POZEMELJU				NARODNO OSVOBODILNI BOJ		DL	NAJVEČJI PTIC GR. CRKA		
DOCE			HRV. PO. KRAJINA	NOGOMET. NI KLUB			SPALNICA NA LADJI		KRAJ PRI LJUBLJANI
POVEZ. VALNIK GRILA IN PLJUC					ZNAMKA JAP. AVTO. MOBLOV				
KRILLO ZORABE					DL	PROPA. GANDONA IGRA			

Kar 45 odstotkov jih je umrlo zaradi srčnih obolenj, 32 odstotkov zaradi raka, 10 odstotkov zaradi hudih poškodb in samo 13 odstotkov zaradi »naravnih« vzrokov. Znotraj te sestave pa so zanimive podrobnosti. Vse dose-danje študije, ki so raziskovale vpliv redne telesne vadbe na človekovo splošno zdravstveno počutje in stanje, so govorile o dobrodejnosti telesnih vaj predvsem ali samo na srce in delovanje ožilja. Ta najnovejša harvardska študija pa kaže, da redna telesna vadba dobrodejno deluje tudi pri ostalih boleznih, saj znižuje smrtnost za vse omenjene vrste bolezni.

Kot je bilo pričakovati, so ugotovili, da so za višjo smrtnost odgovorni že znani »škodljivci«: kajenje, visok krvni tlak in določene družinske bolezni. Toda redne telesne vaje lahko pomagajo zmanjševati rizičnost tudi teh čimiliteljev. Če ljudje, ki imajo visok krvni tlak, redno vadijo, se rizičnost zmanjša za polovico. Pri kadilcih pa so ugotovili zmanjšano rizičnost za slabo tretjino. Med presenečenji, ki je čakalo analizatorje, je gotovo dejstvo, da se je pokazala daljša življenjska doba pri tistih raziskovanih osebah, ki so po študiju nekoliko pridobili na telesni teži (okrog 7 kilogramov), v primerjavi s tistimi, ki so ostali enako težki. Raziskovalci domnevajo, da so slednji najbrž obolevali za katero od bolezni.

Nekaj presenečenja pa je prinesla tudi ugotovitev, da zelo dobra telesna kondicija v mladih letih ni pomemben činitelj za zdravo in dolgo življenje. Podatki iz študije namreč govorijo, da je življenjska doba nekdanjih univerzitetnih atletov v povprečju manjša, kot je življenjska doba njihovih kolegov. Smrtnost je še posebno presenetljivo visoka med tistimi, ki so se še tudi po študiju zelo intenzivno ukvarjali z atletiko ali pa so atletiko povsem in naenkrat opustili.

V Journal of the American Medical Association pa je pred kratkim izšlo tudi poročilo, ki dodatno podkrepuje koristnost rednih telesnih vaj oziroma teka. Poročilo zavrača dosedanje trditve, da tekači na dolge proge sčasoma utrpijo težje poškodbe na sklepih in da izgubljajo čvrstost kosti. Resnica je, kot so ugotovili raziskovalci Stanfordske univerze, prav obratno. Analiza med vztrajnostnimi tekači in ljudmi, ki ne tečejo redno, je pokazala, da imajo redni tekači za 40 odstotkov čvrstše kosti. To odkritje je pomembno posebno za ženske, ki po meni pospešeno izgubljajo kostno maso in imajo resne težave zaradi krhkosti kosti.

Tudi obraba sklepov in poškodbe na njih pri rednih tekačih niso bistveno večje, kot so pri natekačih, zagotavljajo raziskovalci.

MiM
(Vir: Newsweek, Time)

Varnost doma

Letošnje leto je v EGS leto varnosti na domu

V državah dvanajstev Evropske gospodarske skupnosti so letošnje leto proglasili za leto varnosti na domu. Res smo bolj vajeni razmišljati, da nevarnosti preže na nas predvsem na potovanjih, v prometu, na delovnem mestu, dom pa naj bi bil najbolj varna trdnjava v tem nevarnem svetu. Toda ni tako.

V EGS so izračunali, da se vsako leto na svojih domovih smrtno onesreči okrog 30.000 ljudi, medtem ko se jih težje ali lažje rani celo okrog 40 milijonov. To so vsekakor velika števila, ki imajo ob sebi ustrezen znesek gospodarske škode. Strokovnjaki trdijo, da nesreče na domu stanejo države EGS skupaj blizu 30 milijard evrov (evropska denarna enota), kar je okrog 90 bilijonov dinarjev. Zares vsota, ki zbujajo spoštovanje!

Med najbolj nevarnimi povzročitelji nesreč na domovih je elektrika in seveda neznanje ter neprevidnost pri ravnanju z njo. Sledijo požari v stanovanjskih, ki so tudi med zelo nevarnimi zaradi težkih poškodb in smrti. Nato so že na vrsti orodja in igrače, katerih žrtve so predvsem otroci. Čeprav so namenjene zdravju, so dokaj pogost vir nesreč na domu tudi domače priradne lekarne. Sicer pa je skoraj ni stvari, ki bi se v predznanju, a nerodnih in neukih rokah ne spremenila v nevarnost. Tudi slabo postavljene omare, spolzko stopnišče, slabo postavljene hišne lestve in podobno lahko priključijo nesrečo.

Kako so gradili piramide

Kamnitih blokov niso klesali, ker niso imeli dovolj trdnega orodja, marveč so jih ulivali

Ob veličastju staroegiptovskih piramid se zgodovinarjem že lep čas zastavlja vprašanje, kako je bilo mogoče pred davnimi tisti tisočletji postaviti takšne veličastne zgradbe, ko pa so ljudje takrat poznali le najbolj preprosto orodje, strojev pa nobenih. Zato so govorili o deset tisoč sužnjih in delavcih, ki so dolga leta gradili ta čuda starega sveta. A če ima kemik Joseph Davidovits prav, potem zadeva le ni bila tako silno težavna.

Po njegovem prepričanju namreč delavci niso trudoma izklesovali velikih in težkih kamnitih blokov v kamnolomih in jih na lesenih sanelh vlačili kilometre daleč do gradbišča piramid. In tudi jih ni bilo na tisoče, marveč veliko manj.

Davidovits namreč zatrjuje, da so stari Egipčani delali velike in težke bloke iz peščenca na podoben način, kot dandanes delamo velike in manjše betonske elemente. Zdrobljeni peščenec so zmešali z vodo, v mešanico dodali mineralno vezivo in nato tekočo maso vlili v pripravljene lesene kalupe. Ko se je strdila in posušila, so blok vgradili na ustrezno mesto.

Seveda ne govori na pamet, marveč svojo trditev podpira z analizami. Primerjava med kamnitimi bloki, iz katerih so zgrajene velike egiptovske piramide, in naravnim peščencom v domnevnih starih kamnolomih, kažejo, da je razlika med obema snovema. Kamni iz piramid vsebujejo nekatere minerale, ki jih v naravnem peščenču ni najti. Zanimivo je tudi to, da v naravnem peščenču ni zračnih mehurčkov, v kamnitih blokih piramid jih je dovolj.

Zares elegantna in lepa teorija, vendar jo bodo morali zgodovinarji

rji šele sprejeti ali zavrniti. Čudno je namreč to, kako je mogoče, da se je tako odlično postopek pridobivanja gradbenih blokov pozabil. Tudi stari viri ne govorijo o kakšnem vlivanju, marveč o klesanju in prevažanju velikih kamnitih blokov iz kamnolomov do gradbišč piramid.

Po drugi strani pa zgodovinarji še niso zadovoljivo pojasnili, kako je mogoče, da so stari graditelji lahko obdelovali kamnite bloke in druge elemente tako natančnostjo, ko pa v času gradnje velikih piramid, to je okrog leta 2.600 pred našim štetjem, še niso poznali bronaste orodja, ki je edino dovolj trdno, da je z njim mogoče obdelovati peščenec. V tem oziru ima Joseph Davidovits točko več. Bronasto orodje se je pojavilo 800 let kasneje.

MiM
(Vir: Reader's Digest)

Žrtvovali sovaščana

Človeško življenje bogu v dar — Sto morilcev

Človek je prinašal bogovom v dar vse mogoče, od dobrih del do pridelkov s polj in izdelkov svojih rok. Včasih je pred boga položil tudi strašen dar — človeško življenje. Zgodovina je polna takih primerov, ob katerih se bralcu jeziho lasje. Samo pomislimo na množično klanje ujetnikov in sužnjev na azteških žrtvenikih, kjer so živim ljudem trgali srca iz prsi in jih darovali bogovom. Svetovno poznan je tudi danski »človek iz močvirja«, ki je po več stoletjih še vedno izjemno lepo ohranjen in pričuje o davnem žrtvovanju, ko so mu utrgali nit življenja, da bi si tako pridobili naklonjenost bogov.

Zadnji primer žrtvovanja človeka pa je star vsega nekaj tednov. Domačini perujskega mesta Chumunrari ob znanem jezeru Titicaca (v Južni Ameriki) so žrtvovali svojega sovaščana, 37-letnega kmeta Clementeja L. Sihurarija, očeta devetih otrok. Ubili so ga z udarci sekir, ga nato razčetrverili in dele trupla zakopali na različnih krajih v neposredni bližini vasi. Nesrečnega kmeta so ubili kot žrtveni dar bogu sonca, od katerega so neuki in revni kmetje želeli izprositi, naj jim prizanese z naravnimi nesrečami, ki že nekaj časa pustošijo pokrajino in jim uničujejo pridelek.

Vest o strašnem dogodku je sporočil policiji eden od sinov ubitega. Žrtvovanja ni mogel preprečiti, saj je strašni obred opravilo okrog sto vaščanov.

PRGJŠČE MISLI

Kaj ni slaba vest obžalovanje svobode, da je bila žrtvovana pregrehi?

SULLY PRUDHOMME

Ni mogoče doseči zadovoljstva v ljubezni, če človek ni sposoben ljubiti svojega bližnjega brez ponižnosti, poguma, vere in discipline.

E. FROMM

Samo eno je, kar se nikoli ne spremeni v trpljenje — dobro, ki smo ga storili.

M. MAETERLINCK

Človek ima čudovito lastnost: nikoli ni tako brez poguma, nikoli se mu vse tako ne priskuti, da ne bi bil sposoben vsega začeti znova.

R. BRADBURY

Človek, ki si vse privoščil brez strahu, da bi se osmešil ali da bi ga preklinjali, in se mu posreči, da ga ne zadene ne to ne ono, je neranjiv.

G. SAND

vaša zgodba

LIST IZ DNEVNIKA

Ljubljana, sreda, 9. februarja — Ponovno pišem na te bele liste, a ne z namenom, da bi kdo kdaj bral te vrstice. Še malo ne. Pišem zato, ker nimam nikogar, da bi se mu pot-ožila, se z njim pogovorila in se mu zaupala, razen tega belega papirja. Ta se vsaj nikoli ne razjezi in nikdar ne zardeva.

Sem zopet v Ljubljani, v mestu, ki ga ljubim in sovražim hkrati, v sobici, ki je majhna, a vendar prevelika za samotno srce, v mrzli sobici.

Marsikdo misli, da sem robot, ki opravlja svoje naloge: hodi v šolo, se vrača domov, popoldan preživi ob učnih zvezkih in knjigah, ob priložnostih, ko se zbere skupina znancev, pa prijazno razteguje usta v nasmeh.

Ne maram takšnega življenja. To je pusto čakanje na starost, ki že tako prekmalu pride in te zagrabí za vrat. Spravlja me ob živce, ker se zavedam, da bom otrpnila, če bo šlo tako naprej. Pomagati pa si ne znam.

Zunaj pada sneg. Spominjam se Simona. Tudi on je eden od tistih, ki me skušajo zamoriti. Mislila sem, da je takšen samo včasih, zdaj pa vem, da je vedno tak. Želim, da me ne bi privlačil, a ne morem nič proti nagnjenjem do njega. Skušala sem se pogovoriti z njim, a se je izkazalo kot že mnogokrat doslej, da ni bilo najbolje, ko bi ostala tiho. Čutim, da sem povsod odveč. Rada bi bila samostojna in neodvisna, a tega ne znam.

Doma je še najlepše, kadar takole lepo pada sneg, ves bel in iskren. Tu, v mestu, hitro postane umazan in črnkast, kot da bi si ljudje v njem brisali svoja srca. Rada bi šla domov. Toda dobro vem, da bom ostala tu. Zametel me bo sneg, potemnel od umazanije, ki prihaja iz človeških src.

SM

POBEG OD DOMA

V zgodnjem jutru je brez slovesa zapustila svoje starše

in se odpravila na pot. Hotela je biti samostojna in sama, čeprav kot edinka ni nikoli trpela pomanjkanja in so bili starši vedno dobri z njo. Pa vendar jo je neka sila vlekla proč od staršev in od doma.

Bila je brez sester in bratov, zato nikomur ni mogla potožiti o svojih skrbih in bolečinah. Vse je ostajalo zaprto v njenem srcu. Bila je lepe zunanosti, a vendar se ni nihče tesneje navezal nanjo. Nemara je bila preveč tiha, preveč mirna.

In tako je tisto megleno jutro zapuščala svoj dom z grenkobo v srcu in brez jasne cilja pred seboj. Vedela je, da starši čez dan še ne bodo v skrbhe. Mislili bodo pač, da je odšla na delo. A ko bo zvečer njena postelja ostala prazna, bodo morda že kaj posumili, čeprav je že večkrat ostala čez noč pri sorodnikih v mestu. Potem pa se bodo morali sprijazniti z resnico, da je ni več doma.

Na poti se je nekajkrat ustavila in ozrla nazaj, nato pa se je hitro pognala naprej, ker je čutila, da ji postaja pri srcu vse bolj težko.

Tako je hodila in hodila dolge ure. Tavalja je po cesti, sledila potem, ne da bi vedela, kam hoče. Večnilo se je, ko je onemogla sedla na gozdna tla.

Zastrmela se je v krošnje dreves. Zdelo se ji je, da ji drevesa prigovarjajo: »Vrni se! Ostaní doma! Vrni se, vrni se!«

Zajokala je kot že velikokrat poprej, ko se je pod težo nez-

nane bolečine vrgla doma na posteljo in skrla glavo pod blazino. In kot v takih trenutkih je tudi zdaj zavekala: »Mama!« Veter je odnesel njene besede.

Od utrujenosti je celo zadremala. Ko se je prebudila, je bila že noč. »Kam zdaj?« se je spraševala. Vse v nji je glasno kričalo: »Domov! Domov! Domov!«

In kot jo je zjutraj neznan moč vleklá od doma, tako jo je zdaj gnala proti domu. Hitela je proti domači hiši in si vmes brisala solzne oči. Ni čutila ne lakote ne utrujenosti, le veliko hrepenenje po varnosti domače hiše.

Čez mnogo ur, ki pa so se ji zdele kratke, je uzrla hišo in pred hišo svojo mamo.

»Mama!« je zavpila in ji stekla nasproti. Vrgla se ji je v objem in zahtela: »Mama, oprosti mi!«

Ves dan in vsa noč sta se ji zdela kot strašen, nerazumljiv sen.

JOŽICA GLIHA

RAZGRAJAL V KOLODVOR-
SKI RESTAVRACIJI — Novomeški
miličniki so 23. marca pridržali do iz-
zvitne 33-letnega Sulja Omerovića iz
Mirne peči. Možakar je tistega popold-
neva razgrajal in razbijal v kolodvor-
ski restavraciji, razlog pa je našel v
tem, ker mu vinjenemu niso hoteli
postreči s pijačo. Miličniki so mu
zagotovili prevoz do postaje milice.
Sulja čaka še pot k sodniku za
prekrške.

DOMA JE GROZIL — 23. marca
so imeli miličniki opraviti s 45-letnim
Antonom Lavričem s Tolstege vrha.
Lavrič je doma razgrajal, tako da so ga
moralo umiriti šele miličniki. Slednji
bodo zoper možakarja napisali še pri-
javo sodniku za prekrške.

IZTOČIL BENCIN IN ODNESEL
OGLEDALO — V noči na 18. marec
je neznan storilec obiskal osební avto
37-letne Rozalije Pevc z Roj pri
Trebnejem. Neznane je iz vozila iz-
očil okoli 20 litrov bencina, poleg tega
pa odnesel še zunanjo vzvratno ogled-
alo. Lastnica je oškodovana za okoli
10 tisočakov. Vozilo je stalo parkirano
pred stanovanjskim blokom.

POŽAR ZARADI
SUŠENJA MESA

MARINDOL — 21. marca je prišlo
do požara na gospodarskem poslojpu
44-letnega Nikole Mikunovića iz Ma-
rindola pri Adlešičih. Gospodinja
Nada je tistega dne v svinjski kuhinji
zakurila štedilnik na trda goriva, dim-
nik pa je bil od štedilnika do lesenega
stropa zidan in pod stropom odprt, da
je dim uhajal na meso, ki ga je imel
gospodar obesenega na podstrešju.
Zaradi močnega ognja so iz dimnika
uhajale iskre, tako da se je vnelo
ostrežje v velikosti 7 krat 3 metre in
povsem zgorelo. Ogenj je uničil še ne-
kaj kosov mesa in tudi dva prašiča mu
nista mogla ubežati. Dobila sta hujše
opekline in ju je moral lastnik zaklati.
Škoda je precejšnja, ogenj pa so po-
gasil prostovoljni gasilci iz Adlešičev in
krajani.

Kazni »spodbujajo« kršitelje

Izvršni svet o novomeških črnih točkah — Ostrejša kaznovalna politika

NOVO MESTO — nepravilno parkiranje na Glavnem trgu in še kje,
neustrežna cestna signalizacija, točenje alkohola mladostnim in vinjenim,
nasilništvo Romov — so kritične točke, ki naj bi jih letos z ostrejšim nad-
zorom in kaznovanjem hitreje odpravljali.

Taka navodila so dobili 19. marca
na seji novomeškega izvršnega sveta
predstavniki UJV, postaje milice in
sodnika za prekrške, ko so obravna-
vali njihova lanskoletna poročila. Za
svoje delo v letu 1985 so bili po-
hvaljeni, vendar so v izvršnem svetu
menili, da je potreben ostrejši kurz

PO DOLENJSKI
DEŽELI

● Pomlad je že tu in potrebno
bo spet misliti, kaj bomo obuli
prihodnjo zimo. Pero A. iz Goren-
je Starše se je odločil za model
škornjev, ki jih je na hodniku
stanovanjskega bloka v Gorenji
Strazi pustila Ivka Djukić. Po za-
slugi miličnikov bo moral Pero
škornje za prihodnjo zimo iskati
kje drugje.

● Nekateri se pritožujejo, da je
na naših cestah preveč modrih
uniform. 18-letni Roman B. iz
Zabjeka pa je očitno mislil dru-
gače. Na cesti proti rojstnemu
romskemu naselju je sklenil sam
uvesti prometni red. Usmerjal in
ustavljal je vozila, nedisciplinir-
nim voznikom pa grozil s prete-
pom. Mera je bila polna, ko je
zahteval vozniki dovoljenje še od
dveh nič hudega slutečih pešev.
Miličniki do svojega namišljenega
kolega niso bili preveč razumevaj-
oči in so ga prijaviili sodniku za
prekrške.

Manj prahu na sodnih spisih

Navzlic okrnjeni sestavi so dolenski sodniki lani rešili več zadev in zmanjšali
število nerešenih spisov — Šepa pri financiranju

NOVO MESTO — Dolenjski sodniki so v minulem letu rešili kar 49.362
spisov, in to navzlic temu da je njihove vrste zapustilo kar šest kolegov. Po
svoje tudi to govori o težavnem položaju sodstva, saj sta si dva od teh son-
dnikov poiskala kruh v odvetništvu, dva pa v združenem delu. No, navzlic
temu ni vzroka za preplah, saj je storilnost sodnikov v Novem mestu, Breži-
cah, Krškem, Črnomlju in Sevnici porastla, temu pa je vzrok tudi za 21
odstotkov manjše število nerešenih spisov, ostalo jih je »le« 6.020, kar je
doslej najnižje število.

Najkritičnejše stanje je danes na
cnoti v Sevnici, kjer dela namesto
treh le en sodnik, nanj pa odpade
kar 357 nerešenih zadev; v Novem
mestu je to število 153, medtem ko je
najugodnejša podoba v Črnomlju.

ČEVLJI IZDALI TATU

NOVO MESTO — 38-letni Drago
F. iz okolice Ozlja je utemeljeno
osumljen, da je 17. marca vplomil v
garderobno omarico novomeške IMV
in ukradel službene čevlje, za katere je
bil zadolžen Jože Škrbec iz Malih Bru-
snic. Prav najdba teh čevljev je izdala
tudi, da je Drago ukradel še zavorne
obloge za kombi in stroj za privijanje
vijakov, s čimer je bila IMV oškodova-
na za blizu 30 tisočakov, medtem ko je
bila vrednost čevljev 7.800 din.

Kam s tovarnjaki?

Delegati so kritizirali
»divje« parkiranje to-
vornjakov v Trebnjem

TESNILA — Ko so delegati
druženopolitičnega zbora tre-
banjske občinske skupščine ne-
davno sprejemali poročilo o
delovanju sveta za preventivo in
vzgojo v cestnem prometu, so
kritično spregovorili tudi o pa-
rkiranju tovarnjakov.

Tovarnjaki različnih trans-
portnih podjetij, še posebej pa
Avtoprevoza iz Ivančine gorice,
so parkirani na zelenicah, ob
cestah, na pločnikih, celo na ces-
ti v samem središču Trebnjega.
Pristojna upravna telesa iz obče-
ne Trebnje so že terjala od
transportnih podjetij, naj bi
sodelovala pri izgradnji parkir-
nega prostora za tovarnjake,
vendar doslej na prošnje ni bilo
odziva, v občinski blagajni pa
tudi ni denarja za te namene. Da
se vse to ne bi ponavljalo v
nedogled, so delegati pozvali
postajajo milice v Trebnjem, naj
poslej bolj dosledno preganjajo
kršilce prometnih predpisov. Za
začetek, so menili delgati, bi bilo
povsem dovolj, ko bi se različni
tovarnjaki umaknili vsaj iz
središča Trebnjega. Pogosto se
namreč zgodi, da zaradi tovar-
njaka, ki stoji na cesti, promet
poteka zelo počasi in prihaja
celo do prometnih zastojev.

J. S.

kjer odpade na enega sodnika le 47
nerešenih spisov. Ob tem bo zani-
mivo povedati, da je »odprtih«
spisov, starejših nad 5 let, še 59.484
je takih, ki so na sodišču že nad dve
leti, in prav večino teh bi naj sodišča
po posebnem, že sprejetem progra-
mu rešila v prvi polovici letošnjega
leta.

Sodišča so torej že po teh skopih
podatkih v minulem letu dostojno
opravila svojo nalogo. Žal pa tega ne
moremo trditi za tiste, ki bi morali
sodnikom zagotoviti kolikor toliko
normalne razmere za delo. Ne-
sistemsko in nedosledno finan-
ciranje sodišč je eden osnovnih

● Eno, ne tako zanemarljivih spoz-
nanj v delu dolenskih sodišč je, da v mi-
nulem letu ni bilo primerov, ki bi ogrozi-
li neodvisnost sodišča, niti ne poskusov
vplivanja na sodne odločitve.

problemov. In verjetno so sodišča
danes edini državni organi, kjer viši-

ZAPELJAL NA NASIP

OBČINE PRI TREBNJEM — 23.
marca ob 1.30 uri se je 41-letni Boštjan
Smrke iz Žužemberka vračal z odboj-
karske tekme v Slavovskem Brodu.
Med vožnjo po regionalni cesti med
Trebnjem in Dobričem ga je blizu ga-
silskega doma v Občini pričelo zara-
di prehitre vožnje zanašati. Osební
avtomobil je zapeljal na šest metrov
visok nasip, kjer se je prevrnil in obstal
na kolesih. Voznik je avto pustil na
Pluski, kjer so ga našli šele drugi dan,
sam pa je odšel domov.

Požar kaznuje lahkomišelnost

Požarna varnost v Posavju slabša, ker se zanašajo na
improvizacije

KRSKO — V številnih delovnih
kolektivih v Posavju posvečajo pre-
malo pozornosti požarni varnosti,
vse preveč je raznih improvizacij in
lahkomišelnosti, češ saj ne bo nič.
Prevečkrat se pojavljajo iste na-
pake in pomanjkljivosti, čeprav je
nanje opozoril tudi posavski požar-
ni inšpektor in celo izdal odločbe.

V brežiški občini je bilo lani zara-
di neustrežne požarne zaščite us-
tavljeno delo v skladišču Petrola —
tozda Trgovina, ker ni bila zgrajena
ustrezna hidrantna mreža. V SCT-
temeljni organizaciji Proizvodnja
kmetijske mehanizacije so s preseli-
tviijo v nove prostore v Krški vasi le

na potrebnih sredstev ni odvisna od
njihovih ustavnih nalog, obsega de-
la in programov. Nič čudnega, če so-
dišča svoje letne obračune za-
ključujejo s primanjkljaji. Vse to je
bolj ali manj znano tudi v javnosti in
takšna spoznanja prav gotovo ne
prispevajo k ugledu, kaj šele h krepi-
tvi ustavnega položaja temeljnih
pravosodnih organov.

KDO SO NAPADALCI
Z NOŽI?

PONIKVE — V soboto, 22.
marca, okoli 1. ure ponoči je prišlo
na magistralni cesti med Ljubljano
in Zagrebom pri Ponikvah do nev-
sakdanjega dogodka, ki je upra-
vičeno razburil javnost. 25-letni
Iztok Sever iz Novega mesta je pe-
ljal osební avto iz Ljubljane proti
Novemu mestu, v bližini Trebnje-
ga pa prehitel nekaj vozil. Blizu
Ponikve sta Severjev avtomobil
prehiteli dve vozili. Eno je bilo še
vzporedno z njegovim avtomobi-
lom, drugo pa je takoj po pre-
hitevanju močno zavrla, tako da
se je Sever s prednjim delom svoje-
ga avtomobila vanj zaletel. Takrat
je Iztok Sever s sopotnikoma, 29-
letnim Dušanom Windischem in
19-letnim Alešem Peterlinom, oba
sta iz Novega mesta, stopil iz vozi-
la, enako pa so storili tudi voznik
in sopotniki iz avtomobila švi-
carske registracije, ki je stal pred
njima. Slednji so takrat z noži v ro-
kah napadli nič hudega sluteče
Novomeščane. Posledice so bile
hude. Sever je dobil vboj v prsni
koš, poleg srca. Peterlin je bil
zaboden v hrbet in vrat, Windisch
pa jo je odnesel z vreznino na nogi.
Vsem trem je še uspelo pripeljati se
do novomeške bolnišnice, kjer sta
Sever in Peterlin ostala na zdrav-
ljenju. Kljub hitri akciji mili-
čnikov do torka, ko to poročamo,
še ni uspelo izslediti storilcev.

uredili doslej zelo problematično la-
kiranje in hrambo vnetljivih tekočin.
V krški občini je inšpektor ustavlil
delo v IGMF Sava-tozid IGM-obrat
»Alpos«, kjer je bilo stanje po-
razno in je bila neposredna ne-
varnost eksplozije in požara. Ker je
zelo problematično tudi skladišče-
nje plinov, vnetljivih tekočin in ne-
varnih snovi v Celulozi, je inšpekci-
ja terjala, da morajo skladiščenje
urediti na novi lokaciji. V Kostanje-
vici so v Sopovem tozdu Ikon lakira-
li izdelke v proizvodnih prostorih,
kjer uporabljajo iskreča orodja.

● Kljub prepovedi prodaje se še
vedno pojavljajo v fluorescentnih svetil-
kah plastični starterji, ki povzročajo
požare. V tozdu Krojilnica seniške
Lisce so bili zaposleni priča več začet-
nim požarom, ko je goreča plastika
pričela kapljati na tekstilne polizdelke.
Na srečo so delavci sami pogasili
žarišča začetnih požarov in preprečili
katastrofo, toda nihče ni nič storil, da se
to ne bi ponovilo.

V sevnški občini je požarna
inšpekcija lani ugotovila zelo ne-
varno skladiščenje barv in lakov v
Stilleus, v neposredni bližini ko-
tlarne, na dvorišču pa je bilo veliko
lesnih odpadkov. Sedanja lokacija
ogroža celotno tovarno, zato je
inšpekcija zahtevala premostitev
skladišča. V M-Kopitarni je bilo po-
manjkljivo vzdrževanje elektroin-
stalacije, na več mestih pa bi bila
ogrožena evakuacija zaposlenih za-
radi povsem zaprtih izhodov z
obdelovalnimi in drugimi stroji.

P. P.

KRONIKA
NESREČ

TRIE RANJENI V NEZGODI —
26-letni Murad Onel, začasno zapo-
slen v Zahodni Nemčiji, se je 22. marca
peljal z osebnim avtom iz Ljubljane
proti Zagrebu. Pri Podgračju je
prišel prehitovati vozilo, ki ga je vozil
Zlatko Juršević iz Anhovega. Takrat
mu je nasproti pripeljal tovarnjak
s priklopnikom, ki ga je vozil 39-letni
italijanski državljan Massimo Casidio.
Onel je zategadelj naglo zavil pred
Jurševićevo vozilo in pričel močno za-
virati, saj je pred seboj na vozišču
zagledal tovarnjak, ki je obstal zaradi
okvare. Juršević zato ni utegnil pravi-
čas zmanjšati hitrosti, skušal se je
izogniti v levo, pri čemer pa je opazil
tovarnjak, nakar ga je odbilo še v
Onelov avtomobil. V nezgodi so se
poškodovali voznik Juršević in sopo-
tnika, 27-letni Goran Miletić iz
Anhovega ter 29-letni Dževad Dado-

vić iz Bešnjeva. Materialno škodo so
ocenili na okoli milijon din.

NESREČA S SPOSOJENIM AV-
TOMOBILOM — 22-letni Zagrebčan
Nenad Brdar se je 20. marca peljal s
tovarnim avtomobilom ljubljanskega
Kompasa Hertza rent a car iz Zagreba
proti Ljubljani. Pri Zalogah je pričel
prehitovati osební avto pred seboj, ta-
krat pa mu je nasproti s tovarnjakom
pripeljal 41-letni Janez Jerman iz Lju-
bljane. Brdar je resda hitro zavil na
svojo polovico ceste, vendar je z
desno stranjo vozila trečl v tovarnjak.
tako da je Brdarjev avto odbilo na levo
izven vozišča in bankine na travnik.
Na srečo je vse minilo brez telesnih
poškodb, zato pa je materialna škoda
precejšnja: ocenili so jo na 1.750.000
din.

šport

IVANOV MEMORIAL

OREHOVO — Nogometaši iz te
osnovne organizacije ZSMS se bodo v
nedeljo spomnili svojega preminulega
vrstnika, prizadevnega športnika Iva-
na Imperla. V spomin bo nogometni
turnir številnih ekip z zvenečimi imeni.

Turnir v malem nogometu se bo začel
ob 9. uri na igrišču pri Jutrjanki na
Radni, finalna tekma pa bo ob 13. uri
na igrišču pri TVD Partizan v Sevnici.

Po vstopnico za II. ligo

Labodove igralce igrajo v soboto v Ljubljani odlično
tekmo za naslov prvaka v I. SKL — Uspešen vikend

Novomeške košarkarice so se zmeraj
v borbi za vstop v II. zvezno ligo! To je
najpomembnejša novica sobotnih liga-
ških bojev v I. SKL, saj so igralke Labo-
da najprej v Mariboru opravile z isto-
imeno ekipo, nato pa v nedeljo odigrale
še zaostalo srečanje v Žireh s Kladi-
varjem in ga prav tako odločile sebi v
prid.

Novomeščanke so se za to tekmi še
posebej pripravljale, saj so krenile na
pot že v petek, potem prenočile v Kos-
tanjevič, kjer so opravile še zadnji tren-
ing in si ogledale film jesenskega
srečanja z Mariborom. Tekma sama
pa je bila odločena že v prvem polčasu,
ko si je najboljša postava Laboda
priigrala 18 točk naskoka. Trener
Svent je zato dal v nadaljevanju
priložnost mlajšim igralkam, ki prav
tako niso dopustile presenečenja,
čeprav so gostiteljice tik pred koncem
znižale rezultat na vsega 4 točke
razlike.

Veliko težje delo je igralke Laboda
čakalo v nedeljo v Žireh, vendar so ga
odlično opravile. S premišljeno tak-
tkiko so povsem razorožile igralke
Kladivarja, ob tem pa je potrebno do-
dati, da so Novomeščanke zaradi
izredno slabe ceste prispele v Žiri vge-
ga 5 minut pred pričetkom srečanja.
Poleg Srebrnjakove, Bunčeve, Galove
in Adamičeve sta ogromen delež s
svojo igro v obrambi prispevali
obetavana Smrketova in Draganova,
ki jima je uspelo ustaviti najboljšo
Kladivarjevo igralko Ovsenkovo.

Seveda pa ni časa za veselje, kajti
zelo verjetno bo padla v soboto kon-
čna odločitev o zmagovalcu letošnjega
prvenstva. Novomeščanke potujejo v
Ljubljano, kjer jih čaka bolj z
neposrednim konkurentom za I.
mesto na lestvici, ekipo Ilirije. Zmaga
že prinaša eni ali drugi ekipi vstopnico
za drugoligaško društvo. Upajmo, da
bo sreča tokrat na strani Novo-
meščank, ki imajo sedaj v novem
pokrovitelju, tovarni Labod, brez
dvoma veliko oporo.

V soboto so se izkazali tudi koša-
rkarji Novolesa; v srečanju 20. kola v

I. SKL so brez težav ugnali močno
vrsto Ilirije, ki se je dober del
prvenstva potegovala za vrh lestvice.
Maloštevilni gledalci v športni dvor-
ni pod Marofom so tokrat zagotovo
prišli na svoj račun, saj so videli eno
najboljših tekem na letošnjem prven-
stvu, še posebej v drugem delu, ko so
Novomeščani popolnoma nadigrali
renomirane goste.

B. B.

USPEŠEN NASTOP
KD KRKA V ZAGREBU

ZAGREB — Nedeljske kolesarske
dirke na kronometer se je med preko
100 tekmovalci iz desetih jugoslovans-
kih klubov udeležilo tudi zastopstvo
novomeškega KD Krka. Med člani je
na 24 kilometrov dolgi progi Branko
Novak zasedel 2. mesto, Janez Božič
pa je bil 3. Pri starejših mladincih, ki
so vozili 16 kilometrov, je zmagal
Turk. Globo je bil 2. Strajnar 4. in
Okleščen 6. Tudi med mlajšimi mladi-
ci, ki so morali prevoziti 8
kilometrov, je zmaga po zaslugi Petra
Judeža odšla v Novo mesto, Roman
Judež je bil 4. in Šmajdek 6.

»Zasidrani«
v sredini
lestvice

Gladka zmaga novo-
meških odbojkarjev v
Slavovskem Brodu

Z osmo zmago na letošnjem
prvenstvu so se odbojkarji novo-
meškega Pionirja dokončno utrdi-
li v sredini lestvice II. zvezne lige.
V soboto so v Slavovskem Brodu
zabeležili gladko zmago, vendar
so se morali zanjo krepko potruditi.

Po daljšem času je bila novome-
ška klop vnovič številnejša, saj je
imel trener Gregurek na voljo
osem igralcev, poleg veteranov so
se ekipi pridružili še mlajši igralci
Smrke, Prah in Petkovič. Novo-
meška ekipa je na sobotnem sreča-
nju pokazala tudi dobro psihično
pripravljenost, saj so, denimo, v
drugem nizu gostitelji vodili že z
9:1, v tretjem pa s 5:1, a so oba seta
izgubili.

V republiških ligah v soboto ni
bilo kakšnih večjih presenečenj.
Koševci so vnovič pokazali dobro
igro v Mežici, a so vendarle ostali
praznih rok, tako da je sedaj že na
dlni, da bodo morali ob koncu
prvenstva zapustiti prvo repu-
bliško ligo. V vsega uri pa so
dekleta v Kočevju premagala vrsto
Fužinarja II in se tako po točkah
izenačili z ekipo Partizana na 4.
mestu. Če bi se hotele Koševke na
lestvici povzpeti še za kakšno
mesto više, potem morajo v
soboto v Ljubnem iztržiti popoln
izkupček.

NAJBOLJŠI
ODBOJKARJI
CELULOZE

KRSKO — V okviru delavskih
športnih iger sta bila 20. in 21. marca v
telovadnici Osnovne šole Jurija Dal-
matina v Krškem turnirja odboj-
karjev. Pri ženskah je zmagala ekipa
LB — Temeljne posavske banke, pred
Službo družbenega knjigovodstva in
Lisco Senovo. Med moštví so se iz-
kazali delavci tovarne »Djuro Salaj«,
druga je bila nuklearka in tretja ekipa
občinskih upravnih organov.

TEČAJ ZA
ROKOMETNE SODNIKE

RIBNICA — Znano je, da Ribnica
navzlic bogati rokometni tradiciji še
danes nima sodniškega zbora. Prav
zato so se v Inlešu že pred časom od-
ločili in organizirali tečaj za nove so-
dnike in zapisnike. Tečaj še traja, kot
zanimivost pa navedimo, da so med
številnimi kandidati tudi tri predstavi-
nice lepšega spola iz Ponikve.

Zaplet že po prvem kolu

Boj za vrh tako v ženski kot moški SRL bo po
sobotnem uvodnem spomladanskem kolu očitno
izredno izenačen

Z veliko nestrpnostjo so ljubitelji
rokometu v soboto zvečer pričakovali
rezultate I. pomladanskega kola v žen-
ski in moški republiški ligi, še posebej na
Dolenjskem, kajti tako Inles pri moških
kot Iskra in Novo mesto pri dekletih ju-
rišajo na vrh prvenstvene razpredelnice.
In kaj so prinesla sobotna srečanja?
V prvi vrsti nepričakovano gladek po-
raz jesenskih prvakinj, ekipe Šentjer-
nejske Iskre, v Ljubljani proti ekipi
Vete. Šentjernejske so pokazale eno
slabših iger, vse pa je bilo odločeno že

v prvem delu, ko so gostiteljice
povlele s 4 zadetki prednosti. Ta po-
raz je seveda spremenil vrh lestvice,
kajti Novomeščanke so izkoristile
spodrsilaj Iskre in z zmago nad
Mlinotestom zasedle prvo mesto. Re-
snici na ljubo je treba dodati, da so
Novomeščanke prišle do točk precej
težje, kot je bilo pričakovati, in so si
odločilno prednost priigrale šele v za-
dnjih desetih minutah srečanja. Les-
tvica ženske lige je tako vsaj pri vrhu
izredno izenačena. En sam spodrsilaj
lahko popolnoma spremeni vrstni red
ekip, saj je razlika med prvouvršeni-
ma ekipama Novega mesta in Iskre ter
petouvršene Forrothe vsega 3
točke.

Nič manj izenačena ni bitka za vrh
lestvice v moški ligi. Inles je brez večjih
težav vknjižil načrtovane točki, pri tem
pa so Ribničanom šli na roko tudi os-
tali rezultati. V prvi vrsti velja to za
zmago Prul nad doslej vodilno Ajdo-
vščino, tako da je po soboti razlika
med sedaj vodilnim Šoštanjem in
četouvrščenim Inlesom vsega točka.
Ob tem pa je treba povedati, da čaka
tako Šoštanj kot Rudarja v soboto
izredno težka nasprotnika (Krško in
Unšjar), medtem ko Ribničani lahko s
precejšnjo gotovostjo računajo v Po-
nikvah na novi točki.

Ni kaj, rokometna pomlad bo še
izredno vroča.

B. B.

**Mercator-Agrokombinat Krško,
TOZD POLJEDELSTVO—MESO
KOSTANJEVICA,**

na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

**DVEH NK DELAVCEV
NA FARM PRAŠIČEV V PRISTAVI**

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Poskusno delo 3 mesece.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Mercator-Agrokombinat Krško, CKŽ 52, kadrovska služba. Rok za vlaganje prijav traja 8 dni od dneva objave. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

224/13-86

**Mercator-Agrokombinat Krško,
TOZD SADJARSTVO Krško,**

na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

**1. delovodja drevesnice,
2. traktorist — sadjar — 2 delavca**

Pogoji:

pod 1: visoka ali višja izobrazba kmetijske smeri, zaželeno so delovne izkušnje

pod 2: KV sadjar ali kmetijec in izpit F kategorije

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Mercator-Agrokombinat Krško, CKŽ 52, kadrovska služba. Rok za vlaganje prijav velja 8 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili 10 dni po končanem zbiranju prijav.

225/13-86

**AGROTEHNIKA — GRUDA
tozd AGROSERVIS
Brežice**

Komisija za delovna razmerja temeljne organizacije združenega dela AGROSERVIS

OBJAVLJA NASLEDNJA PROSTA DELA IN NALOGE:

**1. VODJA MEHANIČNEGA ODDELKA —
1 delavec**

Pogoji: VI. oziroma V. stopnja strokovne izobrazbe strojniške ali avtomehanične smeri, 4—5 let delovnih izkušenj, izpit iz varstva pri delu, poznavanje organizacije in tehnologije dela popravil cestnomotornih vozil, poizkusno delo 3 mesece

**2. PREIZKUSNI VOZNIK — KONTROLOR —
1 delavec**

Pogoji: V. stopnja strokovne izobrazbe ali VKV avtomehanske smeri, 3—4 leta delovnih izkušenj, izpit B, C ter D kategorije, izpit iz varstva pri delu in protipožarnega varstva, poizkusno delo 2 meseca.

3. AVTOMEHANIČNI KV-3 — več delavcev

Pogoji: IV. stopnja strokovne izobrazbe — avtomehaniška smer, 2 leti delovnih izkušenj vozniki izpit B kategorije, izpit iz varstva pri delu, poskusno delo 2 meseca. Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, kratkim življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 8 dni po objavi splošno-kadrovska služba temeljne organizacije združenega dela.

Kandidate bomo o rezultatih izbire obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

236/13-86

**SOZD PETROL
TOZD TRGOVINA BREŽICE
Tovarniška 2**

objavlja
prosta dela in naloge

čistilke na bencinskem servisu VAVTA VAS

Pogoji: končana osemletka.

Dela in naloge se združujejo za nedoločen čas, z delovnim časom 4 ure dnevno. Poskusno delo traja dva meseca.

Lastnoročno napisane vloge s kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh po objavi oglasa na naslov: PETROL — TOZD Trgovina, Brežice, Tovarniška 2. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

237-13/86

**Belokranjska trikotajna industrija
Betli, Metlika
Delovna skupnost skupnih služb
METLIKA, Tovarniška 2**

razpisuje

JAVNO DRAŽBO

za prodajo osebnega avtomobila Renault GTL J 4 — leto izdelave 1985, vozilo je karambolirano — ki bo dne 31. 3. 1986 ob

9. uri za pravne osebe in

10. uri za fizične osebe

v prostorih DO.

Izključna cena je 450.000,00 din.

Ogled vozila je možen eno uro pred pričetkom dražbe. Udeleženci dražbe morajo pred pričetkom dražbe položiti varščino v višini 10% od izključne cene, zastopniki družbeno pravnih oseb pa se morajo izkazati s pooblastilom. Prometni davek v ceni ni vračunan in jo plača kupec. Kupec mora kupnino vplačati in vozilo prevzeti v roku 5 dni po dnevu dražbe, in sicer po načelu »ogledano-sprejeto«.

231-13/86

Novoles

**Lesni kombinat Novo mesto — Straža
n. sol. o.**

Tozd Sigmat Brestanica

Delavski svet TOZD Sigmat razpisuje na podlagi 95., 96. in 97. člena statuta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

INDIVIDUALNI POSLOVODNI ORGAN TOZD

Poleg pogojev iz 511. člena Zakona o združenem delu morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visoka strokovna izobrazba tehniške ali ekonomske stroke ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje del in nalog direktorja
- nad 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju odgovornih del
- organizacijske in vodstvene sposobnosti
- moralno-politične kvalitete.

Kandidati naj pošljejo svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po dnevu razpisa na naslov: Novoles, lesni kombinat Novo mesto — Straža, n. sol. o., kadrovska socialna služba, s pripisom »Za razpisno komisijo TOZD Sigmat«, 68351 Straža. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 60 dneh po izteku roka za prijavo.

Komisija za delovna razmerja TOZD Sigmat

objavlja prosta dela in naloge:

ADMINISTRATOR (1) — za nedoločen čas

Pogoji:

- srednja izobrazba administrativne ali ekonomske stroke ali z delom pridobljene delovne zmožnosti
- 2 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah
- znanje strojepisja in stenografije.

Kandidati naj pošljejo svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat Novo mesto — Straža, n. sol. o., TOZD Sigmat, Brestanica, 68280 Brestanica. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

227/13-86

labod

**LABOD, tovarna oblačil
NOVO MESTO
DSSS**

Komisija za delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb

objavlja
prosta dela in naloge:

I. SISTEMSKEGA ANALITIKA v računskem centru

Pogoji:

- VII. stopnja izobrazbe, dipl. ing. organizacijsko-računalniške smeri ali
- dipl. ekonomist — smer informatika
- 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah
- ali
- VI. stopnja izobrazbe, ing. organizacijsko-računalniške smeri ali ekonomist — smer informatika
- 4 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah
- poskusno delo 3 mesece.

II. INVENTURISTA v knjigovodski službi,

Pogoji:

- V. stopnja, ekonomski tehnik računovodske smeri
 - 2 leti delovnih izkušenj pri delih in nalogah v knjigovodski službi
 - poskusno delo 3 mesece.
- Delovno razmerje je za nedoločen čas. Interesenti naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi na naslov: LABOD, tovarna oblačil, Novo mesto, Cesta herojev 29, kadrovska-socialna služba. Kandidate bomo o izidu pisno obvestili v 30 dneh po izbiri.

240/13-86

**slovenski
tednik**

7D

obvešča

v vsaki številki objavlja mnogo zanimivih izvirnih reportaž iz domačih in tujih krajev, komentarjev in izborov iz tujega tiska ter prinaša obilo barvnih in črno-belih slikovnih informacij

zabava

v sleherni številki po tri humoreske, veliko risanih šal in nagradne križanke

vzgaja

7 D ima tudi veliko zanimivega za gospodinje (V svetu mode, Kuhajte z nami, Kotiček za nego, Praktični nasveti), več strani za najmlajše itd.

koristi

v 7 D je obširen spored slovenske, hrvatske, avstrijske, madžarske in italijanske televizije, rubrike Vprašujemo za vas, Klementina, horoskop in druge

7D

**svež
sočen
sodoben**

Ne pozabite: vsako sredo zjutraj slovenski tednik 7 D v vašem kiosku

emona dolenjka

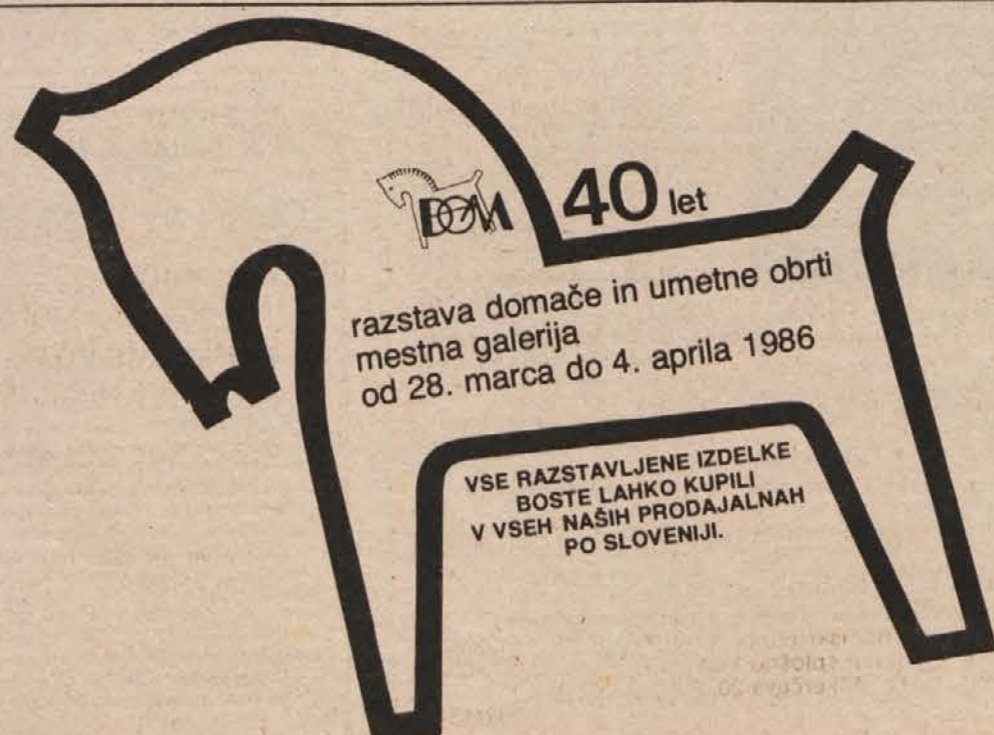
organizira ugodno prodajo pohištva
v Blagovnici Trebnje in Črnomelj

Kupcem nudimo za nakup
v času akcije 5% popusta

od 27. marca do 15. aprila 1986

Vse informacije o oglašitvah dobite po telefonu na številko 24-006, osebno pa se lahko oglasite pri nas v torek, sredo, četrtek in petek od 7. do 14. ure, v ponedeljek pa od 7. do 16. ure.

40 let
razstava domače in umetne obrti
mestna galerija
od 28. marca do 4. aprila 1986

VSE RAZSTAVLJENE IZDELKE
BOSTE LAHKO KUPILI
V VSEH NAŠIH PRODAJALNAH
PO SLOVENIJI.

DELA V SVETU TOZD PRODAJA RADEČE

objavlja
naslednja prosta dela in naloge:

V BLAGOVNICI MARKET Radeče

1. Pomoč pri vodenju
2. Zahtevna dela pri razseku in prodaji mesa
3. Vodenje in organiziranje odd. brez finančne odgovornosti — Bife
4. Zahtevna dela pri strežbi — Bife
5. Enostavna dela pri strežbi — Bife
6. Čiščenje delovnih prostorov

Pogoji:

1. — V. stopnja — trgovski poslovodja — 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
2. — IV. stopnja — mesar — 1 leto ustreznih delovnih izkušenj
3. — IV. stopnja — natak — 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
4. — IV. stopnja — natak ali prodajalec živil — 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
5. — IV. stopnja — natak ali prodajalec živil — 1 leto ustreznih delovnih izkušenj
6. — I. stopnja — osnovnošolska izobrazba — 1 mesec delovnih izkušenj

BLAGOVNICA TEKSTILNI ODDELEK

1. Pomoč pri vodenju tekstilne enote

Pogoji:

- V. stopnja — trgovski poslovodja
- 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

Poslovalnica 3 — NJIVICE

1. Najzahtevnejša prodaja živilskega blaga

Pogoji:

- IV. stopnja — prodajalec živilske stroke
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj

Poslovalnica 5 — ŽELEZNINA Radeče

1. Pomoč pri vodenju tehnične enote
2. Vodenje in organiziranje odd. brez finančne odgovornosti
3. Zahtevnejša prodaja tehničnega blaga
4. Upravljanje z viličarjem in fizična dela

Pogoji:

1. — V. stopnja — trgovski poslovodja — 1 leto ustreznih delovnih izkušenj
2. — IV. stopnja — prodajalec mešanega blaga — 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
3. — IV. stopnja — prodajalec tehnične stroke — 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
4. — II. stopnja — viličarist — upravlja delovnih strojev — 1 mesec ustreznih delovnih izkušenj

UPRAVA TOZD PRODAJE RADEČE

1. Samostojna komercialna dela TOZD

Pogoji:

- VI. stopnja — ekonomist — smer notranja menjava — 1 leto ustreznih delovnih izkušenj.
- Kandidatom nudimo dinamično in zanimivo delo v mladem kolektivu in v stalnem stiku s strankami. Delo bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
- Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: »MERX« DO POTROŠNIK Celje — TOZD PRODAJA Radeče, Titova 8, 61433 RADEČE.
- Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.

230-13/86

Emona Dolenjka-TOZD Engro-detajl Novo mesto, komisija za delovna razmerja in družbeni standard

objavlja
prosta dela in naloge

1. vodje etaže II. v živilskem skladišču v Bučni vasi
2. prodajalca-komisionarja v živilskem skladišču v Bučni vasi

Pogoji:

- pod 1: šola za prodajalce in poslovodna šola ter 3 leta delovnih izkušenj v ustreznih trgovskih stroki ali šola za prodajalce in 5 let delovnih izkušenj v ustreznih trgovskih stroki;
- pod 2: šola za prodajalce in 2 leti delovnih izkušenj v ustreznih trgovskih stroki.
- Za objavljenega dela in naloge bo delovno razmerje sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Ponudbe z dokazili naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi kadrovske službi Emona Dolenjka, Glavni trg 28, Novo mesto. O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

238-13/86

»IZLETNIK« Celje, prometno, gostinsko in turistično podjetje

Komisija za delovna razmerja TOZD Potniški promet

oglašja
prosta dela in naloge:

prometnik v PE Krško

- določen čas, zamenjava zaradi začasne prerazporeditve
- Pogoja: prometni tehnik (V.) in 2 leti delovnih izkušenj

referent v PE Krško

- nedoločen čas, 3 mesece poskusnega dela
- Pogoja: ekonomski tehnik (V.) in 2 leti delovnih izkušenj
- Vloge sprejema splošno kadrovskega sektorja OZD »IZLETNIK«, Celje, Aškerčeva 20, 8 dni po objavi.

233/13-86

DOLENJSKI VETERINARSKI ZAVOD, p. o. NOVO MESTO

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV PROTI STEKLINI BO LETOS PO NASLEDNJEM RAZPOREDU:

Ponedeljek, 31. marca

- ob 8. uri: Brod
- ob 9. uri: Srebrniče
- ob 10. uri: Jurka vas
- ob 11. uri: Vavta vas
- ob 12. uri: Drganja sela
- ob 13. uri: Rumanja vas

Torek, 1. aprila

- ob 8. uri: Cegelnica
- ob 9. uri: Prečna
- ob 9,30.: Podgora
- ob 11. uri: Dol. Straža
- ob 12. uri: Gor. Straža
- ob 13. uri: Gor. Polje

Sreda, 2. aprila

- ob 8. uri: Soteska
- ob 9. uri: Podhosta
- ob 10. uri: Podturen
- ob 11. uri: Poljane
- ob 12,30.: Dol. Toplice

Četrtek, 3. aprila

- ob 8. uri: Dol. Kronovo
- ob 10. uri: Brezovica
- ob 11. uri: Šmarjeta
- ob 12. uri: Gorenja vas

Petek, 4. aprila

- ob 8. uri: Ruperč vrh
- ob 8,30.: Birčna vas
- 9,30.: Uršna sela-vas
- ob 11. uri: Uršna sela-zadružni dom
- ob 11,30.: Dobindol
- ob 12. uri: Gor. Sušice
- ob 12,30.: Dol. Sušice

Sobota, 5. aprila

- ob 8. uri: Gotna vas
- ob 9,30.: Črmošnjice
- ob 10,30.: Dol. Težka voda
- ob 11. uri: Nova gora
- ob 12. uri: Vel. Cerovec
- ob 13. uri: Podgrad

Ponedeljek, 7. aprila

- ob 8. uri: Ratež
- ob 9,30.: Vel. Brusnice
- ob 11. uri: Gaberje

Torek, 8. aprila

- ob 8. uri: Vrhe
- ob 8,30.: Dolž
- ob 9. uri: Zajčji vrh
- ob 9,30.: Vel. Orehek
- ob 10. uri: Stopiče
- ob 11,30.: Stranska vas
- ob 12,30.: Dol. Lakovnice

Sreda, 9. aprila

- ob 8. uri: Jablan
- ob 9. uri: Goriška vas
- ob 10,30.: Sred. Globodol
- ob 11,30.: Biška vas
- ob 12,30.: Jablan-Šranga

Četrtek, 10. aprila

- ob 8. uri: Mirna peč
- ob 9. uri: Železniška postaja
- ob 11. uri: Dolenja vas
- ob 12. uri: Šentjurje

Petek, 11. aprila

- ob 7,30.: Gor. Kamenje
- ob 8. uri: Dol. Karteljevo
- ob 9,30.: Kamen vrh
- ob 10,30.: Dol. Kamence
- ob 12. uri: Gor. Kamence
- ob 13. uri: Potočna vas

Sobota, 12. aprila

- ob 8. uri: Bajnof
- ob 9. uri: Otočec
- ob 10,30.: Stari grad
- ob 12. uri: Novo mesto-Veterinarska postaja Ločna

Ponedeljek, 14. aprila

- ob 7. uri: Šmihel
- ob 9. uri: Škrjanče
- ob 10. uri: Vel. Podljuben
- ob 11,30.: Mali Podljuben
- ob 12. uri: Vrh pri Ljubnu
- ob 17. uri: Novo mesto — Loka

Cepljenje psov je obvezno za vse pse, stare nad 4 mesece. Zaradi natančne evidence cepljenih psov prosimo, da živali pripeljejo k cepitvi odrasle osebe.

DODATNO OPOZORILO:

Vsi psi, ki bodo ob času cepitve mlajši od 4 mesecev, morajo biti cepljeni takoj, ko dosežejo to starost. V občini Trebnje se prične cepitve v ponedeljek, 7. aprila. Razpored cepitve bo objavljen na krajevno običajen način.

229/13-86

Torek, 15. aprila
ob 8. uri: Zaba vas
ob 9. uri: Mali Slatnik
ob 10,30.: Smolenja vas
ob 12. uri: Hrušica

ZAMUDNIKI:

SOBOTA, 26. aprila
ob 8. uri: Novo mesto — Veterinarska postaja Ločna

Na področju Šentjerneja in Škocjana

Ponedeljek, 31. marca

- ob 8. uri: Gor. Brezovica
- ob 9. uri: Gor. Maharovec
- ob 10. uri: Dol. Maharovec
- ob 11. uri: Gomila

Torek, 1. aprila

- ob 8. uri: Gor. Stara vas
- ob 9. uri: Loka
- ob 10. uri: Mihovo
- ob 10,30.: Gor. Vrhpolje
- ob 11,30.: Dol. Vrhpolje

Sreda, 2. aprila

- ob 9. uri: Dol. Stara vas
- ob 10. uri: Groblje
- ob 11,30.: Ostrog
- ob 12,30.: Šentjakob

Četrtek, 3. aprila

- ob 8. uri: Javorovica
- ob 9. uri: Vel. Ban
- ob 10. uri: Vratno
- ob 11. uri: Šmarje

Petek, 4. aprila

- ob 8. uri: Šentjernej

Torek, 8. aprila

- ob 8. uri: Mihovica
- ob 9. uri: Drama
- ob 10. uri: Dobrava
- ob 11,30.: Zameško

Sreda, 9. aprila

- ob 8. uri: Dobruška vas
- ob 9. uri: Grmovlje
- ob 10. uri: Dol. Dole
- ob 11. uri: Gor. Dole
- ob 11,30.: Vinica pri Škocjanu

Četrtek, 10. aprila

- ob 8. uri: Zagrad
- ob 9,30.: Zbure
- ob 11. uri: Osrečje
- ob 12. uri: Škocjan

Petek, 11. aprila
ob 8. uri: Cerov log
ob 9. uri: Orehovica
ob 10,30.: Dol. Mokro polje
ob 11,30.: Polhovica
ob 12. uri: Gor. Gradišče

ZAMUDNIKI:

Ponedeljek, 14. aprila
ob 8. uri: Škocjan
ob 10. uri: Šentjernej

SUHA KRAJINA

Ponedeljek, 7. aprila
ob 8. uri: Budganja vas
ob 9. uri: Gradenc
ob 9,30.: Vel. Lipje
ob 10,30.: Lašče

Torek, 8. aprila

- ob 8. uri: Stavča vas
- ob 8,30.: Jama
- ob 10. uri: Dvor
- ob 11. uri: Sadinja vas

Sreda, 9. aprila

- ob 8. uri: Ajdovec
- ob 9. uri: Vel. Lipovec
- ob 10. uri: Sr. Lipovec
- ob 11. uri: Trebča vas

Petek, 11. aprila

- ob 8. uri: Drašča vas
- ob 8,30.: Klečec
- ob 9. uri: Šmihel
- ob 11. uri: Vrhovo
- ob 11,30.: Praproče

Ponedeljek, 14. aprila

- ob 8. uri: Lopata
- ob 8,30.: Visejec
- ob 9. uri: Sela
- ob 10. uri: Ratje

Torek, 15. aprila

- ob 8. uri: Hinje
- ob 9. uri: Prevole
- ob 10. uri: Žvirče

Sreda, 16. aprila

- ob 8. uri: Reber
- ob 9. uri: Žužemberk-levi breg
- ob 10. uri: Žužemberk-desni breg

ZAMUDNIKI:

Sobota, 19. aprila
ob 8. uri: Žužemberk
ob 9. uri: Dvor
ob 11. uri: Hinje

kmetijska zadruga krka
n. sub. o. novo mesto, cesta komandanta staneta 10

Mercator — KZ »KRKA« Novo mesto

— Tozd Agroservis, Pot na Gorjance 8 (tel. št. 068-21479, 21987, trgovina 24480),

opravlja
vse vrste popravila prometnih sredstev, agregatov, kmetijske in gozdarske mehanizacije v delavnicah in na terenu, pogodbeno in garancijska popravila za traktorje:

TORPEDO, ŠTORE-FIAT, URSUS, IMT.

Poleg tega opravljamo tudi kleparska in ličarska dela za vsa tovorna in osebna vozila. V trgovini pa imamo v prodaji traktorje, priključke in rezervne dele ter ugodno kosignacijsko prodajo traktorjev UTB, motokultivatorje, motorne žage. SE PRIPOROČAMO!

239/13-86

SOZD INTEGRAL GOLFTURIST Ljubljana TOZD Gostinstvo Bela krajina Črnomelj

Razpisuje, po sklepu DS, za štiri leta prosta dela in naloge

VODJE TOZD Gostinstvo BELA KRAJINA Črnomelj

Kandidat mora za razpisana dela in naloge poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom in družbenim dogovorom, če ni zakonskih ovir, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima višjo ali srednjo izobrazbo gostinske, turistične, ekonomske, organizacijske ali druge ustrezne smeri;
- da ima najmanj pet let delovnih izkušenj na odgovornih delih v gospodarstvu;
- da izpolnjuje še druge pogoje, določene z družbenim dogovorom o ureditvi kadrovske politike SRS in občine Črnomelj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v zaprti kuverti v 15 dneh po objavi na naslov: SOZD Integral DO GOLFTURIST TOZD Gostinstvo Bela krajina Črnomelj, Kolodvorska 62 z oznako »za razpisno komisijo«.

Prijavljene kandidate bomo pisno obvestili o izbiri najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

243/13-86

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 27. marca — Rupert Petek, 28. marca — Janez Sobota, 29. marca — Ciril Nedelja, 30. marca — Bogo Ponedeljek, 31. marca — Benjamin Torek, 1. aprila — Hugo Sreda, 2. aprila — Franc Četrtek, 3. aprila — Ljuba

LUNINE MENE
1. aprila ob 20.31 — zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 28. in 29. 3. ameriški film Scarface — mož z brazgotino, 30. in 31. 3. ameriški glasbeni film Škrlatni dež, 1. in 2. 4. ameriška kriminalka Dokončni obračun.

mali oglasi

službo dobi

ELEKTROMECHANIKA ali priučenega delavca za previjanje elektromotorjev in transformatorjev sprejem takoj. Elektromehanika BAHUN, Kidričeva 16, Trebnje, tel. 44-135.

ZIDARJA, lahko tudi priučenega, zaposlim. Vrščaj, Lamutova 15 a, Novo mesto, tel. (068) 21-793, po 15. uri.

ZAPOLIM polagala podov (KV ali PKV), možnost priučenega. Parketstvo Jože CESAR, Gotna vas 12/a, tel. 23-923.

TAKOJ sprejem deklet za delo v gostilni in kuhinji. Hrana in stanovanje v hiši. Gostilna Ivan KLINC, Strmec pri Celju, telefon (063) 777-117.

motorna vozila

Z 101 comfort, letnik 1982, registrirano do februarja 1987, prodam. Stane Vrančar, Gotna vas 39 d, Novo mesto, tel. 25-895.

R 4, letnik 1978, obnovljen, registriran do februarja 1987, prodam. Telefon 25-793, popoldne.

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam. Vel. Bučna vas 48, Novo mesto. 126 P, letnik 1976, prodam. Kocjan, Mirna peč 118.

R 4 TL, letnik 1979, in črno-beli televizor Gorenje prodam. Korošec, C. herojev 34, tel. 22-801.

Z 101, letnik 1974, obnovljeno, prodam. Rudi Brulc, Gornja Stara vas 23, Šentjernej.

WARTBURG karavan, karamboliran, letnik 1981, prodam. Slavko Robida, Lopata 30, Hinje.

R 4 GTL, letnik avgust 1982, prevoženih 36000, prodam. Telefon 43-820.

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Knez, Krmelj 23.

R 4 GTL, letnik 1984, garažiran, prodam. Informacije na tel. 23-893.

Z 101, letnik 1976, prevoženih 80000 km, prodam. Jože Bartolj, K. Roku 75, Novo mesto.

R 4 GTLJ prodam. Tel. 24-867, popoldne.

R 4 TLS, letnik 1980, in traktorske gume 11,2-28 prodam. Tel. 71-242, popoldne.

R 16 po delih in plinsko napravo Bedini prodam. Tel. 85-972.

Za 126 P prodam glavno gred z ležaji ter valje, komplet z ojačnicama, vse standardno. Informacije na telefon 43-800, popoldne.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rila Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zveznik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 80 din. Letna naročnina 3.000 din. Za delovne in družbene organizacije 6.000 din, za tujino 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 1.200 din, za razpise, licitacije ipd. 1.600 din, 1 cm na prvi ali zadnji strani 2.400 din. Vsak mali oglas do 10 besed 600 din, vsaka nadaljnja beseda 60 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 3, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročeni rokopi so v fotografiji ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ČRNOMELJ: 27. (ob 19.) in 30. 3. (ob 17. uri) film Miki in Maude. 28. 3. film Umazani inšpektor Hary. 30. 3. (ob 20.) film Resnične zgodbe — 8. del. 1. 4. film Grozljivi vikend. 3. 4. film Zadnji Harrov film.

KRŠKO: 30. 3. francoska komedija Operacija Banzai.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. (ob 16. in 18. uri) in od 28. do 30. 3. (ob 16. uri) ameriški glasbeni film Break Dance — II. del. Od 27. do 30. 3. ameriška komedija Ženska v rdečem. 2. 4. (ob 16.) ameriški pustolovski film Usodna sfiga. 2. 4. danska erotična komedija Seksualne fantazije. 3. 4. filmsko gledališče — jugoslovanski film Tajvanska kanasta.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 28. do 30. 3. ameriški film Teksaški ranger Mc Wayd. Od 31. do 2. 4. ameriški film Cena nevarnosti.

SEVNICA: 27. 3. film Dokončni obračun. 28. in 29. 3. film Dan potem. 30 in 31. 3. film Noč čarovnic.

TV 418 ugodno prodam. Hočevar, Krka 2, Novo mesto.

ZASTAVO 750, neregistrirano, in frezo (8 KM) prodam. Može, Potok 3, Straža.

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Lado Javornik, Mirana Jarca 43, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1973, obnovljeno, prodam. Tel. 24-954, popoldne. P 126, letnik 1979, po zelo ugodni ceni prodam. Informacije na tel. 71-947.

ZASTAVO 750, letnik 1980, ugodno prodam. Zavodnik, Hrastulje 13, Škocjan.

NSU 1000, neregistriran, poceni prodam. Pelko, Drska 46, Novo mesto, tel. 24-745.

VW 1300, letnik 1968, z rezervnimi deli, in DIANO 6, letnik 1978, prodam. Pogledati je pri Stanku Vovku, Vel. Dolina 28, 68261 Jesenice na Dolenjskem.

TAM 110 prodam. Ivan Simončič, Gorica 25, Leskovec pri Krškem, telefon 75-851.

LADO 1200 in Z 750 prodam. Zupancič, Vel. Podluben 18, Uršna sela, tel. 25-184.

LADO 1500, letnik 1980, s plinsko napravo, prodam. Jože Zagorec, Gor. Dole 7, 68275 Škocjan.

OSEBNI avto LADO 1200 prodam. Ivan Irt, Praproče 27, Straža.

ZASTAVO 128, letnik 1984, prodam. Telefon 25-557.

ZASTAVO 101, letnik 1976, odlično ohranjen, ugodno prodam. Džako Plavšič, telefon 61-263, Brežice.

KOMBI ZASTAVA 850 AK, letnik 1981, ugodno prodam. Vrščaj, tel. (068) 52-073.

R 4, letnik 1978, prodam. Ogled popoldne. Kavšček, Kristanova 53, Novo mesto.

KADETA, leto izdelave 1976, prodam. Anton Mrgole, Zbure 5, Smarješke Toplice.

TOVORNI AVTO FAP 13 K kiper z dvigalom in pogodbenim delom prodam. Jože Novak, Gor. Straža 215.

Z 750, letnik 1983, novo motorno žago stihl 038 in rabljeno partner in kosilnico alpina prodam. Bele, Miho-vec 10 pri Podgradu, Novo mesto.

FIAT 126 P, letnik 1978, prodam. Pokličite popoldne na tel.: 26-663.

Z 750, letnik 1979, prodam. Telefon 44-687.

ENDURO 90 prodam. Tel. 26-310. PRODRAM Z-750, letnik 1980. Informacije na tel.: 21-108.

kmetijski stroji

TRAKTOR MAN 25 brez motorja, motor Ferguson 35, lahko tudi po delih, prodam. Anton Palčič, Kočarija 2, Kostanjevica.

PRODRAM traktor Eicher (16 KM) s koso, izkopalnik krompirja, motorno žago McCULLOCH-CP 70, zamrzovalno skrinjo ZS 340, pralni stroj PS 664 BIO, Vinko Fabjan, Dol. Grašiče 6, Šentjernej.

PRODRAM traktor Zetor 6711, Zetorjevo bočno koso, izkopalnik krompirja, malo rabljen. Jablan 5, Mirna peč.

PRODRAM traktor PORSCH (28 KS) s hidravliko, Jože Gorišek, Gorenja Stara vas 25, Šentjernej.

MOTOKULTIVATOR Gorenje Muta s koso prodam. Kastelec, Dol. Težka voda 23, Novo mesto.

PRODRAM varnostni lok TV 523. Informacije po 15. uri na tel. 24-436.

NAKLADALKO za seno prodam. Karol Piletič, Dol. Stara vas 31, 68310 Šentjernej.

TRAKTOR TV (18 KM) s priključki prodam. Jože Lunder, Šalka vas 130, Kočevje.

TRAKTOR Univerzal 445 prodam. Turk, Vel. Slatnik 7, Novo mesto.

FREZO Goldoni (8 KM) se v garanciji in koso za traktor Zetor 2511 prodam. Ivan Pangerčič, Žabjek 10, Podbočje.

TRAKTOR Fend (25 KM) s koso, hidravliko in kabino prodam. Jože Pacek, Gorenja vas 26, Leskovec.

PRODRAM malo rabljen motokultivator Gorenje s priključki (rotacijski plug, freza, kosa), Brusnice 23.

PRODRAM nove traktorske gume (16-9-28). Tel. (068) 24-595.

UGODNO prodam traktor Ursus 355, dobro ohranjen. Alojz Planinc, Bučerca 1, Krško.

VARNOSTNI OKVIR za Univerzal s streho in atestom prodam. Tel. 25-215.

PRODRAM traktor IMT 560 s hidravličnim volanom, star tri mesece (75 delovnih ur). Ivan Pungertar, Malkovec 4, 68295 Tržišče, tel. (068) 88-876, zjutraj ali zvečer.

OBRAČALNI SIP 160, star tri leta, prodam. Lesjak, Zbure 36, Smarješke Toplice.

TRAKTOR FEND in konja, starega 9 let, prodam. Golob, Veliki Slatnik, Novo mesto.

KOSILNICO GUTBROD prodam. Bele, Zameško, Šentjernej.

TRAKTOR Porsche (16 KM) s koso prodam. Janez Blažič, Grič pri Klevevzu 12, Smarješke Toplice.

UGODNO prodam traktor Tomo Vinkovič (18 KM) in TAM 6500. Informacije na tel. 85-264.

TRAKTOR Tomo Vinkovič in priključke: obračalnik za seno, kosilnico in plug za oranje (vse orodje je v odličnem stanju), prodam. Pavel Jeršin, Dolnje Prapreče 14, Vel. Loka.

TRAKTOR Tomo Vinkovič prodam. Marija Zupancič, Martinja vas

12, Velika Loka.

TRAKTOR SAME AURORA (45 KM), letnik 1975, prodam. Matija Cemič, Dolga Raka 17, 68274 Raka.

PRODRAM komat (23 col), traktorski obračalnik. Tel. 49-125.

UGODNO prodam novo bočno kosilnico za traktor IMT 539. Jože Grgovič, Gor. Brezovica 9, Šentjernej, tel. 23-030.

PRODRAM enosno prikolico domače izdelave, plug Slavonac, jermeno za fergusona, kupim motorno slamožeznico. Frančič, Čadraže 14, 68310 Šentjernej.

PRODRAM ohranjen traktor deutz (60 KM). Kupim brejo kobiljo. Gorenja vas 25, 68233 Mirna.

PRODRAM nakladalno seno 15 m³, obračalnik sena favorit 220 in varilni aparat Gorenje. Flajs, Sp. Voda 18, Tržišče.

BOČNO traktorsko kosilnico na kardan prodam. Jože Mikec, Mali Slatnik 22.

TRAKTOR TV 18 KS in 2000 kg sena prodam. Janko Košak, Šentrupert 71.

PRODRAM traktor univerzal s prednjim pogonom. Ima 1670 delovnih ur. Telefon (068) 85-231.

MOTOKULTIVATOR goldoni (14 KS), diesel s frezo, prodam. Gazvoda, Konec 3, Stopiče, Novo mesto.

PRODRAM eno leto star motor (petrolej — bencin) za BCS. Anton Skedelj, Gabrje 43.

PRODRAM traktorske gume barum 12.4/11-28. Marinčič, Grmovlje 30, Škocjan.

kupim

KUPIM vprežni plug obračalnik. Stane Krnc, Ledina 1, Sevnica, tel. (068) 82-042.

KUPIM koruzo v strokih ali zrnju. Tel. 85-972.

KUPIM karambolirano lado 1200 ali samo motor. Zupancič, Vel. Podluben, Uršna sela.

KUPIM gorilec CTC ali druge znamke. Ponudbe na telefon 23-492, po 16. uri.

KUPIM žetveno napravo za BCS 127, v dobrem stanju. Matija Simonič, Semič 30, 68333 Semič.

KUPIM dvosobno stanovanje v Novem mestu. Možnost zamenjave z enosobnim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe po štifro: »BEŽIGRAD«.

STAREJŠO HIŠO, začetno gradnjo ali zazidljivo parcelo v Novem mestu ali bližnji okolici kupim. Tel. 21-104, popoldne.

KUPIM dobro ohranjen FIAT 750 ali P 126, stara največ tri leta. Telefon vsak dan 22-992.

prodam

KORUZO prodam. Česča vas 21, Novo mesto.

SENO (hrbovsko) v okolici Šentruperta po lanskoletni ceni prodam. Informacije 40-244 in 47-255.

SENO prodam. Šentjošt 14, Novo mesto.

SENO po ugodni ceni prodam. Franc Hočevar, Stara vas 30, Škocjan.

PRODRAM kompletno spalnico in trajno žarečo peč, rabljeni eno sezono ter 5 novih suhomontažnih sobnih vrat (4 mahagoni in 1 hrast). Kličite na tel. 61-134.

PRODRAM večjo količino sena po ugodni ceni. Seno se nahaja v občini Metlika. Informacije vsak dan po 16. uri na telefon (061) 481-785.

PRODRAM (rodolono omaro, štedilnik na drva in kuhinjske stole. Miklič, Hudenje 1, Škocjan.

PRODRAM hladilnik Gorenje z omaro ali brez nje in sedežno garnituro. Bartolj, Mestne njive 11, Novo mesto.

KVALITETNO seno na Bučki poceni prodam. Vprašajte na telefon (061) 481-575.

KRAVO prodam. Vera Bučar, Sešliče 1, 68350 Dolenjske Toplice.

PRODRAM težjo traktorsko prikolico za 20 SM, prikolico za prevoz živine (10 SM) ter dva pralna stroja za dele. Mirko Kočjaž, Vrhovo 3, Mirna peč.

SENO prodam. Rifelj, Ločna 47, Novo mesto.

AKVARIJ (100-litrski), urejen in z vso opremo, prodam. Tel. (068) 44-665.

HIDROPAK, enofazni, nov, nerabljen, prodam. Tel. 25-694, popoldne.

UGODNO prodam 2 t 6-milim. betonskega železa in 700 kg 10-milim. ali 12-milim. Telefon (064) 42-751.

PRODRAM mlin za žito na električni pogon. Jože Bale, Vrh nad Mokronogom 6, Mokronog.

PRODRAM jogi ležišče, štedilnik, nov električni hladilnik (200 l), vrtnali stroj. Šmihel 44, Novo mesto.

OYCE prodam. Rače selo 10, Trebnje.

PRODRAM bele kuhinjske elemente, pomivalno korito in spalnico Durakovič, cesta herojev 22, Novo mesto.

PRODRAM 300 kostonjev kolov in hlevski gnoj. Anton Kirn, Goriška vas 8, Škocjan.

UGODNO prodam nov elektromotor (11 KW, 2900 vrtljajev) ali zamenjam za 7,5 KW, 1400 vrtljajev. Avgust Znidaršič, Dobrič 19.

TAKOJ prodam gumi coln šport z motorjem tomos 10 z dodatki, mizo za tenis in dva pony kolesa. Telefon 25-178.

PRODRAM 3.000 kg sena. Koračin, Dol. Težka voda 31, telefon: (068) 43-736.

SENO (3 t) ugodno prodam. Možna dostava in tehtanje. Lavrič, Loke pri opekarni Zalog.

HLEVSKI GNOJ prodam. Mitja Berce, Slepšek 6, Mokronog.

PRODRAM kompresor za lakiranje (avto). Cena 15 M. Martinčič, Dobrava 10, Škocjan.

TV COLOR, ekran 66, poceni prodam. R. Jevič, 21. maja 25, Brežice.

STROJ za izdelavo kvadrov vibracijski, elektromlin na kamne, plinsko peč iskra super, daljnogled 20 x 50, fotoaparat s takojšnjo izdelavo slik (polaroid camera 20) ter starejši stroj singer prodam. Progar, Sela, Mirna peč.

PRODRAM kostonjevo kolje, malo rabljeno kopalno kad, vzdiljiv štedilnik in trodelna okna. Franc Rupar, Goriška vas 12, 68275 Škocjan.

PRODRAM seno in hlevski gnoj. Jože Bojanc, Cikava, Novo mesto.

SENO in krompir prodam. Križman, Malence 18, Kostanjevica.

PRODRAM pony ekspres, odlično ohranjen, po ugodni ceni. Kink, Stopiče 54.

PRODRAM diatonično harmoniko, dobro ohranjeno (duri Ha-E-A). Cveto Sever, Kidričeva 9, 61330 Kočevje, tel. (061) 851-910.

PRODRAM jadrnalno desko HIFLY, novo, 300 CS. Tel. (061) 343-918.

KRAVO, frižijo, s tedom prodam. Informacije na tel. 22-200.

KOLO, športno, pet prestav, novo, prodam ceneje in rabljeno poni kolo. Tel. 22-783.

GAJBICE za krompir prodam. Tel. 25-592.

30 TON hlevskega gnoja prodam. Struna, Potovrvh 1, Novo mesto.

PLINSKO PEČ, rabljeno eno leto, prodam. Tel. 21-040 int. 308.

PRODRAM stružnico za les in suhe smrekove deske. Tel. 26-393.

KORUZO v zrnju prodam. Tel. 25-215.

PRODRAM glasbeni center benytone in starejši barvni TV Gorenje. Telefon (068) 21-795.

PRODRAM novo avtoprikolico in koruzo v zrnju. Stane Žibert, Cesta okotoberskih žrtv 28, Šentjernej.

HLADILNIK (200 l) z zamrzovalnikom (50 l) prodam. Tel. 25-324.

TV Gorenje, črno bel, prodam. Pust, Dalnji vrh 11, Novo mesto.

TV, črno bel, star dve leti, prodam. Tel. 25-306.

PRODRAM motor Rakovica (60 konj). Stefan Slak, Malenska vas 19, Mirna peč.

KOMPRESOR (160 l), štiribrzdni plug (2 leve, 2 desne) in velik stoječ vrtnali stroj. Stanko Hosta, Sela 16, 68310 Šentjernej.

PRODRAM črno beli TV, skoraj nov, in otroški voziček. Tel. 25-593.

PRODRAM avtomobilsko plinsko napravo za avtomobile do 1800 cm³. Tel. 25-948.

PRODRAM suho seno, košnjo in koruzo v strokih. Tomič, Loke, Straža.

PRODRAM novo avtomobilsko prikolico in 4 gume 185/70-14. Tel. 51-194.

GLASBENI APARAT rock-ola, cena 25 M, kompresor za točno pivo »jager«, pralni stroj gorenje (4,5 M) prodam. Tel. 85-900.

PRODRAM 510 kom strešne opeke »Novi Bečej«, komat za konja in motorno žago. Dežman, tel. 26-521.

PRODRAM več ton krme. Alojz Orehovec, 68294 Boštanj 6.

PRIKOLICO IMV 305 zimskoletna z baldahinom, rabljena 4-krat po 10 dni, odlično ohranjena, prodam. Ivan Kolenc, tel. 72-284, Krško, Trubarjeva 7.

PRODRAM športno kolo Rog 5 brz in, 10 brz in poni. Informacije na tel.: 25-226.

posest

PRODRAM starejšo hišo z nekaj ari zemlje pri Dolenjskih Toplicah: Bojanc, Kristanova 53, Novo mesto.

PRODRAM vinograd v Semiču — Kot, cca 500 m². Jože Vranesič, Smolenja vas, Novo mesto, tel. 24-568.

UGODNO prodam hišo v Škocjanu, na lepem kraju. Voda, elektrika, asfalt pred hišo z vrtom in garažo. Naslov v upravi lista (1558/86).

HIŠO, 5 km iz Novega mesta prodm. Šifra: »III. FAZA«.

PRODRAM stanovanjsko gradnjo do I. plošče v zgornjem Karteljevem, po ugodni ceni. Informacije po telefonu 25

Zaprli trudne si oči,
spočil si žuljave dlani.

Ostal boleč spomin bo nam,
za katere skrbel si noč in dan...

ZAHVALA

V 60. letu nas je nepričakovano zapustil naš ljubljeni mož, oče, tast, stari oče, brat, stric, svak in zet

JOŽE MATKO

iz Gabrja 83
borec X. ljubljanske brigade

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga imeli radi in delili z nami neizmerno žalost, ga tako številno spremili na njegovo zadnjo pot, mu darovali toliko lepega cvetja in nam ustno ali pisno izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, Društvu upokojencev, sodelavcem in OOS Krke, tovarne zdravil, Gasilskemu društvu, lovski družini Brusnice, ZB, praporščakom, govornikom za tople poslovilne besede in pevcem za zapete žalostinke ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem in vsakomur posebej še enkrat prisrčna hvala z željo, da bi pokojnega ohranili v lepem spominu.

V neizmerni žalosti: žena Pepca, sin Slavko in hčerka Milena z družinama, brat Lojze in sestra Ančka z družinama, sestra Micka z možem ter ostalo sorodstvo

Smrt se izlila je v blede obličje,
pogled je zaplaval v neznani spokoj,

ni več trpljenja ne bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj.

ZAHVALA

Ob boleči, nenadomestljivi izgubi drage žene, mame, stare mame, sestre, tašče, svakinje in tete

ANI PRIMC

roj. Turk

iz Koroške vasi 20

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, naši dragi mami poklonili toliko lepega cvetja in jo v tako velikem številu spremili k večnemu počitku. Še posebej se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za vso oskrbo in lajšanje bolečin, dobrim vaščanom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani ter nam nudili pomoč, GG TOZD Gozdarstvo, BTC, VZV, PM iz Novega mesta, Hočevarjem iz ZR za podarjene vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti, govornici za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej iskrena zahvala!

Žalujoči: vsi njeni

V SPOMIN

TONETU HOČEVARJU

ing. gozdarstva

23. marca je minilo leto, odkar je prenehalo biti njegovo plemenito srce. Hvala vsem, ki ga obiskujete na njegovem preranem grobu.

NJEGOVI

V SPOMIN

30. marca bo minilo žalostno leto, odkar je sredi dela in načrtov omahnil naš skrbni mož in oče

JOŽE KRAŠNA

iz Škocjana

Težko smo se sprijaznili s kruto resnico, da te ne bo več med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je 6. marca zapustil naš dragi mož, ata, stari ata in pradedek

IVAN KOBAL

iz Trnovca 12

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, nam izrazili sožalje ter darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Kmetijskemu kombinatu Mercator Sevnica, lovski družini Zabukovje in sosednjim lovskim družinam za opravljeni obred, župniku za toplo opisano pokojnikovo življenjsko pot in za pogrebni obred, cerkvenim pevcem in pevcem heroja Maroka Zabukovje ter govornikom za besede slovesa.

Žalujoči: žena Angela, otroci Slavka, Ivanka in Vlado z družinama

Delovna skupnost Zveze telesnokulturnih organizacij Novo mesto Začasni kolegijski poslovodni organ

Na podlagi sklepa o začasnih ukrepih družbenega varstva SOB Novo mesto zoper delovno skupnost ZTKO Novo mesto št. 017-2/86 z dne 26. 12. 1985

objavljamo
prosta dela in naloge

VZDRŽEVALEC ELEKTROINSTALACIJ V ŠPORTNIH OBJEKTIH

Pogoji: 4. stopnja izobrazbe elektro smeri ali z delom pridobljene delovne zmožnosti in najmanj 6 mesecev delovnih izkušenj. Poskusno delo 2 meseca. Kandidati vložijo prijave z dokazilom o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na delovno skupnost ZTKO Novo mesto, Zupancičeva sprehajališče 1, Novo mesto. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po preteku prijavnega roka.

241/13-86

OBČINA NOVO MESTO

Razpisna komisija delovnih skupnosti upravnih organov

razpisuje

prosta dela in naloge

dveh snažilk

Pogoja: osnovnošolska izobrazba, 6 mesecev delovnih izkušenj

Poleg navedenih pogojev je pogoj za zasedbo razpisanih del še primeren odnos do socialistične družbene ureditve in dela.

Z izbranimi kandidatom bo sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas z 2-mesečnim poskusnim delom.

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi sekretariat za obč. upravo občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 45 dneh po preteku roka za sprejem prijav.

242/13-86

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO TURIZEM, NOVO MESTO

RAZPISUJE

— izobraževanje ob delu — tečaje

1. Vpis v prvi letnik usmerjenega izobraževanja

- a) smer kuhar — IV. stopnja
- b) smer natakar — IV. stopnja
- c) smer tehnik kuharstva — V. stopnja

2. Vpis v program usposabljanja

- a) smer kuharski pomočnik — II. stopnja
- b) smer natakarski pomočnik — II. stopnja

3. Tečaji

- a) za mlade gospodinje — začetni
- b) za gospodinje — nadaljevalni

4. Funkcionalno izobraževanje, gostinskih delavcev

- a) tečaj flambiranja in razkosavanja
- b) tečaj mešanja pijač

Pogoji:

pod 1. a, b:

— uspešno končana osnovna šola (pozitivna ocena iz tujega jezika) 2 leti delovnih izkušenj v gostinstvu

pod c:

— uspešno končana gostinska šola (stari program) ali končana IV. stopnja usmerjenega izobraževanja — smer kuhar

— za vse kandidate bo organiziran predhodni seminar za pridobitev opisanih pogojev

pod 2 a, b:

— uspešno končana osnovna šola ali šest razredov OŠ ter opravljena osnovnošolska obveznost

— potrdilo o zaposlitvi v gostinski organizaciji

Prijave sprejema tajništvo Srednje šole za gostinstvo in turizem, Novo mesto, Ulica talcev 3.

Podrobne informacije dobite v tajništvu šole osebno ali po telefonu (068) 21-527.

232-13/86

PIONIR

GIP PIONIR NOVO MESTO TOZD MKI in DSSS

— razpisuje prosta dela in naloge:

1. vodja projekta za razvojno konstrukcijsko področje TOZD MKI

Pogoji: dipl. ing. strojništva, strokovni izpit

2. vodje priprave vzdrževanja gradbene mehanizacije in tovornih vozil za TOZD MKI

Pogoji: dipl. ing. strojništva ali ing. strojništva, 3 leta delovnih izkušenj

3. vodja projekta, za delo pri investicijskih pripravah in nadzoru nad izvajanjem investicij za DSSS

Pogoji: dipl. ing. ali ing. elektrostroke, strokovni izpit

4. 2 kalkulanta — tehnologa za TOZD MKI

Pogoji: elektrotehnik — energetik ali ing. elektro stroke — jaki tok, 2 leti delovnih izkušenj

5. samostojni referent za kadre za TOZD MKI

Pogoji: ing. organizacije dela ali višji upravni delavec, zaželeno so delovne izkušnje

— in vabi sodelavce za delo na razvojnem, operativnem, tehnološkem področju ter računalniku IBM 4361:

1. več diplomiranih inženirjev in inženirjev strojništva

2. več diplomiranih inženirjev in inženirjev elektrotehnike

— in šibki tok

Bodočim sodelavcem nudimo:

1. zanimivo in kreativno delo

2. strokovno izpopolnjevanje doma in v tujini

3. pomoč pri reševanju stanovanjskih problemov

4. možnost za letovanje v lastnih počitniških domovih

Ponudbe z opisom dosedanjega dela ter z dokazili o usposobljenosti oddajte na naslov: GIP PIONIR, kadrovski oddelek DSSS, Kettejev drevored 37, 68000 Novo mesto.

244/13-86

Kako težko je,
ko se zaprejo mamine oči
in počivajo njene roke,
ki vedno so trpele
in skrbele za njene ljubljene.

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je po zahrbtni bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama in sestra

ANICA FRICE

roj. Boc

iz Gorenje Podgore pri Starem trgu ob Kolpi

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, znancem in tovarni ISKRA Črnomelj za nesebično pomoč, izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Hvala pevkam za zapete žalostinke in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Peter, sin Srečko z ženo, hčerka Milica z družino, sestra Marija in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustila naša mama, stara mama in babica

ANA BIZJAK

roj. Božič

iz Lomna 22, Krško

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnico spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala za skrb, nego in lajšanje bolečin osebju ZD Krško, kolektivu Lisce iz Sevnice, gospodu župniku za lepo opravljeni obred ter vsem ostalim, ki ste pokojnico pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: hčerka Mici z družino, hčerka Anica z družino in ostalo sorodstvo

NA ŽIVLJENJSKI PRELONICI

V petek, 7. marca, in soboto, 8. marca, so šole po vsej Sloveniji organizirale informativni dan. Raztepli smo se po skoraj vseh srednjih šolah in si jih ogledovali, se zanimali za predmete, učbenike, življenje na šoli. Tisti, ki bodo stanovali po internatih, so dobili informacije tudi o tem, pa še ogledali so

si jih lahko. Upamo, da smo se pravilno odločili in si izbrali poklic, kiga bomo z veseljem opravljali.

IRENA SPREIZER,
OŠ Črnomelj

OPRAVIČILO

Zaradi obilice oglasov danes ne moremo objaviti vseh zahval. Objavljene bodo prihodnji teden. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

SLAVICA PUTRIH

»Ni prijetno poslušati pripombe sodelavcev, kadar kot sindikalna funkcionarka hodim na seje v republiškem ali občinskem merilu, češ da sindikat tako in tako nima dosti vpliva in ne pokaže, kaj je naredil.« je rekla Slavica Putrih, ena novomeških delegat na nedavnem republiškem sindikalnem kongresu v Ljubljani. »Prav to mi je čisto prihajalo na misel ob bogatih in zelo kritičnih kongresnih razpravah. Imam še polno glavo kongresnih vtisov. Med delegati je bilo čutili predvsem zahtevo, da bi vendarle prišli dlje od parol, resolucij in stališč. V meni pa me le gloda skrb: ali bomo po tem kongresu v sindikatih res učinkovitejši?«

Delegatka Slavica, doma iz Bizeljskega, je v novomeškem Labodu že več kot dvaindvajset let. Po končani srednji ekonomski šoli v Novem mestu je dobila prvo zaposlitev v Labodu in je tu ostala. Zdaj je vrsto let poslovna sekretarka, opravlja posle za delo samoupravnih organov, ima kadrovske evidenco, v sindikatu pa je dolgo aktivna. Delala je v občinskem odboru sindikatov svoje dejavnosti in v republiškem odboru sindikata tekstilne dejavnosti. Brez dvoma razmere v tekstilnih in konfekcijskih tovarnah dobro pozna. Na kongresu ni razpravljala, pravi pa, da je bilo zelo naporno biti delegat.

»Bila sem v komisiji za usmeritve sindikatov pri uveljavljanju ustvarjalnosti delavcev in razvoj samoupravnih sil. Največ diskutantov je ugotavljalo, da ima delavec vse manj možnosti odločanja. V naši komisiji smo poudarjali zlasti pomen znanja in ustvarjalnosti ter osebne zagnanosti za boljšo pot v prihodnost in pri tem kot osnovo omejnili ustrezno nagajevanje. Pri nas v Labodu smo že krenili v to smer, lansko leto pa bi lahko šli za prelomno.«

Inovativno dejavnost smo vgradili v samoupravne akte in že v prvem letu poudarjene skrbi za to področje smo imeli v celotnem Labodu 14 inovativnih predlogov, v našem tozdu Ločna pa štiri. Da lahko vsi, ne samo visoko strokovni kadri, pripomorejo k pomembnim izboljšavam, imamo tudi v našem kolektivu lep primer. Spomnila sem se dveh naših šivilj, ki sta lani pogruntali izboljšavo pri šivalnem stroju in pri lepjenju ter s tem celotnemu tozdu omogočili znatno korist. Ob vsaki na kongresu izrečeni misli sem se sproti vprašala: kako pa pri nas? Marsikaj smo že naredili, še več pa bomo morali v prihodnje. Menim, da je potrebno sindikalne funkcionarje po tovarnah usposobiti za tako odgovorno delo in doseči, da bodo vodilni in vodstveni ljudje bolj vključeni v sindikat.

Všec pa mi je bilo določilo, sprejeto kot dodatni predlog k resoluciji, kjer piše: »Ugotavljali bomo lastno odgovornost in sprejemali ukrepe, kadar se stališča ter usmeritve sindikatov ne bodo uresničevale. Enako odgovornost bomo zahtevali za vse, ki kot predlagatelji strokovnih rešitev, političnih in upravnih odločitev sodelujejo v procesih družbenega odločanja in dela.« Če bomo v naslednjih štirih letih dosledno uresničili samo to določilo, bomo veliko naredili in sindikatu bo povrnjen omajani ugled med delavci. RIA BAČER

Vsak teden nova presenečenja

Renaultu 4 GTL, glavni nagradi v igri za naročnike Dolenjskega lista, stoje ob strani tudi druge dragocenosti — Vsi hite poravnati obveznosti

Še vedno se oglašajo naši bralci in sprašujejo, kje in kako poravnati naročnino za Dolenjski list, do konca leta plačana naročnina je namreč pogoj za udeležbo na javnem žrebanju, ki bo med stare in nove naročnike našega tednika razdelilo za 3 milijone dinarjev nagrad, med katerimi bo tudi renault 4 GTL, darilo generalne pokroviteljice IMV.

Vse, ki jih skrbi, če bo njihovo

ime zanesljivo v bobnu, moramo pomiriti. Vsem naročnikom smo že poslali položnice, zdaj morajo (velika večina je to že storila) le še nakazati denar in si tako zagotoviti prostorček v bobnu. Žrebanje bo 29. maja, v poštev za nagrade pridejo vsi stari in novi naročniki, ki bodo obveznosti do Dolenjskega lista poravnali do vključno 22. maja.

Kako postati naročnik tednika, ki ga bere skoraj 100.000 ljudi? Treba je samo izpolniti naročilnico, ki jo objavljamo na tej strani, druga možnost pa je, da to opravilo zaupate vašemu pismonoši, ki natanko ve, kaj mu je storiti. Ko bomo dobili naročilnico, vam bomo poslali položnico. Plačajte celoletno naročnino Dolenjskega lista, ostalo je odvisno od žreba. Tudi če ne boste nič dobili, vam še vedno ostane tolažba, da vsak teden pride v hišo dober časopis.

● Seznam nagrad je iz tedna v teden obsežnejši. Poleg renaulta 4 GTL, ki ga je prispevala IMV, generalna pokroviteljica nagradne igre za naročnike Dolenjskega lista, vas čakajo še hladilnik Emone Dolenjke iz Novega mesta, Opekarna Zalog je prispevala več kompletov vinotekarjev, Krkina zdravilišča počitnice v Šmarjeških in Dolenjskih Toplicah, Jutrzanja iz Sevnice podarja otroški komplet iz programa Nana, Beograjska banka iz Novega mesta 3 hranilne vloge po 5.000 din, Ljubljanska banka — Temeljna dolenjska banka Novo mesto 10 hranilnih pisem po 5.000 din, Novoles se je izprsil z desetimi gugalniki, Mercator Kopitarna iz Sevnice je prispeval šest parov cokol (trije imajo po nogi oblikovan podplat!), Elan iz Begunj je prispeval šest tekaških smuč, GIP Pionir je prispeval harmonika vrata PIO Stil, (med brati so vredna 70.000 din), Novoteks iz Novega mesta pa dva izdelka Teens po izbiri. V prihodnji številki nova presenečenja.

NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Poštna številka in kraj.: _____

Št. osebne izkaznice: _____

Celoletno naročnino bom poravnal, ko bom dobil položnico.

Datum: _____

Podpis: _____

Pismonoše, izkažite se!

V tekmovalne naših sodelavcev za nagrado Novotehne, motor tomos APN-4, se je minuli teden vključilo veliko novih imen. Kot je znano, bo priljubljeni motorček prejel poštar, ki bo do vključno 22. maja zbral največ novih naročnikov DL, edini pogoj, ki ga postavljamo v uredništvu, je, da bodo v končnem seštevku šteli le tisti novi naročniki, ki bodo imeli do konca leta poravnano naročnino.

Ker tekmovalje traja še drugi teden, prave lestvice desetih najboljših poštarjev, ki jo bomo objavljali v vsaki številki, tokrat še ne moremo priobčiti. S po tremi pridobljenimi novimi naročniki tokrat vodijo Srpič iz Krške vasi, Rauh iz Novega mesta in Zupančič iz Dobrnice, kot zanimivost pa zapišimo, da je na spisku tistih, ki so pridobili vsaj enega novega naročnika DL, že 45 poštarjev. Pogumno naprej, motorček čaka!

DOM NA BOHORJU ODPRT ZA KONEC TEDNA

BOHOR — Planinsko društvo Bohor Senovo obvešča vse planince, da bo kočna na Bohorju od 1. aprila naprej odprta le ob sobotah in nedeljah. Že sedaj tudi vabijo na tradicionalno jezikovno nedeljo, ki bo letos 27. aprila na Bohorju ob 11. uri. Na tem družabnem srečanju bodo ocenjevali in nagradili najdaljši, najtežji in najbolj izvirno pripravljen jezik. Vabljeni!

OBČNI ZBOR GOBARSKE DRUŽINE

NOVO MESTO — V sejni sobi Sob Novo mesto je bil v ponedeljek, 24. marca, redni letni občni zbor novomeške gobarske družine. Gobarji so pregledali lani prehojeno pot in si zastavili naloge za leto, hkrati pa so izvolili nove odbore društva. Po končanem zboru je dr. Ivo Debeljuh predaval o prehrani z gobami.

PEL »NEW SWING QUARTET« — V okviru akcije »Kino SOS«, v kateri naj bi zbrali denar za ureditev prezračevalnih naprav v kinu Jadran v Kočevju, je 18. marca na odru kina gostoval »New swing quartet«, ki se je kočevski publiki predstavil s črnskimimi duhovnimi, narodnimi in zabavnimi pesmimi. (Foto: Prime)

Biserna poroka pri Slakovih

Slavnostni dan v Jablanu pri Mirni peči

MIRNA PEČ — Ana in Jože Slak iz vasi Jablan pri Mirni peči sta 22. marca na svojem domu imela drugič svečano poroko po 60 letih skupnega življenja. Na pravi kmečki ohceti je bilo razen njenih petih otrok že 10 vnukov in 7 pravnukov.

Jože Slak, ki je nekaj dni predtem praznoval 89. rojstni dan, je resda bolehen, vendar se je ta dan dobro držal. Vesel in hudo mušen je sprejemal čestitke in poslušal nagovor občinskega moža, določenega za poročne obrede.

Nevesta Ana, ki sicer vse gospodinj, skrbi za bolnega moža in še vedno redi kure, pa si je za slavnost oddahnila. Hčerke in sinovi so ji pripravili slavje in pojedino, ona pa je lahko ogledovala otroke svojih otrok in se spominjala dne iz svoje mladosti.

»Mož je doma iz te hiše, jaz pa sem se primožila iz Dolenje vasi. Kmetija je bila majhna, imela sva pet otrok, in ker sem hotela na vsak način najprej urediti hišo, ki je bila poprej še prav starinska in lesena, sva se lotila raznih poslov, da bi se preživeli. Po vaseh sva odkupovala gobe in jih prodajala v Ljubljani, on je imel kamnolom, na njivah in doma pa sem v glavnem delala sama, ker je mož invalid iz prve svetovne vojne. Brez noge ni mogel kdove kaj delati, včasih pa je tudi sodaril.«

Oba Slakova sta partizanom pomagala med prvimi v Mirnopeški dolini, bila sta aktivista in tudi otroke vzgojila v naprednem duhu. Skupaj sta preživela dve vojni, nič koliko boleznij svojih in otroških, izkusila grenkobe življenja in tudi nekaj veseljih dni. »V zakonu je bilo kot povsod: vsega po malem, ampak slabo sva prestala in ostala skupaj.« je rekla Ana Slak. Ta dan je bil eden tistih v njenem življenju, ob katerem trpljenje pozabiš. Miza se je šibila od dobrot, harmonika in pesem sta se iz Slakove hiše razlegala vse do noči.

R. B.

FESTIVAL AKUSTIČNE GLASBE V BREŽICAH

BREŽICE — V počastitev 12. kongresa ZSMS, ki bo v Krškem, pripravljajo v Brežicah festival akustične glasbe. Prireditve do 5. aprila ob 17.30 v Domu kulture.

Sožitje kač in sabelj na stenah

Nenavadna zbirka Rajka Germeka iz Krškega

KRŠKO — Stanovanje 42-letnega nekdanjega papirničarja, zdaj pa receptorja hotela Srečje v Krškem Rajka Germeka tudi naključnemu obiskovalcu takoj pove, da je pri ljubitelju starin in nenavadnih predmetov.

Stene lično uredjene, a zavoljo Rajkovega konjička že kar pretesnega stanovanja krasijo gobelini, ki mu jih je naredila mati, stenske ure, rogovi bizona, samokresi, sablje, bajoneti (tudi iz časa Napoleona), puška... Nad to malo orožarnico, razstavljenimi možnarji, likalniki, petrolejkami, ki so še v vitrini, kraljujejo sušene kože

boe in dveh pitonov iz Kameruna. »Tale koža boe je vredna okoli 45 starih milijonov in je verjetno najdragocenejši predmet v moji zbirki. Večino starin sem zbral sam pri nas, dragocenosti, kot so te kačje kože, mečaka (daljši nož) iz Indonezije in osrednje Afrike pa mi je prinesel prijatelj in daljni sorodnik Sine,« pravi Germek.

Zbirateljsko žilico je v njem vzbudil oče, ko mu je podaril artilerijsko sabljo, vse kaže, da se je v družini med peterico fantov in dekletom, ki je bila med vojno vsa štiri leta izseljena, še najbolj »okužil« s podobnim konjičkom brat Slavko, le da se je on bolj specializiral in je eden najvidnejših krških filatelstov. Rajko meni, da je bolje, če so starine primerno shranjene in na ogled kot pa kje na prašnem podstrešju. Ob zadovoljstvu, ki mu ga nudi konjiček, gre naposled tudi za trajne vrednote, kamenčke iz mozaika naše kulturne dediščine, katerih cena je vse višja.

P. PERC

Ne le volja, tudi denar

S tehnično kulturo se ukvarja še vse premalo mladih — Osnovni šoli Semič in Črnomelj zgled

ČRNOMELJ — Kot je bilo slišati na nedavnem občnem zboru Črnomalske Zveze organizacij za tehnično kulturo, ki praznuje letos deset let delovanja, je bilo lansko leto za njene članice, — radiokluba Iskra Semič in Miran Jarc Črnomelj, modelarski krožek iz Semiča, belokranjski jamarški klub, zvezo šoferjev in avtomobilnikov, filatelistično društvo in fotokinoklub Semič — eno zelo plodnih. Tudi v letošnjem letu načrtujejo številne akcije, za kar bi potrebovali 1,764 milijona dinarjev, a bodo, kot vse kaže, s lastnimi zaslugi in prispevki podpisnikov samoupravnega sporazuma o sofinanciranju lahko zbrali največ 60 odst. te vsote.

Nov veter v Odredu gorjanskih tabornikov

Izvoljeno novo vodstvo

NOVO MESTO — Delovna in volilna konferenca Odreda gorjanskih tabornikov v Novem mestu obeta postati prelomnica v nekajletnem zatíju te nekoč tako zelo razgibane in priljubljene mladinske organizacije. Danes ima odred v četi poročanov v Smihelu, na OŠ Katja Rupena, v novi četi Zelenih otokov v KS Ločna — Mačkovec in v klubu Strela približno 125 članov. Pobude za oživitve dela v najstarejši dolenjski taborniški enoti sta 21. marca med drugimi pozdravila tudi Jože Derganc, predsednik ObK ZSMS, in Franc Šali, starešina Odreda zelene Krke iz Straže, prišli pa so tudi taborniki iz Mirne.

Vzgoji vodnikov bo veljala v sprejemnem delovnem načrtu odreda zdaj prva skrb, saj brez vodovega načina dela ni taborništv. Radi bi oživili delo tabornikov na Grmu in v Kandiji, pa tudi v Bršljuni. Bližnja izleta na Stari grad in Otočec naj bi povežala žlance odreda, prav tako pa tudi taborniki ožnji, ki ga bodo za dan tabornikov 22. aprila prižgali na stadionu. Od 17. do 24. avgusta se želijo srečati na letnem taboru v Želebeju ob Kolpi. Dolgoročni načrt predvideva še vrsto drugih nalog za poživitev taborništv v Novem mestu.

Delegati iz četi so izbrali novo vodstvo odreda, v katerem so: starešina inž. Marko Grein, načelnik Franci Guštin, njegov pomočnik Andrej Kotnik, tajnica Maja Badovinac, blagajnik Marko Rems, gospodarja Ivo Grabič in Janez Crnčič; člani odredove uprave pa so še Lojze Retelj, Milena Foršek, Marko in Tone Gošnik. V nadzornem odboru so Tomaž Dobovšek, Primož Jazbec, Jožica Rolih in Andrej Počrvina. Med odprtimi vprašanji v odredu je zlasti dotrajana taborniška oprema. Odred tudi nima prostora za vsaj skromno redno delo organizacije.

S. H.

● Predsednik Črnomalske Zveze organizacij za tehnično kulturo Miralem Imširovič je na občnem zboru podelil priznanja najprizadenejšim članom. Prejeli so jih Damjan Gregorič in Boris Crnčič (belokranjski jamarški klub), Alojz Grahek in Igor Horvat (za mentorstvo), Sergej Oskar (modelarski krožek Semič) in Damjan Plut (radioklub Črnomelj).

delujejo 4 krožki s področja motoriziranstva, radio tehnike, filatelije in fotografije, vodijo pa jih v glavnem zunanji mentorji. Na semiški osnovni šoli se je tehnična kultura usidrala po zaslugi Iskre, da pa se bo lahko uveljavila tudi v drugih šolah v občini, bo potrebno veliko več kot le vzpostaviti stike ali dobra volja katerega izmed kolektivov. Potreben bo predvsem denar, a tudi nekaj deset zunanjih sodelavcev.

Člani zveze so razočarani tudi nad slabim sodelovanjem s srednjo šolo Edvarda Kardelja.

B. M.

NOVO MESTO NAPRODAJ V DVEH VEZAVAH

NOVO MESTO — Poročali smo že, da je izšel prvi zvezek iz novega knjižnega programa založniške dejavnosti Dolenjskega muzeja Carniola archaeologica z naslovom Novo mesto I, ki zajema halštatske grobove. Avtor publikacije je arheolog Tone Knez, v grafičnem delu pa je sodelovalo več sodelavcev. Knjiga formata 22,5 krat 32,5 cm ima več kot 200 strani. V broširani vezavi stane 5.500, v platnu pa 6.900 din. Zanimati se lahko naročijo pisno pri Dolenjskem muzeju. Zasebniki jo bodo lahko plačali v dveh obrokih.

VARUJMO NARAVO!

NOVO MESTO — Spomladi, ko se začnejo dela na poljih, travnikih in v gozdovih, so mladiči divjih živali najbolj ogroženi. Zato Zveza lovske družine Novo mesto opozarja, da je z zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč prepovedano spomladansko zažiganje suhih trav, živih meja in podobnih površin, ki nudijo divjadi zavetišče. Prav tako je prepovedano uničevanje in razdiranje legel ter uničevanje gnezd, prijetanje in prilaskanje mladičev divjadi. Proti kršiteljem bodo lahko ukrepele lovske organizacije in tudi milica. Ker pa zakoni sami po sebi ne pomenijo dosti, pa tudi za vsakim grmom ne more stati čuvaj, lovci prosijo in trkajo na ekološko zavest vseh, ki lahko kaj naredijo za ohranjanje narave.

kozerija Z NASLOVNE NA KRIMINALNO

Zmeraj sta bili njegovo ime in slika na naslovni strani. Ljudje so mu zavidali, on pa se je temu čudil.

Ko je slavnostno odpiral most čez Zeleno reko, je bil na naslovni strani. Na naslovni strani je bil ko je sprejemal delegacijo iz Belega mesta, ki je prišla v Repečevino na krajsi sestanek in daljšo pojedino. Na naslovni strani je bil, ko je imel daljši govor ob otvoritvi mestnega vodovoda.

Kadar je bilo teba dati izjavo pred uvedbo novega krajevnega samoprispevka, je bil na naslovni strani: lepo počesan, nasmejan, optimistično razpoložen. Če je bilo treba udati po nepravilnostih, ki jih počenja delovno ljudstvo, je bil na naslovni strani: udaren, jezen, nepopustljiv. Na naslovni strani je bil ob zasebnih in družbenih jubilejih: ob rojstnih dnevih znanih in zaslužnih Repečanov, ob občinskem prazniku Repečeve drage. Njegove

besele so trdno padale na domovinsko zemljo.

Na naslovni strani je bil, kadar so delovni ljudje Repečeve drage odpirali proizvodne hale, skladiščne prostore ali kilometre novo asfaltirane ceste. Zmeraj je zavlil besede tako, da je bralce prepričal, kako sta za vse to pridobitve zaslužna on in njegova Organizacija.

Na naslovni strani je bil ob republiških in zveznih praznikih.

Ob cerkvenih ne. Takrat je bil na kosilu pri starših v Zgornji Repečevi dragi.

Čez en teden ni bilo dobro govoriti, čez ugodnega in spoštovanja vrednega človeka. Človeka z naslovne strani.

To je trajalo do 1. decembra. Takrat so ga namreč zasačili pri neodgovornem razsipavanju z družbenimi sredstvi. Z naslovnih strani se je preselil na kriminalne. Čudil se je, kako je to mogoče. Do 1. decembra je bil namreč isti človek kot po tem datumu.

TONI GAŠPERIČ